

การสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A CREATIVE WORK AND MUSICAL SELECTION FOR MUSIC PERFORMANCE BY MASTER
AMNAD NOON-HEAD



A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Thai Music
Department of Music
FACULTY OF FINE AND APPLIED ARTS
Chulalongkorn University
Academic Year 2020
Copyright of Chulalongkorn University

| | |
|---------------------------------|--|
| หัวข้อวิทยานิพนธ์ | การสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงของครู อำนาจ นุ่นเอียด |
| โดย | นายปกัศ แก้วบุญชู |
| สาขาวิชา | ดุริยางค์ไทย |
| อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก | รองศาสตราจารย์ ดร.ข้าม พรประสิทธิ์ |

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

| | |
|--|---------------------------------|
| | คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ |
| (ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บิณฑสันต์) | |
| คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ | |
| | ประธานกรรมการ |
| (ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บิณฑสันต์) | |
| | อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก |
| (รองศาสตราจารย์ ดร.ข้าม พรประสิทธิ์) | |
| | กรรมการ |
| (รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี) | |
| | กรรมการ |
| (รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรวดี ภูษฎาภิรมย์) | |
| | กรรมการ |
| (รองศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร์ เผ่าสวัสดิ์) | |
| | กรรมการ |
| (รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทระ คมขำ) | |
| | กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย |
| (รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน) | |

ปกัศ แก้วบุญชู : การสร้างสรรค์และการบรรจเพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่น
เอียด. (A CREATIVE WORK AND MUSICAL SELECTION FOR MUSIC
PERFORMANCE BY MASTER AMNAD NOON-HEAD) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.ข้าม
พรประสิทธิ์

งานวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์และการบรรจเพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่น
เอียด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชีวประวัติและผลงานของครูอำนาจ นุ่นเอียด และเพื่อศึกษาวิธีการ
สร้างสรรค์และการบรรจเพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด

ครูอำนาจ นุ่นเอียด เกิดเมื่อปี พ.ศ. 2494 เป็นชาวจังหวัดพัทลุง เริ่มฝึกหัดดนตรีด้วย
ตัวเองตั้งแต่วัยเด็ก จากนั้นก็ฝึกเป่าปี่จนมีความรู้ความชำนาญในการบรรเลงเครื่องดนตรีโนราและ
หนังตะลุงในทุก ๆ ชิ้น โดยเฉพาะปี ในการวิเคราะห์เพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่น
เอียด พบว่า การแสดงทั้ง 16 ชุดการแสดง ใช้เพลงจำนวนทั้งหมด 73 เพลง ทั้ง 73 เพลงนั้นเป็น
เพลงที่ครูอำนาจ นุ่นเอียด ได้ประพันธ์ขึ้นใหม่เป็นจำนวน 14 เพลง ครูอำนาจประพันธ์โดยใช้
วิธีการพลิกแพลงทำนองจากทำนองเพลงเดิมที่มีอยู่ การยุบโดยตรงและการยุบโดยวิธีการพลิก
แพลงทำนองจากเพลงเดิมที่มีอยู่ ในการศึกษายังพบลักษณะแบบแผนการซ้ำทำนองในหลาย ๆ
แบบเช่นเดียวกับเพลงพื้นบ้านภาคใต้ที่ครูนำมาเรียบเรียงไว้ในการแสดง มีการเปลี่ยนบันไดเสียง
และใช้เสียงหลุมเพื่อให้เกิดสำเนียงที่ไพเราะอ่อนหวาน และยังมีลักษณะที่โดดเด่นอื่น ๆ อยู่อีก 5
ประการได้แก่ 1) การใช้เสียงโดดเด่น หรือที่เรียกว่า Pillar Tone 2) การย่ำทำนอง 3) การใช้
กระสวนจังหวะของทำนองแบบคงที่ 4) การใช้ทำนองโอดพัน และ 5) การใช้ทำนองฉายรูป

CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา ดุริยางค์ไทย

ลายมือชื่อนิสิต

ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6186743635 : MAJOR THAI MUSIC

KEYWORD: Master Amnad Noon-iead, Creation, Musical selection

Paphak Kaewbunchu : A CREATIVE WORK AND MUSICAL SELECTION FOR
MUSIC PERFORMANCE BY MASTER AMNAD NOON-IEAD. Advisor: Assoc. Prof.
KUMKOM PORNPRASIT, D.Lit.

This thesis aims to study the life of master Amnad Noon-iead and his creation and musical selection of theatrical pieces to examine the techniques used in these works.

Amnad Noon-iead was born in 1951 in Pattalung, a province in Southern Thailand. A self-taught musician, Amnad is adept in playing *pii*, a reed instrument, to accompany *nora* and *nang talung*, two popular theatrical performances of Southern Thailand. In the analysis of Amnad's theatrical musical pieces, it was found that there was a total of 73 pieces used across sixteen performance items. Out of the 73 available pieces, fourteen of them were composed by Amnad. To create new pieces, Amnad variously modified existing melodies. One notable technique among these modifications is "collapsing" melodies. The study also revealed several patterns of melodic repetitions in Amnad's work, similar to other traditional Southern Thai pieces arranged for theatrical performances. *Metabole* and the "hole pitch" or *siang lum* were used to generate pleasing musical tension. In addition, five prominent compositional techniques were observed: 1) the use of the "pillar" or primary tones, 2) melodic doubling, 3) cross-applying a rhythmic pattern, 4) the use of *ood-phan* melodies, and 5) the use of *chai ruup* or "illuminative melodies."

Field of Study: Thai Music

Student's Signature

Academic Year: 2020

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีจากการอุปการคุณจากคณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้ให้ความเมตตา ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ สละเวลาอนุเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์ ให้คำปรึกษา ทั้งคอยแนะนำช่วยเหลือจนงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ ดังรายนามดังต่อไปนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ครูอำนาจ นุ่นเอียด ครูผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการบรรเลงปี่พาทย์บ้านให้กับผู้วิจัยตั้งแต่ครั้งผู้วิจัยเข้ารับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง เป็นผู้ประพาดิตนเป็นศิลปินต้นแบบที่ดีเสมอมา ตลอดจนถึงงานวิจัยในครั้งนี้ ครูได้สละเวลาอันมีค่าถ่ายทอดวิชาความรู้ อนุเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์ด้วยความเมตตาโดยตลอด ผู้วิจัยซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ข้ามคม พรประสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้การชี้แนะ อธิบายขั้นตอนวิธีการ คอยช่วยเหลือตรวจทานเพื่อการแก้ไขข้อบกพร่อง เพิ่มเติมส่วนที่ขาด ทั้งยังสร้างพลังแรงใจและคอยให้กำลังใจ จนผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จ ด้วยความซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บิณช สันต์ คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ ประธานกรรมการ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้แก่ รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรวดี ภูชฎาภิรมย์ รองศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร์ เผ่าสวัสดิ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรระ คมขำ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในระดับมหาบัณฑิต ทำให้ผู้วิจัยได้เปิดมุมมองใหม่ ๆ ในด้านการศึกษาจนมีโอกาสสร้างสรรค์งานวิจัยที่มีคุณค่าทางด้านวิชาการ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ครูกิตติชัย รัตนพันธ์ ดร.พรเทพ บุญจันทร์เพชร และครูนิลยา สัตตบงกช ที่ได้สละเวลาอันมีค่า คอยให้คำแนะนำและให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์ด้วยความเมตตาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ คุณอิศร์ ชุมช่วย คุณอมรเทพ อะภัย คุณณัฐภูมิ นุสา คุณसानารี อูมา และคุณ ศศิตรา ธรรมรัตน์ ที่ให้การช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อนิธิย์ คุณแม่เหมือนใจ แก้วบุญชู ที่คอยอบรมสั่งสอนตั้งแต่เด็กจนโต สนับสนุนด้านการศึกษาให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จ

สารบัญ

| | หน้า |
|--|------|
| บทคัดย่อภาษาไทย..... | ค |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ | ง |
| กิตติกรรมประกาศ | จ |
| สารบัญ..... | ฉ |
| สารบัญภาพ..... | ช |
| บทที่ 1 บทนำ | 1 |
| 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... | 1 |
| 1.2 วัตถุประสงค์ | 2 |
| 1.3 วิธีการดำเนินการวิจัย | 2 |
| 1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... | 3 |
| 1.5 ขอบเขตของการวิจัย..... | 3 |
| 1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ | 3 |
| 1.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง | 4 |
| บทที่ 2 มลพิษที่เกี่ยวข้องกับดนตรีพื้นเมืองภาคใต้และการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ | 10 |
| 2.1 ดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน)..... | 10 |
| 2.2 การแสดงพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน)..... | 36 |
| บทที่ 3 ชีวิตประวัติครูอำนาจ นุ่นเอียด | 67 |
| 3.1 ประวัติส่วนตัว..... | 67 |
| 3.2 ประวัติการศึกษา | 69 |
| 3.3 ประวัติการทำงาน..... | 70 |
| 3.4 ประวัติการศึกษาดนตรี | 72 |

| | |
|--|-----|
| 3.5 ผลงานและเกียรติคุณที่ได้รับการยกย่อง | 78 |
| 3.6 คำนิยามที่มีต่อครูอำนาจ นุ่นเอียด | 88 |
| บทที่ 4 กระบวนการสร้างสรรค์เพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด | 93 |
| 4.1 สัญลักษณ์การบันทึกโน้ต | 94 |
| 4.2 แนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจเพลงประกอบการแสดง | 96 |
| 4.3 วิเคราะห์เพลงประกอบชุดการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ของครูอำนาจ นุ่นเอียด..... | 122 |
| 4.4 วิเคราะห์แนวทางการสร้างสรรค์และการบรรจุทำนองเพลงระบำของครูอำนาจ นุ่นเอียด .. | 210 |
| 4.5 วิเคราะห์แนวทางการสร้างสรรค์เพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด | 235 |
| บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ | 247 |
| บรรณานุกรม..... | 249 |
| ประวัติผู้เขียน..... | 252 |



สารบัญภาพ

| | หน้า |
|---|------|
| ภาพที่ 1 ทับ..... | 15 |
| ภาพที่ 2 โหม่ง..... | 15 |
| ภาพที่ 3 ปี่..... | 16 |
| ภาพที่ 4 ซอด้วง..... | 16 |
| ภาพที่ 5 ซออู้..... | 17 |
| ภาพที่ 6 ทน..... | 17 |
| ภาพที่ 7 กลองตุ๊ก..... | 18 |
| ภาพที่ 8 ฉิ่ง..... | 18 |
| ภาพที่ 9 แกระ หรือ แตรระ..... | 26 |
| ภาพที่ 10 รำมะนา..... | 28 |
| ภาพที่ 11 ครุอำนาจ นุ่นเอียด..... | 67 |
| ภาพที่ 12 แผนที่การเดินทางไปยังบ้านครุอำนาจ นุ่นเอียด..... | 69 |
| ภาพที่ 13 โล่เกียรติยศศิลปินดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2542..... | 81 |
| ภาพที่ 14 เกียรติบัตรประกาศเชิดชูเป็นศิลปินพื้นบ้านจังหวัดพัทลุง เมื่อปี พ.ศ. 2556..... | 81 |
| ภาพที่ 15 เกียรติบัตรเข้าร่วมงานมหกรรมศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า..... | 82 |
| ภาพที่ 16 ปริญญาบัตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ปี พ.ศ. 2557..... | 82 |
| ภาพที่ 17 ภาพถ่ายรับปริญญาบัตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ปี พ.ศ. 2557..... | 83 |
| ภาพที่ 18 คำประกาศเกียรติคุณปริญญาบัตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์..... | 83 |
| ภาพที่ 19 เกียรติบัตรกรรมการตัดสินการประกวดเป่าปี่ได้หนังตะลุงมโนราห์ งานวันเยาวชนแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2557..... | 84 |

ภาพที่ 20 ภาพถ่ายครูอำนาจ นุ่นเอียด ทำหน้าที่กรรมการตัดสินการประกวดเป่าปี่ไต้หวันตะลุง
มโนราห์ งานวันเยาวชนแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2557 84

ภาพที่ 21 เกียรติบัตรเข้าร่วมการแสดงคอนเสิร์ตเฉลิมฉลองงาน 20 ปี ศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 85

ภาพที่ 22 เกียรติบัตรเข้าร่วมโครงการโชนสัมพันธ์ภาคใต้ครั้งที่ 14 ปี พ.ศ. 2558..... 85

ภาพที่ 23 ประกาศนียบัตรได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ช้างเผือก ชั้นที่ 5 ชื่อบุญมาภรณ์
ปี พ.ศ. 2558..... 86

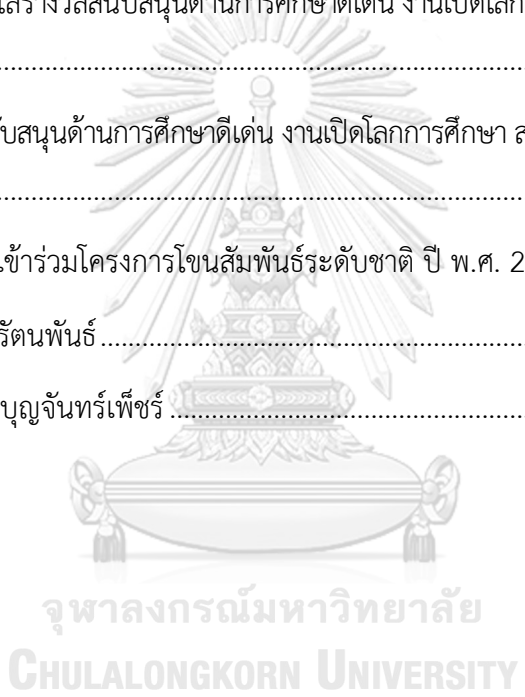
ภาพที่ 24 ภาพถ่ายรับโล่รางวัลสนับสนุนด้านการศึกษาดีเด่น งานเปิดโลกการศึกษา สร้างปัญญาเด็กพัทลุง
ปี พ.ศ. 2560..... 86

ภาพที่ 25 โล่รางวัลสนับสนุนด้านการศึกษาดีเด่น งานเปิดโลกการศึกษา สร้างปัญญาเด็กพัทลุง พ.ศ. 2560
..... 87

ภาพที่ 26 เกียรติบัตรเข้าร่วมโครงการโชนสัมพันธ์ระดับชาติ ปี พ.ศ. 2562 87

ภาพที่ 27 ครูกิตติชัย รัตนพันธ์ 88

ภาพที่ 28 ดร.พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร 90



บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีพื้นเมืองเป็นรูปแบบของวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่สามารถบ่งบอกอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนของคนในพื้นที่นั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี อาทิ เครื่องดนตรี เสียงดนตรี จังหวะ สำเนียงเพลง สำนวนเพลง เป็นมรดกที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน มีวิวัฒนาการมาพร้อมกับคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ควบคู่ไปในทางเดียวกับศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี ในแต่ละพื้นที่ล้วนมีสิ่งเหล่านี้ที่แตกต่างกันไปที่แสดงเอกลักษณ์ประจำถิ่นได้เป็นอย่างดี

ภาคใต้เป็นภูมิภาคหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งมีศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี รวมไปถึงดนตรีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ อุดม หนูทอง และคณะ. (2524) ได้กล่าวไว้ว่า สภาพภูมิศาสตร์ของภาคใต้ ตั้งอยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตรอากาศจึงร้อนจัด แต่อยู่ระหว่างคาบสมุทรจึงมีลมมรสุมแรง ความผันผวนของดินฟ้าอากาศเกิดได้รวดเร็ว ลักษณะของชาวภาคใต้จึงแข็งกร้าว บึกบึน ตัดสินใจฉับไว เด็ดขาด ลีลาดนตรีของภาคใต้อีกมีลักษณะเช่นนั้น กล่าวคือมีจังหวะกระชั้นหนักแน่น ฉะบะฉาด ฉับพลัน มีความอึกทึกร้าใจมากกว่าความอ่อนหวาน การแสดงออกทางอารมณ์ศิลปะของชาวใต้ก็เป็นแบบง่าย ๆ การสื่อสารทางอารมณ์จึงเน้นถ้อยคำวาจาและท่าทางแห่งกายมากกว่าการใช้สัญลักษณ์ การดนตรีมีบทบาทช่วยเสริมถ้อยคำและท่าทางบ่งบอกความร่าเริง ครื้นเครง เครื่องดนตรีของภาคใต้ส่วนมากจึงเป็นเครื่องตีให้จังหวะประกอบคำขับร้องและท่าทางการเต้นรำเป็นส่วนใหญ่ เครื่องตีดีดและเครื่องเป่าจึงเรียกได้ว่ามีน้อยมากและล้วนได้รับอิทธิพลจากแหล่งอื่น และด้วยเหตุที่ดนตรีภาคใต้ต้องการเพียงจังหวะมากกว่าสีท่อนหรือภาษาดนตรี เครื่องดนตรีแต่ละชนิดของภาคใต้จึงมีเสียงหยอกล้อกันเพียง 2 เสียงเป็นอย่างมาก เช่น มีทับคู่ โหม่ง 2 เสียง เป็นต้น

นาฏศิลป์หรือศิลปะการใช้ร่างกายที่แสดงออกมาเป็นท่าทางการเต้นรำต่าง ๆ ของภาคใต้ก็เป็นอีกอย่างหนึ่งที่บ่งบอกเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและท่าทางการร่ายรำก็มีลักษณะที่กระชับ ซึ่งสอดคล้องกับดนตรีการแสดงที่มีอยู่และเป็นที่ยอมรับได้แก่ โนรา ต่อมาได้มีการคิดพัฒนาการแสดงขึ้นมาในรูปแบบของระบำ ที่ใช้ลีลาท่าทางเลียนแบบพฤติกรรมของคนและสัตว์ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่สร้างสรรค์ขึ้น

ครูอำนาจ นุ่นเอียด เป็นบุคคลหนึ่งที่ได้สร้างสรรค์ทำนองดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ขึ้น จุดประสงค์เพื่อประกอบการแสดงระบำพื้นเมืองภาคใต้ที่มีผู้สร้างสรรค์ขึ้นมาเช่นกัน ครูอำนาจ นุ่นเอียด เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องของดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ โดยเฉพาะเครื่องมือปี ทานเป็นมือปี ประจำคณะหนังตะลุงพร้อมน้อย ตะลุงสากล ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2546 สาขาศิลปะการแสดง (หนังตะลุง) อีกทั้งเป็นครูสอนดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ประจำที่วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ด้วยผลงาน

ชื่อเสียงและประสบการณ์ด้านดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ของครูอำนาจ นุ่นเอียด ที่ได้สร้างสรรค์เพลงประกอบระบำพื้นเมืองภาคใต้ไว้ ผลงานที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์สืบทอดงานวิจัยทางดนตรีที่จะก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวัฒนธรรม แสดงคุณค่าของเพลงประกอบระบำพื้นเมืองภาคใต้ของครูอำนาจ นุ่นเอียด ที่เป็นนามธรรมอยู่ ถูกขยายขอบเขตการศึกษาที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น และสืบทอดภูมิปัญญาทางดนตรีให้แพร่หลายอยู่คู่อนุชนและสังคมสืบไป

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาชีวประวัติและผลงานของครูอำนาจ นุ่นเอียด

1.2.2 เพื่อศึกษาวิธีการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด

1.3 วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1.3.1 ขั้นตอนการวิจัย

1.3.1.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ บทสัมภาษณ์ และสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับครูอำนาจ นุ่นเอียด และดนตรีประกอบแสดงพื้นเมืองภาคใต้

1.3.1.2 รวบรวมเพลงประกอบชุดการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ที่ครูอำนาจ นุ่นเอียด ได้ประพันธ์และเรียบเรียงไว้ทั้งหมด 16 ชุดการแสดง มาบันทึกเป็นโน้ตไทย

1.3.1.3 นำข้อมูลมาศึกษาวิเคราะห์ตามหลักดุริยางคศิลป์ไทย สังเคราะห์ออกมาเป็นผลการวิจัย

1.3.1.4 จัดทำรายงานวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

1.3.2 สัมภาษณ์บุคคลข้อมูล

1.3.2.1 ศึกษาข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้สร้างสรรค์และบรรจุเพลงประกอบการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน) คือ ครูอำนาจ นุ่นเอียด

1.3.2.2 ศึกษาข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน) ทั้งหมด 3 ท่าน ดังรายนามต่อไปนี้

1) อาจารย์กิตติชัย รัตนพันธ์ ครูชำนาญการพิเศษ ภาควิชาดุริยางคศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง

2) อาจารย์ ดร.พรเทพ บุญจันทร์เพชร ครูชำนาญการพิเศษ ภาควิชา นาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง

3) อาจารย์นิลยา สัตตบงกช ครูชำนาญการ ภาควิชา นาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง

ในการวิเคราะห์ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ท่วงทำนอง จังหวะ สังคีตลักษณ์ และท่วงทีลีลา เพื่อหาวิธีการสร้างสรรค์และลักษณะที่โดดเด่นในบทเพลง

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทราบประวัติชีวิตและผลงานของครูอำนาจ นุ่นเอียด

1.4.2 ทราบแนวคิดและวิธีการสร้างสรรค์และการบรรจเพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 กระบวนการสร้างสรรค์บทเพลงประกอบการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ของครูอำนาจ นุ่นเอียด ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ทั้งหมด 16 การแสดงได้แก่

- 1) ระเบ่านกน้ำทะเลน้อย
- 2) ระเบ่าทักษิณชาลาลัย
- 3) ระเบ่าฉายนานาฎกะ
- 4) ระเบ่าเปี้ยว
- 5) ระเบ่ารื้นเริงกะลาเกรี
- 6) ระเบ่าตะลุงนฤตย์
- 7) ระเบ่าหัตถศิลป์ถิ่นตะลุง
- 8) ระเบ่ากิณนรؤونรำ
- 9) ระเบ่าชนวัว
- 10) ระเบ่าซัดตัม
- 11) ระเบ่าसानจูด
- 12) ระเบ่าพราน
- 13) ระเบ่ายั่วปี
- 14) ระเบ่าลีลาบังกาหลี
- 15) ระเบ่าอสุรี อสุรา
- 16) ระเบ่าพุทธบูชาชาวลัย

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1) ซันหัวปี คือการเป่าปี่ทำนองหนึ่ง ที่มีการเรียบเรียงทำนองเอาไว้คล้ายการลองเสียงปี เริ่มจากทำนองที่มีเสียงต่ำไปหาเสียงสูงแล้วไล่ลงกลับมาหาเสียงต่ำอีกครั้งเพื่อลงจบทำนอง (อำนาจ นุ่นเอียด, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2563)

- 2) โหย คือการเป่าปี่ไล่เสียงเป็นทำนองหนึ่ง ที่มีการเรียบเรียงทำนองเอาไว้ มีลักษณะการไล่จากทำนองเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ (อำนาจ นุ่นเอียด, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2563)
- 3) บาก คือกิริยาของเครื่องดนตรีที่มีชื่อว่า “ทับ” ที่ตีเน้นจังหวะเพื่อป้องกันถึงการจะเปลี่ยนจังหวะหรือจบเพลง (อำนาจ นุ่นเอียด, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2563)
- 4) ดำเนิน คือการบรรเลงดนตรีเพื่อดำเนินทำนองไปเรื่อย ๆ (อำนาจ นุ่นเอียด, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2563)
- 5) ดำเนินเร็ว คือการบรรเลงดนตรีเพื่อดำเนินทำนองอย่างรวดเร็ว (อำนาจ นุ่นเอียด, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2563)
- 6) นาดช้า หมายถึงทำนองอย่างหนึ่งของโนรา ที่มีการใช้แขนทั้งสองแขนอย่างช้า ๆ เน้นความอ่อนช้อยสวยงาม (อำนาจ นุ่นเอียด, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2563)
- 7) นาดเร็ว หมายถึงทำนองอย่างหนึ่งของโนรา ที่มีการใช้แขนทั้งสองแขนอย่างรวดเร็วที่ค่อนข้างเร็ว มีความกระฉับกระเฉง (อำนาจ นุ่นเอียด, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2563)
- 8) นาดปรายหน้าบท เป็นกิริยาการเชิดรูปหนังตะลุงรูปหนึ่งที่มีชื่อเรียกว่า “รูปปรายหน้าบท” รูปปรายหน้าบทนี้จะเชิดในลักษณะของการรำ (อำนาจ นุ่นเอียด, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2563)
- 9) เหมรย หมายถึง พันธสัญญาที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่ได้บนบานไว้กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (อำนาจ นุ่นเอียด, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2563)
- 10) หมอกบโรง หมายถึง ผู้ประกอบพิธีกรรมประจำคณะหนังตะลุง (อำนาจ นุ่นเอียด, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2563)

1.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิตติศักดิ์ เหล่าสุข (2551) งานวิจัยเรื่อง เพลงประกอบการแสดงโนราและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง: กรณีศึกษามโนราห์คณะสพรั่ง สวีศิลป์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมในการแสดงมโนราห์คณะสพรั่ง สวีศิลป์ ตำบลปากแพรก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร และเพื่อศึกษาเพลงที่ใช้ในการประกอบการแสดงมโนราห์คณะสพรั่ง สวีศิลป์ ตำบลปากแพรก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในวัตถุประสงค์ที่ 2 ของงานวิจัยเล่มนี้ มีการใช้หลักการวิเคราะห์เพลงไทย บันไดเสียง วรรณคดี และลูกตลก รูปแบบทำนอง เพื่อหาลักษณะความโดดเด่นเฉพาะของเพลงนั้น ๆ ผลการวิจัยพบว่า เพลงที่ใช้ในการแสดงโนราประกอบการด้วยเพลงโหมโรง เพลงบรรเลง เพลงประกอบรำ เพลงประกอบท่าเดิน เพลงประกอบท่าหน้า เพลงขึ้นเครื่อง-ดำเนิน และเพลงลงเครื่อง บันไดเสียงที่ใช้คือ โด ฟา และซอล รูปแบบของทำนองเพลงจะเป็นทำนองแบบขึ้นสูงและลงต่ำ สลับกันแบบฟันปลา ลักษณะของหน้าทับ และจังหวะถือว่าเป็นส่วนสำคัญและเป็นจุดเด่น โดยจะมีการผสมผสานกันระหว่าง ฉิ่ง ฉิ่ง กลองตุ๊ก และทับ ในรูปแบบจังหวะที่เร็วและช้าสลับกันไป มีการว่ากลอนสดที่เรียกว่า “มุดโต” รูปแบบการว่า

กลอนมีทั้งกลอนบทหนึ่ง กลอนนอกจาก กลอนในม่าน กลอนหนึ่ง กลอนปรับเปิด กลอนยาว ซึ่งเป็นลักษณะของกลอนแปดและกลอนนี้จะไม่มีการรับ ส่วนกลอนสี่จะมีลูกคู่ร้องรับ ในการวิเคราะห์เพลงประกอบการแสดงโนราของงานวิจัยนี้เป็นแนวคิดในการศึกษาวิเคราะห์วิธีการประพันธ์เพลงของโครงการวิจัยนี้ได้

ศทวารุช พรหมลิต (2552) งานวิจัยเรื่อง กลวิธีการบรรเลงปีโนราของครูอำนาจ นุ่นเอียด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการบรรเลงปีโนราของครูอำนาจ นุ่นเอียด เพื่อศึกษาชีวประวัติของครูอำนาจ นุ่นเอียด เพื่อศึกษาระบบแบบแผนการบรรเลงปีโนราของครูอำนาจ นุ่นเอียด และเพื่อศึกษาอัตลักษณ์กลวิธีการบรรเลงปีโนราของครูอำนาจ นุ่นเอียด โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์วิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อหาอัตลักษณ์กลวิธีการบรรเลงปีโนราของครูอำนาจ นุ่นเอียด ผลการวิจัยพบว่าปีโนราแบ่งออกเป็น 3 ชนิดคือ ปีดั้น ปีกกลาง และปียอด ซึ่งปีดังกล่าวมีลักษณะทางกายภาพเหมือน ปีนอก ปี่ใน ของภาคกลาง และ สไล ของภาคอีสานได้ แต่มีระบบแบบแผนการบรรเลงที่แตกต่างกันออกไป จากการศึกษาชีวประวัติของครูอำนาจ นุ่นเอียด พบว่าครูเป็นผู้ที่มีความเพียรพยายามในการศึกษาดนตรีอย่างยิ่ง ส่งผลให้ในปัจจุบันครูประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพนักดนตรีเป็นอย่างดี ในส่วนของการศึกษาระบบแบบแผนการบรรเลงปีโนรานั้นพบว่า ครูได้วางระบบแบบแผนในการฝึกหัดบรรเลงปีโนราไว้อย่างเป็นระบบและมีกลวิธีการปรับแต่งเครื่องดนตรีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ในส่วนการวิเคราะห์กลวิธีการบรรเลงปีโนรานั้นพบว่า กลวิธีการบรรเลงปีโนราของครูอำนาจ นุ่นเอียด ประกอบด้วยกลวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การตอดลิ้นในลักษณะต่าง ๆ การระบายลม การพรมนิ้ว การเป่าตวัด การเป่าเสียงตอย-หุบ การเป่าเสียงตือ-เวา และเพลงปีของครูอำนาจนิยมบรรเลงเฉพาะเพลงไทยและเพลงลูกทุ่งที่มีรากฐานทำนองมาจากเพลงไทย โดยในแต่ละเพลงนั้นมีความหลากหลายทั้งในส่วนของจังหวะและบันไดเสียง ในการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการบรรเลงปีโนราของงานวิจัยนี้เป็นแนวคิดในการศึกษาวิเคราะห์วิธีการประพันธ์เพลงของโครงการวิจัยนี้ได้

จรินทร์ เทพสงเคราะห์ (2555) บทความเรื่อง การวิเคราะห์เพลงปีโนราของนายควน ทวนยก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติและผลงานของนายควน ทวนยก และเพื่อศึกษาเพลงปีโนราของนายควน ทวนยก ผลการวิจัยพบว่า นายควน ทวนยก สืบเชื้อสายศิลปินดนตรีทั้งทางบิดาและมารดา ซึ่งบรรพบุรุษทั้ง 2 ฝ่ายก็สามารถเล่นและสอนดนตรีไทย โดยเฉพาะปีพาทย์ไทยมาก่อน โดยเริ่มฝึกหัดเป่าปี่ (ปี่ใน) ครั้งแรกกับปู่ (นายตุต ทวนยก) และได้ครอบครูปี่ (ปี่หนังตะลุง) กับนายเคียง อ่อนแสง ซึ่งเป็นสายสกุลทางมารดา ซึ่งเป็นศิลปินหนังตะลุงและเป็นคนเป่าปี่หนังตะลุงให้ “หนังเกลี้ยง” และปีโนรากับนายจอน เพ็ญจรัส นอกจากนี้ได้ฝึกหัดและเป่าปี่มาตลอดโดยวิธีครูพักลักจำแต่บุคคลที่มีส่วนสำคัญในการชี้แนะทางปีในการรำโนราให้กับนายควน ทวนยก มากที่สุด คือ ขุนอุปลัมภ์ นรากร (โนราพุ่มทewa) และได้ให้หลักการชี้แนะที่สำคัญ 2 ประการคือ เพลงประกอบพิธีกรรมและหลักการใช้

อารมณ์ในการเป่าปี่ เพลงปี่โนราของนายควน ทวนยก วิเคราะห์ทำนองเพลง สามารถสรุปได้ว่า บทเพลงทั้งหมดเป็นบทเพลงโหมโรง ซึ่งประกอบด้วยเพลงต่าง ๆ ที่บรรเลงติดต่อกันได้แก่ เพลงขึ้นปี่ เพลงพัดชา มี 4 ท่อน เพลงจิวี่ เพลงชักใบ และเพลงชะนีส่องไห เนื้อหาของบทความนี้จะเป็นแนวคิดในการพิจารณาเนื้อหาในการศึกษาบริบทของโครงการวิจัยนี้ได้

เทพประทาน ฤทธิรัตน์ (2556) บทความเรื่อง ดนตรีประกอบหนังตะลุง คณะหนังตะลุงในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาดนตรีและเพลงที่ใช้ประกอบการเล่นหนังตะลุงในจังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อศึกษาองค์ประกอบของการเล่นหนังตะลุงในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่าดนตรีและเพลงที่ใช้ประกอบการเล่นหนังตะลุงในจังหวัดนครศรีธรรมราช การใช้เพลงจะเกิดควบคู่กับขั้นตอนการเล่นหนังตะลุงตามขนบของการแสดงหนังตะลุงคือ การโหมโรง การออกรูปฤๅษี การออกลูกอิศวรทรงโค การออกรูปปราชญ์หน้าบท การออกรูปบอกเรื่อง และตั้งบ้านตั้งเมือง เพลงสำหรับใช้บรรเลงส่วนใหญ่เป็นเพลงเก่าที่มีมาแต่อดีต เช่น เพลงพัดชา เพลงหักคอไอ้เท่ง เพลงตารีกีปัส เพลงเจ้าเมืองสังฆราชการ แต่จะใช้เพลงลูกทุ่งและเพลงพื้นบ้านนำมาสอดแทรกช่วงตั้งบ้านตั้งเมืองเพื่อสร้างความสนุกสนานในการแสดง องค์ประกอบของการเล่นหนังตะลุงในจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้นยืนยันรูปแบบการเล่นหนังตามองค์ประกอบเก่า คือ คณะหนังตะลุง เครื่องดนตรีรูปหนังตะลุง บทพากย์เจรจาสถานที่ในการแสดง เนื้อหาบทความนี้จะเป็นแนวคิดในการพิจารณาเนื้อหาในการศึกษาบริบทของโครงการวิจัยนี้ได้

พงศพิชญ์ แก้วกุลธร (2558) งานวิจัยเรื่อง การศึกษาวิธีการประพันธ์และวิธีการบรรเลงเพลงเดี่ยวระนาดเอกของพันโทเสนาะ หลวงสุนทร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการประพันธ์เพลงเดี่ยวระนาดเอกของพันโทเสนาะ หลวงสุนทร โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นโดยการสัมภาษณ์ จดบันทึก การประพันธ์เพลง และการบรรเลงเดี่ยวของพันโทเสนาะ หลวงสุนทร โดยศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลคือ พันโทเสนาะ หลวงสุนทร (ศิลปินแห่งชาติ) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระ พันธุ์เสื่อ อาจารย์นันทวัน ตอบงาม อาจารย์จุมพล ปัญจะ และศึกษาวิเคราะห์วิธีการประพันธ์ทำนองขึ้นต้นเพลงทำนองสะบัด สะเดาะ ขี้ คาบลูกคาบดอก ทำนองรวีพื้น ทำนองเก็บ วิธีการประพันธ์ทำนองจบเพลง การเรียบเรียงทำนองตามโครงสร้างของเพลงเดี่ยว ผลการวิจัยพบว่า การประพันธ์เพลงเดี่ยวระนาดเอก ผู้ประพันธ์ต้องวางโครงสร้างและกำหนดจุดมุ่งหมายของการประพันธ์ไว้ตั้งแต่ต้นจนจบเพลงจากนั้นค่อยๆ คิดประดิษฐ์ทำนองเดี่ยวไปที่ละวรรคทีละตอน คิดไปทดลองบรรเลงไป จนกระทั่งประพันธ์จบเพลง ต้องทดลองบรรเลงตลอดทั้งเพลง ถ้าพบว่ามีสิ่งใดบกพร่องให้ปรับปรุงแก้ไขจนเกิดความไพเราะและดีที่สุด การนำเสนอบทความนี้จะเป็นแนวคิดในการศึกษาวิเคราะห์วิธีการประพันธ์เพลงของโครงการวิจัยนี้ได้

พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร (2558) หนังสือประวัตินาฏศิลป์ไทยภาคใต้ มีเนื้อหาประวัติการแสดงนาฏศิลป์ไทยภาคใต้ที่เกี่ยวข้องกับชุดการแสดงภาคใต้ของโครงการวิจัยนี้จะวิเคราะห์เพลง

ประกอบชุดการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ของครูอำนาจ นุ่นเอียด ได้แก่ ระบายยานาฏกะ ระบายตะลุง นฤตย์ ระบายทักษิณาชาลาย ระบายน่าน้ำทะเลน้อย ระบายเป็ยว ระบายพราน ระบายसानจุด ระบาย หัตถศิลป์ถิ่นตะลุง ระบายรีนเริงกะลาเณรี ระบาย้วยปี และระบายพุทธบูชาชาวลัย การนำเสนอหนังสือ ประวัตินาฏศิลป์ไทยภาคใต้จะเป็นแนวคิดในการศึกษาบริบทที่จะนำไปสู่การศึกษาวิธีการประพันธ์ และเรียบเรียงเพลงประกอบชุดการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ของครูอำนาจ นุ่นเอียดได้

พิชิต ชัยเสรี (2556) หนังสือการประพันธ์เพลงไทย กล่าวถึงการประพันธ์เพลงไทยมีหลักการ อยู่ด้วยกัน 4 อย่าง คือ สักรว อุกรณ์ เสน่ห์ของเสียง และปิกณกะ โดยหลักการที่ว่าด้วยเรื่องของ อุกรณ์นั้นมีด้วยกัน 10 อย่างคือ การยืด-ยุบ การลื้อ-ขัด-เหลื่อม การกรอ การโยน เทียบกลับ-ทาง เปลี่ยน การเปลี่ยนบันไดเสียง การใช้กระสวนจังหวะ สำเนียง อัตลักษณ์ ลักษณะเดี่ยว เนื้อหาใน หนังสือเล่มนี้สามารถนำไปใช้เป็นหลักในการคิดวิเคราะห์เพลงประกอบชุดการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ ของครูอำนาจ นุ่นเอียดได้

สุเชษฐ์ วงศ์เมฆ (2557) บทความเรื่อง ดนตรีประกอบหนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อำเภอ เมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช วิเคราะห์ผลงานเพลงประกอบหนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อำเภอ เมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีผลงานที่อยู่ในเกณฑ์จำนวน 12 บทเพลง มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาดนตรีประกอบหนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช นำเสนอ ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ สามารถสรุปข้อมูลตามองค์ประกอบของดนตรีได้ ผลการวิจัยด้านจังหวะ (Beat) พบว่า หน้าทับเป็นเครื่องดนตรีที่กำกับจังหวะหลัก กำหนดอัตราความเร็ว ซึ่งเป็นตัวกำหนด ชิพจร 4 ชิพจร มีการเน้นที่จังหวะที่ 2 และ 4 ศึกษาค่าตัวโน้ตและจำนวนจังหวะ ในแต่ละห้องใช้ เครื่องหมายประจำจังหวะ (Time Signature) ใช้เครื่องหมายกำหนดจังหวะธรรมดา ส่วนผลการวิจัย ด้านทำนอง (Melody) ทำนองของเพลงเป็นลักษณะทำนองที่บรรเลงต่อเนื่องกัน (Conjunct motion) และพบลักษณะทำนองที่บรรเลงไม่ต่อเนื่องกัน (Disjunct motion) นอกจากนั้นผู้วิจัย พบว่าทิศทางในการเดินทำนองขึ้น (Ascending motion) ทิศทางในการเดินทำนองลง (Descending motion) และทิศทางคงที่ (Contant motion) ผลจากการวิจัยเรื่องหลักเสียง (Tonality) จัดอยู่ใน ระบบหลักเสียง G Ionian mode บันไดเสียง G เมเจอร์ หลักเสียง C Ionian mode บันไดเสียง C เมเจอร์ หลักเสียง A eolian mode บันไดเสียง A Natural minor หลักเสียง D Dorian mode บันไดเสียง D Natural minor ผลการวิจัยด้านการประสานเสียงและพื้นผิว (Harmony & Texture) เป็นบทเพลงที่แนวทำนองเดี่ยว ผลการวิจัยด้านสีของเสียง (Tone color) มีการจัดวางเสียงจาก ความสามารถของเครื่องดนตรีที่ให้ทำนองหลักคือ ปี่ เป็นตัวกำหนดบันไดเสียง G เมเจอร์ นอกจากนั้น ค้นพบความเข้มเสียง (Intensity) ซึ่งพบเครื่องหมายแสดงความเข้ม คือ พบการแสดงการเน้นยาว พบ การแสดงการเน้นสั้น พบเครื่องหมายค้อยตั้งขึ้น ผลการวิจัยด้านสังคีตลักษณ์หรือรูปแบบทางดนตรี (Form) พบว่าบทเพลงเป็นสังคีตลักษณ์แบบสองตอน (Binary form) จำนวน 7 เพลง สังคีตลักษณ์

แบบสามตอน (Ternary form) จำนวน 1 เพลง สังกีตลักษณ์แบบท่อนเดียว (One Part form หรือ Through Compost) จำนวน 3 เพลง สังกีตลักษณ์รูปแบบรอนโด (Rondo form) 1 เพลง
 วิธีดำเนินการวิจัย การสัมภาษณ์แบบเจาะจง (purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลโดยการแบ่งกลุ่มบุคคลข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม คือ นายหนังตะลุง นักดนตรี (ลูกคู่) และกลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง (กลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับหนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ ภรรยา ลูก และกลุ่มคนที่ชื่นชอบ) การนำเสนอบทความนี้จะเป็นแนวคิดในการพิจารณาเนื้อหาในการศึกษาบริบทและการวิเคราะห์วิธีการประพันธ์เพลงของโครงการวิจัยนี้ได้

หริรักษ์ สุขศิริวัฒน์ (2555) งานวิจัยเรื่อง การสร้างลักษณะเฉพาะทางดนตรีประกอบการแสดงหนังตะลุงของคณะหนังพร้อมน้อย ตะลุงสากล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของหนังตะลุงและปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับใช้เครื่องดนตรี และเพื่อศึกษากระบวนการสร้างลักษณะเฉพาะการแสดงหนังตะลุงของคณะหนังพร้อมน้อย ผลการวิจัยคือได้ทราบกระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีในการสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของคณะหนังพร้อมน้อย ตะลุงสากล เพื่อเป็นแนวทางสำหรับงานวัฒนธรรมในการหาพื้นที่ทางสังคมในยุคปัจจุบัน อีกทั้งยังสามารถนำไปเป็นแนวคิดสำหรับปรับเปลี่ยนงานวัฒนธรรมดนตรีอื่น ๆ ผ่านวัฒนธรรมดนตรีประกอบการแสดงหนังตะลุงสากลในการแสดงหนังตะลุง ผลการวิจัยพบว่า ด้วยอุปนิสัยของหนังพร้อมน้อยที่ชอบคิดประดิษฐ์สร้างสรรค์สิ่งใหม่ จึงมีการนำเครื่องดนตรีสากลของคณะร้างที่ยกเลิกไปแล้วมาบรรเลงร่วมกับดนตรีพื้นบ้านในการแสดงหนังตะลุง ประกอบกับปัจจัยภายนอกต่าง ๆ อาทิ การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากสังคมเมืองไปสู่ชนบทอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ความทันสมัยของเทคโนโลยี และปัจจัยทางการเมืองการปกครองมีส่วนทำให้การแสดงหนังตะลุงของคณะนี้ต้องมีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมดนตรีประกอบการแสดงไป กล่าวคือ มีการผสมผสานเครื่องดนตรีสากลเข้ากับเครื่องดนตรีพื้นบ้าน โดยจัดกลุ่มของเครื่องดนตรี แบ่งออกเป็นเครื่องหน้าและเครื่องหลัง เครื่องหน้าเป็นเครื่องดนตรีกำกับจังหวะคือ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ส่วนเครื่องหลังเป็นเครื่องดำเนินทำนองคือ ปี่ กีตาร์ คีย์บอร์ด กีตาร์ เบส แซ็กโซโฟน ทั้งนี้จะใช้เครื่องดนตรีสากลบรรเลงคล้ายกับจะเข้าในการบรรเลงเพลงดนตรีไทย ที่มีการติดไปตามทำนองเพลงเครื่องดนตรีสากลนี้ต้องการบรรเลงให้สอดคล้องกับทำนองของเสียงปี่ ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องดนตรีสำคัญในการบรรเลง ปี่จะเป็นผู้นำในการขึ้นบรรเลงประกอบการแสดง นอกจากนี้เครื่องดนตรีสากลยังมีบทบาทหน้าที่หลักในช่วงการบรรเลงเพลงลูกทุ่งหรือเพลงตามสมัยนิยม ยิ่งไปกว่านั้นนายหนังพร้อมน้อยยังใช้ปี่เป็นการเลียนเสียงร้องของบทเพลงทำให้เกิดความใหม่และความน่าสนใจ ก่อให้เกิดแตกต่างจากคณะหนังตะลุงคณะอื่น การนำเสนองานวิจัยนี้จะเป็นแนวคิดในการพิจารณาเนื้อหาในการศึกษาบริบทของโครงการวิจัยนี้ได้

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงคุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้ ศิลปะหลาย ๆ แขนงของภาคใต้นั้นมีความสวยงาม มีคุณค่า เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่

ยังคงรักษาเอกลักษณ์ของคนภาคใต้เอาไว้ วัฒนธรรมทางดนตรีของภาคใต้นั้นมีลักษณะเฉพาะที่เด่นชัดเป็นอย่างมาก คือในเรื่องของจังหวะที่มีความกระชับ เร้าใจ บ่งบอกถึงลักษณะทางกายภาพ และวิถีชีวิตได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะดนตรีเครื่อง 5 ที่ประกอบด้วย ทับ กลองตุ๊ก โหม่งหรือฆ้องคู่ ฉิ่ง และปี่ ดนตรีเครื่อง 5 นี้ใช้บรรเลงอยู่ในการแสดงของภาคใต้ที่เป็นหัวใจหลักและยังได้รับความนิยมอยู่ 2 อย่างคือ หนึ่งตะลุงและโนรา ถึงแม้ว่าขณะนี้จะมีเครื่องดนตรีสากลเข้ามาผสมอยู่ด้วยก็ตาม แต่ลักษณะการบรรเลง ท่วงทีลีลา สำเนียงต่าง ๆ ก็มีได้สูญหายไปแต่ประการใด นอกเหนือไปจากการแสดงหนังตะลุงและโนรา ดนตรีเครื่อง 5 ที่กล่าวถึงยังคงปรากฏอยู่ในการแสดงอย่างอื่นนั่นคือ การแสดงระบำพื้นเมืองภาคใต้ที่ได้สร้างสรรค์งานขึ้นมาใหม่ ที่นอกเหนือไปจากการแสดงดั้งเดิมของภาคใต้ การแสดงระบำพื้นเมืองนี้ แต่ละระบำก็จะมีการออกแบบท่าร่ารวมไปถึงทำนองเพลงที่ใช้ประกอบท่าร่าให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของเรื่องราวที่ต้องการจะสื่อสารออกมาผ่านการแสดง สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนภาคใต้ได้เป็นอย่างดี



บทที่ 2

มูลบทที่เกี่ยวข้องกับดนตรีพื้นเมืองภาคใต้และการแสดงพื้นเมืองภาคใต้

ในบทนี้ ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน) และการแสดงหรือการละเล่นพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน) จากหนังสือ เอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องที่จะศึกษาได้แก่

- 2.1 ดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน)
- 2.2 การแสดงพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน)

2.1 ดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน)

การใช้คำว่า “ดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน)” นั้น เนื่องจากวัฒนธรรมการแสดงและวัฒนธรรมดนตรีของภาคใต้นั้น มีการแบ่งกลุ่มไว้ 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา และสตูล รวมถึงบางส่วนของจังหวัดสงขลา กลุ่มจังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง รวมถึงบางส่วนของจังหวัดตรังและบางส่วนของจังหวัดสงขลา กลุ่มจังหวัดฝั่งตะวันตกประกอบด้วยจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ รวมถึงบางส่วนของจังหวัดตรัง และกลุ่มจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และระนอง ดังที่ สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ ได้กล่าวเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มไว้ว่า

การละเล่นพื้นบ้านในภาคใต้ทั้ง 14 จังหวัด มีแนวโน้มแตกต่างกันไปบ้าง อาจจำแนกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ เขต 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ นราธิวาส ปัตตานี ยะลา และสตูล รวมทั้งในเขตบางอำเภอที่อยู่ในส่วนล่างของจังหวัดสงขลา คือ อำเภอจะนะ นาทวี สะเดา บางส่วนของอำเภอหาดใหญ่ และอำเภอเมืองสงขลา การละเล่นพื้นบ้านในกลุ่มนี้จะมีส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจากการละเล่นของชวา - มลายูเข้ามา ประสมอยู่มากกว่ากลุ่มอื่นๆ เช่น มะโย่ง ลีละ ดาระ ชัมเป็ง ลอแก วอแยวอ เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ เขตจังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง บางท้องถิ่นในเขตจังหวัดตรังและบางท้องถิ่นในเขตจังหวัดสงขลา (รอบลุ่มทะเลสาบ) เช่น เขตอำเภอระโนด อำเภอสทิงพระ อำเภอกระแสดินรุ้ง และอำเภอรัตนภูมิ การละเล่นพื้นบ้านในกลุ่มนี้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวสูง เช่น หนังตะลุง โนรา เพลงบอก มีการละเล่นที่ได้รับช่วงมาจากกลุ่มแรกบ้างแต่กลับสร้างรูปแบบเฉพาะตนขึ้นใหม่ เช่น กาทลอ โด๊ะคริม

กลุ่มที่ 3 ได้แก่ เขตจังหวัดฝั่งตะวันตก คือ จังหวัดภูเก็ต พังงา ในจังหวัดกระบี่และตรัง บางท้องถิ่น โดยเฉพาะหนังตะลุง โนรา เหมือนกับกลุ่มที่ 2 การละเล่น

ทั้งสองในจังหวัดดังกล่าวไม่ได้เกิดจากการโยกย้ายไปตั้งรกรากหรือการประสมประสานแต่อย่างใด การละเล่นพื้นบ้านในกลุ่มนี้มีลักษณะเด่นเป็นพิเศษ ส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจากพวกชาวเล ส่วนหนึ่งรับมาจากมาเลเซีย ที่เด่นๆ เช่น ร่องเง็ง (ประเภทมีบทร้องประกอบกรำ) ลีเกป่าหรือลีเกรำมะนา แม้แต่หนังตะลุงก็จะมีลักษณะต่างไปจากกลุ่มอื่น ๆ กล่าวคือ คณะหนังตะลุงที่เป็นคนในท้องถิ่นแท้ ๆ จะนิยมเล่นแต่เรื่องรามเกียรติ์ มีขนบนิยมของหนังใหญ่เข้าไปประสม รูปหนังไม่พัฒนาไปมากเหมือนอย่างหนังตะลุงฝั่งตะวันออก

กลุ่มที่ 4 ได้แก่ เขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และระนอง การละเล่นพื้นบ้านของกลุ่มนี้ได้รับอิทธิพลจากการละเล่นของชาว - มลายูน้อยที่สุด ส่วนใหญ่จะคล้ายกับกลุ่มที่ 2 และมีความนิยมในการเล่นเพลงสูง เช่น เพลงเรือ เพลงนา และมีการละเล่นที่มีรูปแบบพิเศษ เช่น โนราหอย โนราโคลน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการละเล่นพื้นบ้านบางประเภท ความนิยมขึ้นอยู่กับความสามารถเฉพาะตัวของนักแสดงหรือของคณะ การแสดงข้ามเขตจึงมีเป็นปกติ เช่น คณะโนราของขุนอุปถัมภ์นรากร แสดงตลอดตั้งแต่ชุมพร ระนอง ลงไปถึงประเทศมาเลเซียตอนเหนือ ดังนั้นความนิยมจึงมักมีคาบเขตกันอยู่มาก แต่ละเขตอาจจะลอกเลียน ปรับเปลี่ยนเข้าหากัน การละเล่นที่นิยมในกลุ่มที่ 1 กลายเป็นที่นิยมในกลุ่มที่ 4 ก็มี หรือหนังตะลุงกลุ่มที่ 2 ไปตั้งรกรากและแสดงอย่างแพร่หลายในกลุ่มที่ 3 ก็มี การประสมประสานกันจึงกลายเป็นเรื่องสามัญธรรมดา (สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2528: 8-10)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาและนำเสนอข้อมูลเฉพาะการละเล่นพื้นบ้านหรือการแสดงพื้นเมืองของกลุ่มที่ 2 ที่เป็นการละเล่นในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง จังหวัดตรัง บางท้องถิ่น และจังหวัดสงขลาบางท้องถิ่น และขอใช้คำว่า “ดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน)” เนื่องจากมีการเรียกขานกันจนติดปากว่า “ใต้บน” ตามที่ กิตติชัย รัตนพันธ์ ได้ให้ข้อมูลว่า

ในการแบ่งวัฒนธรรมการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงที่ยึดปฏิบัติกันไม่ว่าจะเป็นชุดการแสดงสร้างสรรค์หรือการแสดงดั้งเดิมเช่น โนรา หนังตะลุง จะใช้พื้นที่เป็นตัวแบ่ง ใต้บนก็จะเป็นพื้นที่ของสงขลาบางอำเภอไล่ขึ้นมาจากชุมพร ใต้ล่างก็ตั้งแต่สงขลาอำเภอล่าง ๆ ไล่ลงไปถึงสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส เอาตามที่นิยมเล่นกัน ถ้ามว่าโนราในสามจังหวัดมีมีัย ตอบได้ว่า มี แต่ไม่ได้นิยม ถ้าเขาจะเล่นก็คือ ร่องเง็ง ชัมเป็ง มะโย่ง ลีละ ก็เป็นแนวใต้ล่างไป ส่วน

ไต้บันก็จะเป็นการแสดงที่ใช้พื้นฐานมาจากดนตรีโนรา หนึ่งตะลุง ก็จัดเป็นการแสดงไต้บัน (กิตติชัย รัตนพันธ์, สัมภาษณ์, 8 พฤศจิกายน 2563)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ดังกล่าวสรุปได้ว่า การแบ่งวัฒนธรรมการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง จะแบ่งตามความนิยมของการแสดงในเขตพื้นที่นั้น ๆ โดยแบ่งเป็น 2 พื้นที่ คือ ไต้บัน (ภาคใต้ตอนบน) และไต้ล่าง (ภาคใต้ตอนล่าง)

จากที่ได้กล่าวถึงเรื่องการแบ่งกลุ่มไปแล้วในข้างต้น จากข้อมูลสรุปได้ว่า ดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน) หรือการละเล่นของกลุ่มที่ 2 นั้น มีอยู่ด้วยกัน 6 การละเล่น ได้แก่ หนึ่งตะลุง โนรา ลีเกป่า เพลงบอก กาหลอ และโต๊ะคริม การละเล่นที่ใช้เครื่องดนตรีประกอบทั้งเครื่องให้จังหวะและเครื่องดำเนินทำนองได้แก่ หนึ่งตะลุง โนรา ลีเกป่า และกาหลอ ส่วนโต๊ะคริมนั้นจะมีแค่เครื่องดนตรีที่ให้จังหวะเพียงเท่านั้น

ดนตรีหนึ่งตะลุง

ดนตรีหนึ่งตะลุงเป็นดนตรีประกอบการแสดงหนึ่งตะลุง กล่าวได้ว่าปัจจุบันนี้มีการปรับปรุงพัฒนาทั้งในเรื่องของแบบแผนการบรรเลงและในเรื่องของเครื่องดนตรีที่มีการนำเครื่องดนตรีสากลเข้ามาผสมในวงเพื่อเพิ่มอรรถรสในการรับชมรับฟัง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น การศึกษาและนำเสนอข้อมูลในวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะขอเน้นเนื้อหาแคในส่วนของดนตรีหนึ่งตะลุงในแบบดั้งเดิม อันมีเครื่องดนตรีหลัก ๆ อยู่ 5 ชิ้น ได้แก่ ปี่ ทับ กลองตุ๊ก โหม่ง ฉิ่ง อาจจะมีขอหรือเครื่องดนตรีชิ้นอื่นเข้ามาผสมบ้างก็ได้ ตามความต้องการของคณะหนึ่งตะลุงนั้น ๆ ดังที่ บุษกร บินทสันต์ ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับเครื่องดนตรีหนึ่งตะลุงว่า

เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดงหนึ่งตะลุงมี 5 อย่าง คือ กลองขนาดเล็ก 1 ลูก มีหนังหุ้ม 2 ข้าง เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 8-10 นิ้ว ใช้ไม้ตี 2 อัน ทับที่ทำด้วยไม้กลึง 2 ลูก ฉิ่ง 1 คู่ โหม่งเสียงสูงและเสียงต่ำอย่างละ 1 ลูก ปี่ 1 เล้า บางคณะอาจมีขอด้วงเพิ่มเข้ามาอีก 1 สาย ปัจจุบันหนึ่งตะลุงนำเครื่องดนตรีสากลเข้ามาผสม เช่น กลองออร์แกน กีตาร์ เป็นต้น ทำให้การบรรเลงดนตรีกลายเป็นแบบประยุกต์ (บุษกร บินทสันต์, 2554: 33)

และอุดม หนูทอง ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของดนตรีหนึ่งตะลุงว่า

ดนตรีหนึ่งตะลุงคณะหนึ่ง ๆ มีประมาณ 7-8 ชิ้น คือ

1. ทับ เป็นเครื่องกำกับจังหวะและทำนองที่สำคัญที่สุด ผู้บรรเลงดนตรีชิ้นอื่น ๆ ต้องคอยฟังจังหวะและทำนองของทับไว้เสมอ ถ้าทับบรรเลงทำนองใด จังหวะ

ช้าเร็วอย่างไร คนตรีอื่นต้องบรรเลงตามทั้งสิ้น ทับจึงเป็นหัวใจของคนตรีหนังตะลุงที่ขาดไม่ได้

ทับหนังตะลุงมี 2 ใบ มีขนาดเล็กและป้อมกว่าทับโนรา ใบหนึ่งเสียงเล็กแหลม อีกใบหนึ่งเสียงทุ้ม ระดับเสียงต่างกันประมาณ “เสียงซอล” กับ “เสียงมี” ทับใบเสียงเล็กแหลมเรียก “หน่วยฉับ” และใบเสียงทุ้มเรียก “หน่วยเทิง” ทับหน่วยฉับมีความสำคัญมาก เพราะเป็นตัวยีน ส่วนหน่วยเทิงเป็นตัวเสริม

โดยทั่วไปทับนิยมทำด้วยไม้ขนุน เพราะมีความแข็ง เหนียวและมีลายไม้สวยงามทุ้มด้วยหนังค่างและร้อยตรึงหนังด้วยหวาย

ก่อนใช้ทับทุกครั้ง มือทับต้องลองตีฟังเสียงดูก่อนว่ามีความไพเราะแค่ไหน เพราะโดยปกติ ทับเมื่อทิ้งไว้เฉยๆ หนังจะหย่อน เวลาตี เสียงจะไม่แหลมหรือทุ้มตามต้องการ แต่จะมีลักษณะครือ ๆ พร่า ๆ ต้องใช้น้ำชุบ (หนัง) หน้าทับ หรือใส่น้ำลงไปข้างใน เขย่าพอเปียกชุ่มแล้วเทออก หรือไม่ก็ใช้สันมือรีดหนังตรงส่วนแก้มทับให้ตึง เมื่อได้ระดับเสียงตามต้องการแล้วนำทับทั้ง 2 ใบ มาผูกไขว้ให้หน้าทับไปคนละด้าน เมื่อนายหนังทำพิธีเบิกโรง จะเสกหมากช้ดทับ ด้วยเชือกสืบทอกันมาว่า จะทำให้ทับเสียงดี มีเสน่ห์ชวนฟัง และป้องกันมิให้หนังคู่ประชันใช้ไสยเวททำให้ทับหย่อนใช้ไม่ได้ จากนั้นจึงใช้ทับบรรเลงในการแสดงหนังตะลุงได้

2. โหม่ง เป็นเครื่องกำกับจังหวะ ทำนองประกอบเสียงขับบทของนายหนังให้เกิดความไพเราะชวนฟัง โหม่งหนังตะลุงมี 2 ใบ ประกอบโดยร้อยเชือกหรือหนังแขวนไว้ในรางไม้ซึ่งเรียกว่า “รางโหม่ง” ใบที่ใช้เป็นหลักจะมีเสียงแหลม เรียก “หน่วยโหม่ง” หรือ “หน่วยจี้” อีกใบหนึ่งใช้ตีประกอบมีเสียงทุ้มเรียก “หน่วยทุ้ม” โหม่งมี 2 ชนิดคือโหม่งรางกับโหม่งหล่อ โหม่งราง ทำด้วยเหล็กทุบให้เป็นแผ่นโดยอัดส่วนกลางให้เป็นปุ่มสำหรับตี ใช้กันในสมัยก่อน ส่วนโหม่งหล่อ จะหล่อด้วยทองเหลือง นิยมใช้กันประมาณ 50 ปีที่ล่วงมาจนปัจจุบันนี้ การเลือกโหม่งสำหรับนายหนังตะลุงแต่ละคน ต้องให้โหม่งหน่วยจี้มีระดับเสียงเสมอกับเสียงของนายหนังเมื่อขึ้นเสียงได้สูงที่สุด และต้องเลือกโหม่งที่มีใบเสียงดี คือตีแล้วเสียงไม่ขาดห้วน โดยปกติโหม่งที่หล่อขึ้นใหม่ ระดับเสียงและใบเสียงจะไม่เสมอ และกลมกลืนกับเสียงของนายหนังทีเดียว จึงต้องใช้ชั้นพอกด้านในหรือไม่ก็มีการชุดตอกแต่งเพิ่มเติมจนพอดีกับเสียงของนายหนังจึงจะถือว่าใช้ได้

การใช้โหม่งในการแสดงหนัง นายหนังจะทำพิธีเบิกโรง เสกหมากช้ดโหม่งเสียก่อนเช่นเดียวกันกับช้ดทับ ด้วยเชื่อว่าการช้ดโหม่งจะทำให้โหม่งมีเสียงไพเราะ มีไพหวาน ทำให้คนฟังเคลิ้มหลง

3. ปี่ หนึ่งตระกูลใช้ปี่นอกบรรเลงเพลงต่าง ๆ เป็นหลักมาตั้งแต่สมัยโบราณ ปัจจุบันแม้จะมีดนตรีอื่น ๆ ใช้เพิ่มขึ้น เช่น ออร์แกน จะเข้ กีตาร์ ขลุ่ย ฯลฯ แต่ก็ยังต้องอาศัยปี่เป็นพื้นอยู่ ดนตรีที่เพิ่มขึ้นเป็นเพียงเครื่องประกอบเฉพาะบางช่วงบางตอนเท่านั้น

4. ซอ ส่วนใหญ่นิยมใช้ซอด้วงหรือซออู้ประกอบกับปี่ แต่หนังบางคณะจะใช้ซออู้ด้วย เพราะทำให้เสียงเพลงที่บรรเลงไม่เล็กแหลมโดยตลอด แต่จะมีเสียงทุ้มกังวานจากซออู้สอดแทรกอยู่เป็นจังหวะ หนึ่งตระกูลคณะหนึ่ง ๆ จะใช้ซอ 1-2 คัน

5. ทน เป็นเครื่องดนตรีที่คอยตีขัดจังหวะทับในบางตอน และกำกับจังหวะในบทพากย์หรือบทบรรยาย ทนมีลักษณะคล้ายกลอง แต่เล็กและยาวกว่า ทุ้มด้วยหนังทั้ง 2 หน้า หน้าหนึ่งใหญ่อีกหน้าหนึ่งเล็ก เวลาตีจะใช้ไม้แบบไม้ตีกลองตีเพียงหน้าเดียว หนึ่งคณะหนึ่ง ๆ จะมีทน 1-2 ใบ

6. กลองตุ๊ก เป็นกลองขนาดเล็กแบบกลองชาตรี เสียงเล็กแหลม ใช้ตีเช่นเดียวกับทน หนึ่งตระกูลส่วนใหญ่ถ้าใช้กลองตุ๊กจะไม่ใช้ทน ถ้าใช้ทนจะไม่ใช้กลองตุ๊ก หนึ่งคณะหนึ่ง ๆ จะใช้กลองตุ๊กเพียง 1 ใบ

7. ฉิ่ง ใช้ตีเข้าจังหวะกับโหม่ง โดยทั่วไปลูกคู่มือโหม่งจะทำหน้าที่ฉิ่งด้วย

8. กรับ ใช้ตีขัดจังหวะโหม่ง แต่หนังตระกูลส่วนใหญ่ถ้าใช้ฉิ่งแล้วก็จะไม่นิยมใช้กรับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องการประหยัด เพราะหนังตระกูลต้องเดินทางไปเรื่อย ๆ ขนาดโรงหนังก็จะจุคนได้เพียง 7-9 คน เท่านั้น (อุดม หนูทอง, 2524: 42-46)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า เครื่องดนตรีหนังตระกูลมีด้วยกันทั้งหมด 8 ชิ้น ดังนี้ 1) ทับ เป็นเครื่องดนตรีประเภทตี มีหน้าที่กำกับจังหวะในวงดนตรีหนังตระกูล 2) โหม่ง เป็นเครื่องดนตรีประเภทตี มี 2 เสียง คือเสียงสูงกับเสียงต่ำ เสียงสูงมักจะมีระดับเสียงเท่ากับเสียงของนายหนัง เพื่อความไพเราะกลมกลืนในการขับกลอน 3) ปี่ เป็นเครื่องดนตรีดำเนินทำนองหลักที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของวงดนตรีหนังตระกูล 4) ซอ เป็นเครื่องดนตรีประเภทสี วงดนตรีหนังตระกูลมีซอด้วยกัน 2 คัน นิยมใช้ซอด้วงและซออู้บรรเลงร่วมกับปี่ หากมีซอด้วงหรือซออู้แค่คันเดียว ก็ยังสามารถบรรเลงร่วมวงดนตรีหนังตระกูลได้ตามปกติ ไม่จำเป็นต้องมีครบทั้ง 2 ชนิด 5) ทน เป็นเครื่องดนตรีประเภทตี ลักษณะเป็นกลองที่มีขนาดเล็กและยาว ทุ้มหนังทั้งสองหน้า หน้าหนึ่งเล็กอีกหน้าหนึ่งใหญ่ มีหน้าที่ตีรับจังหวะหรือขัดจังหวะของทับตามความเหมาะสม และตีกำกับจังหวะขับกลอนหรือตอนบรรยาย ปัจจุบันไม่เป็นที่นิยม 6) กลองตุ๊ก เป็นเครื่องดนตรีประเภทตี ลักษณะเป็นกลองขนาดเล็กคล้ายกลองชาตรี เสียงเล็กแหลม บรรเลงแบบเดียวกับทน หากคณะหนังตระกูลคณะนั้นใช้กลองตุ๊กจะไม่ใช้ทน 7) ฉิ่ง เป็นเครื่องกำกับจังหวะ ลูกคู่มือโหม่งจะตีฉิ่งพร้อมกันไปด้วย

เพราะจิ้งหะฉิ่งจะตีพร้อมกับจิ้งหะโหม่ง และ 8) กรับ เป็นเครื่องกำกับจิ้งหะเหมือนกับฉิ่ง หากวงดนตรีหนังตะลุงใด มีฉิ่งอยู่แล้วก็ไม่นิยมใช้กรับ เป็นการจำกัดจำนวนผู้บรรเลงในวงดนตรีหนังตะลุง



ภาพที่ 1 ทับ

ที่มา: ปภักดิ์ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2563



ภาพที่ 2 โหม่ง

ที่มา: ปภักดิ์ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2563



ภาพที่ 3 ปี

ที่มา: ปภักดิ์ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2563



ภาพที่ 4 ซอด้วง

ที่มา: ปภักดิ์ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2563



ภาพที่ 5 ซอฮู้

ที่มา: ปกัศ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2563



ภาพที่ 6 ทณ

ที่มา: ปกัศ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2563



ภาพที่ 7 กลองตุ๊ก

ที่มา: ปกัศ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2563

ภาพที่ 8 ฉิ่ง

ที่มา: ปกัศ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2563

ดนตรีหนังตะลุงนั้นเป็นดนตรีที่มีแบบแผนในการบรรเลงที่ชัดเจน แต่ก็สามารถพลิกแพลงเพิ่มเติมไปตามความต้องการได้เช่นกัน ไม่ได้กำหนดแบบแผนตายตัวมากนัก ตามที่อุดม หนูทอง ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับวิธีการบรรเลงดนตรีหนังตะลุงว่า

การบรรเลงดนตรีหนังตะลุง แบ่งได้ 5 ลักษณะคือ การบรรเลงดนตรีล้วน การบรรเลงประกอบบทพากย์ การบรรเลงประกอบบทบรรยาย การบรรเลงประกอบกิริยาอาการของตัวหนัง และการบรรเลงประกอบบทบาทเฉพาะอย่าง

1. การบรรเลงดนตรีล้วน เป็นการบรรเลงก่อนเริ่มแสดง มี 2 ตอน คือ

1.1 ตอนตั้งเครื่อง เมื่อนำอุปกรณ์ทุกชิ้นและลูกคู่ขึ้นโรงเรียบร้อยแล้ว นายหนังจะตีกลองนำเอาฤกษ์ ลูกคู่บรรเลงเพลงเชิด จบแล้วจะทำพิธีเบิกแผง (รูป) และเบิกโรงตามลำดับ

1.2 ตอนโหมโรง เมื่อเบิกโรงเสร็จ ลูกคู่จะประโคมดนตรีโหมโรง โดยเล่นเพลงปี่เป็นหลัก เพลงที่นิยมใช้จะเริ่มด้วยเพลงพัดชาซึ่งถือว่าเป็นเพลงครู เป็นเพลงชั้นสูง มีความขลังและศักดิ์สิทธิ์ จบเพลงพัดชาแล้วจะต่อยด้วยเพลงไทยเดิม ตามแต่นายปี่จะถนัด เพลงไทยเดิมซึ่งอยู่ในความนิยมได้แก่ ลาวลมเต็จ เขมรปี่แก้ว เขมรปากท่อ ชะนีร้องไห้ พม่ารำชวาน พม่าแทงกบ สุดสงวน เขมรพวง ลาวดวงเดือน และจีนแสด เป็นต้น แต่บางตำรากล่าวว่า การโหมโรงใช้เพลงทับก็มี เพลงทับจะใช้ทับในการบรรเลงเป็นหลักมีด้วยกัน 12 เพลง คือ เพลงเดิน เพลงถอยหลังเข้าคลอง เพลงยักษ์ เพลงสามหมู่ เพลงนาครายออกจากวัง เพลงนางเดินป่า เพลงสรองน้ำ เพลงเจ้าเมือง ออกสั่งราชการ เพลงชุมพล เพลงยกพล เพลงยักษ์ และเพลงกลับวัง

การโหมโรงด้วยเพลงทับตามความตอนต้น โดยพรรคนะส่วนตัวยังไม่ยอมรับหรือปฏิเสธเสียทีเดียว เพราะโดยปกติ เพลงทับจะใช้ประกอบกิริยาอาการของตัวละครมากกว่า และจะใช้ในตอนดำเนินเรื่อง เท่าที่ชมหนังตะลุงมาก็ไม่ปรากฏว่าหนังตะลุงคณะใดโหมโรงด้วยเพลงทับ แต่ถ้าหนังรุ่นโบราณจะใช้กัน ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง และเป็นไปได้ด้วย เพราะสังเกตลักษณะเด่นของดนตรีพื้นเมืองภาคใต้แล้ว เรื่องของจังหวะสำคัญมาก เพลงเป็นเพียงเครื่องประกอบเท่านั้น เมื่อทับเป็นเครื่องกำกับจังหวะและเป็นหลักของดนตรีหนังตะลุง จะใช้เพลงทับโหมโรงก็ดูจะเป็นไปได้

2. การบรรเลงประกอบบทพากย์

การกล่าวบทกลอนของหนังตะลุงหรือที่เรียกกันว่า “พากย์” นั้น ต้องบรรเลงดนตรีประกอบ ดนตรีหลักคือโหม่งกับทับ มีฉิ่งกับกรับประกอบ ปี่ ซอ และเครื่องทำเพลงอื่น ๆ ไม่ต้องใช้เว้นแต่บางบทบางตอนถึงจะแทรกเข้ามาบ้าง การบรรเลงประกอบบทพากย์มีท่วงทำนองต่างกันออกไปตามลักษณะของบทกลอน ดังนี้

2.1 พากย์กลอนแปด บรรเลงดนตรีได้ 2 ทำนอง คือ ทำนองสงขลา กับสงขลาหลาย

ทำนองสงขลา ทับและโหม่งจะให้จังหวัดเสมอราบเรียบและข้า
เสียงทับจะดัง ตี๊ด ทึง / ตี๊ด ทึง / ตี๊ด ทึง / พะฉับ / พะฉับ ทับตี พะฉับ เมื่อนาย
หนึ่งว่ากลอนจบ 1 บาท หรืออาจยึดไปเป็น 1 คำกลอน ส่วนโหม่งจะตีเฉพาะหน่วย
จี โดยตีพร้อมจังหวัด ทึง ของ ทับ และย้าหน่วยทุ้ม พร้อมเสียง ฉับ

ทำนองสงขลาหลาย เป็นการเพิ่มจังหวัดของทำนองสงขลาให้
กระชั้นขึ้น เสียงทับจะดัง ตี๊ด ตี๊ด ตี๊ด ทึง / ตี๊ด ตี๊ด ตี๊ด ทึง / พะฉับ / พะฉับ ส่วน
โหม่งก็รัวถี่ขึ้นในทำนองเดียวกัน

บทกลอนที่พากย์โดยใช้ทำนองดังกล่าว ใช้ได้เฉพาะกลอนแปด
เท่านั้น และทำนองนี้เป็นทำนองหลัก ใช้ตั้งแต่ออกรูปหน้าบท (รูปประกาศ) เจ้า
เมือง และดำเนินเรื่องทั่ว ๆ ไป

2.2 พากย์กลอนสี่หรือคำคอน กาศย์กลอนสี่หรือคำคอนนิยมกันมากในหมู่
หนังตะลุงในจังหวัดนครศรีธรรมราช ท่วงทำนองกลอนจะอ้อยอิ่ง ให้อารมณ์
ครึกครื้นรื่นเริง ทับจะบรรเลงเนิบนุ่ม เป็นจังหวัดสูง ๆ ต่ำ ๆ เสียงดัง พืด ตี๊ด, ฉับ
ตี๊ด, พืด ตี๊ด/ พืดตี๊ด พืด เทิง, พืด ตี๊ด ฉับ พืด ตี๊ด ส่วนโหม่งจะตี โหม่ง ทุ้ม/โหม่ง
ทุ้ม ไปเรื่อย ๆ การพากย์กลอนสี่นิยมใช้ในบทรชนมชาติ บทสังสอนอบรม การ
เจรจาด้วยบทกลอนระหว่างตัวละคร เช่น

| | |
|------------------------------|------------------------------|
| พ่อจะลอนสาว เมื่อคราวเป็นโลด | ดันดันสั้นโดด ข้ามโขดเขาซอน |
| พบชายปล้อนปลิ้น ทำลั่นวานร | อย่าทำใจง่าย หลงขมลมชาย |
| อันค่าสตรี พรหมจารีครั้งแรก | มิใช่ของแลก มิใช่ของขาย |
| ครั้งแรกผิดไป ข้าใจจนตาย | ถึงนี้ก็เสียตาย ไม่ได้กลับมา |

2.3 พากย์กลอนสามห้า การพากย์กลอนสามห้า นิยมในหมู่หนังตะลุงใน
จังหวัดนครศรีธรรมราช โอกาสที่ใช้เป็นแบบเดียวกับกลอนสี่ แต่ท่วงทำนองต่าง
ออกไปเล็กน้อย คือรวบจังหวัดกระชั้นในจังหวัดแรก และยึดจังหวัดในจังหวัดที่สอง
ดังจะเห็นได้จากบทกลอน วรรคหน้ามีเพียง 3 คำ ส่วนวรรคหลังยึดเป็น 5 คำ เช่น

| | |
|------------------------------|------------------------------|
| ลมหนาวโบก ลมหนาวโขกเนื้อสาว | สวนอนหนาว ใจเด่นเร้าร้อนหนัก |
| อยากมีชาย อยากมีคู่รัก | มาร่วมห้อง มากคือน้องเนบนอน |
| วัยกำดัด มั่นกลุ้มกลัดใจจ้าน | สมพัตผ่าน ได้แต่พลอดกอดหมอน |
| ต่อเมื่อใด กามเทพจะจร | มาชักชาย ปักครให้รักเรา |

2.4 พากย์กลอนลอดโหม่ง กลอนลอดโหม่งใช้กับบทโคก พรรณนาการพลัด
พราก การติดตามหา เป็นต้น การพากย์กลอนลอดโหม่ง ทับจะตี ตี๊ด ๆ ๆ ๆ เทิง ๆ
โหม่งตีหน่วยโหม่งเบา ๆ แล้วย้าหน่วยโหม่งหนัก 2 ที และหน่วยทุ้มอีก 2 ที ตอนลง

กลอนปลายวรรค ส่วนขอและปีจะคลอเสียงโอดโอยอย่างแผ่วเบา ทำให้รู้สึกเศร้า
วังเวงใจ ดังตัวอย่างกลอน

| | |
|-------------------|--------------------|
| ไอ้โพทองของข้า | พระลับลาเสียแล้ว |
| เหมือนขำมีดวงแก้ว | แก้วร้าวแยกแตกสลาย |
| จะมีลูกลูกก็ไป | เจ้าไกลตาไกลกาย |
| ทิ้งแม่ให้โหยให้ | มิวายเว้นราวัน |

2.5 พากย์กลอนกลบทต่าง ๆ หนึ่งตระกูลนิยมใช้กลอนกลบท เพราะนอกจากจะแสดงความสามารถในเชิงกลอนแล้ว กลบทแต่ละอย่างยังเหมาะกับนาฏการเฉพาะเรื่องและตัวละครแต่ละประเภทอีกด้วย เช่น กลบทคำตาย เหมาะกับการพากย์ยักษ์ และบทโกรธ กลบทสะบัดสะบั้งเหมาะกับการพากย์เทวดาในขณะที่ร้อนทิพยอาสน์ เป็นต้น กลบทต่าง ๆ ก็คือกลอนแปดนั่นเอง แต่เพิ่มเงื่อนไขบังคับอื่น ๆ ขึ้น ฉะนั้นการบรรเลงดนตรีประกอบการพากย์กลบท ก็เป็นแบบเดียวกับการพากย์กลอนแปด แต่มีกลเม็ดเพิ่มขึ้นเฉพาะประเภทของกลบทเท่านั้น เช่น เมื่อพากย์กลบทคำตาย จังหวะที่ต้องกระชั้น รุกเร้า และเน้นหนัก เสียง ฉับ ทับจะมีบ่อยครั้ง ทั้งนี้เพื่อให้รู้สึกเอาจริงเอาจัง ชิงชังหรือเกรี้ยวกราด ถ้าพากย์กลบทสะบัดสะบั้ง ทับจะตีให้มีเสียงรัวลั่น แล้วกระทบตอนปลายพร้อมกับที่นายหนังลงกลอนท้ายวรรค ทั้งนี้เพื่อให้รู้สึกร้อนเร่ากระสับกระส่ายและแสดงอำนาจ

3. การบรรเลงประกอบบทบรรยาย เป็นการบรรเลงดนตรีที่วัง แต่ให้เสียงเบาลงกว่าปกติ ทั้งนี้เพื่อมิให้กลบเสียงบรรยายของนายหนัง การบรรยายจะมีในตอนขึ้นบทใหม่หรือฉากใหม่ บรรยายให้ทราบว่า เป็นที่ไหน ตัวละครที่ปรากฏบนจอหนังเป็นใคร แล้วเชิญชวนให้ผู้ชมติดตามเรื่อง

4. การบรรเลงประกอบกิริยาอาการของตัวหนัง รูปหนังแต่ละตัว เวลาขีดต้องถ่ายทอดกิริยาอาการให้เห็นสมจริง เก็บลักษณะเด่นต่าง ๆ ออกแสดงให้ปรากฏชัดเสมือนว่ารูปหนังมีชีวิตชีวา ในการขีดให้ได้กิริยาอาการและความรู้สึกดังกล่าว นอกจากจะอาศัยฝีมือการขีดแล้ว ดนตรียังมีส่วนช่วยอย่างมาก การใช้ดนตรีประกอบกิริยาอาการของตัวหนังมีลักษณะต่างกันไปดังนี้

4.1 ดนตรีประกอบการเชิดฤๅษี ดนตรีจะทำเพลงเชิด ตีรัวทับ รัวโหม่ง รัวฉิ่งและรัวกลอง ปี ซอ ทำเพลงตัน ที่ก่อให้เกิดความขลัง คักคี่ลิลี นายหนังจะขีดรูปล่อจ้อ 3 ครั้ง เหาะผ่านจ้อ 1 ครั้ง แล้วขีดประกบส่วนใบหน้าของรูปไว้ติดแน่นกับจ้อ ดึงไม้ตีรูปช่วงลำตัวเข้าข้างใน เคลื่อนไหวแขนและลำตัวให้ดูประหนึ่งบริการมคาถา เสร็จแล้วดนตรีเปลี่ยนเป็นทำนองเดินอย่างสามชุก คือเดินถอยหน้า

ถอยหลังสลับก้น แล้วลงเครื่องให้นายหนังตັบปลั๊กเค ชุมนุมทวดตาและตั้งธรรณีสาร
จบแล้วทำเพลงเชิดหေးผ่านเข้าโรง

4.2 คนตรีประกอบการเชิดพระอิศวร คนตรีจะทำเพลงเชิด เพลงที่ใช้
แล้วแต่ความสามารถของมือเปี ซึ่งอาจใช้เพลงพญาเดิน ลาวสมเด็จ แขกมอญหรือ
เพลงอื่น ๆ แต่เปีก็ไม่สำคัญเท่ากับทับ ซึ่งคอยคุมจังหวะ โดยตีในชั้นแรกให้พระอิศวร
ทรงโคศุภราช เสด็จมาอย่างเชื่องช้าองอาจแล้วเปลี่ยนทำนองเร็ว ให้เห็นลีลาการ
ก้าวกระโดดอย่างมีจังหวะของโค เสร็จแล้วนายหนังจะพากย์บทพระอิศวรอย่าง
แผ่วเบา แล้วทำเพลงเชิด เชิดพระอิศวรเข้าโรงไปในฉับพลัน

4.3 คนตรีประกอบการเชิดรูปประกาศ คนตรีจะทำเพลงเดิน เป็นทำนอง
นาคกรายรูปประกาศซึ่งเป็นตัวแทนของนายหนังจะเดินจากจอด้านขวาไปทางซ้าย
ครบ 3 รอบ แล้วจึงกล่าวบท

4.4 คนตรีประกอบการออกรูปเจ้าเมือง คนตรีจะทำเพลงเจ้าเมืองออกสั่ง
ราชการเพลงนี้ทับตี เทิง เทิง เทิง / เทิง เทิง เทิง เป็นทำนองเดิม รูปเจ้าเมืองนำออก
ปักหน้าจอโดยไม่ต้องเชิด จบเพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการแล้ว จึงกล่าวบท

4.5 คนตรีประกอบการเชิดยักษ์ การบรรเลงจะเน้นจังหวะทับ โดยตีเลียน
ลักษณะการชาบมอญ การกระโดดโลดไล่ การตะครุบและกัดกินสัตว์ การชาบมอญ
จะตีเบา ๆ เสียงดัง ตีต ๆ ตีต ๆ ตีต ๆ การกระโดดโลดไล่จะตี ฉับเทิง ฉับเทิง
การตะครุบ ตี พะฉับ พะฉับ การกัดกินสัตว์ตี ฉับ ๆ ๆ ๆ ถ้าฟังเสียงทับโดยรวม
กิริยาอาการทั้งหมดของยักษ์ ทับจะดังเป็นทำนอง ฟืดเทิง พะฉับ ตีต ๆ ตีต ๆ ตีต ๆ
 ๆ ฉับเทิง ฉับเทิง พะฉับ พะฉับ ฉับเทิง ฉับ ๆ ๆ ๆ ๆ ถ้าเป็นการเดินยักษ์อย่างทั่ว ๆ
ไป จะเริ่มจากการเดินอย่างองอาจหนักแน่นแล้วค่อยเร่งขึ้นเรื่อย ๆ ทับจะตี ฉะ
ฉับเทิง ฉะฉับเทิง ฉะฉับเทิง ...ฉับเทิง ฉับเทิง ฉับเทิง ... ฉับ ๆ ๆ ๆ ๆ เทิง สำหรับ
โหม่งและฉิ่ง จะตีตามจังหวะทับ

4.6 คนตรีประกอบการเชิดพระนาง การเชิดพระนางมีลีลานวยนาดอ่อน
ช้อย เพลงที่ใช้เรียกว่าเพลงนาคกราย จังหวะทับจะเป็น ฉับ ฉับ เทิง, เทิง พะฉับ, เทิง
เทิง / ฉับ ฉับ เทิง, เทิง พะฉับ, เทิง เทิง ... แต่เมื่อเร่งฝีเท้าขึ้นก็จะเร่งจังหวะเป็น ฉับ
ฉับ เทิง / ฉับ ฉับ เทิง และเมื่อเร่งฝีเท้าถึงที่สุด จะรวบจังหวะเป็น ฉับ เทิง / ฉับเทิง
/ ฉับเทิง ... ฉับ ๆ ๆ ๆ ๆ ๆ เทิง เพลงนาคกรายนี้ใช้ตอนพระนางออกจากวัง เดิน
ป่าและกลับวัง

5. การบรรเลงประกอบบทบาทเฉพาะอย่าง หนึ่งตระกูลมีบทบาทการแสดงที่เป็นแบบแผนเช่นเดียวกับโซน ละคร ดนตรีที่ใช้ประกอบจึงเป็นไปตามบทบาทนั้น ๆ ด้วย บทบาทที่สำคัญ ได้แก่

5.1 บทโศก เมื่อนายหน้าพากย์บทโศกด้วยกลอนถอดโหม่งหรือกลอนสุภาพ เพื่อพรรณนาความโศกสลด และต้องการเน้นบทบาทให้ผู้ชมเกิดอารมณ์หวนไหว้ตามความโศกนั้น จะเลยบทให้ดนตรีทำเพลงเชิดโอด การเชิดโอด จะใช้ปี่เป็นหลัก โดยเริ่มจากเสียงปี่ที่เร่งเร้าเร็วแล้วค่อยช้าและเบาลง ๆ เหมือนร้องไห้โศกแล้วในที่สุดก็คงไว้แต่เสียงระย้า

5.2 บทบาทการต่อสู้และจับมัดลักพา จัดเป็นบทที่ตื่นเต้นอีกบทหนึ่ง ลำพังแต่กล่าววบทหรือพากย์ย่อไม่เพียงพอ นายหน้าจึงเลยบทเพื่อให้ดนตรีทำเพลงเชิดรบด้วย เพลงเชิดรบใช้ปี่เป็นหลักเช่นเดียวกัน แต่ทับจะคอยตีกรรโชกเสียง ฉับ ๆ ๆ ๆ ฉับเทิง เป็นระยะ ๆ ทุกครั้งที่คู่ต่อสู้เข้าประชิดตัว หรือไม่ก็จับมัด ฟัดเหวี่ยงกันอยู่

5.3 การใช้เวทมนตร์ศักดิ์สิทธิ์ เรื่องที่หนึ่งตระกูลใช้แสดงมักเป็นเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ จึงมีเรื่องเหนือธรรมชาติเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ ที่ปรากฏมากที่สุดคือ การใช้เวทมนตร์ มีการเป่ามนตร์ให้หลง ให้เป็นบ้า มีการปลอมแปลงตัว การชุบชีวิต ฯลฯ บทบาทเหล่านี้ต้องใช้เพลงเชิด เช่นเดียวกับเชิด เช่นเดียวกับเชิดรบ แต่จังหวะทับต่างกัน คือแทนที่จะตีกรรโชกเป็นระยะ ๆ ก็ ตีฉับ ๆ ๆ ๆ เพียงชุดเดียว (อุทุมพรทอง, 2524: 46-52)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การบรรเลงดนตรีหนึ่งตระกูล สามารถแบ่งออกเป็น 5 ลักษณะได้แก่

1. การบรรเลงดนตรีล้วน เป็นการบรรเลงก่อนเริ่มการแสดง มี 2 ตอน คือ 1) ตอนตั้งเครื่อง เริ่มบรรเลงตอนจัดเครื่องดนตรีเสร็จ เมื่อจบเพลงก็ทำพิธีเบิกแผง (รูปหนัง) และเบิกโรงตามลำดับ 2) ตอนโหมโรง ทำการบรรเลงหลังจากเบิกโรงเสร็จ ลูกคู่จะประโคมดนตรีโหมโรง นิยมเริ่มด้วยเพลงพัดชา แล้วต่อด้วยเพลงไทย ตามความถนัดของนายปี่

2. การบรรเลงประกอบการขับกลอน บ้างเรียกกันว่า “พากย์” การขับกลอนต้องใช้ดนตรีประกอบด้วย ได้แก่ ทับ โหม่ง ฉิ่ง และกรับ เป็นเครื่องกำกับจังหวะ โดยเครื่องดนตรีอื่นอย่างเช่น ปี่ ซอ หรือเครื่องดนตรีนอกเหนือ จะมีแทรกเข้ามาบ้างในบางตอนตามความเหมาะสม การขับกลอนจะมีความแตกต่างตามลักษณะของบทกลอนต่าง ๆ

3. การบรรเลงประกอบการบรรยาย ดนตรีจะบรรเลงในขณะที่นายหน้าตระกูลบรรยาย ไม่ว่าจะปี่หรือเครื่องดนตรีอื่นก็ตาม ถ้าเรื่องราวก่อนเริ่มเรื่อง แนะนำสถานที่ ตัวละคร ฯลฯ ซึ่ง

ดนตรีจะบรรเลงพร้อมกันทั้งหมด แต่จะใช้เสียงเบา เพื่อไม่ให้กลบเสียงนายหนังตะลุงในขณะที่บรรยาย

4. การบรรเลงประกอบกิจกรรมอาการของตัวหนังตะลุง เพื่อช่วยให้สื่ออารมณ์ของการแสดงกิจกรรมอาการของตัวหนังตะลุงตัวนั้น ๆ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนี้ 1) ดนตรีประกอบการเชิด ฤๅษี ดนตรีจะทำเพลงเชิด ซึ่งมีความขลังและความศักดิ์สิทธิ์ ขณะเชิด นายหนังจะท่องบทคาถาตามความเชื่อไปด้วย 2) ดนตรีประกอบการเชิดพระอิศวร ดนตรีจะทำเพลงเชิด ทำนองเพลงที่ใช้ขึ้นอยู่กับความถนัดของมือปี่ที่จะเลือกเพลง สิ่งที่สำคัญที่สุดในวงดนตรี คือทับ ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมจังหวะ ในช่วงแรกจะใช้จังหวะช้า และเปลี่ยนเป็นจังหวะเร็วในตอนหลัง 3) ดนตรีประกอบการเชิดรูปประกาศ ดนตรีจะทำเพลงเดินเป็นทำนองนาคราย 4) ดนตรีประกอบการออกรูปเจ้าเมือง ดนตรีจะทำเพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการ 5) ดนตรีประกอบการเชิดยักษ์ ดนตรีจะบรรเลงโดยเน้นจังหวะทับ ดีในลักษณะเป็นการเลียนแบบการกระโดด ถ้าหากเป็นยักษ์ทั่วไป ก็จะมีจังหวะหนักแน่น และ 6) ดนตรีประกอบการเชิดพระนาง ดนตรีจะทำเพลงนาคราย มีท่วงทำนองลีลาอ่อนช้อย ใช้ตอนพระนางออกจากวัง เดินป่าหรือกลับวัง

5. การบรรเลงประกอบตามเหตุการณ์ต่าง ๆ การบรรเลงดนตรีจะเป็นไปตามสถานการณ์ตามบทบาทนั้นๆ เช่น บทโศก ใช้กลอนตลอดโหม่ง กลอนสุภาพ ดนตรีจะบรรเลงเพลงเชิดโอด บทการต่อสู้และการลักพา ดนตรีจะบรรเลงเพลงเชิดรบ ทับจะตีจังหวะกรรโชกเสียง ตามสถานการณ์ บทการใช้เวทมนตร์ศักดิ์สิทธิ์ มักจะใช้เพลงเชิดรบเหมือนกัน แต่จังหวะทับต่างกัน ไม่ได้ตีกรรโชกเสียงตลอดเหมือนอย่างเชิดรบ

ดนตรีหนังตะลุงโดยรวมแล้ว มีความเปลี่ยนแปลงทั้งการผสมวงและแบบแผนการบรรเลงหรือเพลงที่ใช้บรรเลงนั่นเอง หนังตะลุงบางคนจะถึงแม้ว่าจะมีเครื่องดนตรีสากลเข้ามาผสมวง แต่ก็ยังยึดแบบแผนการบรรเลงไว้อย่างน่ายกย่อง ทั้งนี้หนังตะลุงแต่ละคณะย่อมมีความแตกต่างกัน ดังที่อุตมหนูทอง ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของดนตรีหนังตะลุงไว้ว่า

ปัจจุบันนี้ดนตรีหนังตะลุงเปลี่ยนแปลงไปมาก ทั้งเครื่องดนตรีและลักษณะการบรรเลง ในส่วนของเครื่องดนตรีที่เห็นได้ชัดคือมีดนตรีสมัยใหม่และดนตรีของต่างถิ่นเข้ามาปะปน เช่น กีตาร์ ออร์แกน ไวโอลิน จะเข้ (แบบเล็ก) กลองชุดแบบที่ใช้ในวงดนตรี เป็นต้น ดนตรีเหล่านี้ได้ทำลายเอกลักษณ์ของดนตรีหนังตะลุงลงไปมาก และที่สำคัญคือดนตรีบางประเภทใช้บรรเลงแล้วไม่ประสานกลมกลืนกับทับและโหม่ง ซึ่งเป็นดนตรีหลัก ฟังแล้วรู้สึกว่ายกไทยก็ไม่ใช่ได้ก็ไม่เชิง เป็นอย่างโบราณว่า หวังมุกฎทำยมังกร ในส่วนลักษณะการบรรเลงก็เปลี่ยนไป คือ ทั้งธรรมเนียมเก่า ๆ ไปหลายอย่าง เช่น เมื่อถึงบทโศก แทนที่จะพากย์บทโศกแล้วเชิดโอด กลับใช้ไวโอลินบรรเลงเพลงเศร้า แล้วพรรณนาเสียงสะอึกสะอื้น แบบละครวิทยุ บทรบ

แทนที่จะเข็ดรบ ก็ให้ตัวหนังยกป็นชั้นยิ่งอย่างหนังคาวบอย แล้วก็จับกัน ซึ่งดูแล้ว เห็นว่าผิดธรรมเนียมอยู่น้อย

ความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับดนตรีดังกล่าวนี้ ถ้ามองกันในแง่ว่าวัฒนธรรม ย่อมเปลี่ยนแปลงเสมอ ดนตรีเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง จึงย่อมเปลี่ยนแปลงด้วยแล้ว ก็เห็นจะบอกได้ว่า สำหรับดนตรีหนังตะลุง ออกจะเปลี่ยนแปลงมากเกินไป และถ้า ยิ่งมากขึ้นเรื่อย ๆ นานไปดนตรีหนังตะลุงก็อาจกลายเป็นดนตรีลูกทุ่ง และหนังตะลุง กลายเป็นละครหนังควายหรืออย่างอื่นไปก็ได้ (อุดม หนูทอง, 2524: 52)

ดนตรีโนรา

วงดนตรีอีกรูปแบบหนึ่งที่มีการประสมวงแบบดั้งเดิมเหมือนกับวงดนตรีหนังตะลุงคือ ดนตรีโนรา เป็นดนตรีประกอบการแสดงโนรา มีเครื่องดนตรีหลัก ๆ อยู่ 5 ชิ้นเช่นเดียวกับดนตรีหนังตะลุง บุษกร บิณฑสันต์ ได้กล่าวเกี่ยวกับเครื่องดนตรีโนราไว้ว่า

เครื่องดนตรีมี 5 ชิ้น คือ กลอง (สมัยก่อนเรียกว่า “กลองสุวรรณภรี-โลก”) มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 10-12 นิ้ว สูงประมาณ 18 นิ้ว ทับ 2 ลูก (ตามตำนานโนรา เรียกว่า “น้ำตาดก” กับ “นกเขาขัน” ลูกเสียงทุ้มเรียกว่า “ลูกเทิง” ลูกเสียงแหลม เรียกว่า “ลูกฉับ” โหม่งเสียงทุ้มกับเสียงแหลม 1 คู่ ฉิ่ง 1 คู่ กรับ 1 คู่ ปีฉอยยาว ประมาณ 13-15 นิ้ว 1 เล้า และแตรระ 1 ชุด (บุษกร บิณฑสันต์, 2554: 121)

วงดนตรีโนราบางวงอาจจะมีเครื่องดนตรีที่มีชื่อว่า “แตรระ” ผสมอยู่ด้วย จึงทำให้วงมีเครื่องดนตรีทั้งหมด 6 ชิ้น ดังที่ ภิญญู จิตต์ธรรม ได้กล่าวเกี่ยวกับดนตรีประกอบการแสดงโนราว่า

เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงโนรามิ 6 ชิ้น คือ กลอง ทับ โหม่ง ฉิ่ง ปี และแกระหรือแตรระ ปัจจุบันอาจจะเห็นเครื่องดนตรีชิ้นอื่นผสมเข้าไปบ้าง ขอให้ เข้าใจว่านั่นไม่ใช่เครื่องดนตรีของโนราจึงใคร่ขอแนะนำเครื่องดนตรีแต่ละชิ้น ตามลำดับ คือ

1. ปี เป็นเครื่องเป่าอย่างเดียวในจำนวนเครื่องดนตรีทั้งหมด ผู้เป่าจะเป่า เพลงต่างๆ ตามที่เขาถนัด ปัจจุบันมีเพลงเปลี่ยนไปบ้างตามสมัยนิยม แต่ถ้าเป็นการ รำโนราแบบโบราณจะใช้เพลงเฉพาะ เช่น เพลงปี เมื่อรำเพลงปีเครื่องดนตรีจะเน้นที่ ปี เครื่องดนตรีชนิดอื่นจะคลอเบา ๆ เสียงปีไพเราะน่าฟังและเร้าใจเป็นอย่างยิ่ง ใน การแสดงนั้น ปีเป็นตัวนำ เครื่องอื่น ๆ เป็นตัวตาม

2. กลอง เป็นเครื่องตีให้จังหวะในการรำหรือตีกลองเชิด รำ และอื่น ๆ กลองโนราโตกว่ากลองหนัง เพราะการใช้จังหวะโนรา หนักและดังกว่า

3. ทับ เป็นทับคู่ ทับเป็นตัวนำในการให้จังหวะ ทับจะนำเครื่องอื่น คือ โหม่ง ฉิ่ง และแกระ เสียงดัง ทับๆ เทิงๆ คนตีทับเป็นผู้มีความสามารถพิเศษ มิฉะนั้นผู้รำจะรำไม่ถูก ไม่ลงทับลงกลอง คนตีทับ ต้องดูผู้รำอยู่ตลอดเวลา ว่าจะขยับอย่างไร ให้จังหวะอย่างไร ส่วนโหม่งและฉิ่งเป็นผู้ตาม

4. โหม่ง เรียกชื่อตามเสียงว่า “โหม่ง” เป็นโหม่งคู่ มี 2 เสียงคือเสียงสูงและเสียงต่ำ เป็นเครื่องให้จังหวะเช่นเดียวกัน

5. ฉิ่ง เป็นเครื่องให้จังหวะ

6. แกระหรือแดระ เป็นเครื่องให้จังหวะ ใช้ไม้ไผ่ 2 อัน ยาวประมาณ 1 คอก เป็นเครื่องตีให้จังหวะ แกระมีก็ู้ก็ู้ได้ สมัยก่อนผู้ดูแลที่ซอบและร่วมสนุกด้วยจะมานั่งใกล้ ๆ ลูกคู่เพื่อช่วยตีแกระ ปัจจุบันไม้แกระไม่มีเพราะลูกคู่จะใช้ไม้กลองเคาะกับข้างกลอง หรือใช้ไม้เคาะกับส่วนข้างทับโหม่ง (ภิญโญ จิตต์ธรรม, 2524: 78-79)



ภาพที่ 9 แกระ หรือแดระ

ที่มา: ปภัก แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2563

ในการเรื่องของการบรรเลงประกอบการแสดงโนรานั้น จะต้องยึดตามคนรำ ทำรำเป็นหลัก เครื่องดนตรีที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากก็คือ ทับ จะเป็นผู้นำในวงดนตรีโนราเลยก็ว่าได้ ผู้ที่บรรเลงทับนั้นนับว่าต้องมีความสามารถถึงขั้น จึงจะสามารถบรรเลงได้ดี เข้ากับทำรำโดยไม่ติดขัด ส่วนปีนั้นก็ ต้องเป่าดำเนินทำนองเพลงให้เข้ากับจังหวะที่ทับตีให้ได้ ดังที่ ภิญโญ จิตต์ธรรม ได้กล่าวถึงการบรรเลงดนตรีโนราไว้ว่า

ในการเล่นเครื่องดนตรี ปี่จะขึ้นนำก่อน ทับให้จังหวะเพื่อส่งให้โหม่ง ฉิ่งและ
แกระเป็นจังหวะต่าง ๆ บางเพลงใช้เครื่องดนตรีไม่ครบทุกชิ้น เช่น เพลงหน้าแตระ
จะใช้เสียงทับกับแกระ โหม่งกับฉิ่งจะคลอเบา ๆ

จังหวะและทำนองเพลงที่ใช้ในการแสดงมีหลายทำนองหลายจังหวะที่
ต่างกัน ซึ่งมีอาจเขียนบรรยายให้ทราบได้ นอกจากฟังเสียงโดยตรง หรือฟังจากเทป
บันทึกเสียงเท่านั้น จึงบอกได้ แต่เพียงว่าเพลงนั้น เนื้อนั้นล้วนแต่ต่างกันทั้งสิ้น เช่น

1. ตอนขึ้นเครื่องหรือโหมโรง มี 3 ลักษณะ คือ

1.1 มีปี่ กลอง ทับ โหม่ง

1.2 ทำนองคล้ายจังหวะหนังตะลุง มีปี่ กลอง โหม่ง ไม่ใช้ทับ

1.3 ทำนองแบบ 1.2 แต่เมื่อเจ็ดจะใช้ทับด้วย สมัยก่อนใน

การโหมโรงจะต้องเจ็ดถึง 3 ครั้งจึงจะนับว่าโหมโรงเสร็จ

2. บทร้องโรงครู

3. ทำนองเชือดตายหรือเชิญตายาย

4. ทำนองพलयางม

5. ทำนองเชื้อพระยาหงส์

6. ทำนองจังหวะร้องเมื่อรำแทงเข้ (จระเข้)

7. ทำนองขานเอ

บทรำและเครื่องดนตรี

1. กำพรัดผืนหน้า มี 2 ลักษณะ คือ

1.1 ทำบทชั้นเดียว

1.2 ทำบทหลายชั้น ตั้งแต่ 2 ชั้นถึง 4 ชั้น

2. ทำนองดนตรีเมื่อร้องบทเพลงทับหรือเพลงโทน เช่น รำท่า
ประถมพรหมสีหน้า

3. ทำนองเมื่อร้องกลอนสด มี กลอน 4 และกลอน 8

เครื่องดนตรีโนราห์กับเครื่องดนตรีหนังตะลุงเหมือนกันทุกอย่าง แต่ทำนอง
ต่างกัน เครื่องดนตรีชนิดนี้นอกจากใช้เพื่อแสดงโนราห์และหนังตะลุงแล้ว ยังใช้ในการ
แห่ต่าง ๆ ด้วย เช่น แห่นาค แห่กฐิน ฯลฯ เว้นแต่แห่ซาก เพราะเขามีเครื่องดนตรี
เพื่อแห่ซากโดยตรงคือ “กาหลอ” (ภิญโญ จิตต์ธรรม, 2524: 79-82)

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว สรุปได้ว่า การแสดงหนังตะลุงและโนรานั้นใช้วงดนตรีร่วมกัน เครื่องดนตรีขึ้นหลักเหมือนกัน จะต่างกันในระยะเอียง เช่น ทับและกลองตุ้มที่ใช้กับโนราจะมีขนาดใหญ่กว่าที่ใช้กับหนังตะลุง เหตุผลด้วยว่าเครื่องดนตรีทั้ง 2 ชิ้นนี้จะต้องให้จังหวะที่ตั้งชัดเจนเพื่อคนรำ โนราจะได้ฟังสะดวกขึ้น และโนรายังต้องใช้แตรหรือเกราะเข้ามาเพิ่มอรรถรสในบางช่วงบางตอนของการแสดง แต่ปัจจุบัน แตรในวงดนตรีโนรามิให้เห็นน้อยมาก ส่วนมากจะใช้วิธีการเอาไม้กลองเคาะที่ข้าง ๆ กลองตุ้มแทนเสียงของแตร

ดนตรีลิเกป่า

ดนตรีลิเกป่าเป็นดนตรีอีกรูปแบบหนึ่งของภาคใต้ที่ถือได้ว่าใช้เครื่องดนตรีจำนวนไม่น้อย เครื่องดนตรีที่ใช้ก็มีความต่างจากเครื่องดนตรีหนังตะลุง โนราอยู่บ้าง กิตติชัย รัตนพันธ์ ได้ให้ข้อมูลสรุปเกี่ยวกับเครื่องดนตรีลิเกป่าไว้ว่า

ดนตรีประกอบการแสดงลิเกป่ามี 2 ชุด คือ ชุดธรรมดา กับชุดใหญ่ ชุดธรรมดาประกอบด้วยรำมะนาหรือโทน 3 ใบ ขนาดใหญ่ 2 ใบ เล็ก 1 ใบ โหม่ง 1 คู่ ฉิ่ง 1 คู่ ปี่ 1 เล้า และกรับ 1 คู่ ส่วนชุดใหญ่ประกอบด้วยรำมะนาหรือโทน 4 ใบ ขนาดใหญ่ 2 ใบ กลาง 1 ใบ เล็ก 1 ใบ โหม่ง 1 คู่ ฉิ่ง 1 คู่ ปี่ 1 เล้า ซอด้วง 1 คัน กรับ 4 คู่ กลองตุ้ม 1 ใบ และอาจมีระนาดเอกประสมด้วยก็ได้ (กิตติชัย รัตนพันธ์, 2549: 64)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY



ภาพที่ 10 รำมะนา

ที่มา: ปกัค แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2563

ส่วนในเรื่องของวิธีการบรรเลงก็เน้นไปที่เครื่องทำจังหวะอีกเช่นกัน โดยให้รำมะนาเป็นเครื่องกำกับจังหวะที่สำคัญ ส่วนปี่ก็ต้องเป็นตัวดำเนินทำนอง เพลงที่ใช้ก็จะมีแบบแผนวางเอาไว้ และต้องใช้เพลงประกอบการร้องกลอนต่าง ๆ ซึ่งจะมีลักษณะเฉพาะของกลอนนั้น ๆ กิตติชัย รัตนพันธ์ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการบรรเลงดนตรีลิเกป่าไว้ว่า

เครื่องดนตรีลิเกป่ามีลักษณะเด่นในการบรรเลงต่างกันไป 2 ลักษณะ คือ การบรรเลงเครื่องดนตรีกำกับจังหวะและเครื่องดนตรีประกอบทำนองขับร้อง การบรรเลงเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ รำมะนาจัดเป็นเครื่องกำกับจังหวะที่สำคัญที่สุด เป็นเครื่องดนตรีหลักที่ขาดไม่ได้ การร้องลิเกป่าเล่นสนุกๆ กัน ใช้รำมะนาเพียงใบเดียวก็ทำได้โดยไม่ติดขัด ด้วยความสำคัญของดนตรีชิ้นดังกล่าวนี้ จึงเรียกการละเล่นชนิดนี้ว่า “ลิเกรำมะนา” ก็มี แต่ชื่อนี้อาจมีที่มาอีกทางหนึ่ง คือ ได้รับอิทธิพลจากการแสดงชนิดหนึ่งของมลายูที่ใช้กลองระบานา (Rabana) เป็นหลักก็ได้

การตีรำมะนามี 4 จังหวะ คือ จังหวะช้า จังหวะเร็วปานกลาง จังหวะเร็ว และจังหวะเซ็ด ชื่อเรียกจังหวะเหล่านี้ไม่ได้ใช้เรียกกันในวงการลิเกป่า แต่ผู้เขียนกำหนดขึ้นจากการสังเกตเพื่อใช้สื่อสารทำความเข้าใจกันในข้อเขียนนี้เท่านั้น

จังหวะช้า เสียงรำมะนาจะดัง / โຈ้ะ เเทิง / โຈ้ะ เเทิง / ไปเรื่อยๆ ส่วนดนตรีกำกับจังหวะอย่างอื่น ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง กรับ ก็ตีลงจังหวะ พร้อมรำมะนา มีแต่กลองตุ๊กเท่านั้นที่คอยตีขัดเพื่อล่อจังหวะให้เกิดความไพเราะ การบรรเลงจังหวะช้า จะใช้ตอนโหมโรงระยะแรกเริ่ม ตอนว่าดอกลง ตอนไหว้ครู ตอนบอกชุด ตอนดำเนินเรื่องอย่างธรรมดา และประกอบทำรำของพระนาง เป็นต้น

จังหวะเร็วปานกลาง เสียงรำมะนาดัง / โຈ้ะ โຈ้ะ เเทิง, เเทิง โຈ้ะ เเทิง เเทิง / โຈ้ะ โຈ้ะ เเทิง, เเทิง โຈ้ะ เเทิง เเทิง / อย่างเดียวกับเสียงรำมะนาของลำตัด เครื่องกำกับจังหวะอย่างอื่นดำเนินอย่างเดียวกัน การบรรเลงจังหวะเร็วปานกลางใช้ตอนโหมโรงช่วงที่สอง และในบทร้องต่าง ๆ ที่ต้องการให้จังหวะกระชั้นขึ้น

จังหวะเร็ว เสียงรำมะนาดัง / โຈ้ะ เเทิง เเทิง / โຈ้ะ เเทิง เเทิง / เร่งเร็วกระชั้น ใช้บรรเลงตอนโหมโรงช่วงหลังสุด ใช้กำกับจังหวะการเต้นของแขกแดง ซึ่งให้ลีลาที่สง่างาม งามอาจ เอาจริงเอาจัง และถือเป็นช่วงที่สนุกสนานที่สุดตอนหนึ่งของลิเกป่า

จังหวะเซ็ด รำมะนาตี / เเทิงๆๆๆ...ไปเรื่อย ๆ ดนตรีอื่น เร่งจังหวะเซ็ดอย่างเดียวกัน ใช้ประกอบการแสดงเรื่องในตอนที่ตัวละครเดินออกหน้าม่าน และเดิน

เข้ามาอย่างเร่งรีบ นอกจากนี้ยังใช้ประกอบบทบาทเฉพาะอย่าง เช่น ตอนตัวละคร
ต่อสู้กัน ไล่จับกัน เป็นต้น (กิตติชัย รัตนพันธ์, 2549: 65-66)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า เครื่องดนตรีลิเกปามีลักษณะเด่นในการบรรเลงต่างกัน 2 ลักษณะ
คือ การบรรเลงเครื่องดนตรีกำกับจังหวะ และบรรเลงเครื่องดนตรีประกอบทำนองขับร้อง รำมะนา
จัดเป็นเครื่องดนตรีที่สำคัญที่สุด โดยการตีรำมะนามี 4 จังหวะ คือ 1) จังหวะช้า เสียงจะดัง | โฉ๊ะ เทิง|
โฉ๊ะ เทิง| ไปเรื่อย ๆ 2) จังหวะปานกลาง เสียงจะดัง | โฉ๊ะ โฉ๊ะ เทิง เทิง โฉ๊ะ เทิง เทิง| ไปเรื่อย ๆ
3) จังหวะเร็ว เสียงจะดัง | โฉ๊ะ เทิง เทิง| โฉ๊ะ เท่งเทิง | เร่งกระชั้นไปเรื่อย ๆ 4) จังหวะเชิด เสียงจะดัง
เทิงๆๆๆๆๆ ไปเรื่อย ๆ ด้วยความสำคัญของดนตรีชิ้นดังกล่าวนี้จึงเรียกการละเล่นชนิดนี้ว่า “ลิเก
รำมะนา”

ดนตรีกาหลอ

กาหลอเป็นวงดนตรีที่ไม่ได้บรรเลงประกอบการแสดงใด ๆ เป็นการบรรเลงดนตรีล้วน ๆ ไม่มี
การรำ ไม่มีการร้อง กล่าวคือกาหลอเสมือนเป็นดนตรีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเกี่ยวกับพิธีศพ
มีเครื่องดนตรีเพียง 3 ชิ้นคือ ปี่ กลองโทน และฆ้อง ดังที่ โกมล คีมทอง ได้กล่าวเกี่ยวกับเครื่องดนตรี
ของวงกาหลอไว้ว่า

เครื่องดนตรีของกาหลอคณะหนึ่งมีเพียง 3 อย่าง รวมกันแล้วมีทั้งหมด 6
ชิ้น คือ ปี่ฮ้อหรือปี่ห้อ 1 เลว กลองโทน (กลองโตน) 2 ใบ ไม้ตีกลองโทน 1 อัน และ
ฆ้อง 2 ใบ

1. ปี่ฮ้อ ในตำนานกาหลอเรียกปีชนิดนี้ว่า ปีสวรรค ผู้ประดิษฐ์คือพระอินทร์
ประดิษฐ์ขึ้นจากไม้ฮ้อยช้าง ได้ประดิษฐ์ขึ้นในคราวแห่งเศียรมหาพรหม พระอินทร์
เป็นผู้บรรเลงเป็นครั้งแรก ปี่ฮ้อมีขนาดสั้นกว่าปีโฉนและปีชวา มีส่วนประกอบ 4
ส่วน คือ

1.1 ฮ้อปี คือ ส่วนที่เป็นปากปี มีลักษณะคล้ายลำโพงทำด้วยไม้
ฮ้อยช้าง ส่วนนี้จะมีด้ายสีขาวพันรอบหลาย ๆ ชั้นเรียกว่า “ด้ายราด” เมื่อนำคพ
ครั้งหนึ่งจะต้องนำมาพันหุ้มเสียดครั้งหนึ่ง เมื่อเห็นว่ามากพอสมควรก็ปลดออกเสียดที่
หนึ่ง แล้วค่อยพันใหม่อีกเมื่อนำคพใหม่

1.2 คัมปี คือ ส่วนที่ถัดจากฮ้อปี ส่วนนี้ค้อยเรียวกเล็กลงไปยังบังลม
ทำด้วยไม้ฮ้อยช้างหรือไม้หลุมพอ หรือไม้ประดู่ก็ได้ ที่คัมปีจะมีปลอกเงินคาดเป็น

ระยะ ๆ และมีรูสำหรับปิดเปิดเพื่อเปลี่ยนเสียง 8 รู อยู่ด้านบน 7 รู และด้านล่างอีก 1 รู รุกกลางด้านบนชื่อว่า “รูกองศรี”

1.3 บังลม คือ ส่วนที่ถัดจากคันทวี บังลมทำด้วยไม้หรือหอยมุกก็ได้ มีลักษณะกลมและโค้ง เพื่อให้กระซบต่อการจับถือขณะเป่าและเข้ากับรูของปากที่โป่งออกมา

1.4 ลิ้นปี่ คือ ส่วนที่ถัดจากบังลม เป็นส่วนเล็กที่สุด ประกอบด้วย ไม้ซึ่งเจาะรูตลอด มีเดือยที่ใช้เสียบกับส่วนของคันทวีที่ยื่นออกมาจากบังลม และ ใบตาลซึ่งเป็นส่วนที่ทำให้เกิดเสียงก็จะเสียบติดอยู่กับไม้เล็ก ๆ ขึ้นนี้อีกทีหนึ่ง เมื่อจะเปลี่ยนลิ้นใบตาลจะต้องดึงไม้ส่วนนี้ออกมาจากคันทวี และจะต้องมีเชือกผูกไม้ชิ้นนี้ติดไว้กับคันทวี เพื่อป้องกันการหลุดหายไว้ด้วย

นอกจากส่วนประกอบของปี่ทั้ง 4 ส่วนแล้ว ยังมีสายสร้อยลูกบิดสีต่าง ๆ ผูกติดที่บังลม คงจะต้องการให้สวยงามนั่นเอง แต่เดิมจะใช้ลูกบิดโบราณทั้งสิ้น

ปี่ยังมีหลายเสียง เสียงเล็กแหลมเรียกว่า “เสียงยี่ว” เสียงกลางเรียก “เสียงดั่ง” หรือ “เสียงจี่” ส่วนเสียงใหญ่ทุ่มเรียก “เสียงใหญ่”

2. กลองทนหรือกลองโทน ในตำนานกาหลอเรียกว่า กลองสวรรค์ ผู้ประดิษฐ์คือพระรัตนกริ่ง ประดิษฐ์ขึ้นคราวแห่เศียรมหาพรหม พญายมเป็นผู้ประโคมเป็นครั้งแรก

กลองทนเป็นกลอง 2 หน้า หน้ากลองด้านโตมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 8-9 นิ้ว หน้ากลองด้านเล็กมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 7-8 นิ้ว ตัวกลองมักทำด้วยไม้ที่มีน้ำหนักเบา หน้าโตของกลองหุ้มด้วยหนังวัว ส่วนหน้าเล็กหุ้มด้วยหนังค่าง มีเชือกหวายร้อยโยงเพื่อให้หน้ากลองตึงอย่างหยวบ ๆ กลองทนใบโตซึ่งมักจะมีเสียงทุ่มเรียกว่า “แม่ทน” ส่วนใบเล็กซึ่งเล็กกว่าใบโตเพียงเล็กน้อยเรียกว่า “ลูกทน”

3. ไม้ตีกลองทน แต่เดิมนั้นตีกลองทนด้วยมือเปล่า เพิ่งมีไม้ตีในระยะเวลาหลังนี้เอง เชื่อกันว่าพระธรรมเป็นผู้ทำไม้ตีด้วยไม้กรูดฝืนให้เป็นครั้งแรก แต่มาในระยะหลังไม้ตีส่วนใหญ่ทำจากเขาควายเพราะสวยงามกว่า และมักทำเป็นรูปตัววี โดยใช้ส่วนโค้งของตัววีเป็นส่วนตี

4. ฆ้อง ในตำนานกาหลอเรียกว่า ฆ้องสวรรค์ พระพุทธกัสสปเป็นผู้ประดิษฐ์ขึ้นใช้คราวแห่เศียรมหาพรหม พระภูมิเป็นผู้บรรเลงในคราวนั้นเป็นครั้งแรก แต่เดิม

กาหลอใช้ฆ้องบรรเลง 2 ใบ ใบหนึ่งเป็นของคณะกาหลอ อีกใบหนึ่งเจ้าของบ้านที่ให้
กาหลอไปบรรเลงเป็นผู้จัดหา แต่เดิมฆ้องของกาหลอแต่ละใบมีขนาดโตมาก เมื่อไป
บรรเลงที่ใดจะต้องใช้คนหาม ปัจจุบันนี้ใช้เพียงใบเดียว และเป็นฆ้องขนาดเล็ก
(โกมล คีมทอง, 2524: 13-15)

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว สรุปได้ว่า เครื่องดนตรีกาหลอหนึ่งคณะจำเป็นต้องมีเครื่อง
ดนตรี 3 อย่างคือ 1) ปี่ฮ้อ ทำมาจากไม้ฮ้อยช้าง ซึ่งมีขนาดสั้นกว่าปี่โฉน และปี่ฉวา ปี่ฮ้อมี
ส่วนประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ ฮ้อปี คันปี บังลม ลิ้นปี โดยปี่ฮ้อมีเสียงที่หลากหลาย ทั้งเล็กแหลม เสียง
กลาง เสียงใหญ่หุ้ม ซึ่งแต่ละเสียงจะมีชื่อเรียกเฉพาะ 2) กลองทน เป็นกลองสองหน้า หุ้มด้วยหนังวัว
และหนังค่าง รวมถึงไม้ตีกลองทน เดิมตีด้วยมือเปล่า เริ่มใช้ไม้ตีในระยะหลัง โดยไม่มีลักษณะเป็นตัววี
และใช้ส่วนโค้งนั้นในการตี 3) ฆ้อง เดิมใช้ฆ้อง 2 ใบในการบรรเลง ซึ่งฆ้องมีขนาดใหญ่ต้องใช้คนแบก
หาม ปัจจุบันได้เปลี่ยนมาใช้ฆ้องขนาดเล็กเพียงใบเดียว

เครื่องดนตรีกาหลอทั้ง 3 อย่างนี้ในตำนานความเชื่อจะมีชื่อเรียกว่า ปี่สวรรค์ กลองสวรรค์
ฆ้องสวรรค์ โดยใช้คำว่าสวรรค์ เนื่องจากเครื่องดนตรีดังกล่าวส่วนใหญ่ถูกประดิษฐ์ขึ้นโดยเหล่าเทวดา
มีการบรรเลงครั้งแรกในคราวแห่เศียรมหาพรหม โดยปี่ฮ้อ พระอินทร์เป็นผู้บรรเลง กลองทน พญายม
เป็นผู้ประโคม และฆ้องพระภูมิเป็นผู้บรรเลง

ในการบรรเลงดนตรีกาหลอนั้น จะมีแบบแผนการบรรเลงอย่างเคร่งครัด เนื่องจากเป็นการ
บรรเลงเพื่อทำพิธีกรรม เพลงต่าง ๆ ล้วนมีความหมายด้วยกันทั้งสิ้น โดยหลักคือ ใช้ปี่เป่าทำนองตาม
บทร้องของเพลงนั้น ๆ เดิมที่กาหลอจะมีเพลงทั้งหมด 12 เพลง ต่อมาภายหลังได้มีเพลงเพิ่มเติมจาก
เดิม การบรรเลงเพลงก็จะเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ดังที่ โกมล คีมทอง ได้กล่าวเกี่ยวกับการบรรเลง
เพลงของวงกาหลอไว้ว่า

ก่อนที่จะกล่าวถึงวิธีการบรรเลงและขนบนิยมในการแสดง จะได้อีกกล่าวถึง
บางสิ่งบางอย่างที่มีความสำคัญต่อการบรรเลง และขนบนิยมเสียก่อน ซึ่งได้แก่ครูกา
หลอ และเพลงกาหลอนั่นเอง

ครูกาหลอซึ่งผู้เล่นนับถือมาแต่โบราณมีอยู่หลายท่าน ดังที่ปรากฏในบท
ถวายข้าวครูว่า

เดชะครูหม้ออาจารย์ ตาด้วนตากตาทามวดชู
เสภากาหลอ รู้จักชักชวนกันมากินข้าว

ส่วนครุกาหลออื่น ๆ ซึ่งนับถือกันในชั้นหลังและกาหลอแต่ละคณะจะนับถือแตกต่างกัน เช่น พ่อทองศรีอ่อน พ่อเฒ่าศรีอ่อน พ่อปู่เพชรแก้ว ตารอด ตาชุม ตาพรานอินทร์ ตาเรื่อง ตาพุ่ม เฒ่าเดช เฒ่าซ้อน เฒ่าสงค์ ฯลฯ

เพลงกาหลอ ตามตำนานกำเนิดกาหลอ แต่เดิมมีเพียง 12 เพลงเท่านั้น เพลงทั้ง 12 เพลงถือเป็นเพลงแม่บทซึ่งมีความสำคัญมาก ผู้หัดเป่าปี่กาหลอจะต้องหัดเป่าเพลงทั้ง 12 เพลงนี้ให้ได้เสียก่อน จึงจะได้รับการยกครูจากครุกาหลอ และออกโรงตั้งคณะกาหลอได้ เพลงแม่บททั้ง 12 เพลงคือ

| | |
|---|--|
| เพลงไหว้พระ | ผู้ประดิษฐ์คือพระมาตุลี |
| เพลงลาพระ | ผู้ประดิษฐ์คือพระอินทร์ |
| เพลงนกกกรง | ผู้ประดิษฐ์คือพระนารายณ์ |
| เพลงทองศรี | ผู้ประดิษฐ์คือพระกาล |
| เพลงย้อยยาน | ผู้ประดิษฐ์คือพระพรหม |
| เพลงสุริยน | ผู้ประดิษฐ์คือพระโมคคัลลาน |
| เพลงส้มสาม | ผู้ประดิษฐ์คือพระพุททกัลสพ |
| เพลงทอมท่อม | ผู้ประดิษฐ์คือพระชัยเสน |
| เพลงเหยี่ยวเล่นลม | ผู้ประดิษฐ์คือพระพาย |
| เพลงพลายแก้วพลายทอง | ผู้ประดิษฐ์คือนางสุชาดา, นางขี้นอน (กินนร) |
| เพลงมอญโลมลูก | ผู้ประดิษฐ์คือพระสังฆะณี |
| เพลงแสงแก้วแสงทอง | ผู้ประดิษฐ์คือพระศรีอาริยเมตไตรย์ |
| เพลงกาหลอทุกเพลงมีเนื้อเพลง แต่ไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้ | |

เป่าปี่คือผู้ที่จดจำสืบต่อมา และใช้ปี่บรรเลงอธิบายให้เข้าใจภาษาและความหมาย บทเพลงบางบทเป็นคาถา แต่สามารถแสดงออกด้วยเสียงปี่ได้อย่างไพเราะ เพลงกาหลอไม่นิยมนำมาร้องเล่น เพราะถือว่าเป็นอัมมงคลแก่ชีวิต

เนื้อเพลงกาหลอทั้ง 12 เพลงดังกล่าวมีดังนี้

เพลงไหว้พระ

เนื้อเพลงบทนี้เป็นคาถา ถอดเป็นคำพากย์ไม่ได้

เพลงลาพระ

เนื้อเพลงบทนี้เป็นคาถา ถอดเป็นคำพากย์ไม่ได้

เพลงนกรง

| | | |
|------------------|-----------------|------------|
| นางนกรงหือ | นางนกรงเหอ | นกรงดีแท้ |
| เทียมได้ผัวแก้ว | แปลกที่เสียแล้ว | นางนกรงเหอ |
| สาวสาวได้ผัวแก้ว | แปลกที่เสียแล้ว | นางนกรงเหอ |

เพลงทองศรี

| | | |
|----------------------|--------------------|---------------|
| ทองศรีพี่เหือ | ทองศรีพี่เหือ | ทองศรีดีแท้ |
| ทองสุขปลุกเจ้าทองศรี | ยกขึ้นสักที | ทองศรีพี่เหือ |
| ซึ่งมาหลับได้ | สาวพี่ซึ่งมาหลับดี | ยกขึ้นสักที |
| ทองศรีดีแท้ | | |

เพลงยั่วยาน

เนื้อเพลงบทนี้เป็นคาถา ถอดเป็นคำพากย์ไม่ได้

เพลงสุรียน

เนื้อเพลงบทนี้เป็นคาถา ถอดเป็นคำพากย์ไม่ได้

เพลงล้อมสาม

เนื้อเพลงบทนี้เป็นคาถา ถอดเป็นคำพากย์ไม่ได้

เพลงทอมท่อม

| | | |
|-----------------------|-----------------------|---------------|
| ทอมท่อมเหอ | ทอมท่อมไปไหน | เจ้าสุดใจเหือ |
| ทอมท่อมไปนา | สาวน้อยแม่จะพายห่อผ้า | จะเด็ดห่อผ้า |
| ตามหลังเจ้าทอมท่อมเหอ | | |

เพลงเหยี่ยวเล่นลม

เนื้อเพลงบทนี้เป็นคาถา ถอดเป็นคำพากย์ไม่ได้

เพลงพลายแก้วพลายทอง

| | | |
|----------------------|---------------------|---------------------|
| พลายแก้วพลายทอง | ของแม่เหอ | เจ้าสุดใจเหอ |
| เจ้าสุดใจแก้วพลายทอง | พลายแก้วตกว่า | ใครจะได้ตามหา |
| พลายทองตกลม | ใครจะได้ตามงม | แม่ไปเมืองไม่รู้มา |
| แม่ไม่ได้รู้มา | สั่งไพรกะสั่งเสียดำ | แม่ไปป่าช้า |
| แม่ไม่ได้อยู่สั่ง | แผ่นดินหลบหน้า | แผ่นดินฟ้าหลบหลัง |
| เจ้าสุดใจเหือ | แม่ไม่ได้มาวัง | เจ้าสุดใจพลายทองเหอ |

เพลงมอญโลมลูก

สาวน้อยสาวน้อยแม่เหอ ตีเทแต่ตี

สาวน้อยสาวน้อยแม่เหอ พลายแก้วพลายทองแม่เหอ

เพลงแสงแก้วแสงทอง

แสงแก้วแสงทองหวันเหอ ฉายฉิ่นขึ้นมาแต่เช้า

ชักม่านกันเช้า กันเจ้าแสงทอง

แสงทองสวรรค์เหอ แสงทองสวรรค์เหอ

นอกจากเพลงแม่บททั้ง 12 เพลงแล้ว คณะกาหลอยังมีเพลงอื่น ๆ ใช้บรรเลงอีกหลายเพลง กาหลอบางคนจะมีเพลงถึง 32 เพลงก็มี เพลงที่เกินจาก 12 เพลงถือกันว่าเป็นเพลงที่มีขึ้นในสมัยหลัง เพลงอื่น ๆ ที่ใช้บรรเลง เช่น เพลงล่อบัตร เพลงบองเพชร เพลงไม้พัน เพลงนกเปล้า เพลงพระพาย เพลงพีทิด เพลงหัดบดฝ้าย เพลงตั้งซาก เพลงขอไฟยายแก่ เพลงสร้อยทองซัดผ้า เพลงนกจอกเต้น เป็นต้น (โกมล คีมทอง, 2524: 15-19)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า เพลงกาหลอเป็นเพลงโบราณซึ่งผู้บรรเลงจะทำการเป่าปี่กาหลอไปตามคำร้องของเพลง หากจะกล่าวเปรียบเทียบกับดนตรีไทยก็คือ คล้ายกับการบรรเลงปี่ฉุยฉาย เพียงแต่ว่าเพลงกาหลอจะไม่มีผู้ขับร้อง จะมีเพียงปี่กาหลอ กลองทน และซ้อง เป็นเครื่องบรรเลงแทนคำร้อง ซึ่งตามตำนานเพลงกาหลอแต่เดิมมีเพลงเพียง 12 เพลงเท่านั้น ต่อมาทั้ง 12 เพลงนี้ก็กลายมาเป็นเพลงแม่บทของเพลงกาหลอที่มีความสำคัญมาก อันได้แก่ เพลงไหว้พระ เพลงลาพระ เพลงนกรกรง เพลงทองศรี เพลงย้วยาน เพลงสุรียน เพลงสามสาม เพลงทอมท่อม เพลงเหยี่ยวเล่นลม เพลงพลายแก้วพลายทอง เพลงมอญโลมลูก เพลงแก้วแสงทอง นอกจาก 12 เพลงดังกล่าว ในยุคหลังก็มีเพลงกาหลอใหม่ ๆ เกิดขึ้นด้วย ซึ่งเพลงเหล่านี้จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเท่าไรก็ขึ้นอยู่กับคณะดนตรีกาหลอคณะนั้น ๆ ที่ได้บรรจุเพลงใหม่เข้าไป

จากการศึกษาดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน) สรุปได้ว่า มีวงดนตรีที่มีเครื่องดนตรีเต็มรูปแบบ กล่าวคือ มีทั้งเครื่องกำกับจังหวะและเครื่องดำเนินทำนองครบทั้ง 2 อย่างนั้น มีด้วยกันทั้งหมด 4 วง เป็นวงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง 3 วงคือ ดนตรีหนังตะลุง ดนตรีโนรา และดนตรีลิเกป่า ส่วนวงดนตรีกาหลอ เป็นวงดนตรีที่บรรเลงล้วน ๆ ไม่มีการแสดง วงดนตรีภาคใต้ตอนบนทั้ง 4 วงนี้มีพื้นฐานเครื่องดนตรีมาจากวงดนตรีโนราและหนังตะลุง ซึ่งมีเครื่องดนตรีอันได้แก่ 1) ปี่ 2) ทับหรือ กลองทน 3) กลองตุ๊ก 4) โหม่ง และ 5) ฉิ่ง แต่จะมีการปรับเปลี่ยนเครื่องดนตรีหรือนำเครื่อง

ดนตรีอย่างอื่นเข้ามาบรรเลงผสมเพื่อเพิ่มความไพเราะและบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของวงดนตรีที่ใช้ประกอบในการแสดงนั้น

2.2 การแสดงพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน)

การละเล่นพื้นบ้านหรือการละเล่นพื้นเมืองนั้น กล่าวโดยรวมแล้วหมายถึงการละเล่นประจำท้องถิ่นที่ใดที่หนึ่ง เพื่อความรื่นเริงของทั้งตัวผู้เล่นและผู้ชมเป็นสำคัญ ซึ่งมีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์สืบทอดกันมา ดังที่ กิตติชัย รัตนพันธ์ กล่าวไว้ว่า

การละเล่นพื้นบ้านหรือที่บางคนเรียกว่าการละเล่นพื้นเมือง หมายถึง การละเล่นรื่นเริงหรือมหรสพซึ่งจัดแสดงเพื่อความสำเริงอารมณ์ของผู้เล่น แต่เน้นที่ผู้ชมเป็นสำคัญ มีผู้แสดงหรือคณะผู้แสดงเป็นฝ่ายให้ความบันเทิงและมีผู้ชมซึ่งเป็นฝ่ายรับความบันเทิง การละเล่นพื้นบ้านแต่ละอย่างรูปแบบการแสดงและมีการสืบทอดรูปแบบหลักต่อๆ กันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน (กิตติชัย รัตนพันธ์, 2549: 7)

ลักษณะของการละเล่นพื้นเมืองนั้น จะอิงมาจากวิถีชีวิต สิ่งแวดล้อมในแถบถิ่นนั้น ๆ เป็นหลัก ดังที่ สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ กล่าวไว้ว่า

การละเล่นพื้นบ้านของแต่ละท้องถิ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอันเนื่องมาจากอิทธิพลของสภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคม มีลักษณะแห่งความบริสุทธิ์ใจในการแสดงออกทั้งด้านท่วงท่าและอารมณ์ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับความเป็นจริงของวิถีของการดำรงชีวิตอย่างชาวบ้านที่เรียบง่าย แต่เต็มไปด้วยอาการรุกร้าของอารมณ์ความรู้สึกประสมประสานไปกับภาพสะท้อนของการทำงานและการต่อสู้ในชีวิตจริง สภาพภูมิศาสตร์ของภาคใต้ ดินฟ้าอากาศร้อนจัด ฝนตกชุก ลมมรสุมแรง พืชพรรณธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ สิ่งเหล่านี้ส่งอิทธิพลให้ชาวภาคใต้มีอุปนิสัยแข็งกร้าว บึกบึน มีท่วงท่าแกร่งข่มความอ่อนโยน มีความเฝือขาดข่มความอ่อนหวานและการผ่อนปรน เหตุเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การละเล่นพื้นบ้านของภาคใต้เด่นที่การสื่อความคิดและความรู้สึกด้วยภาษา ที่ซับซ้อนเป็นบทกลอน เน้นที่ลำนำและจังหวะเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการละเล่นส่วนมากจึงเป็นเครื่องตี ไม่นับเครื่องดีดสีเหมือนของภาคอื่น ๆ สีสากการออกทำร้ายรำก็มีจังหวะเฝือขาดฉับไว ดังเช่น ทำรำของโนรา อาทิการยกย้ายทำรำ การชดมือชดแขน ก้าวขา การเคลื่อนไหวลำตัวเหล่านี้ล้วนเป็นไปตามจังหวะทับและกลองหนังตะลุง ลิเกป่า และการละเล่นอื่น ๆ ของภาคใต้ก็เป็นทำนองเดียวกันทั้งสิ้น

เนื่องแต่การเล่นพื้นบ้านส่วนใหญ่เป็นการสื่อความบันเทิงผ่านการดูและการฟังควบคู่กันไป องค์ประกอบสำคัญของการเล่นพื้นบ้าน จึงได้แก่ ภาษา (บทขับร้องและบทเจรจา) ดนตรีประกอบจังหวะทำนองและการรำหรือการออกท่าประกอบ ในบรรดาองค์ประกอบเหล่านี้ปรากฏว่าการเล่นพื้นบ้านของภาคใต้จะเน้นที่การร้องขับลำนำและจังหวะดังกล่าวมาแล้ว เช่น ในการแสดงโนรา หนังตะลุง ลิเกป่า ร่องเงี้ยวแบบชาวบ้าน สวดมาลัย เหล่านี้เป็นต้น การเล่นบางอย่างมีการแสดงท่าทางประกอบน้อยที่สุด เช่น เพลงบอก เพลงเรือ เพลงนา เพลงแห่นาค หรือ คำตัก เป็นต้น ในส่วนที่เกี่ยวกับดนตรีก็ได้กล่าวแล้วว่าเอาแต่จังหวะเป็นหลัก การเล่นบางอย่างจึงมีดนตรีแต่น้อยขึ้น เช่น เพลงบอก โนราหอยหรือโนราโคลน สวดมาลัย เพลงนา เป็นต้น การเล่นพื้นบ้านของภาคใต้ที่ไม่ใช้ภาษาเลยส่วนมากรับมาจากต่างแดน เช่น กาทลอ มีแต่ดนตรีล้วน (ลีละ) หรือร่องเงี้ยวแบบราชสำนักมีแต่รำเดินตามจังหวะดนตรี ไม่มีการขับร้องเหล่านี้ เป็นต้น ส่วนการเล่นพื้นบ้านที่มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนทั้งภาษา การแสดงท่าทาง และดนตรี มักเป็นการเล่นพื้นบ้านประเภทที่ศิลปะในการแสดงสูง เช่น โนรา หนังตะลุง ลิเกป่า เป็นต้น (สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์, 2528: 1-4)

มูลเหตุที่ก่อให้เกิดการเล่นพื้นบ้านของภาคใต้ ดังที่ สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์ กล่าวว่า การเล่นพื้นบ้านของภาคใต้มีมูลเหตุที่เกิดขึ้นจำแนกได้ดังนี้

1. มีขึ้นเพื่อความสนุกเพลิดเพลินของชาวบ้านส่วนใหญ่เกิดขึ้นเนื่องจากต้องการผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยตรากตรำอันเกิดจากการทำงาน การเล่นพื้นบ้านภาคใต้ที่เกิดขึ้นด้วยสาเหตุอันนี้ ได้แก่ เพลงนา ลิเกป่า หนังตะลุง และโนรา เป็นต้น
2. มีขึ้นเพื่อการเฉลิมฉลองในส่วนบุคคลหรือส่วนรวม การเล่นพื้นบ้านบางอย่างเกิดขึ้นเพราะความยินดีปรีดาอย่างเต็มที่ในโอกาสที่บุคคลหรือสังคมประสบความสำเร็จในชีวิต เช่น การได้ยศได้ตำแหน่งหรือมีการก่อสร้างสาธารณสถาน ศาสนสถานสำเร็จลง การเล่นพื้นบ้านของภาคใต้ที่เกิดขึ้นตามสาเหตุนี้มีไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะใช้การเล่นที่มีขึ้นด้วยเหตุอื่นมาใช้ในการเฉลิมฉลอง เช่น โนรา หนังตะลุง ร่องเงี้ยว ชัมเป็ง เป็นต้น

3. มีขึ้นเพื่อเป็นพุทธบูชาในงานบุญงานกุศล อาศัยที่ชาวภาคใต้ ครีธาต่อศาสนาและความเชื่อว่า การทำบุญกุศลด้วยอารมณ์ที่เบิกบานจะได้กุศลแรง การละเล่นพื้นบ้านหลายอย่างจึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นพุทธบูชาหรืองานที่เกี่ยวกับการบุญการกุศล เช่น มหาชาติทรงเครื่อง การรำโนราทำบทชมพระบรมธาตุจังหวัด นครศรีธรรมราช การเล่นเพลงบอก ชาติศาสนา ชาชวัญข้าว เพลงแห่นาค เพลงเรือ เป็นต้น

4. มีขึ้นเพื่อบวงสรวงผีसाงเทวดา จากโลกทรรศน์ของชาวใต้ที่เชื่อว่า มีสิ่งเหนือธรรมชาติอาจบันดาลให้คุณและโทษแก่มนุษย์ได้ จึงจำเป็นต้องเซ่นไหว้ บวงสรวงเพื่อบูชาวิญญานบรรพบุรุษหรือสิ่งเหนือธรรมชาตินั้น ๆ จึงมักมีพิธีกรรม และมีการมหรสพประกอบการละเล่นพื้นบ้านของภาคใต้ที่เกิดขึ้นตามสาเหตุอันนี้ เช่น กาหลอ โต๊ะคริม เป็นต้น (สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์, 2528: 4-6)

การละเล่นพื้นบ้านภาคใต้มีหลากหลาย ซึ่งแต่ละการละเล่นล้วนมีรูปแบบที่แตกต่างเป็นเชิงประจักษ์ เป็นไปตามสภาพสังคม วิถีชีวิต และภูมิศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่น ดังที่ สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์ กล่าวไว้ว่า

1. หนังตะลุง เป็นการแสดงประเภทเรื่องด้วยการเชิดรูปเล่นเงา เล่าเรื่องด้วยบทเจรจาบทบรรยายและใช้บทกลอนประกอบ บทกลอนใช้ทั้งบรรยายความรู้สึกนึกคิดของตัวละครบรรยายฉากและบรรยายกาศ สอดแทรกคำสอนและช่วยในการเดินเรื่อง ความสำคัญอยู่ที่นายหนัง ลีลาการเชิดมีรูปแบบเฉพาะตัว ต่างกันไป ตามลักษณะนิสัยและบทบาท

2. โนราหรือมโนราห์ เป็นการแสดงเป็นคณะ เน้นการรำและการอวดบทกลอนอาจเล่นเป็นเรื่องประกอบเล็กน้อย มีการรำท่าแม่บท ท่าบท แสดงปฏิภาณกลอนสดและมีการเล่นเฉพาะ อย่างเช่น เซียนพราย แทงเข้ คล้องหงส์ มีรูปแบบของการแต่งกายที่แน่นอน มีขนบนิยมในการแสดงอย่างพิสดาร

3. เพลงบอก เป็นการแสดงบทกลอนโดยมีฉันทลักษณ์เฉพาะมีจังหวะและลีลาในการร้องขับ มีลูกคู่รับ อาจร้องขับเดี่ยวหรือร้องโต้ตอบกัน ร้องขับเป็นเชิงพรรณนาเหตุการณ์ขับสดุดีหรือใช้ไหวพริบแก้คำอวดคารมกัน ไม่มีการรำหรือการแสดงประกอบ

4. ลิเกป่า มีชื่อเรียกต่างกันไปตามท้องถิ่น ลิเกบก ลิเกแขกแดง ลิเกรำมะนา เป็นการแสดงที่มีตัวละครประกอบ มีการร้องรำ และแสดงท่าทางตามเนื้อเรื่องคล้าย ลิเก หรือละคร นิยมกันมากในภาคใต้ฝั่งตะวันตก

5. ร่องเงืงแบบชาวบ้าน ในจังหวัดภาคใต้ฝั่งตะวันตก เรียกว่า “หล่องแหงืง” หรือ “หลื่อแหงืง” มีการรำเต้นประกอบจังหวะและร้องลำนำประกอบ เป็นการละเล่นของชาวบ้านที่นิยมกันมากในเขต 4 จังหวัดภาคใต้และภาคใต้ฝั่งตะวันตก การเล่นร่องเงืงแบบนี้คล้ายกับการรำวง มีการรำเป็นคู่ ๆ (ชาย-หญิง) จับคู่เป็นแถว หญิง-ชาย ยืนหันหน้าเข้าหากันรำหมุนเป็นวงไปแบบรำวงชาย-หญิง ผลัดเปลี่ยนกัน ร้องบทกลอนตามจังหวะดนตรี มีเนื้อความตอบโต้กัน ทำนองเพลงมีหลายทำนอง

6. ร่องเงืงแบบราชสำนัก มีท่ารำ ท่าเต้นแตกต่างกันไปตามลักษณะเพลง ไม่มีการร้องประกอบ เป็นร่องเงืงประเภทราชสำนักที่ดัดแปลงมา นิยมเล่นกันในจังหวัดปัตตานี มีท่ารำที่เป็นแบบฉบับแน่นอน

7. ลีละ หรือซีละ เป็นการรำแสดงท่าต่อสู้มือเปล่าหรือต่อสู้ด้วยกริช ตามแบบศิลปะมลายู

8. กาทลอ เป็นการแสดงดนตรีล้วน นิยมแสดงในงานศพ

9. สวดมาลัยเป็นการสวดประกอบทำนองแบบสวดคฤหัสถ์ของภาคกลาง มีการออกท่าประกอบ

10. หนึ่งตะลุงคน หรือหนึ่งโชน เป็นการแสดงเลียนแบบหนึ่งตะลุง แต่ใช้คนจริงแสดงแทนรูปหนึ่งตะลุง ไม่ต้องใช้จอ ตัวแสดงแต่ละตัวร้องบทและเจรจาเอง ส่วนใหญ่ผู้แสดงจึงต้องเป็นคนที่เชิดหนึ่งตะลุงเป็น การแสดงชนิดนี้เพิ่งมีขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 8 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ แล้วได้รับความนิยมในช่วงนั้น ต่อมาความนิยมค่อนข้างน้อยลง เพราะต้องอาศัยการรวมคณะจากผู้ที่มีความชำนาญพิเศษ

11. มะโย่ง เป็นการละเล่นของชาวไทยมุสลิม จัดอยู่ประเภทละคร มีลักษณะการแสดงคล้ายโนรา คือ มีทั้งการร้องบท การรำ การเจรจา และเล่นเป็นเรื่อง มีตัวตลก

12. ชัมเป็ง เป็นนาฏศิลป์แบบหนึ่งของชาวไทยมุสลิม นิยมเล่นกันใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลีลาการเต้นคล้ายคลึงกับร่องเงืง มักแสดงในโอกาสต้อนรับแขกสำคัญของท้องถิ่น หรือเมื่อมีงานรื่นเริง

13. ลิเกฮูลู เป็นการเล่นโต้คารมและแสดงปฏิภาณเป็นคำกลอนของชาวไทยมุสลิมในภาคใต้ ทำนองเดียวกับลำตัดของไทย มีรำมะนาเป็นเครื่องให้จังหวะ ภาษาที่ใช้ในบทร้องเป็นภาษามลายูท้องถิ่น

14. โนราหอย เป็นการแสดงจำลองแบบโนรา แต่การแต่งกายทำอย่างง่าย ๆ จากเปลือกหอย หรือใบไม้ เครื่องดนตรีก็ใช้อย่างง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตองในการแสดง บางที่เรียกว่า “โนราขี้เมา” หรือ “โนราไกลน” ยังมีแสดงกันอยู่บ้างในจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราชและสตูลในบางท้องถิ่น

15. โຕ้ะคริม หรือนายมนต์ หรือลิมน เป็นการแสดงดนตรีประกอบคำบูชาครูหมอตาบายหรือวิญญาณบรรพบุรุษ มักมีการประทับทรงที่คนทรง บางถิ่นเรียกว่า “โຕ้ะคริม” บางถิ่นเรียกว่า “นายมนต์”

16. คำตัก คือ การขับร้องเป็นบทกลอนเพื่อตักเตือนเจ้านาค (ไม่เหมือนกับ การกล่อมนาค) จะต้องเป็นนาคที่บวชเป็นครั้งแรก มีการขับร้องทั้งตอนที่อยู่ที่บ้าน และอยู่ในวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งตอนนำเจ้านาคเวียนรอบโบสถ์ แม่เพลงและลูกคู่รับบทที่เป็นคำเตือนจากผู้หญิงอาจใช้แม่เพลงเป็นผู้หญิง

17. วายังเซียม หรือหนังตะลุงสยาม เป็นการแสดงหนังตะลุงแบบไทยภาคใต้ แต่คนแสดงเป็นชาวไทยมุสลิม ใช้รูปหนังแบบรูปหนังตะลุงของเรา แต่พากย์เป็นภาษามลายู เครื่องดนตรีใช้ดนตรีแขกประสม คือ ปี่ชวา (ซุนา) และฆ้อง

18. เพลงนา เป็นการเล่นกลอนโต้ตอบแก้คารมกันระหว่างชาย-หญิง นอกจากจะนิยมเล่นกันในท้องถิ่นขณะทำนาแล้ว ยังนิยมเล่นในงานเทศกาลหรืองานมงคล มีแม่เพลงและมี “ท้ายไฟ” คอยสอดเสริม คล้ายลูกคู่

19. เพลงเรือ เป็นการละเล่นขับกลอนประกอบการพายเรือในเทศกาลชักพระ หรืองานกฐินคล้ายกับการเห่เรือของภาคกลาง เรือแต่ละลำมีแม่เพลงประจำลำ พายเรือเทียบเคียงเล่นกลอนโต้ตอบกัน

20. มหาชาติทรงเครื่อง เป็นการแสดงลิเกแบบพื้นเมืองเรื่องมหาเวสสันดรชาดกสลับการเทศน์มหาชาติ ตามเนื้อเรื่องในแต่ละกัณฑ์ ต่อจากที่พระเทศนา กัณฑ์นั้น ๆ จบลง เพื่อให้ผู้ฟังเทศน์เปลี่ยนบรรยากาศและดึงดูดให้ผู้รักชอบความบันเทิงหันมาสนใจการฟังเทศน์ฟังธรรม

21. ดาระ เป็นการละเล่นของชาวจังหวัดสตูล ซึ่งรับมาจากวัฒนธรรมไทยมุสลิม มีการรำและร้องประกอบ คล้ายกับร้องเงี้ยวแบบชาวบ้าน

22. แดบตบ เป็นการละเล่นในสมัยโบราณโดยใช้บทกลอนอันมีฉันทลักษณ์เฉพาะได้ตอบอวดคารมกัน (สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2528: 10-17)

จากข้อมูลข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่า การแสดงหรือการละเล่นของภาคใต้มีอยู่ด้วยกันหลายรูปแบบ ดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นเกี่ยวกับเรื่องการแบ่งกลุ่มของการละเล่นตามเขตจังหวัดต่าง ๆ หรือท้องที่ต่าง ๆ ในหัวข้อการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน) การละเล่นของกลุ่มที่ 2 ซึ่งจะมีการละเล่นด้วยกันทั้งหมด 6 อย่าง ตามที่ได้เคยกล่าวไปแล้ว ได้แก่ หนังตะลุง โนรา ลิเกป่า เพลงบอก กาหลอ และโต๊ะคริม โดยผู้วิจัยจะเลือกศึกษาข้อมูลเฉพาะการละเล่นที่มีการแสดงหรือผู้แสดงเท่านั้น ซึ่งได้แก่ โนรา หนังตะลุง และลิเกป่า

การแสดงโนรา

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำว่า โนรา ไว้ดังนี้

ศิลปะการแสดงพื้นเมืองอย่างหนึ่งของภาคใต้ มีแม่บททำร่าอย่างเดียวกับละครชาตรี, มโนราห์ ก็ว่า. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 645)

จากความหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า โนราเป็นศิลปะการแสดงของภาคใต้ที่มีความเชื่อมโยงกับละครชาตรี และยังมีอีกชื่อคือ มโนราห์

โนรา มีประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับละครชาตรี บ้างว่าโนราได้แบบแผนมาจากละครชาตรี บ้างว่าละครชาตรีได้แบบแผนมาจากโนรา หรือโนราและละครชาตรีเป็นอันเดียวกัน สมเด็จพระยาตำราจราชานุภาพทรงกล่าวไว้ว่า

ละครของไทยเรามี 3 อย่าง คือ “ละครชาตรี” อย่างเช่นเล่นกันในมณฑลนครศรีธรรมราช เรียกกันในมณฑลนั้นว่า “โนรา” อย่าง 1 ละครที่เล่นในราชธานี เรียกว่า “ละครใน” อย่างหนึ่ง “ละครนอก” อย่างหนึ่ง ละครทั้ง 3 อย่างนี้มีมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี (สมเด็จพระยาตำราจราชานุภาพ, 2546: 221)

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การละครของไทยนั้นมีอยู่ด้วยกัน 3 อย่างคือ ละครชาตรีหรือโนรา ละครใน และละครนอก โนราและละครชาตรีเป็นอันเดียวกัน เพียงแต่เรียกต่างกันไปตามพื้นที่ และละครทั้ง 3 อย่างนี้มีมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ดังข้อมูลที่ปรากฏในสารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 8 ที่มีการให้ข้อมูลถึงประวัติความเป็นมาของโนราไว้ว่า

โนรา หรือ มโนราห์ (เขียนเป็น มโนราและมโนราห์ก็มี) เป็นการละเล่นพื้นเมืองที่สืบทอดกันมานานและนิยมกันอย่างแพร่หลายในภาคใต้ เป็นการละเล่นที่มีทั้งการร้อง การรำ บางส่วนเล่นเป็นเรื่อง และบางโอกาสมีบางส่วนแสดงตามคติความเชื่อที่เป็นพิธีกรรม

อาศัยหลักฐานจากตำนานกัณฑ์ จาการวรรณกรรมท้องถิ่นกัณฑ์ แม้แต่ในวรรณคดีของภาคกลางที่กล่าวถึงการละเล่นพื้นเมืองชนิดนี้กัณฑ์ (เช่น บทพระราชนิพนธ์เรื่องอิเหนา ในรัชกาลที่ 2) ปรากฏว่าจนถึงสมัยรัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ล้วนเรียกการละเล่นชนิดนี้ว่า “ชาตรี”

เมื่อชาตรีแพร่หลายสู่ภาคกลาง ชาวภาคกลางเห็นว่ามีลักษณะใกล้เคียงละคร จึงเรียกกันว่า “ละครชาตรี” ซึ่งตำนานละครอิเหนาพระนิพนธ์สมเด็จพระยาบรมราชานุภาพทรงอ้างถึงโคลงกรมหมื่นศรีสุเรนทร์ เรื่องพระบรมศพสมเด็จพระปฐมบรมมหาชนก ว่า มีละครชาตรีเล่นในงานมหรสพที่ในกรุงเทพฯ (แต่ในคำโคลงนั้น ยังคงเรียกว่า ชาตรี) ว่า

| | |
|---------------------|----------------|
| “ชาตรีตลบตบทิ้ง | กลองโตน |
| รำสับดัดซัดสะเอวโอน | อ่อนแปล้ |
| คนกรับรับขยับโยน | เสียงเหิน |
| ร้องเรื่องรถเสนแก้ว | ห่อขยุ้มยาโรย” |

(มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542a: 8: 3871)

จากข้อมูลตามสารานุกรมวัฒนธรรมไทยได้ให้ข้อมูลไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า โนรานั้นมีเล่นกันอยู่แล้วในภาคใต้ เมื่อโนราเกิดการแพร่ทางวัฒนธรรมไปถึงภาคกลาง รูปแบบการเล่นมีลักษณะใกล้เคียงกับละครของภาคกลาง โนราจึงมีชื่อเรียกในภาคกลางว่า “ละครชาตรี”

โนราเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่มีเครื่องแต่งกายที่งดงาม มีรายละเอียดของขนบธรรมเนียมในการแต่งกาย ตามที่สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 8 ได้ให้ข้อมูลไว้ดังนี้

เครื่องแต่งกายของโนรา ประกอบด้วยสิ่งสำคัญต่อไปนี้

1. เทริด เป็นเครื่องประดับศีรษะของตัวนายโรงหรือโนราใหญ่หรือตัวยืนเครื่อง (โบราณไม่นิยมให้นางรำใช้) ทำเป็นรูปมงกุฎอย่างเตี้ย มีกรอบหน้า มีด้ายมงคลประกอบ

2. เครื่องลูกปิด เครื่องลูกปิดจะร้อยด้วยลูกปิดสีเป็นลายมีดอกดวง ใช้สำหรับสวมลำตัวท่อนบนแทนเสื้อ ประกอบด้วยชิ้นสำคัญ 5 ชิ้นคือ

ป่า สำหรับสวมทับบนป่าชาย-ขวา รวม 2 ชิ้น

ปิ้งคอ สำหรับสวมห้อยคอหน้า-หลัง คล้ายกรองคอ รวม 2 ชิ้น

พานอก ร้อยลูกปิดเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ใช้พันรอบตัวตรงระดับอก บางถิ่นเรียกว่า “พานโครง” บางถิ่นเรียกว่า “รอบอก”

เครื่องลูกปิดดังกล่าวนี้ ใช้เหมือนกันทั้งตัวยืนเครื่องและตัวนาง (รำ) แต่มีช่วงหนึ่งที่คณะชาตรีในมณฑลนครศรีธรรมราชใช้อินทรธนู ชับทรวง (ทับทรวง) ปีกแห่ง แทนเครื่องลูกปิดสำหรับตัวยืนเครื่อง

3. ปีกนกแอ่น หรือ ปีกแห่ง มักทำด้วยแผ่นเงิน เป็นรูปคล้ายนกนางแอ่น กำลังกางปีก ใช้สำหรับโนราใหญ่หรือตัวยืนเครื่อง สวมติดกับสังวาลอยู่ที่ระดับเหนือ สะเอวด้านซ้ายและขวา คล้ายตาบทิศของละคร

4. ชับทรวง หรือ ทับทรวง หรือ ตาบ สำหรับสวมห้อยไว้ตรงทรวงอก นิยมทำด้วยแผ่นเงินเป็นรูปคล้ายขนมเปียกปูนสลักเป็นลวดลาย และอาจฝังเพชรพลอย เป็นดอกดวงหรืออาจร้อยด้วยลูกปิด นิยมใช้เฉพาะตัวโนราใหญ่หรือตัวยืนเครื่อง ตัวนางไม่ใช่ทับทรวง

5. ปีก หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า หาง หรือ หางหงส์ นิยมทำด้วยเขาควางหรือ โลหะเป็นรูปคล้ายปีกนก 1 คู่ ซ้าย-ขวาประกอบกัน ปลายปีกเข็งงอนขึ้นและผูก รวมกันไว้ มีพู่ทำด้วยด้ายสีติดไว้เหนือปลายปีก ใช้ลูกปิดร้อยห้อยเป็นดอกดวงราย ตลอดทั้งข้างซ้ายและขวาให้ดูคล้ายขนของนก ใช้สำหรับสวมคาดทับผ้านุ่งตรงระดับ สะเอว ปล่อยปลายปีกขึ้นไปด้านหลังคล้ายหางกิ้งกือ

6. ผ้านุ่ง เป็นผ้ายาวสี่เหลี่ยมผืนผ้า นุ่งทับชายแล้วรั้งไปเหน็บไว้ข้างหลัง ปล่อยปลายชายให้ห้อยลงเช่นเดียวกับหางกระเบน เรียกปลายชายที่พับแล้วห้อยลง นี้ว่า “หางหงส์” (แต่ชาวบ้านส่วนมากเรียกปีกว่า หางหงส์) การนุ่งผ้าของโนราจะรั้ง สูงและรัดรูปแน่นกว่านุ่งโจงกระเบน

7. หน้าเพลา เหน็บเพลา หน้าเพลา กี่ว่า คือสนับเพลาลำสำหรับสวมแล้วนุ่ง ผ้าทับ ปลายขาใช้ลูกปิดร้อยทับหรือร้อยแล้วทาบ ทำเป็นลวดลายดอกดวง เช่น ลาย กรวยเชิงรักร้อย

8. หน้าผ้า ลักษณะเดียวกับชายไหว ถ้าเป็นของโนราใหญ่หรือนายโรงมักทำด้วยผ้าแล้วร้อยลูกปัดทาบเป็นลวดลาย ที่ทำเป็นผ้า 3 แถบ คล้ายชายไหวล้อมด้วยชายแครงก็มี ถ้าเป็นของนางรำ อาจใช้ผ้าพื้นสีต่าง ๆ สำหรับคาดห้อยเช่นเดียวกับชายไหว

9. ผ้าห้อย คือ ผ้าสีต่าง ๆ ที่คาดห้อยคล้ายชายแครง แต่อาจมีมากกว่า โดยปกติจะใช้ผ้าที่โปร่งบางสีสด แต่ละผืนจะหนีบห้อยลงทั้งด้านซ้ายและด้านขวาของหน้าผ้า

10. กำไลต้นแขนและปลายแขน เป็นกำไลสวมต้นแขน เพื่อขบรัดกล้ามเนื้อให้ดูทนมัดทะแม่งและเพิ่มให้สง่างามยิ่งขึ้น

11. กำไล กำไลของโนรามักทำด้วยทองเหลือง ทำเป็นวงแหวน ใช้สวมมือและเท้าข้างละหลาย ๆ วง เช่น แขนแต่ละข้างอาจสวม 5-10 วงซ้อนกัน เพื่อเวลาปรับเปลี่ยนท่าจะได้มีเสียงดังเป็นจังหวะเร้าใจยิ่งขึ้น

12. เล็บ เป็นเครื่องสวมนิ้วมือให้โค้งงามคล้ายเล็บกินนร กินรี ทำด้วยทองเหลืองหรือเงิน อาจต่อปลายด้วยหวายที่มีลูกปัดร้อยสอดสีไว้พองาม นิยมสวมมือละ นิ้ว (ยกเว้นหัวแม่มือ)

เครื่องแต่งกายโนราตามรายการที่ (1) ถึงที่ (12) รวมเรียกว่า “เครื่องใหญ่” เป็นเครื่องแต่งกายของตัวยืนเครื่องหรือโนราใหญ่ ส่วนเครื่องแต่งกายของตัวนางหรือนางรำเรียกว่า “เครื่องนาง” จะตัดเครื่องแต่งกายออก 4 อย่าง คือ เทริด (ใช้ผ้าแถบสีสดหรือผ้าเช็ดหน้าคาร์ดแทน) กำไลต้นแขน ชับทรวง และปีกนกอ่อน (ปัจจุบันนางรำทุกคนนิยมสวมเทริดด้วย)

13. หน้าพราน เป็นหน้ากากสำหรับตัว “พราน” ซึ่งเป็นตัวตลก ใช้ไม้แกะเป็นรูปใบหน้า ไม่มีส่วนที่เป็นคาง ทำมุมย่นยาว ปลายมุมงุ้มเล็กน้อย เจาะรูตรงส่วนที่เป็นตาทำให้ผู้สวมมองเห็นได้ถนัด ทาสีแดงทั้งหมด เว้นแค่ส่วนที่เป็นฟันทำด้วยโลหะสีขาว หรือทาสีขาว หรืออาจเลี่ยมฟัน (มีเฉพาะฟันบน) ส่วนบนต่อจากหน้าผากใช้ขนเป็ดหรือขนห่านสีขาวติดทาบไว้ต่างผมหงอก

14. หน้าทาสี เป็นหน้ากากของตัวตลกหญิง ทำเป็นหน้าผู้หญิง มักทาสีขาวหรือสีเนื้อ (มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542a: 8: 3876-3877)

จากข้อมูลในข้างต้นสรุปได้ว่า เครื่องแต่งกายของโนรานั้นแบ่งเป็น 2 ชุด คือ ชุดที่ใช้สำหรับโนราใหญ่หรือตัวยืนเครื่องเรียกว่า “เครื่องใหญ่” และชุดที่ใช้สำหรับตัวนางเรียกว่า “เครื่องนาง” ส่วนหน้าพรานและหน้าทาสี เป็นเครื่องแต่งกายของตัวพรานและตัวตลกผู้หญิงของโนรา

เครื่องแต่งกายสำหรับโนราใหญ่หรือตัวยืนเครื่อง (เครื่องใหญ่) มี 12 อย่างดังนี้ (1) เทร็ด (2) เครื่องลูกปิด (3) ปีกนกแอ่น หรือ ปีกหน่อง (4) ซับทรวง หรือ ทับทรวง หรือ ตาบ (5) ปีก หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า หาง หรือ หางหงส์ (6) ผ้านุ่ง (7) หน้าเพลลา (8) หน้าผ้า (9) ผ้าห้อย (10) กำไลต้นแขนและปลายแขน (11) กำไล และ (12) เล็บ

เครื่องแต่งกายสำหรับตัวนาง (เครื่องนาง) มี 8 อย่างดังนี้ (1) เครื่องลูกปิด (2) ปีก หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า หาง หรือ หางหงส์ (3) ผ้านุ่ง (4) หน้าเพลลา (5) หน้าผ้า (6) ผ้าห้อย (7) กำไล และ (8) เล็บ

โนรามีรูปแบบการแสดงที่หลากหลาย ในตัวผู้แสดง 1 คนจะต้องมีการแสดงทั้งการรำรำ และการร้องตามรูปแบบเฉพาะของโนรา สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 8 ได้ให้ข้อมูลไว้ดังนี้

องค์ประกอบหลักของการแสดงโนรา ซึ่งเป็นการแสดงเพื่อความบันเทิงโดยตรงมีดังนี้

1. การรำ โนราแต่ละตัวต้องรำอวดความชำนาญและความสามารถเฉพาะตน โดยการรำประสมท่าต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างต่อเนื่องกลมกลืน แต่ละท่ามีความถูกต้องตามแบบฉบับ มีความคล่องแคล่วชำนาญที่จะเปลี่ยนลีลาให้เข้ากับจังหวะดนตรีและต้องรำให้สวยงามอ่อนช้อยหรือกระฉับกระเฉงเหมาะแก่กรณี บางคนอาจอวดความสามารถในเชิงรำเฉพาะด้าน เช่น การเล่นแขน การทำให้ตัวอ่อน การรำท่าพลิกแพลง เป็นต้น

2. การร้อง โนราแต่ละตัวจะต้องอวดลีลาการร้องขับบทกลอนในลักษณะต่าง ๆ เช่น เสียงไพเราะดังชัดเจน จังหวะการร้องขับถูกต้องเร้าใจ มีปฏิภาณในการคิดกลอนรวดเร็ว ได้นื้อหาดี สัมผัสดี มีความสามารถในการร้องโต้ตอบ แก่คำอย่างฉับพลันและคมคาย เป็นต้น

3. การทำบท เป็นการอวดความสามารถในการตีความหมายของบทร้องเป็นทำรำ ให้คำร้องและท่ารำสัมพันธ์กัน ต้องตีทำให้พิสดารหลากหลายและครบถ้วนตามคำร้องทุกถ้อยคำ ต้องขับบทร้องและตีทำรำให้ประสมกลมกลืนกับจังหวะและลีลาของตนตัวอย่างเหมาะสมเหม็ง การทำบทจึงเป็นศิลปะสุดยอดของโนรา

4. การรำเฉพาะอย่าง นอกจากโนราแต่ละคนจะต้องมีความสามารถในการรำ การร้อง และการทำบทดังกล่าวแล้ว ยังต้องฝึกการรำเฉพาะอย่างให้เกิดความชำนาญเป็นพิเศษด้วย ซึ่งการรำเฉพาะอย่างนี้ อาจใช้แสดงเฉพาะโอกาส เช่น รำในพิธีไหว้ครู หรือพิธีแต่งพอกผูกผ้าใหญ่ บางอย่างใช้รำเฉพาะ

เมื่อมีการประชันโรง บางอย่างใช้ในโอกาสรำลงครูหรือโรงครู หรือรำแก้บน เป็นต้น การรำเฉพาะอย่าง มีดังนี้

4.1 รำบทครูสอน

4.2 รำบทปฐม

4.3 รำเพลงทับเพลงโทน

4.4 รำเพลงปี่

4.5 รำเพลงโค

4.6 รำขอเทริด

4.7 รำเขียนพรายและเหยียบลูกนาว (เหยียบมะนาว)

4.8 รำแทงเข้ (แทงจระเข้)

4.9 รำคล้องหงส์

4.10 รำทลีสองหรือรำลีสองบท

5. การเล่นเป็นเรื่อง โดยปกติโนราไม่เน้นการเล่นเป็นเรื่อง แต่ถ้ามีเวลาแสดงมากพอหลังจากอวดการรำการร้องและการทำบทแล้ว อาจแถมการเล่นเป็นเรื่องให้ดู เพื่อความสนุกสนาน โดยเลือกเรื่องที่รู้ดีกันแล้วบางตอนมาแสดง เลือกเอาแต่ตอนที่ต้องใช้ตัวแสดงน้อย ๆ 2-3 คน ไม่นั่นที่การแต่งตัวตามเรื่อง มักแต่งตามที่แต่งรำอยู่แล้ว แล้วสมมติเอาว่าใครเป็นใคร แต่จะเน้นการตลกและการขับบทกลอนแบบโนราให้ได้เนื้อหาตามท้องเรื่อง (มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542a: 8 :3879-3880)

รูปแบบของการแสดงโนราตามที่สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 8 ได้จำแนกรูปแบบของการแสดงเอาไว้สรุปได้ว่ามีด้วยกันทั้งหมด 5 รูปแบบ คือ 1) การรำ คือการรำท่าต่าง ๆ เพื่ออวดความสามารถ 2) การร้อง คือการขับร้องบทกลอนต่าง ๆ เพื่ออวดบทกลอนและน้ำเสียง 3) การทำบท คือการรำโดยการตีความจากบทกลอนที่ร้องมาเป็นท่ารำ 4) การรำเฉพาะอย่าง จะเป็นการรำที่ใช้เป็นบางโอกาส มีด้วยกัน 10 อย่าง ดังนี้ (1) รำบทครูสอน (2) รำบทปฐม (3) รำเพลงทับเพลงโทน (4) รำ

เพลงปี (5) รำเพลงโค (6) รำขอเทริด (7) รำเขียนพรายและเหยียบลูกนาว (เหยียบมะนาว) (8) รำ
แทงเข้ (แทงจระเข้) (9) รำคล้องหงส์ (10) รำบทสิบสองหรือรำสิบสองบท และ 5) การเล่นเป็นเรื่อง
คือการรำที่อยู่ภายใต้กรอบของเรื่องที่น่ามาแสดง ส่วนมากจะยกมาแค่บางตอนของเรื่อง

ลำดับขั้นตอนในการแสดงโนรานั้น เป็นขนบนิยมอย่างหนึ่งที่คณะโนราจะต้องปฏิบัติกันให้
ถูกต้องตามที่สืบทอดกันมา ตามที่สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 8 ได้ให้ข้อมูลไว้ดังนี้

การแสดงโนราที่เป็นงานบันเทิงทั่ว ๆ ไป แต่ละครั้ง แต่ละคณะจะมีลำดับ
การแสดงที่เป็นขนบนิยม ดังนี้

1. ตั้งเครื่อง (ประโคมดนตรีเพื่อขอที่ขอท่าง เมื่อเข้าโรงแสดงเรียบร้อยแล้ว)
2. โหมโรง
3. กาศครู หรือเชิญครู (ขับร้องบทไหว้ครู กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของ
โนรา สดุดีครูต้นและผู้มีพระคุณทั้งปวง)

4. ปลอยตัวนางรำออกรำ (อาจมี 2-5 คน) แต่ละตัวจะมีขั้นตอน ดังนี้

4.1 เกี้ยวมัน หรือขับหน้ามัน คือการขับร้องบทกลอนอยู่ในมัน
กันโดยไม่ให้เห็นตัว แต่จะใช้มือดันมันตรงทางแหวกออกเพื่อรำใจ ให้ผู้ชมสนใจ
และเป็นสัญญาณว่าตัวแสดงกำลังจะออกรำ โดยปกติตัวที่จะออกรำ เป็นผู้ร้องขับบท
เกี้ยวมันเอง แต่บางครั้งอาจใช้คนอื่นร้องขับแทน บทที่ร้องมักบรรยายอารมณ์
ความรู้สึกของหญิงสาววัยกำดัดหรือชมธรรมชาติ หรือกล่าวถึงคติโลกคติธรรม

4.2 ออกร่ายรำแสดงความชำนาญและความสามารถในเชิงรำ
เฉพาะตัว

4.3 นั่งพนก ว่าบทราย้แตะระ แล้วทำบท (ร้องบทและตีทำรำตาม
บทนั้น ๆ) “ลีโต ผันหน้า” ถ้าเป็นคนรำคนที่ 2 หรือ 3 อาจเรียกตัวอื่น ๆ มาร่วมทำ
บทเป็น 2 หรือ 3 คนก็ได้ หรืออาจทำบทชมธรรมชาติ ชมปูชนียสถาน ฯลฯ เพลงที่
นิยมใช้ประกอบการทำบททำนองหนึ่ง คือ เพลงทับเพลงโทน

4.4 ว่ากลอน เป็นการแสดงความสามารถเชิงบทกลอน (ไม่เน้นการ
รำ) ถ้าว่ากลอนที่แต่งไว้ก่อนเรียกว่า “ว่าคำพริต” ถ้าเป็นผู้มีปฏิภาณมากกว่ากลอนสด
เรียกว่า “ว่ามุดโต” โดยจะเกี่ยวกับบุคคล สถานที่ เหตุการณ์เฉพาะหน้า การว่า
กลอนสดอาจว่าคนเดียวหรือว่า 2-3 คนสลับวรรค สลับคำกลอนกันโดยฉับพลัน
เรียกการร้องโต้ตอบกันว่า “โยนกลอน”

4.5 รำอวดมืออีกครั้งแล้วเข้าโรง

5. ออกพราน คือออกตัวตลก มีการแสดงท่าเดินพราน (ลีลาการเดินของพราน) นาดพราน (ลีลาการนวดกรายของพราน) ขับบทพราน (ขับร้องบทกลอนตามลีลาของพราน) พุดตลกเกริ่นให้คอยชมนายโรง แล้วเข้าโรง

6. ออกตัวนายโรงหรือนอราใหญ่ นายโรงจะอวดท่ารำและการขับบทกลอนเป็นพิเศษให้สมแก่ฐานะที่เป็นนายโรง ในกรณีที่เป็นการแสดงประชันโรง นอราใหญ่จะทำพิธีเขียนพรายและเหยียบลูกนาว (เหยียบมะนาว) เพื่อเป็นการตัดไม้ข่มนามคู่ต่อสู้ และเป็นกำลังใจแก่ผู้ร่วมคณะของตน

7. ออกพรานอีกครั้ง เพื่อบอกว่าต่อไปจะเล่นเป็นเรื่องและจะเล่นเรื่องอะไร

8. เล่นเป็นเรื่อง (มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542a: 8: 3880-3881)

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า ลำดับขั้นตอนในการแสดงโนรามีด้วยกัน 8 ขั้นตอนได้แก่ 1) ตั้งเครื่อง 2) โหมโรง 3) กาศครุ หรือเชิญครุ 4) ปล่อยตัวนางรำออกรำ 5) ออกพราน 6) ออกตัวนายโรงหรือนอราใหญ่ 7) ออกพรานอีกครั้ง และ 8) เล่นเป็นเรื่อง

โนราจะทำการแสดงในงานมงคลหรืองานพิธีเฉลิมฉลองต่าง ๆ หรือการแก้บนตามความเชื่อ จะไม่นิยมแสดงในงานอวมงคล ตามที่สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 8 ได้กล่าวไว้ดังนี้

การจัดให้มีโนราแสดงเพื่อความบันเทิงนั้น มักมีในงานวัดเพื่อหารายได้บำรุงศาสนา งานประเพณีสำคัญตามนักขัตฤกษ์ งานพิธีเฉลิมฉลองต่าง ๆ ที่ชาวบ้าน วัดรัฐ หรือหน่วยราชการจัดขึ้นในโอกาสพิเศษ น้อยครั้งที่แสดงในงานของเอกชน เว้นแต่เอกชนนั้นจะเป็นผู้มีฐานะดี หรือมีบารมีและบริวารมากหรือเป็นการจัดแสดงเพื่อแก้บน และแสดงในพิธี “ลงครุ” ของครอบครัวที่มีเทือกเถาเหล่ากอเป็นโนราโดยตรง เพราะเชื่อว่าถ้ารับโนรามารำถวายวิญญาณของบรรพบุรุษที่เป็นโนราจะทำให้ครอบครัวเจริญก้าวหน้า ในทางตรงกันข้ามถ้าไม่กระทำจะทำให้โทษนานาประการ ในปัจจุบันมีบ้างที่นักจัดรายการบันเทิงจัดแสดงโนราเพื่อหากำไรจากการเก็บค่าผ่านประตู แต่ก็มีมหรสพอย่างอื่น ๆ ด้วย (มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542a: 8 :3879)

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า โนราจะแสดง งานวัด ซึ่งจัดตามประเพณีวันสำคัญหรือการเฉลิมฉลอง งานเฉลิมฉลองของบุคคล งานที่จัดขึ้นเพื่อแก้บนหรือเพื่อถวายแก้วิญญูณของบรรพบุรุษที่มีเชื้อสายโนรา และงานเพื่อหารายได้ (เรียกเก็บเงินค่าชมการแสดง)

การแสดงหนังตะลุง

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำว่า หนังตะลุง ไว้ดังนี้

กรรมหรืออย่างหนึ่ง ใช้หนังสลักเป็นรูปภาพขนาดเล็ก คีบด้วยไม้ตักอันเดียว เชิดภายในโรงให้แสงไฟส่องผ่านตัวหนังสร้างเงาให้ปรากฏบนจอผ้าขาวหน้าโรง ใช้ปี กลอง และฆ้องคู่บรรเลงประกอบ ผู้เชิดเป็นผู้พากย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 1285)

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า หนังตะลุงเป็นการแสดงโดยการใช้รูปที่ทำด้วยหนัง ใช้ไฟส่องรูปให้เกิดเป็นเงาบนจอผ้าขาว คนเชิดรูปและคนพากย์เป็นคนเดียวกัน และใช้เครื่องดนตรี ปี กลอง และฆ้องคู่บรรเลงประกอบ

หนังตะลุงของภาคใต้เป็นวัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจากการแสดงหนังหรือละครเงา ซึ่งเป็นวัฒนธรรมเก่าแก่ของมนุษย์ที่มีการเล่นในลักษณะของการใช้รูปที่ทำจากหนังมาเล่นเงา ตามที่สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 17 ได้กล่าวไว้ว่า

หนัง หรือ ละครเงา (Shadow Plays) เป็นวัฒนธรรมที่เก่าแก่ของมนุษยชาติ เมื่อครั้งพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราชได้ชัยชนะแก่อียิปต์ก็ใช้หนังตะลุงเป็นเครื่องเฉลิมฉลองความสำเร็จและประกาศพระเกียรติคุณของพระองค์ ในอินเดียสมัยพุทธกาลพวกพราหมณ์ใช้หนังที่อินเดียเรียกว่า “ฉายนานฎกะ” เล่นบูชาเทพเจ้าและสวดวิีรบุรุษตามเค้าเรื่องมหากาพย์รามายณะ ในจีนสมัยจักรพรรดิยวนตี้ (พ.ศ. 495-511) พวกนักพรตลัทธิเต๋าได้เล่นหนังสวดอิศุณธรรมความดีของสมณผู้หนึ่งแห่งจักรพรรดิพระองค์นี้ในวาระที่นางวายชนม์ สมัยหลัง ๆ มาหนังแพร่หลายมาก โดยเฉพาะในเอเชียอาคเนย์มีเกือบทุกประเทศซึ่งจำแนกได้เป็น 2 แบบ แบบหนึ่งรูปหนังมีขนาดใหญ่ ส่วนแขนติดกับลำตัวเคลื่อนไหวไม่ได้ ได้แก่ หนังสเบก (Sbek) ของเขมรและหนังใหญ่ของไทย อีกแบบหนึ่งรูปหนังมีขนาดเล็กกว่าแบบแรก แขนมีรอยต่อกับลำตัว เคลื่อนไหวได้ ได้แก่ หนังยอง (Ayong) ของเขมร หนังที่เล่นในชาวบาหลิมาลาเซีย สิงคโปร์ ลาว และหนังตะลุงที่เล่นอยู่ในภาคใต้ของประเทศไทย (มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542c: 17: 8306)

จากข้อมูลดังกล่าว การเล่นหนังจำแนกได้ 2 แบบ คือ การเล่นรูปหนังขนาดใหญ่ ใช้คนเล่น 1 คนต่อรูปหนัง 1 รูป รูปหนังไม่สามารถขยับอวัยวะส่วนต่าง ๆ ได้ และอีกแบบหนึ่ง รูปหนังมีขนาดเล็กกว่า อวัยวะต่าง ๆ สามารถขยับได้ คนเล่นเพียงคนเดียวสามารถเล่นรูปหนังประเภทนี้ได้จำนวนหลายรูป ซึ่งมีลักษณะตรงกับการเล่นหนังตะลุงของภาคใต้

หนังตะลุงได้รับวัฒนธรรมอินเดียมาเป็นส่วนมาก เมื่อดูจากขั้นตอนการแสดงต่าง ๆ เช่น การออกฤๅษี พระอิศวร รวมถึงการเล่นแก้บนจะต้องเล่นเรื่องรามเกียรติ์ แต่หนังตะลุงก็มาปรับรูปแบบการแสดงให้เป็นของตน เพื่อเข้ากับบริบททางวัฒนธรรมของภาคใต้ ทั้งด้านของรูปแบบการแสดง ภาษา รวมถึงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ทั้งหมดนี้มีการวิวัฒนาการปรับเปลี่ยนกันมาเรื่อย ๆ จนเป็นการแสดงหนังตะลุงในปัจจุบัน ตามที่สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 17 ได้กล่าวไว้ว่า

แม้ปัจจุบันหนังตะลุงจะได้เปลี่ยนแปลงจากอดีตไปมากเพียงใดก็ตาม แต่ในส่วนของพิธีกรรมและขนบนิยมหลักยังคงรักษาของเดิมไว้ ทั้งถือปฏิบัติเป็นแบบแผนเหมือนกันทุกคณะ กล่าวคือ หลังจากลงโรง (โหมโรง) แล้ว หนังจะออกฤๅษี ออกพระอิศวร ออกรูปภาค (หรือรูปปรางหน้าบท) บอกเรื่อง แล้วจึงแสดงเรื่อง ถ้าเป็นพิธีโรงครูหรือแก้บน เรื่องที่เล่นต้องเป็นรามเกียรติ์ หนึ่ง ถ้าย้อนไปประมาณ 60 ปีก่อน ก่อนออกฤๅษี หนังจะออกรูปลิงหัวดำ และเมื่อออกฤๅษีแล้วจะออกรูปฉะหรือรูปจับคือรูปทศกัณฐ์กับพระรามต่อสู้กัน ขนบนิยมเช่นนี้ทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างหนังตะลุงกับวัฒนธรรมอินเดียอย่างเห็นได้ชัด ยิ่งดูลึกเข้าไปถึงบทพากย์ก็ยิ่งทำให้เห็นแง่มุมต่าง ๆ มากขึ้น ดังจะยกบทพากย์ฤๅษีและพระอิศวรมาพิจารณาดังนี้

บทพากย์ฤๅษี

| | |
|-------------------------------|----------------------------|
| โอมชัยมหาชัย | กันจัญไรได้ร้อยโยชน |
| หนีไกลไปพันโกฏิ | สรรพผีโกลด่บ่ทานทน |
| เบิกพระเนตรแลบาดาล | ทำสะพานพุนถน |
| พระครูภูหนึ่งตน | ชื่อพระอุณรุทไชยเถร |
| พระฤๅษีทั้งเจ็ดองค์ | มาเข้ามณทลภูเจ็ดวันเจ็ดคืน |
| จึงหยิบเอาขวดแก้วน้ำมนตร์นั้น | ไปรดต้นโพธิ์ต้นไทร |
| รดทั้งสรรพเดียจัญไร | ที่มีผีสีไท |
| นะโม พุทธัสถ์มากำจัดออกไป | สรรพเดียจัญไร |
| อย่าเข้ามาใกล้ตัวกู | ณ พัทธสีมาลทล (เชิด) |

บทพากย์พระอิศวร

| | |
|--------------------------|--------------------------|
| โอม นะข้าจะไหว้ | บาทพระเจ้าทั้งสามพระองค์ |
| พระอิศวรผู้ทรง | พระยาโคตคุกราช (เชิด) |
| เบื่องขวาข้าจะไหว้ | พระนารายณ์ทั้งสี่พระกร |
| ทรงพระยาครุฑระเหินจร | พระชินรินทร์ (เชิด) |
| เบื่องซ้ายข้าจะไหว้ | พระจตุรพักตร์ผู้ทรงพรหม |
| ทรงมหาสุวรรณเหมหงส์ | ทรงอิทธิฤทธิ์ (เชิด) |
| ข้าจะไหว้พระฤๅษี | บรมราชาจารย์ |
| สั่งสอนสรรพการ | เรื่องละเล่นในโลกโลกา |
| กลางวันมีไขนหนึ่งละคร | ราเอียรตรีอศศิแจ้แสงใส |
| เอาหนึ่งโคมาส่องกับแสงไฟ | ดูลวดลายตระการตา |
| พริ้งเอยพริ้งพร้อม | ด้วยพละโห่ ชัณโททั้งผอง |
| โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง | เรื่องจะเล่นให้สนุกสำราญ |
| ข้าจะไหว้พระฤๅษี | เจ้าเอยผู้ทรงญาณ |
| ยิ่งยอดชำนาญ | ในพระเวทและมนตรา |
| ข้าจะไหว้คุณพระพุทธ | และคุณพระธรรม |
| พระยอมรักษา | ทั้งคุณพระบิดร |
| ทั้งคุณพระมารดา | มาห่อหุ้มคุ้มภัย |
| คุ้มสรรพเดียดจัญไร | สรรพการนานา (เชิด) |

จากบทพากย์ฤๅษีและบทพากย์พระอิศวรที่ยกมาได้เอ่ยอ้างเอาฤๅษีชื่อ “พระอุณรุทธไชยเถร” เป็นอาจารย์ของหนัง การออกฤๅษีของหนังตะลุงนอกจาก เพื่อปิดเป้าเสนียดจัญไรแล้ว ก็เพื่อระลึกถึง “บรมราชาจารย์” ผู้นี้ ซึ่งดูจากความ แวดล้อมแล้วจะเห็นว่าเป็นฤๅษีในลัทธิฮินดู นอกจากนี้บทพากย์ทั้ง 2 ยังขึ้นต้นด้วย “โอม” อันเป็นคำศักดิ์สิทธิ์แทนพระนามของเทพเจ้าทั้ง 3 ในลัทธิดังกล่าว คือคำนี้ มาจาก $อ+อุ+ม$ **อ** คือพระวิษณุ **อุ** คือพระอิศวร และ **ม** คือ พระพรหม ทั้งใน รายละเอียดของบทพากย์ก็ได้เอ่ยอ้างพระนามเทพเจ้าทั้ง 3 อย่างแจ่มชัด ดังนั้นเดิม ที่หนังตะลุงจึงเป็นเรื่องของพราหมณ์อย่างไม่ต้องสงสัย และการที่หนังตะลุงออกพระ อิศวร ซึ่งไม่ปรากฏขนบนิยมเช่นนี้ในหนังชาวและมาเลเซียก็จะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงกลุ่ม

ลัทธิที่นำหนังตะลุงเข้ามาว่าน่าจะเป็นพวกที่นับถืออินทูลัทธิไควนิกาย คือบูชาพระอิศวรเป็นใหญ่ ซึ่งลัทธินี้ถ้าดูจากหลักฐานทางโบราณคดีที่พบในภาคใต้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุงและสุราษฎร์ธานี น่าจะตกอยู่ประมาณพุทธศตวรรษที่ 13 แต่ก็มีได้หมายความว่า หนังตะลุงจะเข้ามาพร้อมกับลัทธินี้อาจจะเป็นช่วงหลังก็ได้ แต่คงไม่เลยพุทธศตวรรษที่ 17 เพราะตามตำนานบอกเล่าซึ่งนายหนังตะลุงรุ่นเก่าถ่ายทอดไว้เป็นบทไหว้ครูหนัง (ตอนออกรูปภาค) ต่างกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่าหนังมีมาแต่ครั้งศรีวิชัย (ศรีวิชัยอยู่ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 13-17) แต่ขั้นแรกรูปแบบการเล่นจะเป็นอย่างไรไม่ทราบได้เท่าที่ทราบก็เมื่อต้นรัตนโกสินทร์ ดังความเล่าต่อ ๆ กันว่าเดิมหนังเล่นบนพื้นดินในที่ลานเตียนโล่งแจ้ง ไม่ยกโรงชิงจ่ออย่างทุกวันนี้ เล่นทั้งกลางวันและกลางคืน หนังที่เล่นกลางคืนจะใช้วิธีสูมไฟหรือใช้ไฟขนาดใหญ่ เรียกว่า “ใต้หน้าช้าง” สำหรับให้แสงสว่าง รูปหนังแกะด้วยหนังวัวหนังควาย ขนาดรูปใหญ่ สูงแค่ออกไม้ใช้ไม้ตักคิบทัวหนังสำหรับจับเชิดแต่จะใช้เชือกร้อยตรงส่วนหัวของตัวหนังสำหรับจับถือ รูปตัวหนึ่งเวลาออกเชิดใช้คนถือออกเชิดเด่นคนหนึ่ง การเล่นหนังแบบนี้เรียกว่า “รำหนัง” แม้บางถิ่นปัจจุบันก็ยังเรียกเช่นนั้น ทั้ง ๆ ที่หนังเลิกเด่นเชิดกันแล้ว การเล่นหนังลักษณะดังกล่าวออกจะยุ่งยากไม่น้อย เพราะต้องใช้คนมาก ตัวหนังก็มากและหนักจนถึงขนาดเวลาไปเล่นต้องใส่เกวียนชักลากต่อมาหนังแขก (หนังขวา) เข้ามาเล่นในภาคใต้และเลยขึ้นไปถึงกรุงเทพฯ ดังปรากฏในขุนช้างขุนแผนตอนทำศพนางวันทองว่าไฟพะเนียงเสียงพลุช่องระทาวพวกหนังเรียกหาที่ตั้งจ่อเหล่าเจ้าพวกหนังแขกแทรกเข้ามาพิศดูตามันปอหลอรูปร่างโลมมผมหยงอจุมุกโด่งโก่งคอเหมือนเปรดขึ้นหนังแขกนั้นเป็นหนังตัวเล็ก เล่นบนโรง ไม่ลำบากยุ่งยากอย่างที่เคยเล่นกันมา จึงมีผู้คิดเอาอย่าง ประยุกต์ประสมประสานเข้ากับหนังแบบเดิม โดยปลูกโรงยกพื้นสูง ใช้เสา 4 เสา หลังคาแบบเพิงหมาแหงน ใช้ผ้าขาวเป็นจอสำหรับเชิดรูป ผู้ดูก็ดูเพียงเงาของรูปซึ่งเกิดจากไฟส่องด้านหลัง และฟังคำพากย์ไม่ต้องดูลีลาท่าทางของผู้เชิด คนเชิดก็ลดเหลือ 2 คน นั่งคนละซีกจ่อเรียกว่า “หัวหยวก-ปลายหยวก” ทำหน้าที่ขับร้องกลอนเชิดรูปพระนางและรูปตัวสำคัญคนหนึ่ง เชิดรูปกาก (ตัวปลีกย่อย) ตัวตลกพร้อมแสดงมุขตลกอีกคนหนึ่ง ถ้ามากกว่านี้ก็อาจมีคน “ซักรูป” อีกคนหนึ่งแยกออกไปจากนายหนังก็ได้ ตามตำนานหนังตะลุงระบุว่าผู้เป็นต้นคิดหนังแบบนี้คือ นาย

นุ้ยหรือนุ้ย บุคคลผู้นี้บ้างว่าเป็นชาวบ้านควนมะพร้าว อำเภอเมืองพัทลุง บ้างว่าเป็นชาวบ้านดอนควน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง หนังสือที่คิดขึ้นจึงได้ชื่อว่า “หนังควน” ตามถิ่นกำเนิด แต่บางท่านว่าที่เรียกหนังควนเพราะสถานที่เล่นต้องเลือกที่เนินซึ่งภาคใต้เรียกว่า “ควน” อย่างไรก็ตามชื่อนี้ใช้เรียกหนังในภาคใต้มาก่อนจะมีคำว่า “หนังตะลุง” ใช้ (มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542c: 17: 8306-8308)

จากข้อมูลดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า การเล่นหนังมีมาตั้งแต่สมัยอาณาจักรศรีวิชัย พุทธศตวรรษที่ 13 แต่เป็นการเล่นรูปหนังขนาดใหญ่ คล้ายกับหนังใหญ่ในปัจจุบัน การเล่นหนังที่มีลักษณะเดียวกับการแสดงหนังตะลุงของภาคใต้ในปัจจุบันก็คือการเล่นหนังในแบบของนายนุ้ยหรือนุ้ย ชาวจังหวัดพัทลุง ที่เรียกว่า “หนังควน” ซึ่งใช้การตั้งโรง 4 เสา ชิงผ้าขาวทำจอ เล่นรูปหนังหลังจอโดยใช้ไฟส่องรูปหนังให้เกิดเงาลงบนจอผ้าขาว ผู้ชมจะดูเพียงแคเงาและฟังเสียงพากย์ คนเชิดรูปเหลือเพียง 2 คน หรืออาจมากกว่า

หนังควนในตอนนั้นยังไม่ได้เรียกว่า “หนังตะลุง” เหตุที่ได้เรียกว่าหนังตะลุงมาจนถึงปัจจุบันนั้น เนื่องจากหนังควนได้ไปแสดงที่กรุงเทพมหานคร ชาวกรุงเทพฯจึงเรียกว่า “หนังพัทลุง” เพราะมาจากพัทลุง จึงเพี้ยนเป็น “หนังตะลุง” ในที่สุด ตามที่สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 17 ได้กล่าวไว้ว่า

หนังจากภาคใต้ได้เข้าไปเล่นในกรุงเทพฯ ครั้งแรกสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยพระยาพัทลุง (เผือก) นำไปเล่นแถวนางเลิ้ง หนังที่เข้าไปครั้งนั้นไปจากจังหวัดพัทลุง คนกรุงเทพฯ จึงเรียก “หนังพัทลุง” แล้วเสียงเพี้ยนเป็น “หนังตะลุง” ในภายหลัง คณะหนังที่เข้าไปเล่นครั้งนั้นเข้าใจว่าจะเป็น “หนังทองเกี้ยว” เป็นหนังคณะที่ 3 สืบจากหนังนุ้ยดังบทไหว้ครูหนังสำนวนหนึ่งว่า

| | |
|-------------------------------|--------------------------------|
| ท่านนายหนุ้ยที่หนึ่งถึงที่สอง | นายหนักทองสานุคิยัคคีฝึกฝน |
| เที่ยวเล่นการงานสนุกทุกตำบล | จนฝูงชนเขากระตือรือรื่องลือดัง |
| แม้มีการลึงไรในจังหวัด | ไม่ข้องขัดแคล้วคล่องต้องรับ |
| หนัง | |
| นายหนักทองเด่นดีมีชื่อดัง | จนกระทั่งถึงตายเสียหลายปี |
| นายทองเกี้ยวที่สามขึ้นตามต่อ | วิชาพอเชิดยักษ์ชกฤกษ์ |

| | |
|----------------------------|----------------------------|
| มุกโตสดคัพพ์เสียงสำเนียงดี | รู้พาทีโอดครวญรูปนวนานา |
| เขาออกชื่อดังหนังทองเกื้อ | เด่นดีเหลือจนรุ่งพุ่งสว่าง |
| มีวิชาพากายไม่จิตจาง | จนชาวบางกอกรีบไปนับนาน |

เมื่อหนังทองเกื้อซึ่งเป็นหนังคณะที่ 3 มีชื่อเสียงอยู่สมัยรัชกาลที่ 3 หนึ่งหน้าผู้เป็นต้นคิดก็คงมีชีวิตไม่ไกลขึ้นไปเท่าใดนักคงไม่เกินสมัยรัตนโกสินทร์ขึ้นไปอย่างแน่นอน ทั้งนี้ นอกจากจะอนุมานจากหลักฐานที่กล่าวแล้ว ยังพบว่าวรรณกรรมก่อนหน้าสมัยรัชกาลที่ 3 ทั้งวรรณกรรมภาคกลางและวรรณกรรมภาคใต้มิได้ออกชื่อ “หนังตะลุง” หรือ “หนังควน” ไว้เลย ในขณะที่กล่าวถึงการละเล่นชนิดอื่นเอาไว้แม้จะเป็นการละเล่นปลีกย่อยก็ตาม อนึ่งจากหลักฐานรูปหนังตะลุงเก่าแก่ที่หลงเหลืออยู่ ซึ่งเก็บรักษาไว้ที่ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช ผู้มอบ (นายกำธร จ่างทอง โรงเรียนบ้านห้วยพระ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช) ระบุว่า เป็นรูปหนังรุ่นที่มีอายุราว 150 กว่าปี ฉะนั้นรูปหนังตะลุงรุ่นเก่าขึ้นไปก็คงมีอายุไม่เกิน 200 ปีเป็นแน่ ครั้นพิจารณาลักษณะรูปหนังพบว่ายังมีขนาดโตอยู่มาก ลักษณะหน้าตาคล้ายไปทางหนังใหญ่ รูปตัวสำคัญ เช่น พระ นาง ยักษ์ ยังกะให้เทียบขนาดอย่างหนังใหญ่ทุกตัว แสดงว่าในช่วงดังกล่าวรูปหนังตะลุงยังพัฒนาไม่ไกลไปจากหนังใหญ่มากนัก ยิ่งเมื่อนำบทพากย์พระอิศวรของหนังตะลุงบางสำนวนไปเปรียบเทียบกับบทไหว้ครูโบราณของหนังใหญ่แล้วจะพบว่า มีบางตอนซ้ำกันและบางตอนยังทิ้งเค้ารอยว่าเป็นบทไหว้ครูหนังใหญ่มาก่อนอย่างเห็นได้ชัดเช่น ยังกล่าวถึงดนตรีปี่พาทย์ของหนังใหญ่และการเต้นเชิด ทั้ง ๆ ที่หนังตะลุงไม่ปรากฏธรรมเนียมการเล่นเช่นนั้นแล้วดังตัวอย่าง

| | |
|------------------------------|--------------------------|
| โอมพร้อมมหาพร้อม | ด้วยดนตรีปี่เป่าทั้งหลาย |
| ชูขึ้นแสนสบาย | ยกย้ายอรชรอ่อนองค์ |
| พร้อมทั้งดนตรีปี่พาทย์ทั้งวง | ข้าจะเล่นให้สุขสำราญ |

(มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542c: 17: 8306-8317)

สรุปประวัติที่มาของหนังตะลุงจากข้อมูลในเบื้องต้นที่ได้กล่าวมา ดังนี้ แรกเริ่มการเล่นรูปที่ทำด้วยหนังและการใช้เงา มีมานานสมัยพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราชได้ชัยชนะแก่อียิปต์ก็มีการแสดงลักษณะนี้แล้ว ซึ่งการแสดงนั้นมีไปทั่วหลายราชอาณาจักร หลายประเทศ เนื่องจากการแพร่ทาง

วัฒนธรรมของไทยสันนิษฐานว่าได้รับมาจากอินเดีย แต่ตอนนั้นเป็นการเล่นในลักษณะคล้ายกับการเล่นหนังใหญ่ของไทยในปัจจุบัน โดยการเล่นกันในลานหรือพื้นที่กว้าง ต่อมาคาดว่าในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น มีหนังแขกเข้ามาแสดงในประเทศไทย หนังแขกแสดงโดยมีการตั้งเป็นโรง 4 เส้า ผู้แสดงเล่นกันอยู่บนโรง ใช้ไฟส่องแสงสว่างให้เกิดเป็นเงา นายหน้ายช่าวพทลุงจึงคิดนำมาผสมผสาน เป็นลักษณะการแสดงหนังตะลุงในปัจจุบัน แต่ยังคงเรียกชื่อว่า “หนังควน” เมื่อมาแสดงที่กรุงเทพฯ ในสมัยรัชกาลที่ 3 โดยนายทองเกื้อ ชาวกรุงเทพฯ เรียกว่า “หนังพทลุง” จึงเพี้ยนเป็นหนังตะลุง

การแสดงหนังตะลุงต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างเข้าด้วยกัน จึงจะทำการแสดงได้ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้แก่ คณะหนัง เครื่องดนตรี โรงหนัง (รวมถึงอุปกรณ์ภายในโรงหนัง) และรูปหนัง องค์ประกอบเหล่านี้ล้วนมีส่วนสำคัญต่อการแสดงหนังตะลุงเป็นอย่างยิ่ง ตามที่สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 17 ได้กล่าวไว้ว่า

หนังตะลุงจะเล่นได้ต้องมีองค์ประกอบดังนี้

1. คณะหนัง ประกอบด้วยบุคคล 8-9 คน ก่อนสมัยรัชกาลที่ 6 ใช้คนพากย์ ซึ่งเรียกว่า “นายหนัง” 2 คน ทำหน้าที่ในการร้องกลอน บรรยาย เจรจา และเชิดรูป เบ็ดเสร็จไปในตัว แต่บางคณะคนเชิดรูปจัดไว้ต่างหากคนหนึ่ง เรียกว่า “คนชักรูป” นอกนั้นก็อาจจะมี “หมอบโรง” 1 คน ทำหน้าที่เป็นหมอไสยศาสตร์ประจำคณะ ที่เหลือ 5 คนเป็นลูกคู่ ถ้าพิเศษออกไปก็อาจมีคนแบกแผงรูปอีกต่างหาก 1 คน แต่ปัจจุบันนายหนังจะมีเพียงคนเดียวเท่านั้น ทำหน้าที่ทั้งเชิดรูปและพากย์เองเบ็ดเสร็จ หมอบโรงก็ตัดไปเพราะความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์คลี่คลายไปมาก ส่วนคนแบกแผงก็ไม่ต้องมีเป็นการเฉพาะ เนื่องจากมีพาหนะสะดวกในการเดินทางและไม่ต้องแบกหาม อย่างไรก็ตาม จำนวนคนในคณะหนังในปัจจุบันก็ยังเท่าเดิม เพราะเพิ่มเครื่องดนตรีมากขึ้น และมีภาระเรื่องข้าวของอื่น ๆ ที่จะต้องใช้มากขึ้นกว่าหนังสมัยก่อน

2. เครื่องดนตรี เดิมหนังตะลุงใช้เครื่องดนตรีน้อยชิ้น ที่สำคัญมี ทับ 1 คู่ เป็นตัวคุมจังหวะและทำนอง โหม่ง 1 คู่สำหรับประกอบเสียงร้องกลอน กลองตุ๊ก 1 ลูก สำหรับขัดจังหวะทับ ฉิ่ง 1 คู่ สำหรับขัดจังหวะโหม่ง และปี่ 1 เล่าสำหรับเดินทำนอง แต่ระยะหลังมีดนตรีอื่น ๆ เข้าไปประสมหรืออาจใช้แทนดนตรีดั้งเดิม เช่น ใช้กลองชุดและกลองทอมบ้างแทนกลองตุ๊ก ใช้ไวโอลิน ออร์แกน กีตาร์ ซอ หรือจะเข้ เข้าผสมกับปี่ บางคณะก็เลิกใช้ปี่

3. โรงหนังและอุปกรณ์ภายในโรงหนัง โรงหนังตะลุงปลูกเป็นเรือนชั่วคราว ยกเสา 4 เสา ยกพื้นสูงเลยศีรษะเล็กน้อย หลังคาเป็นแบบเพิงหมาแหงน ขนาดโรง ประมาณ 2.30 x 3 เมตร ด้านหน้าซึ่งจอผ้าขาว ด้านข้างกั้นอย่างหยาบ ๆ ด้วย ทางมะพร้าวหรือจาก ภายในโรงมีหยวกวางจัดจอสำหรับปักรูป 1 ต้น มีเครื่องให้แสงสว่าง สมัยก่อนใช้ได้ แล้วพัฒนามาเป็นตะเกียงไขว้ว ตะเกียงเจ้าพายุ และไฟฟ้า ตามลำดับ โดยแขวนไว้ตรงช่วงกลางจอ ห่างจากจอราว 1 คอก สูงจากพื้นโรงพอ ๆ กัน

4. รูปหนัง รูปหนังที่ใช้เล่นสมมติเป็นตัวละครมีโดยเฉลี่ยคณะละประมาณ 150-200 ตัว รูปที่หนังต้องมี ได้แก่ ฤๅษี พระอิศวร ปรายหน้าบาท เจ้าเมือง พระ นาง ยักษ์ ตัวตลก นอกนั้นเป็นรูปเบ็ดเตล็ด รูปต่าง ๆ ของหนังทั้งหลายมีลักษณะหน้าตา ทำนองเดียวกัน รูปหนังจะเก็บไว้ในแผงอย่างมีระเบียบ คือ จัดรูปประกอบที่ไม่สำคัญซึ่งเรียกว่า “รูปกาก” ไว้ล่าง ส่วนรูปสำคัญและรูปศักดิ์สิทธิ์ไว้บนและจัดไว้เป็นพวก ๆ ไม่ปนกัน เช่น พระพวกหนึ่ง นางพวกหนึ่ง และยักษ์พวกหนึ่ง ทั้งนี้ฤๅษีและรูปศักดิ์สิทธิ์ต้องไว้บนสุดของแผง (มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542c: 17: 8317)

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า องค์ประกอบในการแสดงหนังตะลุงมี 4 อย่างได้แก่ 1) คณะหนัง ซึ่งประกอบด้วยคนจำนวน 8-9 คน ปัจจุบันมีการใช้เครื่องดนตรีสากลเข้ามาผสม อาจจะใช้คนมากกว่าที่กล่าวไว้ในข้างต้น 2) เครื่องดนตรี ได้แก่ ทับ โหม่ง กลองตุ๊ก ฉิ่ง และปี่ แต่ปัจจุบันมีการใช้เครื่องดนตรีสากลเข้ามาผสม เช่น กลองชุด กลองทอมบ้า ออร์แกน กีตาร์ เป็นต้น 3) โรงหนังและอุปกรณ์ภายในโรงหนัง โรงหนังใช้เสา 4 เสา หลังคาเพิงหมาแหงน ซึ่งผ้าขาวทำจอ มีหยวกสำหรับปักรูปหนัง มีอุปกรณ์ให้แสงสว่างสำหรับส่องรูปหนังให้เกิดเงาลงบนจอผ้าขาว 4) รูปหนัง โดยเฉลี่ยแต่ละคณะมีประมาณ 150-200 รูป รูปหลัก ๆ ที่ต้องมีได้แก่ ฤๅษี พระอิศวร ปรายหน้าบาท เจ้าเมือง พระ นาง ยักษ์ ตัวตลก และรูปเบ็ดเตล็ด

ในการแสดงหนังตะลุงทุก ๆ คณะจะมีขั้นตอนการแสดงในแบบเดียวกัน โดยยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยอยู่บ้างตามความเหมาะสม ตามที่สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 17 ได้กล่าวไว้ว่า

หนังตะลุงทุกคณะยึดขนบนิยมในการเล่นแบบเดียวกัน โดยลำดับการเล่น
ดังนี้

1. ตั้งเครื่องเบ็กรัง เป็นการทำให้พิธีเอาฤกษ์ ขอที่ตั้งโรงและปิดเป่าเสนียด จัญไร เริ่มโดยเมื่อคณะหนังขึ้นโรงแล้ว นายหนังจะตีกลองนำเอาฤกษ์ ลูกคู่บรรเลง เพลงเชิด ชั้นนี้เรียกว่า ตั้งเครื่อง จากนั้นนายแฉงจะแก้แฉงรูปออกจัดปักวางรูปให้เป็นระเบียบ ฝ่ายนายหนังจะทำพิธีเบ็กรัง โดยเอาเครื่องเบ็กรังที่เจ้าภาพจัดให้ คือ ถ้าเป็นงานทั่ว ๆ ไปใช้หมากพลู 9 คำ เทียน 1 เล่ม ถ้าเป็นงานอับมงคล เพิ่มเสื่อ 1 ผืน หมอน 1 ใบ หม้อน้ำมนต์ 1 ใบ ถ้าเป็นงานแก้บนใช้เทียน 9 เล่ม และเพิ่มดอกไม้ ข้าวสารและด้ายดิบ และทุกงานต้องมีเงินค่าเบ็กรังจำนวนหนึ่งแล้วแต่หนังจะ กำหนด เช่น 3 บาทบ้าง 12 บาทบ้าง มาวางไว้หน้าหยวก ร้องชุมนุมครู เสร็จแล้ว เอารูปฤกษ์ รูปปราชญ์บาท รูปเจ้าเมือง ปักหยวก ร้องเชิญครูหมอหนังให้มา คุ่มครอง ขอที่ตั้งโรงจากพระภูมิและนางธรณี แล้วเสกหมาก 3 คำ ชัดทับ 1 คำ เหน็บไว้ที่ตะเกียงหรือดวงไฟ 1 คำ และเหน็บไว้บนหลังคาโรงเหนือศีรษะ 1 คำ เป็นการป้องกันเสนียดจัญไร จบแล้วลูกคู่บรรเลงเพลงโหมโรง

2. โหมโรง การโหมโรงเป็นการบรรเลงดนตรีล้วน ๆ เพื่อเรียกคนดู และให้นายหนังได้เตรียมพร้อม การบรรเลงเพลงโหมโรงเดิมที่เล่ากันว่าใช้ “เพลงทับ” คือ ใช้ทับเป็นตัวยืนและเดินจังหวะทำนองต่าง ๆ กันไป ดนตรีชิ้นอื่น ๆ บรรเลงตามทับทั้งสิ้น เพลงที่บรรเลงมี 12 เพลง คือ เพลงเดิน เพลงถอยหลังเข้าคลอง เพลงปักข์ เพลงสามหมู่ เพลงนาครายเข้าวัง เพลงนางเดินป่า เพลงสร่งน้ำ เพลงเจ้าเมืองออก ลังราชการ เพลงชุมพล เพลงยกพล เพลงยกยักจับสัตว์ และเพลงกลับวัง ครั้นภายหลังหนังหันมานิยมโหมโรงด้วยเพลงปี่ คือ ใช้ปี่เดินทำนองเป็นหลักเพลงที่ใช้เป็นเพลงไทยเดิม ถ้าบรรเลงอย่างสมบูรณ์ต้องให้ได้ 12 เพลง ได้แก่ เพลงพัดชา เพลงลาวสมเด็จ เพลงเขมรปี่แก้ว เพลงเขมรปากท่อ เพลงจีนแสด เพลงลาวดวงเดือน เพลงชายคลัง เพลงสุดสงวน เพลงนางครวญ เพลงสะบัดสะบั้ง เพลงเขมรพวง และเพลงชะนีร้องไห้ หนังบางคนก็เล่นต่างไปจากนี้บ้าง แต่ต้องครบ 12 เพลง สำหรับปัจจุบันการโหมโรงนิยมเริ่มด้วยเพลงปี่ โดยบรรเลงเพลงพัดชา ซึ่งถือว่าเป็นเพลงครู ครั้นจบแล้วก็มักเล่นเพลงลูกทุ่งกันเป็นพื้น

3. ออกลิ้งหัวคำ เป็นธรรมเนียมการเล่นหนังตะลุงสมัยก่อน ปัจจุบันเลิกเล่นแล้ว เข้าใจว่าได้รับอิทธิพลจากหนังใหญ่ เพราะรูปที่ใช้เชิดส่วนใหญ่เป็นรูปจับ มีฤกษ์

อยู่กลาง ลิงชวากับลิงดำอยู่คนละข้าง แต่รูปที่แยกเป็นรูปเดี่ยว ๆ 3 รูป แบบเดียวกับของหนังตะลุงก็มี

4. ออกฤๅษี เป็นการเล่นเพื่อคารวะครู และปัดเป่าเสนียดจัญไรโดยขออำนาจจากพระพรหม พระอิศวร พระนารายณ์และเทวะอื่น ๆ และบางหนังยังขออำนาจจากพระรัตนตรัยด้วย

5. ออกรูปละ หรือ รูปจับ คำว่า “ละ” คือ ลูบ ออกรูปละเป็นการออกรูปพระรามกับทศกัณฐ์ให้ต่อสู้กัน วิธีเล่นใช้ทำนองพากย์คล้ายหนังใหญ่ การเล่นชุดนี้หนังตะลุงเลิกเล่นไปนานแล้ว

6. ออกรูปปรายหน้าบท รูปปรายหน้าบท เป็นรูปผู้ชายถือดอกบัวบ้าง ธงชาติบ้าง ถือเป็นตัวแทนของนายหนังใช้เล่นเพื่อไหว้ครู ไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์และผู้ทีหนังเคารพนับถือ ทั้งหมดตลอดใช้ร้องกลอน บรรณภาพเนื้อฝากตัวกับผู้ชม

7. ออกรูปบอกเรื่อง รูปบอกเรื่องเป็นรูปตลก หนึ่งส่วนใหญ่ใช้รูปขวัญเมืองเล่นเพื่อเป็นตัวแทนของนายหนัง ไม่มีการร้องกลอน มีแต่พูด เป้าหมายของการออกรูปนี้เพื่อบอกกล่าวกับผู้ชมถึงเรื่องนิยายที่หนังจะหยิบยกขึ้นแสดง

8. เกี้ยวจ้อ เป็นการร้องกลอนสั้น ๆ ก่อตั้งนามเมืองเพื่อให้เป็นคติสอนใจแก่ผู้ชม หรือเป็นกลอนพรรณนาธรรมชาติและความในใจ กลอนที่ร้องนี้ หนังจะแต่งไว้ก่อน และถือว่ามีคุณค่า

9. ตั้งนามเมือง หรือ ตั้งเมือง เป็นการออกรูปกษัตริย์โดยสมมติขึ้นเป็นเมือง ๆ หนึ่ง จากนั้นจึงดำเนินเหตุการณ์ไปตามเรื่องที่กำหนดไว้ (มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542c: 17: 8317-8320)

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า ขนบนิยมหรือลำดับขั้นตอนในการแสดงหนังตะลุงนั้นมี 9 ขั้นตอนคือ 1) ตั้งเครื่องเบ็งโรง 2) โหมโรง 3) ออกลิ้งหัวคำ (ปัจจุบันไม่มีแล้ว) 4) ออกฤๅษี 5) ออกรูปละ หรือ รูปจับ (ปัจจุบันไม่มีแล้ว) 6) ออกรูปปรายหน้าบท 7) ออกรูปบอกเรื่อง 8) เกี้ยวจ้อ และ 9) ตั้งนามเมือง ซึ่งทั้ง 9 ขั้นตอนนี้กล่าวได้ว่าหนังตะลุงทุก ๆ คณะต้องยึดถือปฏิบัติเป็นอย่างดี นอกจากลำดับขั้นตอนทั้ง 9 นี้แล้ว ยังมีขนบนิยมของหนังตะลุงอยู่อีก 4 ประการ อันได้แก่ เรื่องที่ใช้เล่น การแข่งหนังหรือประชันหนัง การเล่นแก้แหมมรย และพิธีครอบมือ ดังสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 17 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับขนบนิยมของหนังตะลุงทั้ง 4 ประการนี้ว่า

เรื่องที่หนังตะลุงใช้เล่น ตามตำนานหนังตะลุงว่าแรกเริ่มหนังเล่นเรื่องรามเกียรติ์ ต่อมาเล่นเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ เป็นนิทานประโลมโลกซึ่งเอามาจากวรรณคดีบ้าง ดัดแปลงมาจากชาดกบ้าง และผูกเรื่องขึ้นเองบ้าง เรื่องที่หนังนิยมเล่นเมื่อประมาณ 80 ปีที่แล้ว ได้แก่ สุวรรณราช แก้วหน้าม้า ลักษณะวงศ์โคบุตร หอยสังข์ หลวิชัยควี่ นางสิบสอง พระสุธน และเต่าทอง เป็นต้น ครั้นหนังลิ้นวนิยายเริ่มแพร่หลาย หนังบางคณะก็เอานวนิยายมาดัดแปลงเล่นก็มี เช่น เรื่องพานทองรองเลือด และเรื่องห้วงรักเหวลึก ของหลวงวิจิตรวาทการ เรื่องเสือใบเสือดำ ของ ป. อินทรปาลิต และบางเรื่องของพนมเทียน เป็นต้น ปัจจุบันนี้หนังบางส่วนยังเล่นแบบจักร ๆ วงศ์ ๆ บางส่วนประสมประสานระหว่างแบบเก่ากับแบบใหม่เข้าด้วยกัน และบางส่วนจะเดินเรื่องแบบนวนิยายทุกประการ ไม่มีตัวละครประเภทเทวดา ยักษ์ ผีไม่มีการตายแล้วชุบชีวิตได้ และไม่มีเหาะเหินคำดิน คงเป็นแบบสังขนิมอย่างบริสุทธิ์ แม้แต่ฉากก็เป็นสถานที่จริง ๆ

การเล่นหนังตะลุงที่ให้ความสนุกสนานที่สุดคือ ตอนประชันที่เรียกเป็นภาษาพื้นบ้านว่า “แข่งหนัง” เพราะหนังคู่ประชันจะเล่นเอาชนะกันอย่างสุดความสามารถ สมัยก่อนการแข่งหนังตะลุงมักจะชิงขันน้ำพานรอง ชิงหม่อง ชิงจอบ แต่ระยะหลังมีรางวัลแปลก ๆ เช่น พระพิฆเนศวร์ทองคำ ฤๅษีทองคำ เทวาทองคำ เป็นต้น การเล่นหนังแข่งขันมีขนบนิยมเช่นเดียวกับที่กล่าวแล้ว แต่มีกติกาที่คู่แข่งขันจะต้องปฏิบัติ คือเมื่อตีโพนลาแรกประมาณ 2 ทุ่มครึ่ง หรือ 3 ทุ่ม หนังจะเริ่มลงโรงลาที่ 2 ออกฤๅษี ลาที่ 3 หยุดพักเที่ยงคืน ลาที่ 4 เล่นต่อ และลาสุดท้ายจะตีราว ๆ 5.00 นาฬิกา เป็นการบอกสัญญาณจะเริ่มการตัดสินของกรรมการ ซึ่งการตัดสินจะใช้จำนวนคนดูเป็นเกณฑ์ โรงไหนคนมากกว่าก็ชนะ ในตอนนี้เองที่หนังแต่ละคณะต้องเล่นอย่างสุดฝีมือ พยายามเรียกคนดูจากอีกโรงหนึ่งมาให้ได้ ซึ่งเรียกกันว่า “ชะโรง” วิธีการเรียกคนดูในตอนนี้มีเทคนิคต่าง ๆ กัน เช่น ตลกจนลุดซิดบ้าง สร้างความตื่นเต้นโดยให้ตัวละครสู้รบกันบ้าง แสดงอารมณ์โศกอย่างที่สุดบ้าง และบ่อยครั้งที่หนังใช้ไสยศาสตร์เข้าช่วย โดยทำให้หนังฝ่ายตรงข้ามเสียที อย่างไรก็ตามในการแข่งขันกันหนังจะถือเคล็ดหรือใช้ไสยศาสตร์ตั้งแต่เริ่มต้นเลยทีเดียว เช่น จะเลือกที่ตั้งโรงอันเป็นชัยภูมิที่เหนือกว่าหนังอีกฝ่ายหนึ่ง ต้องกันตัวมิให้ถูกคุณไสยได้

และถ้าทำคุณไสยฝ่ายตรงข้ามได้ก็ทำ การแข่งหนังตะลุงจึงเป็นเรื่องที่สนุกและ
ตื่นเต้นทั้งหนังและคนดู

ที่กล่าวแต่ต้นนี้ เป็นขนบนิยมในการเล่นหนังเพื่อความบันเทิงทั่ว ๆ ไป แต่
หากเล่นประกอบพิธีกรรมจะมีขนบนิยมเพิ่มขึ้นการเล่นเพื่อประกอบพิธีกรรมมี 2
อย่าง คือ เล่นแก้เหมรยและเล่นในพิธีครอบมือ การเล่นแก้เหมรยเป็นการเล่นเพื่อ
บวงสรวงครุหมอหนังหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามพื้นที่บนบานไว้ หนังตะลุงที่จะเล่นแก้
เหมรยได้ต้องรอบรู้ในพิธีกรรมอย่างดี และผ่านพิธีครอบมือถูกต้องแล้ว การเล่นแก้
เหมรย จะต้องดูฤกษ์ยามให้เหมาะ เจ้าภาพต้องเตรียมเครื่องบวงสรวงไว้ให้ครบถ้วน
ตามที่บนบานไว้ ขนบนิยมในการเล่นทั่ว ๆ ไปแบบเดียวกับเล่นเพื่อความบันเทิงแต่
เสริมการแก้บนเข้าไปในช่วงออกกรูบปรายหน้าบท โดยกล่าวขบร้องเชิญครุหมอหรือ
สิ่งศักดิ์สิทธิ์มารับเครื่องบวงสรวง ยกเรื่องราวเกียรติยศตอนใดตอนหนึ่งที่พอจะ
แก้เคล็ดว่าตัดเหมรยได้ขึ้นแสดง เช่น ตอนเจ้าบุตรเจ้าลบ เป็นต้น จบแล้วชุมนุมรูป
ต่าง ๆ มีฤๅษี เจ้าเมือง พระ นาง ตัวตลก ฯลฯ โดยปักรวมกันหน้าจอเป็นทำนองว่า
ได้ร่วมรู้เห็นเป็นพยานว่าเจ้าภาพได้แก้เหมรยแล้ว แล้วนายหนังใช้มีดตัดต่อเหมรย
ขว้างออกนอกโรงเรียกว่า “ตัดเหมรย” เป็นเสร็จพิธี ส่วนการครอบมือเป็นพิธีที่จัด
ขึ้นเพื่อยอมรับนับถือครุหมอแต่ครั้งบูรพกาล ซึ่งเรียกว่า “ครุต้น” มีพระอนุรุทธไชย
เถร พระพิราพหน้าทอง ตาหน้อย ตาหนักทอง ตาเพชร เป็นต้น โดยเชื่อว่าผู้ผ่านพิธีดัง
กล่าวคือ หนังที่ได้มอบตนแก่ครุอย่างถูกต้อง เป็นผู้สืบเชื้อสายหนังตะลุงโดยสมบูรณ์
ทั้งยังเชื่อว่า ครุจะให้การคุ้มครองและยังความเจริญรุ่งเรืองในอาชีพการเล่นหนัง
ครอบมือจะเริ่มด้วยการเบิกโรง เช่น บวงสรวงครุ ไหว้สัจดี เพื่อขอความสวัสดิมงคล
เชื้อ (เชิญ) ครุให้มาเข้าทรง เบิกบายศรีแล้วให้ผู้เข้าพิธีปิดตาเสีงจับรูปเพื่อทำนาย
อนาคตของหนัง การเสีงทายจะนำเอารูปฤๅษี พระ นาง ยักษ์ และเสนามาห่อผ้า
รวมกันให้โผล่แต่ไม้ตบรูป แล้วให้ผู้เข้าพิธีเสีงจับเอาตัวเดียว จับได้แล้วนายหนังผู้
ประกอบพิธีจะยื่นรูปนั้นให้ผู้เข้าพิธีเช็ดออกจ่อ พิธีนี้จึงได้ชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า “พิธียื่น
รูป” (มูลนิธินิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542c: 17: 8320)

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า 1) เรื่องที่ใช้แสดงหนังตะลุง แรกเริ่มเล่นเรื่องราวเกียรติยศ ต่อมา
เปลี่ยนเป็นเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ หรือนิทานพื้นบ้าน วรรณคดี ตัดแปลงเรื่องมาจากชาดก และมีการผูก
เรื่องขึ้นเองบ้าง 2) การแข่งหนังหรือการประชัน โดยพื้นฐานจะแข่งกัน 2 คณะ ตัดสินผลแพ้ชนะกันที่

จำนวนคนดู หนึ่งคณะใดมีคนดูมากกว่าก็เป็นฝ่ายชนะ 3) การเล่นแก้หมดย หรือเล่นเพื่อแก้บน การแสดงก็จะเล่นไปตามปกติแต่เพิ่มการแสดงในเรื่องรามเกียรติ์เข้ามา 1 ฉากเพื่อเป็นการประกอบพิธีแก้หมยม และ 4) การเล่นครอบมือ คือเป็นการเล่นเพื่อทำพิธีรับมอบให้กับศิษย์

ในเรื่องของโอกาส ความนิยม หรือไม่นิยมในการแสดงหนังตะลุงนั้น สามารถเปลี่ยนแปลงได้ การยึดถือมีความแตกต่างกันบ้างตามความเชื่อ เช่น สมัยก่อนหนังตะลุงจะไม่นิยมแสดงในงานแต่งงาน แต่ปัจจุบันความเชื่อนี้มีการคลี่คลายลงไปมาก งานแต่งงานจึงสามารถจัดให้มีการแสดงหนังตะลุงได้ ดังที่สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 17 ได้ให้ข้อมูลว่า

เดิมหนังตะลุงนิยมเล่นในงานสมโภชหรืองานเฉลิมฉลองต่าง ๆ ส่วนงานมงคล เช่น งานแต่งงานจะไม่นิยม แต่ปัจจุบันความเชื่อดังกล่าวได้คลี่คลายไปมาก มีงานการใด ๆ ก็มีรับหนังตะลุงมาเล่นเป็นการครึกครื้น ยิ่งจะให้สนุกเป็นพิเศษก็ต้องจัดประชันขันแข่งกันเป็นมหกรรมใหญ่โต ส่วนใหญ่มักเป็นการหารายได้เพื่อใช้ในกิจการสาธารณะ ส่วนงานศพถ้าเป็นศพสดไม่นิยมเพราะทุกคนกำลังเศร้าโศก แต่ถ้าเป็นศพแห้งหรือทำบุญกระดูกก็ไม่ถือเป็นเรื่องเสียหาย (มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542c: 17: 8317)

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มีการคลี่คลายในเรื่องของความเชื่อ โอกาสการแสดงของหนังตะลุงจึงมีเพิ่มมากขึ้น ตามที่ พ่วง บุขรรัตน์ ได้กล่าวจำแนกโอกาสในการแสดงหนังตะลุงออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

โอกาสในการแสดงของหนังตะลุง เดิมหนังตะลุงนิยมเล่นในงานสมโภชเฉลิมฉลอง ไม่แสดงงานอวมงคล เช่น งานศพ แต่ความเชื่อในเรื่องนี้หมดไปโอกาสแสดงของหนังตะลุงจำแนกออกได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. งานบ้าน เช่น แก้หมยม บวชนาค แต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ งานศพ งานสระหัว งานทำบุญบ้าน สวดบ้าน (ปัจจุบัน งานแต่งไม่นิยมเล่นแล้ว)
2. งานวัด เช่น ฟังลูกนิมิต งานฉลองกุฏิวิหาร งานเทศกาลประจำปีของวัด งานชักพระ งานประเพณีทำบุญเดือนสิบ
3. งานจัดรายการ ชาวบ้านเรียกว่า “งานสวนสนุก” มีการแข่งขันประชันโรง เช่น งานแข่งขันกรีฑา งานมหรหรรณหนังตะลุง งานปีใหม่ งานสงกรานต์ เอกชนเป็นผู้จัด เพื่อการค้ากำไรเป็นสำคัญ ระหว่างปี พ.ศ. 2500-2526 มีงานจัดรายการมากที่สุด ต้องแย่งชิงกันรับหนังที่มีชื่อเสียง เพราะตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนตุลาคม

หนังตะลุงจะมีงานเล่นมาก จึงไม่ค่อยมีวันว่างส่วนเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม ภาคใต้ฝนตกชุก นักจัดรายการไม่กล้าเสี่ยง จึงทำให้ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมีเวลาฝึกหัดเล่นหนัง จึงทำให้มีหนังเกิดขึ้นใหม่หลายร้อยคณะทั่วทั้งภาคใต้ ในปัจจุบันมีหนังอยู่ไม่เกิน 100 คณะ ล้วนแต่มีอายุล่วง 45 ปีไปแล้ว (พวง บุชรรัตน์, 2542: 60-61)

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า หนังตะลุงสามารถทำการแสดงได้ในทุก ๆ โอกาส แต่จะมีความนิยมหรือไม่ขึ้นอยู่กับเรื่องของความเชื่อเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยโอกาสที่หนังตะลุงสามารถทำการแสดงนั้น สามารถแบ่งได้ 3 งานหลักได้แก่ งานบ้าน งานวัด และงานจัดรายการ

การแสดงลิเกป่า

ลิเกป่า เป็นการละเล่นพื้นเมืองอย่างหนึ่งที่นิยมเล่นกันในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนทางฝั่งตะวันตก มีชื่อเรียกหลายชื่อ เช่น ลิเกบก ลิเกรำมะนา และแขกแดง ตามที่สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 14 ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

ลิเกป่า ลิเกบก ลิเกรำมะนา แขกแดง ก็ว่า เป็นการละเล่นพื้นเมือง ที่นิยมกันแพร่หลายในหมู่คนไทยทางฝั่งตะวันตก โดยเฉพาะจังหวัดตรัง กระบี่ และพังงา การละเล่นชนิดนี้มีมานานเท่าไรไม่ปรากฏ ส่วนใหญ่เชื่อว่าเริ่มมีขึ้นที่จังหวัดตรัง แต่บางกระแสว่าเริ่มมีขึ้นที่เกาะศรีพญา จังหวัดกระบี่ อย่างไรก็ตามทั้ง 2 จุดก็ไม่มีหลักฐานใดยืนยันเด่นชัด (มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542b: 14: 6861)

อาจสรุปได้ว่า ลิเกป่านิยมเล่นกันใน 3 จังหวัดได้แก่ จังหวัดตรัง กระบี่ และพังงา โดยที่ยังไม่ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนในเรื่องของถิ่นกำเนิด ลิเกป่ากับลิเกของภาคกลางนั้นมีรูปแบบคล้ายกัน คาดว่ามีพื้นฐานทางวัฒนธรรมเดียวกัน แต่ลิเกป่ามีการผสมผสานอิทธิพลทางวัฒนธรรมของภาคใต้ ทั้งเพลงร้อง เครื่องดนตรีที่ใช้ ทำนองดนตรี และท่ารำ ตามที่สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 14 ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

ลิเกป่ากับลิเกภาคกลางคงมีต้นเค้าร่วมกัน เพราะมีเอกลักษณ์สำคัญเหมือนกันคือ “ออกแขก” แต่ในระยะพัฒนาการได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมต่างกันจึงทำให้ผิดแผกกันไป กล่าวเฉพาะลิเกป่า ได้รับอิทธิพลบางส่วนในด้านดนตรี และการแต่งกายจากมลายู รับอิทธิพลด้านทำนองเพลงร้องบางส่วนจากเพลงไทย

เดิมและรับอิทธิพลการร่ายรำจากโนรา ท่วงท่าการแสดงออกของลีเกป่าจึงเป็นแบบ
ประสมประสาน (มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542b: 14:
6861)

การแต่งกายของผู้แสดงลีเกป่านั้น จะแต่งกายแบบวัฒนธรรมของแขกอินเดียและไทยมุสลิม
ตามที่ กิตติชัย รัตนพันธ์ ได้กล่าวไว้ว่า

ตัวแสดงมี 2 ชุด ชุดแรกแสดงตามธรรมเนียมเรียกว่า “เล่นเรื่องแขกแดง” ใช้ตัว
แสดง 4 ตัว คือ แขกแดง ยาหยี เจ้าเมือง และเสนา แขกแดงแต่งตัวแบบแขกอินเดีย
นุ่งสนับเพลา สวมโสร่งทับลิกงแค่เข้า สวมเสื้อแขนยาว มีผ้าเวียงป่า แขนวสร้อย
ประคำ สวมรองเท้า สวมหมวกแขกและไว้หนวดเครารุงรัง ยาหยีแต่งอย่างหญิงไทย
มุสลิม นุ่งผ้าปาเต๊ะ สวมเสื้อแขนยาว ตัวเสื้อลิกถึงครึ่งขา เรียกว่า “เสื้อหยอหย่า”
สวมสร้อยข้อมือ คุ่มหู ใช้ผ้าโปร่งคลุมหัวให้โผล่แต่หน้า เจ้าเมืองแต่งอย่างธรรมดา
แต่บ่งว่าเป็นผู้มียศศักดิ์และฐานะ ส่วนเสนาแต่งให้ดูขบขัน สำหรับตัวแสดงชุดที่ 2
ซึ่งแสดงเป็นเรื่องราวตามนิยายพื้นบ้านแบบเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ การแต่งกายก็เป็นไป
ตามฐานะและบทบาทตามท้องเรื่องนั้น ๆ แต่ทุกตัวมิได้พิถีพิถันในการแต่งกายมาก
นัก (กิตติชัย รัตนพันธ์, 2549: 66)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การแต่งกายของตัวแสดงแบ่งได้เป็น 2 แบบ ได้แก่ การแต่งกายที่
แสดงตามขนบธรรมเนียม และการแต่งกายตามเรื่องที่เลือกแสดง

การแสดงลีเกป่านั้นมีลำดับขั้นตอนที่เป็นขนบธรรมเนียมตายตัว กิตติชัย รัตนพันธ์ ได้กล่าวไว้ว่า
การแสดงลีเกป่ามีขนบนิยมตายตัว โดยลำดับการแสดงดังนี้

ลงโรง (โหมโรง) ลูกคู่และผู้แสดงส่วนหนึ่งนั่งล้อมวงกันบรรเลงดนตรีล้วน ๆ
เพื่อเรียกคนดู และให้ผู้แสดงได้เตรียมตัวให้พร้อม การลงโรงจะเริ่มด้วยเพลงช้าแล้ว
ค่อยเร่งเร็วขึ้นเรื่อย ๆ

ว่าดอกร เป็นการผลัดกันร้องทีละคนและรับพร้อม ๆ กัน การร้องจะเวียนไป
รอบวง เนื้อร้องมักเกี่ยวกับการชมความงามของผู้หญิงและพรรณนาความรัก เช่น

(คำร้อง) เจ้าช่อมะกอก พี่รักเจ้าดอก ดอกกล้วยเถื่อน (ซ้ำ)

ชมดาว เอ้อ เเฮอ ล้อมเดือน ชมเกลื่อนล้อมนมสาว

ชมเกลื่อนล้อมนมสาว

(รับ) เจ้าลอยละลิว ลิวปลิวทางเวหา (ซ้ำ)
 พระพาย เอ้อ เฮอ พัดพา มาแล้วละเรียมเอย
 มาแล้วละเรียมเอย

(คำร้อง) เจ้าช่อมะกอก พี่รักเจ้าดอก ดอกคัดเค้า (ซ้ำ)
 ยืนเล็บเก็บได้ พาไปให้แม่ผมยาว
 พาไปให้แม่ผมยาว

ไหว้ครู เป็นการร้องคารวะครูและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แล้วเชิญมาพิทักษ์คุ้มครอง
 คณะลูกปี่ ทำนองเพลงเช่นเดียวกับการว่าดอก เช่น

(คำร้อง) บิดรมารดา พิทักษ์รักษา ใต้รอดตัว (ซ้ำ)
 เมตตากรุณ ยกพระคุณไว้เหนือหัว
 ยกพระคุณไว้เหนือหัว

(รับ) โอมพร้อมมหาพร้อม มานั่งห้อมล้อม ทั้งซ้ายขวา (ซ้ำ)
 ราชครูทั้งหก ยกไว้เหนือเกศา ยกไว้เหนือเกศา

สำหรับครูลูกปี่ที่นับว่าเป็นครูต้นดั้งเดิม คือ “นางยวน” ตามตำนานเล่า
 คล้ายตำนานโนราแต่สาระต่างกันมีว่า นางเป็นธิดาพระยาสุริน เกิดได้เสียกับท้าวไพ
 วงผู้เป็นพี่ จึงถูกบิดาขับไล่อพยพไปจากเมืองพร้อมพี่ชายและนายเทศ ซึ่งเป็นคนรับ
 ใช้ แพลอยไปติดเกาะ ๆ หนึ่ง ที่เกาะนั้นนางได้เกิดการละเล่นชนิดนี้ขึ้นและสอนให้
 นายเพียรและนางสร้อยกำพลองผู้เป็นบุตรและธิดาสืบมา ภายหลังพระยาสุรินได้รับ
 บุคคลทั้งหมดกลับเมือง บทไหว้ครูที่กล่าวถึงนางยวนว่าดังนี้
 ข้าไหว่นางยวน ได้ซึกได้ชวน หัดร้องรำ (ซ้ำ)

คีนนี้ถูกยา ขอเชิญแม่มา แม่งามข้า
 ขอเชิญแม่มา แม่งามข้า

การไหว้ครูกับการว่าดอก บางคณะว่าไปพร้อม ๆ กัน เลยก็มี เช่น

(ไหว้ครู) คำแล้วเชิญครู มาอยู่เหนือเกล้าเกศา (ซ้ำ)
 ราชครูของน้อง ถอยแล้วลอยล่อง กันเข้ามา
 ลอยแล้วลอยล่องกันเข้ามา

(ว่าดอก) เจ้าช่อมะกอก พี่รักเจ้าดอก ยังไม่ไป (ซ้ำ)
 รักน้องแต่น้ำใจ ไม่ทีใช้ใคร ไปขอให้

ขอให้น้องเฮ้อไปขอให้

บอกชุด เป็นการร้องเล่าเรื่องจากนิยายต่าง ๆ อย่างสั้น ๆ และบอกให้ผู้ชมทราบว่าผู้ชมประสงค์จะชมเรื่องใด คณะลิเกจะได้จัดเสนอให้ชม แต่ต่อมากการเล่นทำนองนี้เลิกไป คงเหลือบอกชุดไว้ตามธรรมเนียม

ออกแขกแดง เป็นการแสดงเรื่องตามธรรมเนียม ทุกคณะแสดงเรื่องตอนนี้เหมือนกันหมด เนื้อเรื่องโดยสังเขปมีว่า เจ้าตรูวันหนึ่ง แขกแดงนำเรือเข้าเทียบท่า ได้พบกับเสนา พุดจากกันไม่รู้เรื่อง เสนาจึงนำความไปบอกเจ้าเมือง เจ้าเมืองให้แขกแดงเข้าไปพบ รวบความว่าจะขอลูกเรือสัก 1 คน เพื่อเดินทางกลับเมือง เจ้าเมืองจึงให้เสนาไปกับแขกแดง แล้วแขกแดงไปหาหาหญิงสาวไทยซึ่งเป็นภรรยา ขวนนางไปอยู่ กัลกัตตา แต่นางไม่ยอม แขกแดงอ้อนวอนแกมตัดพ้อจนนางตกลงกล่าวลาพ่อแม่ สั่งลาเครื่องใช้ไม้สอยบ้านเรือนห้องหอบตลอดจนผู้คนแล้วไปลงเรือ ขณะที่แล่นเรือไป ทั้ง 3 คน ได้ร้องชมธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ปู หอย ปลา เกาะและดาวต่าง ๆ จนเรือถึงเมือง

ทำนองการว่าบทแขกแดง ผู้แสดงพยายามดัดสำเนียงให้เป็นอย่างแขก ถ้อยคำเอาความหมายได้บ้าง เอาความหมายไม่ได้บ้าง ตอนแรกจะว่าอยู่หลังม่าน เป็นทำนองว่า ยารูมันตาเร จะเด กัมปัง ตันยงนานา อัจเจลังกา อัดรูมันตาเร ฯลฯ ร้องอยู่พักหนึ่งแล้วออกเดิน จังหวะการเดินที่สนุก คือ “เดินสามขา” แล้วร้องเป็นภาษาไทยแต่สำเนียงยังออกอย่างแขก บทร้องและรับแล้วแต่จะคิดประดิษฐ์ขึ้น ส่วนทำนองเหมือนกันทุกคณะ เช่น

(คำร้อง) ผมหนอขอข่าวเรื่องราวแขกเทศ เป็นผู้วิเศษมาแต่ลัทธิกะตา

(รับ) สะยงบังเหอบเชา (ซ้ำ) ไสยะสันตุหวันยะตรา บุเรตสะยง บุเรตสะยง

(คำร้อง) อะบังอยู่นี้บังอยู่ไม่ได้ จึงต้องแยกย้ายไปอยู่กันตั้ง

(รับ) ร่อนพิบูลย์ สตุล พังงา (ซ้ำ) ได้โคกา สะยา โอริง โอริงเหอ ได้สะยาโอริง ฯลฯ

ส่วนบทเสนา ยาหิและเจ้าเมือง คำร้องเป็นไทยล้วน คำรับอาจมีสำเนียงแขกปนบ้าง เช่น บทร้องของเสนาตอนลาเจ้าเมืองไปเชิญแขกแดง จะร้องเป็นทำนองเพลงตำเหิน (ตำเหิน) ว่า

(คำร้อง) เสนาลานายริบผายผัน จจรัลไปหน้าธานีใหญ่

(รับ) อายโรงแจ้งโคร่ง อ้ายมิดสะโยระยา จำป็ลอยไป พวงมาลัยลอยมา
บอกเรื่อง เมื่อแสดงเรื่องแขกแดงตามธรรมเนียมจบลง ตัวบอกเรื่องซึ่งนิยม
ใช้ตัวตลกจะออกบอกล่าวกับผู้ชมว่า ลำดับต่อไปลิเกป่าจะแสดงเรื่องอะไร เรื่องที่
แสดงส่วนมากเป็นแบบจักร ๆ วงศ์ ๆ คิดขึ้นเองบ้าง เอามาจากวรรณคดีเก่า ๆ บ้าง
เช่น จันทโครพ ลักษณะวงศ์ สุวรรณหงส์ เป็นต้น

เล่นเรื่อง เป็นการแสดงเรื่องไปตามเค้าเรื่องที่กำหนดไว้ การดำเนินเรื่อง
อาศัยความรู้เดิมและไหวพริบปฏิภาณของผู้แสดงทั้งหมด ไม่นิยมเตรียมหรือแต่ง
ขึ้นไว้ก่อน

การแสดง เรื่องของลิเกป่าเป็นทำนองเดียวกับละคร คือ มีบทบรรยาย บท
ร้องและเจรจาประกอบกัน สำหรับบทร้องของลิเก มีลักษณะเด่นเฉพาะ คือ มี
ท่วงทำนองมากแบบหนึ่ง ๆ เรียกว่า “เพลง” แต่ละเพลงใช้เฉพาะบทบาทของเรื่อง
เช่น ตอนเดินป่าด้วยความรู้สึกหฤหรรษ์ มีการขมกขมไม้ จะใช้เพลงลอยเลื่อน
เพลงลมพัดชายเขา และเพลงนกเขาขัน

เพลงส่วนใหญ่ดัดแปลงมาจากเพลงไทยเดิม โดยตัดเอาทำนองบางช่วงมา
เพียงสั้น ๆ แล้วมาร้องกลอนตันตามทำนองนั้น (กิตติชัย รัตนพันธ์, 2549: 67-71)

จากข้อมูลเรื่องลำดับชั้นการแสดงลิเกป่าในข้างต้น สรุปได้ว่า ลิเกป่ามีขั้นตอนการแสดงอยู่ 6
ขั้นตอนได้แก่ 1) ลงโรง หรือโหมโรง 2) ว่าตอก 3) บอกชุด 4) ออกแขกแดง 5) เล่นเรื่อง และ 6) การ
แสดง แต่ในขั้นตอน บอกชุด ปัจจุบันไม่มีการเล่นแล้ว จึงเหลือลำดับขั้นตอนที่เล่นเพียง 5 ขั้นตอน
การแสดงเท่านั้น

จากการศึกษาในเรื่องของการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน) สรุปได้ว่า มีการแสดงอยู่
ด้วยกัน 3 อย่าง ได้แก่ โนรา หนังตะลุง และลิเกป่า ซึ่งทั้ง 3 การแสดงนี้มีการใช้วัฒนธรรมร่วมกันใน
ส่วนของวงดนตรี และทำนองเพลง รวมไปถึงในเรื่องของพิธีกรรม ความเชื่อที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ
แสดงทั้ง 3 อย่าง โดยเฉพาะโนรากับหนังตะลุงใช้พื้นฐานทางวัฒนธรรมเดียวกันก็ว่าได้ เช่น การไหว้
หรือเชิญครู การโหมโรง รวมไปถึงการแสดงที่เป็นพิธีกรรมการแก้บน เป็นต้น

สำหรับการศึกษาดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน) และการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน)
เพื่อแสดงเนื้อหาวัฒนธรรมทางดนตรีและการแสดงที่เป็นมูลบทเกี่ยวข้องกับแนวทางการสร้างสรรค์
ทำนองเพลงสำหรับการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด ดังที่ผู้วิจัยจะได้นำเสนอรายละเอียดในลำดับต่อไป

บทที่ 3

ชีวประวัติครูอำนาจ นุ่นเอียด

ในบทนี้ผู้วิจัยจะทำการศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับชีวประวัติของครูอำนาจ นุ่นเอียด ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ทราบความเป็นมาของการสร้างสรรค์และบรรจเพลงประกอบการแสดงจากบริบทต่าง ๆ โดยเรียบเรียงข้อมูลจากงานวิจัยและการสัมภาษณ์ มีเนื้อหาเกี่ยวข้องที่จะศึกษาแบ่งออกเป็น 6 หัวข้อดังต่อไปนี้

- 3.1 ประวัติส่วนตัว
- 3.2 ประวัติการศึกษา
- 3.3 ประวัติการทำงาน
- 3.4 ประวัติการศึกษาดนตรี
- 3.5 ผลงานและเกียรติคุณที่ได้รับยกย่อง
- 3.6 คำนิยามที่มีต่อครูอำนาจ นุ่นเอียด

3.1 ประวัติส่วนตัว



ภาพที่ 11 ครูอำนาจ นุ่นเอียด

ที่มาภาพ: ปภัค แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2563

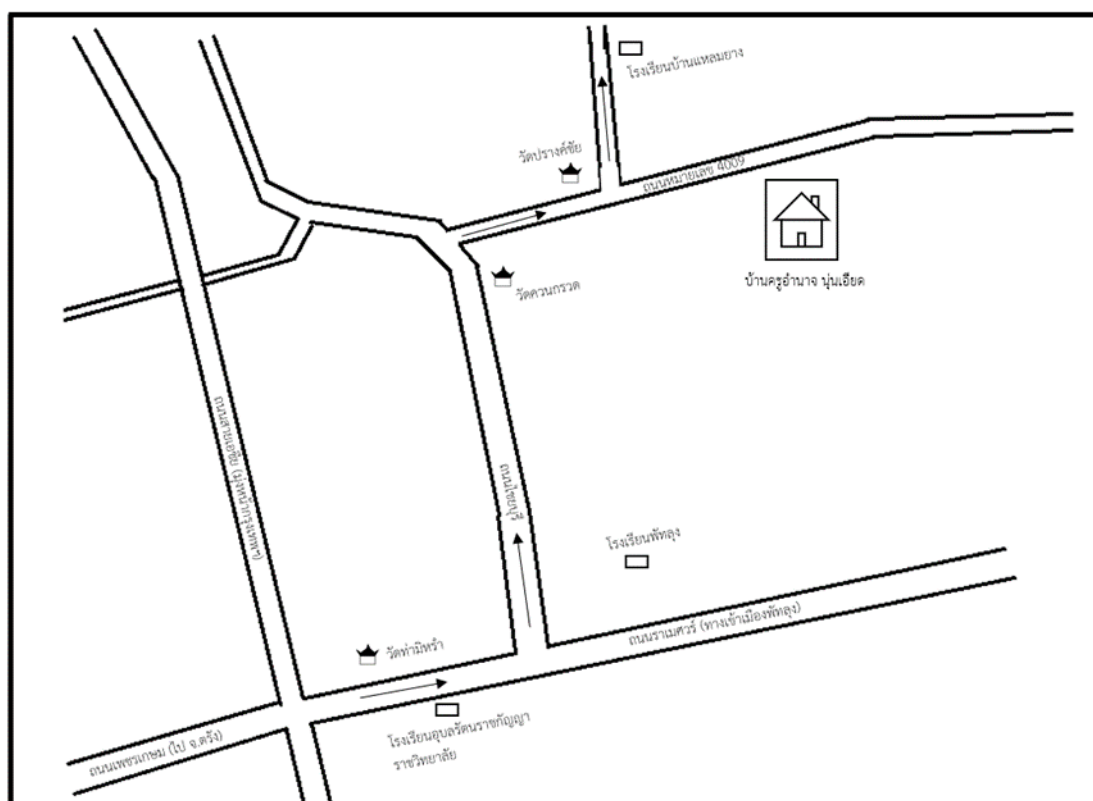
ครูอำนาจ นุ่นเอียด มีชื่อเล่นว่า ต้อย เกิดเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2494 ณ บ้านเลขที่ 65 หมู่ 8 ตำบลปรางหมู่ อำเภอมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เป็นบุตรของนายไข่แดง นุ่นเอียด (ถึงแก่กรรม) และนางบา นุ่นเอียด มีพี่น้องร่วมกันทั้งหมด 10 คน โดยเป็นชาย 5 คน หญิง 5 คน ดังนี้

1. นางพุม เพชรรัก (ถึงแก่กรรม)
2. นางเทียบ ดั่งวงศ์ (ถึงแก่กรรม)
3. นางลั่น นุ่นเอียด
4. นายเอื้อน นุ่นเอียด (ถึงแก่กรรม)
5. นางเอม ไข่เส็ง
6. นายมบุญ นุ่นเอียด (ถึงแก่กรรม)
7. นางเนียม หมวดอินทร์ทอง
8. นายอำนาจ นุ่นเอียด
9. นายนิพนธ์ นุ่นเอียด
10. พันโทวิมล นุ่นเอียด

ปัจจุบันครูอำนาจ นุ่นเอียด อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 36 หมู่ 6 ตำบลปรางหมู่ อำเภอมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ครูอำนาจ นุ่นเอียด สมรสกับนางอารีย์ นุ่นเอียด (สกุลเดิม เรืองเทพ) ในปี พ.ศ. 2520 มีบุตรและธิดาด้วยกัน 2 คนได้แก่

1. นางสาวอรวรรณ นุ่นเอียด จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. นายธีรวัฒน์ นุ่นเอียด จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

บุตร-ธิดาทั้งสองของครูอำนาจ นุ่นเอียด มิได้ประกอบอาชีพทางด้านดนตรีแต่อย่างใด บุตรคนเล็กคือ นายธีรวัฒน์ นุ่นเอียด ได้รับการถ่ายทอดวิชาเป่าปี่ไว้บ้างบางส่วน ตั้งแต่การไล่นิว จนถึงการเป่าเป็นเพลง ได้แก่ เพลงกุหลาบเวียงพิงค์และเพลงนกขมิ้น



ภาพที่ 12 แผนที่การเดินทางไปยังบ้านครูอำนาจ นุ่นเอียด

ที่มาภาพ: ปภักดิ์ แก้วบุญชู

3.2 ประวัติการศึกษา

ครูอำนาจ นุ่นเอียด เข้ารับการศึกษาชั้นพื้นฐาน ในปี พ.ศ. 2501 ณ โรงเรียนปรางหมู่ (ศรีวิทย์ศึกษา) สำเร็จการศึกษาภาคบังคับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในปี พ.ศ. 2505 หลังจากจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ครูอำนาจ นุ่นเอียด ได้ออกมาช่วยมารดาทำงานเลี้ยงชีพ จึงมีโอกาสริเริ่มฝึกหัดดนตรีไปด้วยในขณะที่ทำงาน งานวิจัย เรื่องกลวิธีการบรรเลงปี่โนราของครูอำนาจ นุ่นเอียด ของ ศทวารุท พรหมลิต ได้สัมภาษณ์ครูอำนาจ นุ่นเอียดถึงประเด็นนี้ว่า

เมื่อถึงอายุวัยเรียน เรียนที่โรงเรียนปรางหมู่ศรีวิทย์ศึกษา เมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้ว อยากจะเรียนต่อ แต่ก็เกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝันขึ้น เมื่อพ่อไปติดตาราง ทำให้ครูต้องอยู่กับแม่ และครอบครัวของครูก็มีลูกหลายคน ไม่มีเงินที่จะส่งให้เรียนได้ทุกคน สุดท้ายครูก็ต้องออกจากโรงเรียนมาช่วยแม่ทำงานบ้านทุกอย่าง เลี้ยงวัว ทำนา หุงหาอาหาร (อำนาจ นุ่นเอียด, สัมภาษณ์, 4 มิถุนายน 2552 อ้างถึงใน ศทวารุท พรหมลิต, 2552: 58)

จากนั้นครูอำนาจ นุ่นเอียด ทำงานเลี้ยงชีพมาโดยตลอด โดยเป็นนักดนตรีเป่าปี่ให้กับคณะหนังตะลุงหลาย ๆ คณะ จนเริ่มมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและยอมรับในวงการดนตรี เมื่อปี พ.ศ. 2535 วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุงได้เชิญให้ครูเป็นวิทยากรพิเศษสอนวิชาดนตรีพื้นเมืองใต้ให้แก่นักเรียน จึงทำให้ครูได้ศึกษาต่อหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ท่ามิหระ อำเภอมือง จังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2536 จนสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.3 ประวัติการทำงาน

ผู้วิจัยจะแบ่งเป็น 2 ด้านคือ ด้านความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการบรรเลงปี่และด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้

3.3.1 ด้านความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการบรรเลงปี่

3.3.1.1 บรรเลงปี่ในคณะหนังตะลุง ตั้งแต่อายุ 16 ปี จนถึงปัจจุบัน โดยเริ่มจากบรรเลงปี่ให้คณะหนังตะลุงคณะแรกคือ คณะหนังหนูแนน ซึ่งนายหนังเป็นผู้หญิง จากนั้นก็ได้บรรเลงปี่ให้กับหนังตะลุงหลาย ๆ คณะ รวมทั้งหมด 21 คณะ โดยเรียงลำดับก่อน-หลัง ดังต่อไปนี้

- 1) คณะหนังหนูแนน เสียงเสน่ห์
- 2) คณะหนังวิจิตร แจ้งฟ้า
- 3) คณะหนังพร้อม ด. อัครวิน
- 4) คณะหนังเตี้ยมน้อย พัทลุง
- 5) คณะหนังกุ่มเนี้ยว
- 6) คณะหนังครั้น เสียงแก้ว
- 7) คณะหนังสำเนียง เสียงชาย
- 8) คณะหนังพร้อมน้อย ตะลุงสากล
- 9) คณะหนังแคล้ว เสียงทอง
- 10) คณะหนังรุ่งฟ้า จอมพูนพาน
- 11) คณะหนังจรรยาน้อย หัวไทร
- 12) คณะหนังรุ่งวิเชียร ตะลุงเสียงทอง
- 13) คณะหนังทวี พรเทพ
- 14) คณะหนังอาจารย์ณรงค์ ตะลุงบัณฑิต

- 15) คณะหนังสือพิมพ์ ตะลุงทักษิณ
- 16) คณะหนังสือพิมพ์ สำนักทอง
- 17) คณะหนังสือพิมพ์น้อย ตะลุงสากล
- 18) คณะหนังสือพิมพ์ ดาราศิลป์
- 19) คณะหนังสือพิมพ์ ศ.พร้อมน้อย
- 20) คณะหนังสือพิมพ์ ประภัสศิลป์
- 21) คณะหนังสือพิมพ์ ศรีวิชัย

3.3.1.2 บรรเลงปีคณะโนรา เป็นการบรรเลงที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากการบรรเลงหนังสือตะลุง ครูอำนางก็สามารถบรรเลงปีประกอบการรำโนราได้ ได้ร่วมงานโนราหลาย ๆ คณะ ดังนี้

- 1) คณะโนราเต็ม วินวาท
- 2) คณะโนราเฉลิมทองแฉล้ม
- 3) คณะโนราน้อย คงเกลี้ยง
- 4) คณะโนราไสวน้อย ดาวรุ่ง
- 5) คณะโนราสมพงษ์น้อย ดาวรุ่ง
- 6) คณะโนราประมวลศิลป์
- 7) คณะโนราพัน
- 8) คณะโนราฉลองน้อย ดาวรุ่ง
- 9) คณะโนราอ้อมจิตร เจริญศิลป์
- 10) คณะโนราเหียง หนองจาด
- 11) คณะโนราภิญโญ สองหิ้ง

3.3.1.3 บรรเลงปีประกอบการชมมวยไทย

- 1) เวทีมวยรัตนโชติ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง
- 2) เวทีมวยชั่วคราวจังหวัดตรัง
- 3) เวทีมวยชั่วคราวอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง
- 4) เวทีมวยชั่วคราวบ้านปากคลอง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง
- 5) เวทีมวยชั่วคราวบ้านควนถบ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง

3.3.1.4 บรรเลงปี่ไถ่ในเพลงไทยลูกทุ่งให้กับศิลปินนักร้องทั้งหมด 4 ท่านดังนี้

1) ศิลปิน เอกชัย ศรีวิชัย บรรเลงในอัลบั้มชุดสากลป่นไต้ มีทั้งหมด 10 เพลง ดังนี้ (1) พี่ไม่มีแฟน (2) ใครลืมนใครก่อน (3) ขาดเงินขาดรัก (4) ทูยเพื่อนรัก (5) ไข้อยู่หมอด (6) รอท้งปี (7) โชคดีที่รัก (8) ขาดคนหุงข้าว (9) ไอ้หนุ่มตู้เพลง (10) เอาเงินมากอง

นอกจากนั้นยังบรรเลงเพลงอื่น ๆ ของศิลปินนักร้องเอกชัย ศรีวิชัยอีก 2 เพลง ได้แก่ (1) เพลงห่างแม่ห่างบ้าน (2) เพลงตำนานเขากทะเล

2) ศิลปิน ฉัตรชัย มงคลทอง บรรเลงทั้งหมด 2 เพลง ได้แก่ (1) เพลงเจ้าสาวไต้ต้นขาม ชุด (2) เพลงขวิดดังเปล่า

3) ศิลปิน น้องเดียว สุวรรณแฉ้วนทอง บรรเลงทั้งหมด 2 เพลง ได้แก่ (1) เพลงเดินลัดตัดท้อง (2) ขอเป็นพระเอกในหัวใจเธอ

4) ศิลปิน ดาวไต้ ปลายพระยา ได้แก่ เพลงกำเนิดมโนราห์

3.3.2 ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้

3.3.2.1 อาจารย์สอนดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ที่วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง ตำบลควนมะพร้าว อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 จนถึงปัจจุบัน

3.3.2.2 อาจารย์พิเศษโรงเรียนเทศบาลบ้านคูหาสวรรค์ ซึ่งเปิดสอนในระดับประถมศึกษา เชิญไปสอนดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ให้กับเด็กๆ ในวันเสาร์ เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

3.3.2.3 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ทำการสอนดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ โนราและหนังตะลุง เป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา

3.3.2.3 ได้รับเชิญเป็นวิทยากรพิเศษให้กับโรงเรียนหารเทารังสีประชาสรรค์ โรงเรียนพนางตุง และโรงเรียนควนขนุน จังหวัดพัทลุง

3.3.2.4 เปิดสอนดนตรีพื้นเมืองภาคใต้โนราและหนังตะลุงที่บ้าน ช่วงปิดภาคเรียน เป็นระยะเวลา 1 เดือน

3.4 ประวัติการศึกษาดนตรี

ครูอำนาจ นุ่นเอียด เริ่มต้นศึกษาดนตรีด้วยตัวเองตั้งแต่อายุ 15 ปี โดยอาศัยจากการฟังเป็นหลัก ด้วยจังหวัดพัทลุงที่ครูอาศัยอยู่ เป็นเมืองแห่งศิลปะพื้นบ้าน มีวัฒนธรรมพื้นบ้านแสดงอยู่เป็น

ประจำ ทั้งหนังตะลุง โนรา ลิเกป่า รำวงเวียนครก และอื่น ๆ ทำให้ครูได้ยินได้ฟัง ทำให้ซึมซับทำนองเสียงเพลงต่าง ๆ ไว้ได้มากมายด้วยพรสวรรค์ของครู ขอเป็นเครื่องดนตรีชิ้นแรกที่ครูได้ฝึกหัดด้วยตัวเอง ทั้งการไล่เสียง การบรรเลงให้เป็นทำนองเพลง ครูก็ฝึกหัดด้วยตัวเองทั้งสิ้น จากนั้นก็ได้มีโอกาสได้ฝึกหัดเป่าปี่ ครูได้ฝึกฝนด้วยตัวเอง สืบเสาะแสวงหาไปเรื่อย ๆ ว่าแต่ละเสียงนั้นใช้นิ้วอย่างไร จนเกิดความชำนาญและพัฒนาฝีมือให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ต่อมาจึงได้ไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์กับอาจารย์เขียน ซึ่งเป็นมือเป่าประจำหนังตะลุงคณะหนึ่งพร้อมน้อย ตะลุงสากล จากการศึกษาทางานวิจัย เรื่องกลวิธีการบรรเลงปี่โนราของครูอำนาจ นุ่นเอียด ของ คชาวุธ พรหมลี้ ได้กล่าวถึงประวัติการศึกษาดนตรีของครูอำนาจ นุ่นเอียด ไว้ว่า

พ่ทลุงเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงทั้งโนราและหนังตะลุงมาแต่โบราณ เสียงดนตรีจากโรงหนังตะลุง โรงมโนราห์ ได้ดังแทรกซึมเข้าไปในวิถีชีวิตของผู้คนในแถบนี้มาโดยตลอด โดยเฉพาะเสียงปี่และเสียงซอ อันเป็นเครื่องดนตรีดำเนินทำนองสำคัญของหนังตะลุงและมโนราห์ ด้วยความคุ้นเคยกับเสียงดนตรีมาแต่เด็ก กอปรด้วยความรักในดนตรีเป็นชีวิตจิตใจ เมื่อมีการแสดงหนังตะลุง และมโนราห์ ณ ที่แห่งใดครูอำนาจก็จะตามไปดูทุกครั้ง ในการไปดูแต่ละครั้งนั้นครูอำนาจมิได้ดูอยู่ที่หน้าโรงหนังหรือหน้าเวทีเฉกเช่นกับคนอื่น ๆ ที่มาชมการแสดง หากแต่ครูชอบไปดูที่หลังโรงมากกว่าเพราะที่นั่นครูได้เห็นได้ฟังสิ่งที่ครูรักอย่างใกล้ชิดและชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามครูอำนาจก็ยังมีโอกาสได้เป่าปี่ อันเป็นเครื่องดนตรีที่ครูรักมากที่สุดเลยสักครั้ง

ในที่สุดโอกาสของการเริ่มต้นการเป็นนักดนตรีของครูอำนาจก็มาถึงขณะนั้น ครูอายุได้ 15 ปี ด้วยในช่วงเวลานั้นซอกกำลังเป็นที่นิยมในวงการหนังตะลุงและมโนราห์อย่างมาก ทั้งนี้เพราะด้วยเป็นเครื่องดนตรีที่มีกลวิธีการสร้างและวิธีการบรรเลงที่ง่ายกว่าปี่ ทั้งยังให้สำเนียงเสียงที่นุ่มนวล โดยพี่ชายของครูคือ นายเอียด และลุงเกลือม ได้นำขอมมาที่บ้านโดยติดตามโน้ตเพลงซึ่งโน้ตเพลงนี้ นายเอียดพี่ชายของครูได้นำมาจากบ้านท่าขา แต่ด้วยโน้ตเพลงนั้นมิได้ระบุระบบจังหวะของเพลงไว้ จึงทำให้นายเอียดสับสนไม่ได้จังหวะ ครูอำนาจได้ยินมาตลอดก็รู้สึกขัดใจว่าเพราะเหตุใดจึงสับสนไม่ลงจังหวะ ไม่เป็นเพลงเสียที ครูจึงถามพี่ชายว่าโน้ตนี้มีความหมายอย่างไร เมื่อทราบแล้วครูก็สับสนตามโน้ตนั้นเป็นเพลงทั้งทำนองจังหวะถูกต้องได้ทันที เป็นที่

ตกตะลึงแก่พี่ชายและลุงเกล่อม แต่ทั้งนี้ครูได้บอกว่าที่สี่ได้ก็เพราะเป็นเพลงที่คุ้นเคย อยู่แล้วคือเพลงพัดชานั่นเอง ครูอำนาจจึงเล่นขอเป็นเครื่องดนตรีชิ้นแรก

ต่อมาครูอำนาจได้มีโอกาสสัมผัสกับปีเป็นครั้งแรก โดยลุงกลัดบิดาของพี่ชาย ซึ่งเป็นนักดนตรีได้เห็นครูอำนาจและเพื่อน ๆ กำลังเล่นขอ แต่ด้วยซอมีเพียงคันเดียว ทำให้ต้องแย่งยื้อกันไปมา เมื่อลุงกลัดเห็นดังนั้นแล้วจึงรับปากกับครูว่า หากตนมาเยี่ยมใหม่ในครั้งหน้าจะนำซอมาให้เพื่อที่จะได้ไม่ต้องแย่งกันระหว่างเพื่อน ๆ อีก ครูอำนาจรอการกลับมาของลุงกลัดอย่างใจจดใจจ่อ และแล้วหลังจากนั้นประมาณ 3 วัน ครูอำนาจก็สมหวังเมื่อลุงกลัดได้มาเยี่ยมตามที่ได้ให้สัญญาไว้พร้อมกับซออีกหนึ่งคันซึ่งมีขนาดใหญ่และสวยงามกว่าคันที่ครูอำนาจเคยแย่งกันลิ้มกับเพื่อน ๆ และที่สำคัญคือในถุงที่ใส่ซอมานั้นปรากฏว่ามีเครื่องดนตรีบางอย่างอยู่ในถุงซอด้วย เมื่อครูอำนาจหยิบขึ้นมาดูปรากฏว่าเป็นปี นี่เป็นจุดเริ่มต้นของการได้ฝึกเป่าปี

เมื่อครูอำนาจเห็นปีก็เกิดความรู้สึกแปลกใจว่าเหตุใดลุงกลัดจึงนำปีมาด้วย เพราะครูอำนาจคิดว่าลุงคงจะเอาซอมาให้เพียงอย่างเดียวตามที่เคยสัญญากันไว้ในคราวที่มาเยี่ยมครั้งก่อนแต่ลุงกลัดเป็นคนที่มีน้ำใจดีมากจึงได้นำเอาปีติดตัวมาด้วย ทั้งนี้เผื่อว่าครูหรือเพื่อน ๆ ของครูคนใดคนหนึ่งมีความสนใจที่จะฝึกเป่าปีนั่นเอง ด้วยความรัก ความสนใจใฝ่เรียนรู้ในดนตรีของครู ครูจึงได้ขอร้องให้ลุงกลัดสาธิตการใช้นิ้ว เมื่อลุงกลัดสาธิตให้ดูแล้วก็ยังทำให้ครูมีความประทับใจในเสียงปีนั้นมากยิ่งขึ้น ถึงกับขอร้องให้ลุงสอนให้ในทันที แต่ด้วยภาระหน้าที่ต่าง ๆ ของลุงและของครูอำนาจเอง เป็นผลให้การร้องขอเพื่อฝึกปีครั้งนี้ไม่เป็นผลสำเร็จ อย่างไรก็ตามคำปฏิเสธของลุงครั้งนี้มิได้ถึงกับทำลายความมุ่งหวัง ความตั้งใจของครูไปเลยเสียทีเดียว เพราะลุงยังมีความเอ็นดู ความเมตตาในตัวครูอยู่มาก ท่านจึงได้เลือกสอนวิธีตีลิ้นปีให้กับครูอำนาจ ทั้งนี้เพราะลุงกลัดท่านเห็นว่าลิ้นปีเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญในการเกิดเสียง ด้วยหากมีลิ้นปีที่ย่อมจะมีเสียง เพราะถ้าครูอำนาจใช้ลิ้นปีที่ลุงกลัดให้ไว้จนชำรุดแล้ว หากทำลิ้นไม่เป็นก็เท่ากับเป็นการตัดโอกาสในการฝึกฝนปีไปทีเดียว ส่วนเรื่องของเสียง นิ้วปีนั้นลุงกลัดให้ครูอำนาจไปศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ดังที่ครูแล้วว่า

ครูได้ถามลุงว่า “ปีอันนี้ลุงเอามาทำอะไรผมยังไม่ได้ขอลุงเลย” ลุงตอบว่า “ก็ลองเอามาดู เผื่อมีใครสนใจบ้าง” แล้วครูก็ถามต่อว่า “แล้วเสียงและการใช้นิ้วใช้

กันอย่างไรลุง” ลุงได้นำลีนี่มาด้วย ลุงเลยเป่าให้ฟัง ในขณะที่เป่าครูรู้สึกประทับใจ กับเสียง และเกิดอาการขนลุก ลักษณะของเสียงปีนั้น ดังหนักแน่นกว่าเสียงซอเยอะ มีทั้งเสียงแหบและเสียงหวาน เมื่อได้ยินอย่างนั้นแล้ว ครูสนใจปีมากยิ่งขึ้นก็เลยบอก ลุงว่า “ผมอยากหัดเป่าปีครับ ลุงช่วยสอนผมหน่อยได้มั๊ยครับ” ลุงก็ตอบว่า “ถ้าจะให้สอนเป่าปีลุงไม่มีเวลาสอนให้ลูกได้ เพราะลุงต้องทำนา ไม่มีเวลาว่างสอน ถ้าจะให้ลูกไปอยู่กับลุงก็ไม่ได้ เพราะลูกต้องช่วยทำงานพ่อแม่ ลุงเลยตัดสินใจว่า เอาอย่างนี้ ดีกว่าลุงจะสอนการตัดลีนี่ให้แทน เพราะถือว่าการตัดลีนี่สำคัญมาก เรื่องเสียงก็ฝึกเป่าด้วยตนเอง” จากนั้นลุงได้ให้ครูไปหาอุปกรณ์การทำลีนี่ คือ ใบตาลโตนด น้ำ 1 ชัน มีด เชือกมัด เมื่อได้อุปกรณ์ครบแล้ว ลุงได้บอกวิธีการทำ ครูก็ดูอย่างตั้งใจ เริ่มแรก คือ นำใบตาลโตนดแช่น้ำทิ้งไว้ จนเกิดความนิ่ม ลักษณะใบตาลโตนดมี 2 ด้าน คือด้านหน้าและหลัง ต้องสังเกตให้ดี หลังจากนั้นก็พับไปด้านหน้า แล้วพับกลับหลัง 3 ครั้ง และตัดเพื่อที่จะใส่กำพวด ใช้เชือกมัดดออย่าให้มีลมรั่ว เมื่อลีนี่ปีสมบูรณ์แล้ว ลุงก็ถามครู “จำได้มั๊ย” ครูตอบว่า “จำได้ครับ” ลุงบอกว่า “หากว่าลีนี่อันนี้เสีย ให้ลูกลองทำเองดู”

เมื่อครูอ่านาใจได้ปีและเห็นวิธีเป่าจากลุงแล้วก็เพียรพยายามฝึกซ้อมเป่าปีทุกวัน ทั้งที่อยู่ที่บ้านและเวลาออกไปเลี้ยงวัว ในระยะแรก ๆ เสียงปีของครูไม่เป็นเพลง เพราะลุงไม่ได้สอนวิธีเป่าให้เลย จนชาวบ้านในละแวกใกล้เคียงได้ยินเสียงปีของครูก็จะพูดหยอกล้อครูว่าเป่าปีเหมือนปีซัง (ปีที่ทำมาจากตอซังข้าว ซึ่งเป็นเครื่องเล่นของเด็ก ๆ ในหน้าเก็บเกี่ยวข้าว เวลาเป่าให้เสียงดังได้ แต่ไม่เป็นทำนอง) แต่นั่นก็ได้เป็นอุปสรรคในการฝึกเป่าปีของครูแต่อย่างใด และเมื่อใดที่มีคณะหนังตะลุง มโนราห์ มาทำการแสดงครูก็จะไปดูทุกครั้ง โดยพยายามสังเกตที่นิ้วของนายปีแต่ก็ไม่ได้ผล ครูจึงคิดหาทริควิธีสังเกตแบบใหม่ โดยครูจะมาสังเกตการณ์ตั้งแต่ก่อนการบรรเลงเพลงโหมโรงเพราะครูเชื่อว่าจะต้องมีการตั้งเสียงซอกกับปีให้เข้ากันเสียก่อนการบรรเลงแน่นอน ซึ่งในการตั้งเสียงนั้นจะต้องใช้เวลาพอสมควรและโอกาสที่จะเห็นการใช้นิ้วก็ย่อมมีมากกว่า และการใช้วิธีนี้นับว่าได้ผลอย่างยิ่ง ครูได้เห็นการใช้นิ้วอย่างชัดเจนและได้จดจำวิธีที่เรียกว่าครูพักลักจำนี้มาใช้มาปรับปรุงวิธีการเป่าปีของครูไปทีละนิ้วทีละเสียง จนได้เสียงครบพอที่จะสามารถบรรเลงเป็นเพลงได้ ดังที่ครูเล่าว่า

เมื่อเสร็จแล้วลุงก็เดินทางกลับบ้าน ลุงไปได้ไม่ถึงไหน ครูก็หิบบีบขี่ขึ้นมาเป่าทันที วัน ๆ ครูก็ไม่ได้ทำอะไร ได้แต่นั่งเป่าปี่และเลี้ยงวัว ตอนนั้นยังเริ่มฝึกหัดเป่าไม่เป็นเพลง แต่ความชอบและความสนใจ ครูได้ฝึกเป่าปี่เป็นประจำทุกวัน ลุงได้บอกไว้ว่าไม่ต้องใช้นิ้วก้อยทั้งสองมือเลย นิ้วก้อยไว้สำหรับค้ำปี่เท่านั้น เมื่อฝึกหัดจนฝีมือพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ แต่ก็ยังไม่ค่อยจะเป็นเพลง ชาวบ้านละแวกนั้นได้ฟังปี่ที่ครูเป่าก็หาว่า เป่าปี่เหมือนปี่ซัง (ปี่ต้นข้าว) เสียงของชาวบ้านคนหนึ่งตะโกนแล้วพูดว่า “ไอ้ต้อย เป่าปี่ซังอีกแล้ว” หลังจากนั้นเมื่อมีงานหนังตะลุงมโนราห์มาแสดง ครูได้ไปดูเพราะอยากจะดูการเป่าปี่ แต่ดูเท่าไรก็ดูไม่ทันว่าลักษณะการเป่าเป็นอย่างไร หลังจากนั้นครูได้คิดหาวิธีในการที่ดูแล้วให้เกิดประโยชน์ จึงคิดว่าต้องมาตอนที่ยังไม่ได้บรรเลง เพราะนายปี่กับนายซอต้องมีการตั้งเสียงหรือเทียบเสียงก่อนที่จะบรรเลงจริง ๆ เพราะก่อนที่บรรเลงเพลงอื่น ๆ ต้องบรรเลงโหมโรงก่อน และก่อนที่จะบรรเลงเพลงโหมโรงจะต้องใช้เวลาในการเทียบเสียงพอสมควร ครูคิดว่าช่วงเวลาก่อนบรรเลงโหมโรงนี้เป็นเวลาที่เหมาะที่สุด ครูดูแล้วเก็บรายละเอียดของปี่และซอ ว่าเมื่อสีเสียง เรของซอนั้น จะตรงกับเสียงปี่อย่างไร และเสียง ซอล จะตรงกับเสียงปี่อย่างไร ครูดูแล้วก็จำได้ว่า ลักษณะของเสียง เร ของปี่นั้น เป็ดรูปนรูเดียว และลักษณะของเสียงซอล นั้นเปิดนิ้วนางบนอย่างเดียว (รูที่ 3 ของปี่) เมื่อได้หลักแล้ว ครูก็กลับมาลองฝึกหัดเอง โดยเทียบเสียงเอาเอง พอรุ่งเช้าขึ้นมาครูก็ได้ฝึกเป่าปี่ทันที เมื่อฝึกอย่างนั้นแล้ว ฝีมือการเป่าปี่ก็มีการพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ หลังจากนั้นเมื่อมีงานรื่นเริงที่มีหนังตะลุงมโนราห์ที่ไหนครูก็มักจะไปดูเพื่อเก็บประสบการณ์แล้วมาพัฒนาฝีมือการเป่าปี่อยู่เสมอ โดยครั้งนั้นได้จำอีกหนึ่งเสียง คือ เสียง ลา (เสียงตอย) เสียง ซอล (เสียงตือ) เสียง เร (เสียง แต) เมื่อได้เสียง ลา อีกหนึ่งเสียง ครูก็ฝึกเป่า แต่เป่าอย่างไรก็ได้เสียงที่ต้องการ หลังจากนั้นได้สังเกต เสียง ลา ที่นายปี่คนอื่นเป่า นั้น มีการใช้ 3 นิ้วล่าง เปิด-ปิด หางเสียง ทำให้เกิดความไพเราะมากขึ้น หลังจากนั้นก็ได้ฝึกเสียง ลา จนชำนาญ ต่อมาก็ได้ฝึก เสียงซอลสูง (เสียงแตร) หลังจากนั้นก็ได้เริ่มฝึกหัดเป่าเป็นเพลง (คชาวุธ พรหมลี, 2552: 59-63)

จากนั้นเป็นต้นมา ครูอำนาจก็ได้เริ่มชีวิตการเป็นนักดนตรี โดยเป็นมือเป่าให้กับหนังตะลุง และโนรา จนมาวันหนึ่งได้ฝากตัวเป็นศิษย์กับครูเขียน จากการศึกษางานวิจัย เรื่องกลวิธีการบรรเลงปีโนราของครูอำนาจ นุ่นเอียด ของ คชาวุธ พรหมลิ ได้กล่าวว่า

หลังจากร่วมงานกับนายหนังวิจิตร แจ้งฟ้า ที่อำเภอนาทวีจนได้รับคำชื่นชม ทั้งจากผู้ชมหนังและนายหนังคณะอื่นแล้ว ชื่อเสียงของครูเริ่มเป็นที่รู้จักในวงการหนัง ตะลุง เช่น หนังเตี้ยมน้อย หนังแคล้วเสียงทอง และหนังพร้อมน้อยตะลุงสากล ซึ่ง ขณะนั้นครูอำนาจมีอายุได้ 19 ปี และที่คณะหนังพร้อมน้อยนี่เองที่ทำให้ครูได้รู้จัก กับครูเขียน นายปี่ผู้มีชื่อเสียงอีกท่านหนึ่ง ซึ่งครูเขียนผู้นี้เป็นนายปี่ประจำคณะหนัง พร้อมน้อยตะลุงสากล แต่ด้วยที่สุขภาพของท่านที่ไม่สู้ดีนัก นายหนังพร้อมน้อยจึงให้ ครูมาช่วยเป่าปี่แทนครูเขียนในระหว่างที่ครูเขียนพักรักษาตัว หลังจากที่ครูเขียนมี อาการดีขึ้นจนสามารถมาเป่าปี่ได้แล้ว ครูอำนาจจึงขอลานายหนังกลับบ้าน แต่นาย หนังพร้อมก็ได้ชักชวนให้ครูอยู่ต่อเพราะไม่ไว้ใจในอาการป่วยของครูเขียนซึ่งอาจทรุด ลงในเวลาใดเวลาหนึ่งก็เป็นได้ ครูอำนาจจึงรับปากอยู่ช่วยนายหนังพร้อมต่อตามคำ ขอร้องนั้น ซึ่งการอยู่ต่อในครั้งนี้เองครูอำนาจจึงตัดสินใจมอบตัวเป็นลูกศิษย์ครูเขียน ดังที่ครูเล่าว่า

พอถึงช่วงฤดูฝน หนังวิจิตร แจ้งฟ้า ก็ได้หยุดการแสดงไม่ได้รับงานใด ๆ แต่ ด้วยความสามารถของครูก็มีนายหนังเตี้ยมน้อยมาติดต่อให้ไปเป่าปี่และได้รับคำชม ตลอดมา จากนั้นก็ได้ไปอยู่กับนายหนังแคล้ว เสียงทอง พออยู่ได้ไม่นานนักชันหามาก กี่ว่าง (การเว้นช่วงการรับงานหรือว่างงาน) หลังจากนั้นลูกคู่หนังพร้อมน้อยตะลุง สากล ช่วงนั้นครูอายุประมาณ 19 ปี หนังพร้อมน้อยให้ไปช่วยเป่าปี่ประมาณ 2-3 ครั้งก่อน ถ้าเกิดหนังแคล้วติด (มีงาน) ก็ให้ไปช่วยต่อ แต่ในตอนนั้นเองหนังพร้อม น้อยก็มีนายปี่อยู่แล้วด้วยชื่อนายเขียน แต่นายเขียนเป็นโรคประจำตัวจึงไปไหนมา ไหนลำบาก จึงให้ครูไปช่วยเป่าปี่แทนนายเขียน ครูก็ได้เป่าปี่แทนในคณะหนังพร้อม น้อยประมาณ 4-5 วัน อาการของนายเขียนก็ดีขึ้น กลับมาเป่าปี่ต่อ เมื่อนายเขียน กลับมาครูก็ได้บอกนายหนังพร้อมว่าครูจะกลับบ้านแต่นายหนังพร้อมบอกว่า “ด้อย ไม่ต้องกลับหรอก เพราะนายเขียนไม่รู้ได้มาอยู่กี่วัน ถ้าอาการไม่ดีเขาก็ต้องหยุด หลังจากนั้น 1-2 วัน ครูก็ได้ฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของอาจารย์เขียน เพราะอาจารย์

เขียนมีอายุมากกว่าครู แต่อาจารย์เขียนก็ไม่ได้สอนอะไรมาก เพราะอาจารย์เขียนเห็นว่าครูเก่งอยู่แล้วในขณะนั้น แต่ครูก็ถือคติที่ว่า “คนไม่มีครู ก็เหมือนงูไม่มีพิษ” ครูก็เลยกราบอาจารย์เขียน 3 ครั้ง อาจารย์เขียนบอกว่า “ถ้าวันไหนมีโอกาสจะครอบมือให้” (ศทวารุท พรหมลิว, 2552: 66)

3.5 ผลงานและเกียรติคุณที่ได้รับการยกย่อง

3.5.1 ผลงานการประพันธ์เพลง

ครูอำนาจ นุ่นเอียด นอกจากจะเป็นนักดนตรีที่มีความสามารถในการบรรเลงปี่ได้อย่างน่าชื่นชมและเป็นที่ยอมรับในวงการศิลปินพื้นบ้านแล้ว ครูยังมีความสามารถในการประพันธ์เพลงด้วยเป็นผู้ที่มีพรสวรรค์และจินตนาการทางด้านดนตรีที่ล้ำเลิศ ทำให้สามารถประพันธ์เพลงใหม่ ๆ ออกมาสู่สังคมดนตรีพื้นบ้านหนังตะลุง โนรา หลายเพลงด้วยกันที่ได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลาย นอกจากการประพันธ์เพลงใหม่ ๆ ครูยังเป็นผู้ที่บุกเบิกการนำเอาเพลงพื้นบ้านเก่า ๆ หรือเพลงไทยประยุกต์มาเรียบเรียงในการบรรเลงเพลงปี่ในบริบทต่าง ๆ เช่น การบรรเลงประกอบโนราในจังหวัดท่าแร่ต่าง ๆ ครูนำเอาเพลงต่าง ๆ บรรเลงในจังหวัดนั้น ๆ ได้อย่างลงตัว เป็นที่ยอมรับ นายปี่คนอื่น ๆ ก็นำไปใช้บรรเลงตาม ๆ กันเป็นส่วนมาก ซึ่งเป็นสิ่งยืนยันได้เป็นอย่างดี

รายชื่อเพลงที่ครูอำนาจ นุ่นเอียด ได้ประพันธ์ขึ้นใหม่มีดังนี้

- 1) เพลงน้ำย่อยใส่กระบอก
- 2) เพลงกระจงหลงกล
- 3) เพลงพระพรหมเป่าสังข์
- 4) เพลงกระบี่กระบอง
- 5) เพลงจิ้งจอก
- 6) เพลงจิ้งทอแห
- 7) เพลงชักน้ำใส่นา
- 8) เพลงนางนางแอนเล่นน้ำ
- 9) เพลงนางนวลจับคู่
- 10) เพลงพระรามแผลงศร
- 11) เพลงมะพร้าวเล่นลม
- 12) เพลงชวานาหาหอย

- 13) เพลงพายเรือทงเบ็ด
- 14) เพลงแมวไล่หนู
- 15) เพลงน้ำลอดใต้สะพาน
- 16) เพลงลูกวัวติดตั้ง
- 17) เพลงทอผ้า
- 18) เพลงพุทธบูชา
- 19) เพลงกล้วยติดมือลิง
- 20) เพลงวัวนิลกินหญ้า

รายชื่อชุดการแสดงระบำพื้นเมืองภาคใต้ที่ครูอำนาจ นุ่นเอียด เป็นผู้สร้างสรรค์และบรรจุทำนองเพลงมีดังนี้

- 1) ระบำก้นน้ำทะเลน้อย
- 2) ระบำทักษิณาสลาลัย
- 3) ระบำฉายานาฏกะ
- 4) ระบำเปี้ยว
- 5) ระบำรื่นเริงกะลาเกรี
- 6) ระบำตะลุงนฤตย์
- 7) ระบำหัตถศิลป์ถิ่นตะลุง
- 8) ระบำกিন্নรอร่นรำ
- 9) ระบำชนวี
- 10) ระบำซัดตัม
- 11) ระบำसानจุด
- 12) ระบำพราน
- 13) ระบำยั่วปี
- 14) ระบำลีลาบังกาหลิ
- 15) ระบำอสุรี อสุรา
- 16) ระบำพุทธบูชาชาวลัย

3.5.2 เกียรติคุณที่ได้รับยกย่อง

ครูอำนาจ นุ่นเอียด เป็นผู้ที่มีความสามารถด้านดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ หนึ่งตะลุงและโนรา จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติไว้อย่างมากมาย ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากโล่เกียรตินิยม เกียรติบัตร วุฒิบัตร นำเสนอโดยการจัดเรียงตามปี พ.ศ. ดังต่อไปนี้

- ปี พ.ศ. 2542 โล่เกียรตินิยมศิลปินดีเด่น จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ปี พ.ศ. 2556 เกียรติบัตรประกาศเชิดชูเป็นศิลปินพื้นบ้านจังหวัดพัทลุง
เกียรติบัตรเข้าร่วมงานมหกรรมศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- ปี พ.ศ. 2557 ปริญาบัตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
เกียรติบัตรเป็นกรรมการตัดสินการประกวดเป่าปี่ใต้หนึ่งตะลุงมโนราห์ งานวันเยาวชนแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2557
- ปี พ.ศ. 2558 เกียรติบัตรเข้าร่วมการแสดงคอนเสิร์ตเฉลิมฉลองงาน 20 ปี ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
เกียรติบัตรเข้าร่วมโครงการโขนสัมพันธ์ภาคใต้ครั้งที่ 14
ประกาศนียบัตรได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ช้างเผือก ชั้นที่ 5 ชูชีพ เบญจมาภรณ์ มหาวิทยาลัย
- ปี พ.ศ. 2560 โล่รางวัลสนับสนุนด้านการศึกษาดีเด่น งานเปิดโลกการศึกษา สร้างปัญญาเด็กพัทลุง
- ปี พ.ศ. 2562 เกียรติบัตรเข้าร่วมโครงการโขนสัมพันธ์ระดับชาติ



ภาพที่ 13 โล่เกียรติยศศิลปินดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2542
ที่มาภาพ: ปกัศ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2563



ภาพที่ 14 เกียรติบัตรประกาศเชิดชูเป็นศิลปินพื้นบ้านจังหวัดพัทลุง เมื่อปี พ.ศ. 2556
ที่มาภาพ: ปกัศ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2563



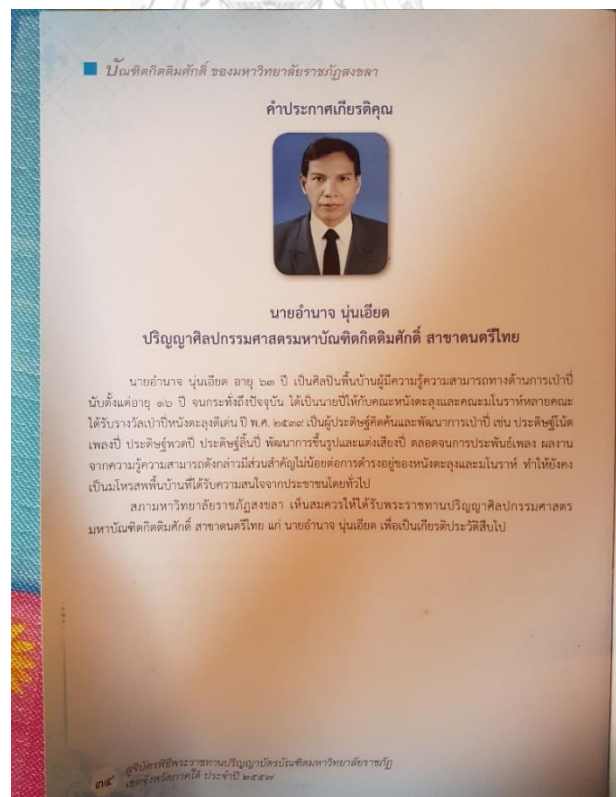
ภาพที่ 15 เกียรติบัตรเข้าร่วมงานมหกรรมศิลป์วัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
 ที่มาภาพ: ปภักดิ์ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2563



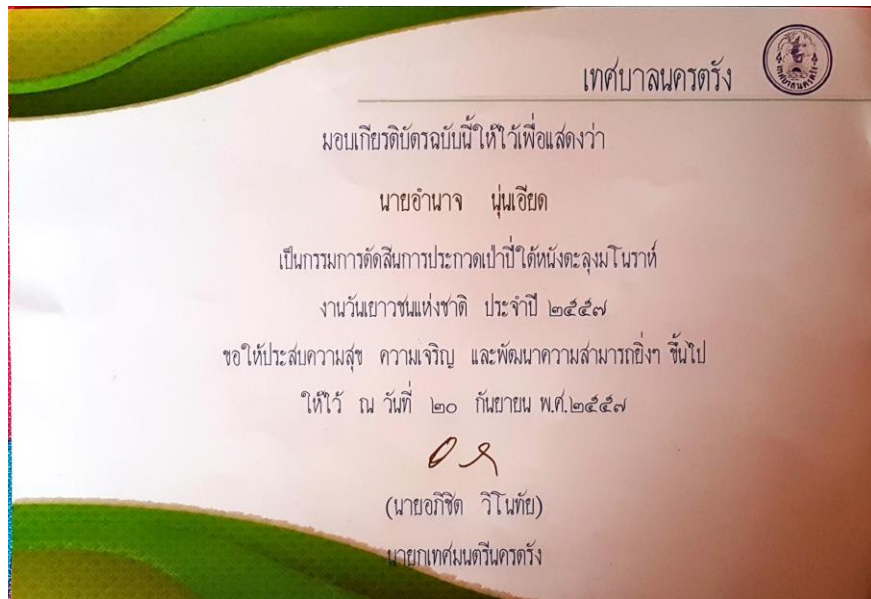
ภาพที่ 16 ปริญญาบัตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ปี พ.ศ. 2557
 ที่มาภาพ: ปภักดิ์ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2563



ภาพที่ 17 ภาพถ่ายรับปริญญาบัตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ปี พ.ศ. 2557
ที่มาภาพ: ปกัศ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2563



ภาพที่ 18 คำประกาศเกียรติคุณปริญญาบัตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์
ที่มาภาพ: ปกัศ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2563



ภาพที่ 19 เกียรติบัตรกรรมการตัดสินการประกวดเป่าปี่ไต่หนังตะลุงมโนราห์ งานวันเยาวชนแห่งชาติ
ประจำปี พ.ศ. 2557

ที่มาภาพ: ปกติ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2563



ภาพที่ 20 ภาพถ่ายครูอำนาจ นุ่นเอียด ทำหน้าที่กรรมการตัดสินการประกวดเป่าปี่ไต่หนังตะลุง
มโนราห์ งานวันเยาวชนแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2557

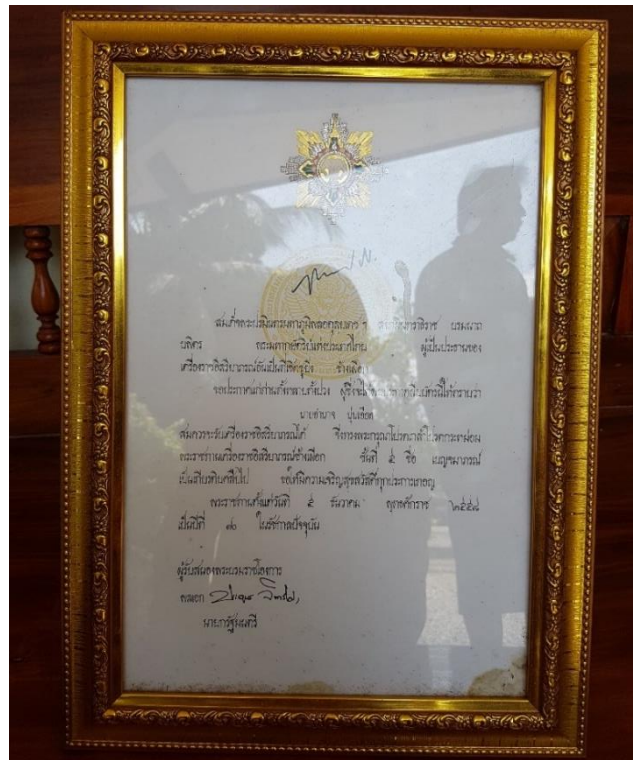
ที่มาภาพ: ปกติ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2563



ภาพที่ 21 เกียรติบัตรเข้าร่วมการแสดงคอนเสิร์ตเฉลิมฉลองงาน 20 ปี ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ที่มาภาพ: ปภัก แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2563



ภาพที่ 22 เกียรติบัตรเข้าร่วมโครงการโชนสัมพันธ์ภาคใต้ครั้งที่ 14 ปี พ.ศ. 2558
ที่มาภาพ: ปภัก แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2563



ภาพที่ 23 ประกาศนียบัตรได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ช้างเผือก ชั้นที่ 5 ชื่อ เบญจมาภรณ์
ปี พ.ศ. 2558

ที่มาภาพ: ปภักดิ์ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2563



ภาพที่ 24 ภาพถ่ายรับโล่รางวัลสนับสนุนด้านการศึกษาดิเด่น งานเปิดโลกการศึกษา สร้างปัญญาเด็กพัทลุง
ปี พ.ศ. 2560

ที่มาภาพ: ปภักดิ์ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2563



ภาพที่ 25 โล่รางวัลสนับสนุนด้านการศึกษาดีเด่น งานเปิดโลกการศึกษา สร้างปัญญาเด็กพัทลุง พ.ศ. 2560
ที่มาภาพ: ปภักดิ์ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2563



ภาพที่ 26 เกียรติบัตรเข้าร่วมโครงการโชนสัมพันธ์ระดับชาติ ปี พ.ศ. 2562
ที่มาภาพ: ปภักดิ์ แก้วบุญชู บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2563

3.6 คำนิยามที่มีต่อครูอำนาจ นุ่นเอียด



ภาพที่ 27 ครูกิตติชัย รัตนพันธ์

ที่มาภาพ: ครูกิตติชัย รัตนพันธ์ มอบให้เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ.2563

ครูกิตติชัย รัตนพันธ์ อายุ 47 ปี ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ ภาควิชาดุริยางคศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง มีความเชี่ยวชาญด้านเครื่องหนังไทยและดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ ได้แสดงทัศนคติที่มีต่อครูอำนาจ นุ่นเอียด ไว้ดังนี้

ในเรื่องของทำนองเพลงที่ครูตั๋ยได้แต่งขึ้น ความยากง่ายแบ่งได้เป็น 2 อย่าง คือมีทั้งเพลงที่ไม่มีความซับซ้อนในทำนอง และก็ที่มีความซับซ้อนในทำนอง ซึ่งธรรมชาติของเพลงพื้นบ้านแล้ว ส่วนใหญ่จะมีทำนองไม่ซับซ้อน จะสั้น ๆ ซ้ำไปซ้ำมา มีหนึ่งถึงสองท่อนแค่นั้น ไม่เหมือนกับเพลงไทยเดิมภาคกลาง ในส่วนที่มีความซับซ้อนก็จะเป็นการที่นำเพลงมาประกอบกับบทร้อง ซึ่งจะต้องทำให้เพลงสามารถเทียบเคียงกับเนื้อร้องได้ลงตัว อัตราจังหวะจะต้องเท่ากัน สมมุติว่าร้องมีแปดห้อง ทำนองเพลงที่หามาใส่ก็ต้องได้แปดห้อง และอีกส่วนที่ทำให้เพลงพื้นบ้านมีความซับซ้อนก็คือการประดิษฐ์หน้าทับให้สอดคล้องกับทำรำ แต่ละขั้นตอนของกระบวนการทำรำจะมีจังหวะไม่เท่ากัน ตรงนี้เป็นเรื่องเฉพาะกิจที่จะคิดหน้าทับมาประกอบ ถ้า

นักดนตรีทั่วไปมาบรรเลงเลยก็จะจับประเด็นไม่ได้ ต้องต่อ ต้องมีการนัดหมาย ระหว่างผู้บรรเลงกับผู้แสดง เรื่องนี้ค่อนข้างจะยากสำหรับคนที่จะมาบรรเลงครั้งแรก นี่คือความยากง่ายของเพลงครูต้อยเท่าที่ครูสัมผัสมามากโดยส่วนใหญ่

ความไพเราะของเพลงที่ครูต้อยแต่ง จริง ๆ แล้วก็ขึ้นอยู่กับความนิยมของผู้ฟังด้วย แต่ถ้าถามครู ตัวครูเองก็ว่าไพเราะ เพราะครูคุ้นชินกับทำนองเพลงพื้นบ้าน อยู่แล้ว ในกรณีเพลงของครูต้อยจะมีการจัดระเบียบของเสียงไว้อย่างดี จะมีเสียงสูง เสียงต่ำ เสียงสั้น เสียงยาว เสียงหนัก เสียงเบา สมมุติว่าเพลงที่ให้อารมณ์สนุก ๆ ในช่วงเรีงระบำตอนสุดท้าย ครูต้อยก็จะใช้ทำนองที่มีเสียงสั้น ๆ กระชับ ๆ หนัก ๆ และถ้าเป็นทำนองที่ต้องการความอ่อนช้อยสวยงาม ก็ใช้เสียงต่ำ ๆ ทางเสียงยาว ๆ มีเบา มีหนัก มีทั้งทำนองหลักและทำนองตกแต่ง ทำนองหลักก็คือ เมโลดี้หลัก เสร็จแล้วครูต้อยจะตกแต่ง มีการทอดเสียง การพรมนิ้ว การทำเสียงสั้นเครือ การโยยเสียง ยิ่งถ้ามีการนำขอเข้ามาบรรเลงด้วย ก็จะมีการทำลูกล่อลูกขัดด้วย ทำให้เกิดอารมณ์ในการฟังมากขึ้น นี่กลายเป็นอัตลักษณ์ประจำตัวครูต้อย ซึ่งถ้ามีการนำเพลงเหล่านี้ไปถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ ก็จะได้เห็นได้ชัดเลยว่า ลูกศิษย์ทำได้ไม่ถึงครู สิ่งนี้เป็นผลมาจากการสั่งสมประสบการณ์ด้วย

ในการที่เลือกครูต้อยมาทำเพลง เพราะนอกจากครูต้อยจะมีความสามารถในการบรรเลงแล้ว ยังสามารถแต่งเพลงได้ด้วย ไม่ใช่เฉพาะนำเพลงที่มีอยู่แล้วมาเรียบเรียงนะ ยังมีความสามารถว่าเอาเพลงสองชั้นมาปรับ อย่างเช่น เพลงลาว ดำเนินทราย ลาวแพนน้อย นำมาปรับโดยที่ไม่ได้ใช้เรื่องทฤษฎีดนตรีเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ใช้จากประสบการณ์ล้วน ๆ ครูต้อยไม่ได้มีทฤษฎีการแต่งเพลงอย่างอาจารย์มนตรี ตราโมท อย่างอาจารย์มานพ วิสุทธิแพทย์ แต่ครูต้อยใช้ทักษะประสบการณ์ที่สั่งสมมาตั้งแต่เด็ก ๆ ตั้งแต่สมัยอยู่โรงเรียนโรงโนรา แล้วก็ไปปีมาเกือบตลอดชีวิตมาเป็นประสบการณ์ให้ตัวเองในการแต่งเพลง ครูก็เคยสัมภาษณ์ครูต้อยเหมือนกัน ซึ่งทราบว่าได้การฟังส่วนหนึ่ง คือฟังเพลงมามาก ๆ แล้วนำมาตัดแต่ง ซึ่งในนักดนตรีจะหาคนที่ทำได้แบบนี้มันมีน้อยมาก และที่สำคัญครูต้อยเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการที่เป็นเลิศมากถ้าเรามองให้ลึก แต่ถ้าเรามองเผิน ๆ อาจจะเป็นคนสบาย ๆ แต่จริง ๆ แล้วจินตนาการสูง เพราะว่าครูต้อยเคยเล่าให้ฟังว่า บางครั้งไปนอนที่ขั้ว

นา ไปเผ่าว้ว แล้วฝนตกลงมากกระทบกับหลังคาสังกะสีเกิดเป็นเสียงขึ้นมา ก็เกิดจินตนาการในการแต่งเพลง นอกเหนือไปจากมีจินตนาการในการแต่งเพลงแล้ว มีประสบการณ์แล้ว ครูตัวยังมีทักษะในการเป่าปี่ที่บ้านที่หาตัวจับได้ยากมาก ซึ่งเป็นที่ยอมรับในบรรดาศิลปินที่บ้านภาคใต้ พูดได้ว่า “คมในฝัก” ว่าอย่างนั้น ผลงานเพลงที่แต่งเพลงส่วนใหญ่ก็จะได้รับการยอมรับ เพลงไหนที่ครูตัวยแต่งขึ้นมาแล้วเป่าปี่ ไม่ว่าจะในระบำหรือในอะไรก็ตาม บรรดานักดนตรีข้างนอกได้ยินเข้า จะเอาขึ้นโรงหนังหมด (นำไปบรรเลงกับการแสดงหนังตะลุง) แสดงให้เห็นถึงการยอมรับ ถ้าเพลงไม่ดีจริง ไม่เพราะจริง ก็จะไม่เอาไปสืบทอดต่อ (กิตติชัย รัตนพันธ์, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2563)



ภาพที่ 28 ดร.พรเทพ บุญจันทร์เพชร

ที่มาภาพ: ดร.พรเทพ บุญจันทร์เพชร มอบให้เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2563

ดร.พรเทพ บุญจันทร์เพชร อายุ 57 ปี ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ ภาควิชานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง มีความเชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทยทั้งภาคกลางและภาคใต้ เป็นหนึ่งในผู้ประดิษฐ์ท่ารำของการแสดงระบำพื้นเมืองภาคใต้ตอนบนทั้ง 16 ชุดการแสดงที่

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในครั้งนี้ ดร.พรเทพ บุญจันทร์เพชร ได้แสดงทัศนะที่มีต่อครูอำนาจ นุ่นเอียด ไว้ ดังนี้

ในช่วงแรก ๆ ที่ทำการแสดงระบำ เพลงที่ครูตั๋ยนำมาใช้บรรเลงก็จะมาเป็นท่อน ๆ หรือมาทั้งเพลง ยังไม่ค่อยมีการตกแต่ง ตัดแต่งมาก แต่พอทำมาเรื่อย ๆ หลายชุดการแสดง ครูตั๋ยก็ยิ่งเข้าใจถึงความต้องการของคนรำได้ดี สามารถทำเพลงให้เข้ากับท่าได้เป๊ะ ๆ คือวิธีการทำระบำของภาคใต้ จะมีขั้นตอนไม่เหมือนกับการทำระบำของภาคกลาง ภาคกลางจะทำเพลงมาก่อน อย่างระบำกรับ ก็จะวนไปตามเพลง ก็ท่อนก็เที่ยว ท่าก็วนไปตามเพลง ระบำฉิ่ง อาจารย์มนตรีก็แต่งเพลงมาก่อน ไม่เหมือนกับการทำระบำภาคใต้ของเรา ของเราจะคิดท่าก่อนแล้วใส่ดนตรีทีหลัง บางทีท่ารำเราต้องการแค่นี้ แต่เพลงที่บรรเลงอยู่ยังไม่จบวรรค ยังไม่ครบห้อง ครูตั๋ยก็จะหาทางทำให้เพลงไปลงตรงจังหวะนั้นได้ บางทีจะรำให้จบเพลงก็จะยาวเกินไป ก็ต้องตัด ส่วนใหญ่ก็จะหาร่วมกัน ถ้าเกิดตัดเพลงไม่ได้จริง ๆ คนรำก็ต้องเพิ่มท่า เพิ่มสลับขาให้ไปด้วยกันได้ เพลงที่ครูตั๋ยนำมาจะมีความไพเราะ ได้อารมณ์ ด้วยว่าก่อนที่จะบรรจเพลงในการแสดง เราได้มีการคุยกัน ประชุมกันว่าเราจะเอาแบบไหน เช่นว่า ปีนี้เราจะเอาแนวพิธีกรรม ครูตั๋ยก็คิดทำนองแนวโหยหวนมาเลย ฟังแล้วใช่เลย ถามว่าเพราะมั๊ย ตอบได้เลยว่าเพราะ และที่ได้เลือกครูตั๋ยเป็นคนทำเพลงให้ก็เพราะการยอมรับในฝีมือของครูตั๋ย พูดได้ว่า ถ้าในวงการปีพื้นบ้าน ไม่มีใครเกินครูตั๋ยอีกแล้ว เพราะปีเป็นเครื่องดำเนินทำนองเครื่องเดียวของวงดนตรีใต้ที่ใช้ในระบำ ก็เลยคิดว่าครูตั๋ยนี้แหละเหมาะสมที่สุด ที่สำคัญอีกอย่าง ครูตั๋ยสามารถปรับเปลี่ยนเพลงให้เข้ากับจังหวะหรือท่ารำได้ตลอด เช่นว่า ท่ารำตรงนี้ อยากให้มีเฉพาะเสียงทับกับกลอง อยากให้เพลงหยุด ก็สามารถคิดปรับเปลี่ยนได้ บางทีก็เหมือนไปแตกทำนองออก แบ่งเป็นส่วน ๆ อันนี้ครูก็บอกไม่ถูก เป็นวิธีการของครูตั๋ย ซึ่งตรงนี้เป็นสิ่งสำคัญในการทำงานของครูตั๋ยที่น่าชื่นชม (พรเทพ บุญจันทร์เพชร, สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2563)

สรุปท้ายบท

ครูอำนาจ นุ่นเอียด หรือครูต้อย เกิดเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2494 เป็นคนจังหวัดพัทลุง เป็นบุตรของนายไข่แดง นุ่นเอียด (ถึงแก่กรรม) และนางบา นุ่นเอียด มีพี่น้องร่วมกัน 10 คน ครูอำนาจ นุ่นเอียด สมรสกับนางอารีย์ นุ่นเอียด (สกุลเดิม เรื่องเทพ) มีบุตร-ธิดาร่วมกัน 2 คนได้แก่นางสาวอรรรณ นุ่นเอียด และนายธีรวัฒน์ นุ่นเอียด ครูอำนาจจบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ณ โรงเรียนปรางหมู่ (ศรีวิทย์ศึกษา) และศึกษาต่อหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) จนสำเร็จการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ครูอำนาจ นุ่นเอียด มีความชอบดนตรีตั้งแต่เด็ก ๆ เติบโตมาท่ามกลางวัฒนธรรมพื้นบ้านที่นิยมในจังหวัดพัทลุงอันได้แก่ หนังตะลุง โนรา ลิเกป่า รำวงเวียนครก และการแสดงอื่น ๆ จึงซึบซับเสียงแห่งการดนตรีจนทำให้ครูเริ่มศึกษาและฝึกหัดดนตรีด้วยตัวเอง เครื่องดนตรีชิ้นแรกที่ครูฝึกคือซอ จากนั้นก็มีเหตุบังเอิญให้ได้ฝึกเป่าปี่ จนมีความชำนาญในการบรรเลงเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ โดยเฉพาะปี่ ทำให้ครูเป็นนักดนตรีพื้นบ้านที่มีฝีมือและชื่อเสียงคนหนึ่ง เป็นที่ยอมรับในวงการจนได้มีโอกาสเป็นครูสอนดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 จนถึงปัจจุบัน ครูยังมีผลงานทั้งด้านการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านภาคใต้หนังตะลุงและโนราไว้มากมาย เป็นต้นแบบของการบรรเลงปี่ให้กับศิลปินพื้นบ้านคนอื่น ๆ รวมถึงผลงานด้านการประพันธ์เพลง ทั้งเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงหนังตะลุง โนรา รวมถึงการแสดงระบำพื้นเมืองภาคใต้ตอนบนของวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงจำนวนหลายชุดการแสดงด้วยกัน ทั้งหมดนี้เป็นผลงานเชิงประจักษ์ที่คงไว้ซึ่งคุณค่าแก่วงการดนตรีพื้นบ้านภาคใต้สืบไป

บทที่ 4

กระบวนการสร้างสรรค์เพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด

ในบทนี้จะเป็นการศึกษาวิเคราะห์เพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงระบำพื้นเมืองภาคใต้ทั้งหมด 16 ชุดการแสดง และวิเคราะห์เพลงประกอบการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ของครูอำนาจ นุ่นเอียด โดยผู้วิจัยได้แจกแจงตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์การบันทึกโน้ต

- 4.1.1 สัญลักษณ์แทนเสียงการบันทึกโน้ต
- 4.1.2 สัญลักษณ์แทนเสียงของปี
- 4.1.3 กลุ่มเสียงปัญจมูล (Penta-Centric)
- 4.1.4 ตารางข้อกำหนดของวรรคเพลงและประโยค

4.2 แนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดง

- 4.2.1 ระบำกนน้ำทะเลน้อย
- 4.2.2 ระบำทักษิณาสลาลัย
- 4.2.3 ระบำฉายนานาฎกะ
- 4.2.4 ระบำเปี้ยว
- 4.2.5 ระบำรีนเริงกะลาเกรรี
- 4.2.6 ระบำตะลุงนฤตย์
- 4.2.7 ระบำหัตถศิลป์ถิ่นตะลุง
- 4.2.8 ระบำกนินรอรอนรำ
- 4.2.9 ระบำชนวัว
- 4.2.10 ระบำซัดตัม
- 4.2.11 ระบำसानจุด
- 4.2.12 ระบำพราน
- 4.2.13 ระบำยั่วปี
- 4.2.14 ระบำลีลาบังกาหลี
- 4.2.15 ระบำอสุรี อสุรา
- 4.2.16 ระบำพุทธบูชาชวาลัย

4.3 วิเคราะห์เพลงประกอบชุดการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ของครูอำนาจ นุ่นเอียด

การวิเคราะห์เพลงประกอบชุดการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ของครูอำนาจ นุ่นเอียด ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เนื้อหา 2 เรื่องคือ 1) การกำหนดรูปแบบ-สังคีตลักษณ์ (Form) 2) การแสดงรายละเอียดของกลุ่มเสียงปี่จุมูล (Penta-Centric) เพื่อหาแนวทางการสร้างสรรค์และการบรรจเพลงตามวัตถุประสงค์และสรุปท้ายหัวข้อ

4.4 วิเคราะห์แนวทางการสร้างสรรค์และการบรรจทำนองเพลงระบำของครูอำนาจ นุ่นเอียด

4.5 วิเคราะห์แนวทางการสร้างสรรค์เพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด

4.1 สัญลักษณ์การบันทึกโน้ต

4.1.1 สัญลักษณ์แทนเสียงการบันทึกโน้ต

ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์การบันทึกโน้ตแทนเสียงของโน้ตต่าง ๆ ดังนี้

| | | |
|---|-------------------|-----|
| ด | สัญลักษณ์แทนเสียง | โด |
| ร | สัญลักษณ์แทนเสียง | เร |
| ม | สัญลักษณ์แทนเสียง | มี |
| ฟ | สัญลักษณ์แทนเสียง | ฟา |
| ซ | สัญลักษณ์แทนเสียง | ซอล |
| ล | สัญลักษณ์แทนเสียง | ลา |
| ท | สัญลักษณ์แทนเสียง | ที |

สัญลักษณ์แทนเสียงข้างต้นใช้เครื่องหมายจุด (.) อยู่ข้างใต้ตัวอักษร ซึ่งมีความหมายว่าโน้ตตัวนั้นเป็นเสียงต่ำเช่น ด ในทางกลับกันหากพบเครื่องหมายจุด (˘) อยู่ข้างบนตัวอักษรเช่น ด̇ โน้ตตัวนั้นเป็นเสียงสูง และหากพบเครื่องหมายวง (ˆ) อยู่ข้างบนตัวอักษรเช่น ด̂ โน้ตตัวนั้นเป็นเสียงสูงขึ้นไปอีกหนึ่งอ็อกเทฟ (octave)

4.1.2 สัญลักษณ์แทนเสียงของปี

ในการดำเนินการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์แทนเสียงปีทั้ง 17 เสียง ดังนี้

| | | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| ● | ● | ● | ● | ● | ● | ● | ○ | ○ | ○ | ◐ | ◐ | ● | ● | ○ | ○ | ○ |
| ● | ● | ● | ● | ● | ● | ○ | ○ | ○ | ● | ● | ● | ● | ● | ○ | ○ | ○ |
| ● | ● | ● | ○ | ○ | ● | ○ | ○ | ○ | ● | ● | ● | ○ | ○ | ○ | ○ | ● |
| ● | ● | ● | ○ | ○ | ● | ○ | ○ | ○ | ● | ● | ○ | ○ | ○ | ○ | ○ | ○ |
| ● | ○ | ○ | ○ | ○ | ● | ○ | ○ | ○ | ● | ○ | ○ | ○ | ○ | ○ | ○ | ○ |
| ท | ด | ร | ม | พ | ช | ล | ท | ด | ร | ม | พ | ช | ล | ท | ด | ร |

- หมายถึงปิดนิ้ว
- ◐ หมายถึงปิดนิ้วครึ่งรู
- หมายถึงเปิดนิ้ว

4.1.3 กลุ่มเสียงปัญญาจมูล (Penta - Centric)

การดำเนินการวิเคราะห์เพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด ผู้วิจัยได้กำหนดระดับเสียงของเพลง โดยนำผลจากการวิเคราะห์ระดับเสียงที่ได้จัดการเข้ากลุ่มเสียงปัญญาจมูล (Penta-Centric) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ของกลุ่มเสียงปัญญาจมูลดังนี้

| | | |
|--------------------------|---------|-----------------------------|
| กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 1 | พชลxตรx | เป็นระดับเสียงทางเพียงอล่าง |
| กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 2 | ชลทxรมx | เป็นระดับเสียงทางใน |
| กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 3 | ลทดxmฟx | เป็นระดับเสียงทางกลาง |
| กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 4 | ทตรxฟชx | เป็นระดับเสียงทางเพียงอบบน |
| กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 5 | ดรมxชลx | เป็นระดับเสียงทางนอก |
| กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 6 | รมฟxลทx | เป็นระดับเสียงทางกลางแหบ |
| กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 7 | มฟชxทดx | เป็นระดับเสียงทางขวา |

4.1.4 ตารางข้อกำหนดของวรรคเพลงและประโยค

การบันทึกโน้ตเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด ผู้วิจัยได้กำหนดวรรคเพลงและประโยคดังนี้

| | | | | | | | |
|-------------------------|-----------|-----------|-----------|-------------------------|-----------|-----------|-----------|
| ---- | ---- | ---- | ---- | ---- | ---- | ---- | ---- |
| ห้องที่ 1 | ห้องที่ 2 | ห้องที่ 3 | ห้องที่ 4 | ห้องที่ 5 | ห้องที่ 6 | ห้องที่ 7 | ห้องที่ 8 |
| วรรคที่ 1 หรือ วรรคหน้า | | | | วรรคที่ 2 หรือ วรรคหลัง | | | |
| 1 ประโยค | | | | | | | |

4.2 แนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดง

4.2.1 ระเบียบำนกน้ำทะเลน้อย

ประวัติที่มาของการแสดงระบำกน้ำทะเลน้อย

ระบำกน้ำทะเลน้อย จากคำขวัญเมืองพัทลุงที่ว่า “เมืองหนังโนรา อู่นาข้าว พราวน้ำตก แหล่งนกน้ำ ทะเลสาบงาม เขาอกทะลุ น้ำพุร้อน” ทุกคำบ่งบอกความหมายชัดเจนก่อให้เกิดภาพในจินตนาการของผู้ฟังได้เป็นอย่างดี วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงจึงได้เกิดแรงบันดาลใจที่จะประดิษฐ์ผลงานชุดการแสดงขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2536 คือ ชุดระบำกน้ำทะเลน้อย ซึ่งนำน้ำที่ติดพื้นดินจังหวัดพัทลุงมีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ คือ ทะเลสาบลำปำ และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ซึ่งเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจแล้วยังเป็นแหล่งรวมนกน้ำนานาชนิด นกน้ำที่อาศัยอยู่ที่ทะเลน้อยก็เป็นนกน้ำที่รู้จักกันโดยทั่วไปแต่ที่โดดเด่นและมีอยู่เฉพาะเขตทะเลน้อยก็คือ นกกาบบัว นกยางควาย นกกาน้ำเล็ก และนกพริก วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงจึงคิดประดิษฐ์ทำรำและท่วงทำนองเพลงโดยเลือกนกมา 5 ชนิด คือ นกกระสา นวล นกกาน้ำเล็ก นกกาบบัว นกยางควาย และนกพริก นำออกแสดงครั้งแรกในวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2536 และปรับปรุงจนเสร็จสมบูรณ์ จึงนำออกแสดงและเผยแพร่ในงานมหกรรมการแสดงศิลปวัฒนธรรมของสถานศึกษาสังกัดกรมศิลปากร ณ จังหวัดพัทลุง และวังเจ้าเมืองพัทลุง อีกทั้งยังได้รับรางวัลที่ 1 แนวความคิดสร้างสรรค์ดีเด่นจากคณะกรรมการผู้พิจารณาผลงานประดิษฐ์ใหม่ของกรมศิลปากร (พรเทพ บุญจันทร์เพชร, 2558: 106)

แนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงระบำกน้ำทะเลน้อย

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบำกน้ำทะเลน้อย มีด้วยกันทั้งหมด 7 เพลงได้แก่

- 1) เพลงเมาะอีนังขวา
- 2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)
- 3) เพลงกุหลาบเชียงใหม่
- 4) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)
- 5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)
- 6) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)
- 7) เพลงเลนัง

โดยในช่วงแรกก่อนจะเข้าเพลงแรกและเปิดตัวนักแสดง จะมีการบรรเลงนำของเครื่องกำกับจังหวะในวงทั้งหมดได้แก่ ทับ กลองตุ๊ก โหม่ง ฉิ่ง และฉาบใหญ่ เป็นจังหวะที่ให้อารมณ์ครึกครื้น 4 จังหวะ จากนั้นปีสวรมเข้าโดยการเป่าโหม่งแล้วทอดลง เพื่อเป็นการบ่งบอกถึงการเริ่มระบำ

ตัวแสดงชุดแรกเป็นนกระसानวลเริ่มออกในเพลงที่ 1 ทำรำของนกระसानวลเป็นไปอย่างอ่อนช้อยสวยงาม จังหวะช้า ๆ จึงใช้เพลงเมาะอินังขวา ซึ่งเป็นเพลงใต้ตอนล่างที่มีความอ่อนหวานในทำนอง จังหวะช้า โดยมีการนำเครื่องดนตรีภาคใต้ตอนล่างเข้ามาบรรเลงผสมอยู่ด้วยเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ออกมาได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ตัวแสดงชุดถัดมาเป็นนกกาน้ำเล็ก ซึ่งท่าทางการรำของนกชนิดนี้มีความกระปรี้กระเปร่ามากขึ้นจากนกชนิดแรก เพลงที่บรรเลงจึงต้องมีจังหวะที่กระชับ มีทำนองสอดคล้องกับท่ารำ จึงใช้เพลงประเภทเพลงดำเนินเร็วของหนังตะลุงเข้ามาบรรเลง แต่เพื่อลดอารมณ์ของทำนองที่มีความรวดเร็วและทำนองที่มีความสิ้นเกินไป ครูอำนาจ นุ่นเอียด จึงนำทำนองมาประพันธ์ใหม่โดยการดัดแปลงจากทำนองเพลงเดิมให้มีความละเอียดประณีตยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการขยายทำนองให้มีความยาวขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับจังหวะของท่ารำอีกประการหนึ่ง

ตัวแสดงชุดถัดมาเป็นนกกาบบัว ท่าทางการเดินออกมาของผู้แสดงจะมีจังหวะการรำที่มีความเร็วปานกลางค่อนข้างไปทางช้า ดนตรีจึงต้องมีการถอนจังหวะให้ช้าลงแล้วใช้เพลงกุหลาบเชียงใหม่เนืองด้วยเป็นเพลงที่มีทำนองสั้น แต่ทำนองยังมีความอ่อนหวานไพเราะเข้ากับบทบาทของการแสดง จากนั้นเมื่อผู้แสดงเข้าที่เข้าทางแล้ว จึงรำในท่าทางที่กระฉับกระเฉง จังหวะของดนตรีก็เปลี่ยนให้เร็วขึ้น จึงใช้เพลงประเภทเพลงบรรเลงของหนังตะลุง แต่เพลงประเภทนี้จะมีจังหวะที่ค่อนข้างช้า มี 2 ท่อน อัตราจังหวะสองชั้น ไม่เข้ากับบทบาทของท่ารำ ครูอำนาจจึงนำทำนองมาดัดแปลงเป็นอัตราจังหวะชั้นเดียว เพื่อให้เพลงสามารถสื่ออารมณ์ให้เข้ากับท่ารำของผู้แสดงและจังหวะหน้าทับได้

ตัวแสดงชุดถัดมาเป็นนกกางควาย ท่ารำมีจังหวะเร็ว จึงใช้เพลงประเภทเพลงดำเนินเร็วหนังตะลุงที่มีทำนองสั้น ๆ เป็นเพลงดั้งเดิมที่มีอยู่แล้ว ครูอำนาจนำมาดัดแปลงทำนองให้มีความละเอียดมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้มีความแตกต่างไปจากการบรรเลงในหนังตะลุงอีกด้วย

ตัวแสดงชุดถัดมาเป็นนกกพรึก จังหวะท่ารำรวดเร็วกว่านกกางควาย จึงใช้เพลงประเภทเพลงดำเนินเร็วของหนังตะลุงที่ให้อารมณ์ที่รวดเร็ว ลักษณะทำนองสามารถทำเสียงสั้น ๆ ได้ การบรรเลงปีจึงมีการทอดลิ้นเพื่อทำเสียงให้สั้น

เมื่อตัวแสดงที่เป็นนกกทั้ง 5 ชนิดมีการร่ายรำแสดงกระบวนท่าที่เป็นลักษณะเฉพาะของตัวเอง แล้ว จากนั้นจะเป็นการร่าพร้อมกันทั้งหมดเพื่อแสดงความสวยงามของบรรดาเหล่า นกกทั้ง 5 ชนิด โดยใช้เพลงเล้ง ซึ่งเป็นเพลงที่มีลักษณะทำนองเป็นสำเนียงแขก ให้อารมณ์อ่อนหวานอีกเพลงหนึ่ง

ลำดับท้ายสุดของการแสดง ผู้แสดงทั้งหมดจะร่าออกจากเวทีการแสดง ดนตรีบรรเลง เหมือนกับช่วงเริ่มเปิดการแสดงอีกครั้ง เป็นการจบการแสดง

4.2.2 ระเบียบทำทักษิณาชาลาลัย

ประวัติที่มาของการแสดงระเบียบทำทักษิณาชาลาลัย

ระเบียบทำทักษิณาชาลาลัย เป็นผลงานการคิดประดิษฐ์ของนักศึกษาชั้นสูงปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง ปีการศึกษา 2537-2538 คำว่า ทักษิณา หมายถึง “ทักได้” ซวลา หรือซวาลัย แปลว่า “ตะเกียง” รวมกันแล้ว หมายถึง ระเบียบทำทักษิณาของชาวภาคใต้ ตะเกียงที่ใช้ประกอบการร่าชุดนี้ทำมาจากกะลามะพร้าว ซึ่งเป็นหัตถกรรมที่ทำกันมาในตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง นักศึกษาได้นำเอาตะเกียงกะลามาใช้ประกอบการร่าเข้ากับจังหวะหนังตะลุง และโนราซึ่งเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านของจังหวัดพัทลุง ออกมาเป็นลีลาท่าร่าอันสวยงาม (พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร, 2558: 89)

แนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงระเบียบทำทักษิณาชาลาลัย

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระเบียบทำทักษิณาชาลาลัย มีด้วยกันทั้งหมด 4 เพลงได้แก่

- 1) เพลงชักใบ
- 2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (ดำเนินเร็วหนังตะลุง)
- 3) เพลง ไม่ทราบชื่อ (ดำเนินเร็วหนังตะลุง)
- 4) เพลงเงินคั่วลูกก้อ (ประพันธ์ใหม่)

ระเบียบทำชุดนี้เป็นผลงานการคิดประดิษฐ์ของนักศึกษาชั้นสูงปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง ปีการศึกษา 2537-2538 กระบวนการสร้างสรรค์ใช้วิธีการเรียบเรียงจังหวะหน้าทับมาก่อนแล้วบรรจุเพลง หลังจากนั้นประดิษฐ์ท่าร่าให้เข้ากับหน้าทับและทำนองเพลง ใช้แนวคิดในการสร้างสรรค์การร่าโดยใช้ตะเกียงของชาวภาคใต้ ทำนองขึ้นช่วงแรกจึงใช้การขึ้นหัวปีในแบบดั้งเดิมเพื่อให้ได้กลิ่นอายของความเป็นพื้นเมืองภาคใต้โดยแท้ จากนั้นใช้เพลงพื้นบ้านเพลงชักใบ เพลงดำเนินเร็วหนังตะลุง 2 เพลงติดต่อกัน เพลงสุดท้ายจังหวะหน้าทับมีความพิเศษอยู่คือ หน้าทับจะเว้นว่างช่วง 4 ห้องเพลงแรกแล้วตีเฉพาะ 4 ห้องเพลงหลัง กระบวนจังหวะของหน้าทับจะเป็นลักษณะ “- x - x / - x - x / - x - x / - x - x”

วนไปแบบนี้เรื่อย ๆ เพลงที่ใช้จึงประพันธ์ทำนองขึ้นใหม่ให้มีกระสวนทำนองรูปแบบเดียวกับหน้าทับ ดังตัวอย่าง “- - - - / - - - - / - ล - มี่ / - รี่ - มี่ / - ซ - ล / - ซ - ตี่ / - ซ - ล / - ซ - ตี่/” ใช้ชื่อว่า เพลงจิ้งจอกกอก ครูอำนาจแต่งโดยการขยายทำนองมาจากเพลงชะนางสุมปลา

4.2.3 ระบายานาฏกะ

ประวัติที่มาของการแสดงระบายานาฏกะ

ระบายานาฏกะ คำว่า ฉายานาฏกะ แปลว่า หนึ่ง หรือการแสดง เรื่องราว การแสดงชุดฉายานาฏกะ จึงหมายถึง ขบวนตัวตลกหนึ่งตระกูลที่ออกมา แสดงท่าทางในเชิงบุคลาธิษฐาน ซึ่งเป็นการแสดงพื้นบ้านภาคใต้แนวสร้างสรรค์ ชุดใหม่ เมื่อปี พ.ศ 2545 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงนำเอาบุคลิกลักษณะท่าทาง ของตัวตลกหนึ่งตระกูลที่เด่น ๆ จำนวน 15 ตัวของหนึ่งตระกูลแต่ละคณะมา ประดิษฐ์เป็นลีลาท่ารำประกอบดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ซึ่งตัวตลกแต่ละตัวจะมี รูปร่างลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของตัวตลกนั้น ๆ การ แต่งกายก็จะแต่งเลียนแบบจากตัวตลกของหนึ่งตระกูลและถืออุปกรณ์ตาม ลักษณะเฉพาะของแต่ละตัว การแต่งกาย ประกอบด้วยตัวหนึ่งตระกูล 15 ตัว ได้แก่ อ้ายเท่ง อ้ายหนู้ย อ้ายสี่แก้ว อ้ายยอดทอง อ้ายพูน อ้ายโถ อ้ายปราบ บัง สะหม้อ อ้ายจิ้งจอก อ้ายขวัญเมือง อ้ายติก ตาหล้า อ้ายดูเหว่า อ้ายพูนแก้ว และ อ้ายแก้วกบ (พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร, 2558: 32)

แนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงระบายานาฏกะ

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบายานาฏกะ มีด้วยกันทั้งหมด 6 เพลงได้แก่

- 1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)
- 2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)
- 3) เพลงนางเดินป่า
- 4) เพลงสาวหลง
- 5) เพลงกลอนทอย (ประพันธ์ใหม่)
- 6) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนึ่งตระกูล)

ตามประวัติที่มาของระบำนี้เป็นการแสดงตัวตลกในหนึ่งตระกูล ซึ่งใช้คนแสดงแทนรูปหนึ่ง ในการแสดงระบำจึงมีความเป็นหนึ่งตระกูลอยู่มาก ทั้งเพลงที่ใช้ จังหวะหน้าทับ การใช้กลอนหนึ่งตระกูล ครูอำนาจ นุ่นเอียด จึงประพันธ์ทำนองนำขึ้นมา โดยเอาทำนองมาจากเพลง เข็ดฤๅษี โดยยกทำนอง มาเพียง 8 ห้องแรกเท่านั้น ไม่นำทำนองมาบรรเลงทั้งเพลง ทั้งนี้เพื่อเอากลิ่นอายของความเป็นหนึ่ง

ตะลุงที่สร้างสรรค์ในรูปแบบของระบำ ต่อด้วยเพลงดำเนินเร็วหนังตะลุงเพื่อสื่อถึงการแสดงตัวตลก ซึ่งตัวตลกในหนังตะลุงจะมีลักษณะประจำตัวที่ไม่ต้องมีพิธีรีตองมากนัก จึงใช้เพลงที่สนุกสนานจังหวะเร็ว

จากนั้นจะเข้ากระบวนการของหนังตะลุงโดยการขึ้นหัวปี เสมอเครื่อง ลงเครื่อง ว่ากลอนแปด ขึ้นเครื่อง ลงเครื่องตั้งข้อ แล้วเข้าทำนองกลอนลอคโหม่ง โดยใช้เพลงนางเดินป่า ตามขนบของการแสดงหนังตะลุง ถัดไปเป็นทำนองกลอนกบเต็น ใช้เพลงสาวหลง ตามขนบการแสดงหนังตะลุง ถัดไปเป็นกลอนทอย โดยปกติการว่าบทกลอนทอยนี้ในหนังตะลุงจะไม่มีดนตรีบรรเลงประกอบ มีเพียงทับ โหม่ง และฉิ่ง คอยตีให้จังหวะเพียงเท่านั้น แต่ในระบำนี้ ครูอำนาจ นุ่นเอียด ได้แต่งทำนองเพลงเพื่อมาประกอบการว่าบทกลอนทอย โดยนำทำนองเพลงนาฏกฤษีของหนังตะลุงซึ่งมีอัตราจังหวะสองชั้น ความยาว 32 ห้องเพลง มาแต่งเป็นอัตราจังหวะชั้นเดียว ความยาวของเพลง 16 ห้องเพลง ทั้งนี้เพื่อให้เข้ากับความยาวของหน้าทับที่ตีประกอบการว่าบทกลอนทอย จึงตัดทำนองทำนองจำนวน 4 ห้องเพลงที่มีทำนองซ้ำออก ความยาวของเพลงกลอนทอยนี้จึงเหลือเพียง 12 ห้องเท่านั้น

เพลงสุดท้ายเป็นการเดินระบำของตัวแสดงเข้าเวที จึงใช้เพลงที่มีทำนองสนุกสนานประเภทเพลงบรรเลงหนังตะลุงมาใช้เพื่อจบการแสดง

4.2.4 ระบำเปี้ยว

ประวัติที่มาของการแสดงระบำเปี้ยว

ระบำเปี้ยว เป็นระบำพื้นบ้านภาคใต้ที่นักศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นสูงปีที่ 2 ปีการศึกษา 2538 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงได้ประดิษฐ์ทำรำขึ้นเพื่อใช้ในการประกอบการเรียนชุมนุมนาฏศิลป์ประดิษฐ์ และนำออกแสดงในงานเดินสายหารายได้รื้อนให้กับวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง โดยได้แรงจูงใจจากเปี้ยว ซึ่งเป็นหมวกชนิดหนึ่งที่สตรีไทยทางภาคใต้ใช้สวมใส่ในขณะทำงาน เช่น ทำนา ประมง ทำสวน ซึ่งให้ความสำคัญกับการถือหมวกหรือเปี้ยวในอากัปกิริยาต่าง ๆ ประกอบเข้ากับดนตรีพื้นบ้านภาคใต้โนรา (พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร์, 2558: 119)

แนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงระบำเปี้ยว

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบำเปี้ยว มีด้วยกันทั้งหมด 4 เพลงได้แก่

- 1) เพลงซ้อยแม่หน้า
- 2) เพลงท่าโค

3) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงนาฏปราชญ์หน้าบทหนึ่งตะลุง)

4) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนึ่งตะลุง)

จากประวัติที่มาในการสร้างสรรค์การแสดงชุดนี้คือ เปี้ยว หมายถึงหมวกชนิดหนึ่งของผู้หญิงภาคใต้ที่ใช้สวมใส่ในการทำนาทำสวน แนวคิดของท่ารำจึงเป็นการสื่อถึงอิริยาบถต่าง ๆ ของผู้ใช้หมวกขณะทำงาน ในทางดนตรีจึงมีแนวคิดที่จะแสดงถึงวัฒนธรรมของคนในภาคใต้ ดนตรีเปิดการแสดงจึงใช้เครื่องกำกับจังหวะ ทับ กลองตุ๊ก โหม่ง ฉิ่ง ตีนำมาก่อนในจังหวะที่คล้ายกับการตีโพน ซึ่งแสดงถึงวัฒนธรรมทางภาคใต้ในรูปแบบหนึ่ง

ลำดับถัดมาเป็นการรำโดยใช้หมวกเป็นอุปกรณ์ ใช้เพลงซ้อยแม่หน้า จังหวะในระบำนี้ เป็นจังหวะความเร็วปานกลางทั้งสิ้น จึงสามารถรำแสดงถึงอิริยาบถต่าง ๆ ออกมาได้อย่างสวยงาม สลับกับการรำกลอง โห่ปีบ่าง เพื่อสร้างอัตลักษณ์ถึงความเป็นภาคใต้

จากนั้นมีการเปลี่ยนจังหวะเป็นจังหวะรำท่าโคของโนรา ใช้เพลงท่าโค เพลงนี้ ครูอำนาจ นุ่นเอียด ได้นำเพลงโยสลัม 2 ชั้นของเก่า มาตกแต่งทำนองเพื่อให้สอดคล้องกับจังหวะหน้าทับการรำท่าโคของโนรา เรียกชื่อเพลงนี้ว่า “เพลงท่าโค” อารมณ์ของจังหวะหน้าทับและทำนองเพลงนี้ให้จังหวะที่หนักแน่น บึกบึน แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของดนตรีภาคใต้ที่ขึ้นชื่อว่า “เจ้าแห่งจังหวะ”

ท่ารำถัดไปมีความเร็วเพิ่มขึ้นจากเดิม เป็นการรำที่เน้นการใช้ก้าวเดินในลักษณะต่าง ๆ ไปพร้อมกับการใช้หมวก เพลงที่ใช้เป็นเพลงนาฏปราชญ์หน้าบทของหนึ่งตะลุง และอีกเพลงหนึ่ง ไม่ทราบชื่อเพลง เป็นเพลงที่ใช้บรรเลงหนึ่งตะลุง ซึ่งมีความสอดคล้องกับจังหวะหน้าทับพอดิ และให้อารมณ์ความเพลิดเพลินในการรับชมรับฟังได้เป็นอย่างดี มีการเร่งความเร็วของจังหวะแล้วถอยจบ

4.2.5 ระเบียบเรีงกะลาเตรี

ประวัติที่มาของการแสดงระเบียบเรีงกะลาเตรี

ระเบียบเรีงกะลาเตรี เป็นการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ แนวสร้างสรรค์ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงประดิษฐ์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2544 เพื่อฝึกซ้อมให้กับข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทยเพื่อใช้แสดงประกอบขบวนแห่ของอำเภอเมืองพัทลุง เนื่องในงานกาชาดประจำปีและของดีจังหวัดพัทลุง ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 นายพรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร์ อาจารย์ประจำภาควิชานาฏศิลป์ไทยได้นำระบำชุดนี้มาปรับปรุงท่ารำตลอดจนเพลงดนตรีเพื่อนำไปแสดงผลงานของสถานศึกษา สังกัดกรมศิลปากร ครั้งที่ 18 ณ โรงละครแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร ประกอบการแสดงชุด แลหนึ่ง โนรา ลากพระ แข่งโพน ร่วมกับวิทยาลัยนาฏศิลป์

นครศรีธรรมราช รูปแบบของการแสดงเป็นระบำที่แสดงให้เห็นขั้นตอนการ
แข่งขันกลองพรกของชาวจังหวัดพัทลุงโดยใช้กลองพรก ซึ่งเป็นกลองขนาดเล็กที่
นิยมแข่งขันในงานประเพณีแข่งโพนลากพระและได้นำดนตรีพื้นเมืองภาคใต้มา
ประกอบเข้ากับท่ารำ (พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร, 2558: 156)

แนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงระบำรีนเริงกะลาเอรี

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบำรีนเริงกะลาเอรี มีด้วยกันทั้งหมด 3 เพลงได้แก่

- 1) เพลงนางนวลจับคู่ (ประพันธ์ใหม่)
- 2) เพลงมะพร้าวเล่นลม (ประพันธ์ใหม่)
- 3) เพลงโปรดก (ประพันธ์ใหม่)

ก่อนจะเข้าเพลงนางนวลจับคู่เพื่อให้ผู้แสดงออกมารำนั้น มีการใช้ดนตรีนำมาก่อนโดยการให้
ปี่เป่าขึ้นด้วย “ต้อย ตะลิด” คล้ายกับการขึ้นเพลงเชิดด้วยปี่ในของวงปี่พาทย์ เนื่องด้วยระบำนี้มี
ลักษณะสำคัญคือการแสดงท่ารำการแข่งกลองพรก ในการแข่งกลองพรกจริง ๆ จะตีแข่งกันโดยใช้
จังหวัดคล้ายกับเพลงเชิด จึงนำเอาลักษณะการบรรเลงเพลงเชิดของวงปี่พาทย์มาสร้างเอกลักษณ์
ให้กับระบำนี้ เมื่อปี่เป่าขึ้น “ต้อย ตะลิด” แล้ว จะต่อด้วยการเป่าโห่ เครื่องกำกับจังหวะตีเป็นจังหวะ
เร็วแล้วลงเครื่อง

จากนั้นจึงเริ่มบรรเลงเพลงนางนวลจับคู่ ผู้แสดงเริ่มรำออกมาเป็นคู่ ๆ หญิง-ชาย เพลงนี้เป็น
เพลงที่ประพันธ์ใหม่โดยครูอำนาจ นุ่นเอียด เดิมประพันธ์เพื่อประกอบการแสดงในชุดระบำทัศนศิลป์
ถิ่นตะลุง แต่เมื่อนำมาประกอบการแสดงระบำรีนเริงกะลาเอรี ได้เปลี่ยนกลุ่มเสียงที่ใช้เป็นกลุ่มเสียง
ปัญญาลที่ 1 (ฟซลxดทรx) ของเดิมเป็นกลุ่มเสียงปัญญาลที่ 5 (ดรมxซลx) เหตุที่นำเพลงนี้มาใช้เพราะมี
ทำนองที่สอดคล้องกับหน้าทับปาเต๊ะ (- - - ปะ/ - - เเทงเทง/ เเทงเทง-ปะ/ - -เทงเทง) ซึ่งให้อารมณ์
ความรื่นเริงตามแนวคิดของการแสดง และชื่อเพลงยังให้ความหมายที่ตรงกับการแสดงการรำเป็นคู่
หญิง-ชายอีกด้วย

ลำดับถัดมาเป็นหัวใจสำคัญของการแสดงคือรำท่าการแข่งตีกลองพรก ผู้แสดงมีการนำกลอง
พรกมาตีจริง ๆ เข้ากับดนตรีที่บรรเลงประกอบ จังหวะที่ใช้เป็นจังหวะเชิด โดยการตีเชิด 24 ไม้หรือ
24 จังหวะ แล้วร้วส่งท้ายอีก 4 จังหวะ วนในลักษณะนี้หลายเที่ยว ครูอำนาจ นุ่นเอียด จึงต้องมีการ
ประพันธ์ขึ้นใหม่ เพราะเพลงดั้งเดิมที่มี ไม่มีเพลงใดมีลักษณะสอดคล้องกับหน้าทับลักษณะนี้ เพลงนี้
ให้ชื่อว่า “มะพร้าวเล่นลม” เพราะมีทำนองที่พลิ้วไหวคล้ายใบมะพร้าวที่โดนลมพัด

ลำดับสุดท้ายเมื่อแสดงท่ารำการแข่งขันตีกลองพรกเสร็จสิ้นลง ผู้แสดงรำเข้าเวที ใช้จังหวะหน้าทับเดิมเหมือนตอนออกมา (หน้าทับปาเต๊ะ) แต่เพลงเปลี่ยนเป็นเพลงโพรดก ซึ่งเป็นเพลงประพันธ์ใหม่เช่นกัน โดยการนำเอาทำนองเพลงที่มีอยู่แล้วมาเรียบเรียงใหม่ และตกแต่งกระสวนทำนองให้มีการกระชั้นเล่นกับจังหวะหน้าทับปาเต๊ะได้อย่างลงตัวสวยงาม

4.2.6 ระบำตะลุงนฤตย์

ประวัติที่มาของการแสดงระบำตะลุงนฤตย์

ระบำตะลุงนฤตย์ เป็นระบำพื้นเมืองภาคใต้ ที่ประดิษฐ์ขึ้น โดยนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง ปีการศึกษา 2535 วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง ร่วมกันประดิษฐ์ท่ารำโดยนำท่ารำโนรามาดัดแปลงได้อย่างเหมาะสมกับการแสดง ในลักษณะระบำ (พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร, 2558: 78)

แนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงระบำตะลุงนฤตย์

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบำตะลุงนฤตย์ มีด้วยกันทั้งหมด 3 เพลงได้แก่

- 1) เพลงกราวตลุง
- 2) เพลงสะท้อนเมืองใต้
- 3) เพลงดาวตลุง

ระบำนี้ใช้กระบวนการสร้างสรรค์โดยคิดดนตรีมาก่อนท่ารำ ให้แนวคิดมาให้ใช้จังหวะและเพลงของหนังตะลุง เพลงที่นำมาเรียบเรียงจึงเป็นเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงหนังตะลุงทั้งสิ้น โดยท่ารำนั้น จะนำท่ารำของโนรามาดัดแปลงให้อยู่ในลักษณะระบำ เพลงแรกเป็นเพลงกราวตลุง ในการแสดงหนังตะลุง เพลงนี้จะเป็นเพลงออกเจ้าเมืองในฉากแรก จึงนำเพลงนี้มาเป็นเพลงปฐมบทของระบำ เพลงถัดมาใช้เพลงสะท้อนเมืองใต้เพื่อสื่อในความเป็นระบำภาคใต้ สุดท้ายใช้เพลงดาวตลุง ซึ่งเป็นเพลงที่มีกลุ่มเสียงเดียวกับเพลงสะท้อนเมืองใต้ เพื่อให้ความกลมกลืนลื่นไหลในการฟัง ใช้บรรเลงให้ผู้รำเข้าเวทีเพื่อจบการแสดง

4.2.7 ระบำหัตถศิลป์ถิ่นตะลุง

ประวัติที่มาของการแสดงระบำหัตถศิลป์ถิ่นตะลุง

ระบำหัตถศิลป์ถิ่นตะลุง เป็นระบำชุดใหม่ที่วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ กลับทั้งเป็นการส่งเสริมศิลปาชีพหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด

พัทลุง เช่น หัตถกรรมกระจูดทะเลน้อยอันอยู่ในโครงการศิลปาชีพ ในโครงการ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ หัตถกรรมกะลาชัยบุรี ผ้าทอยกดอกบ้าน แพรกหา-ลานข่อย หัตถกรรมกลองพรกบ้านทุ่งชิงหมิง และหัตถกรรมตัวหนัง ตะลุงบางแก้ว ผสมผสานกับทำรำนาวฏศิลป์พื้นเมือง ทำรำ เริ่มจากผู้แสดง เลียนแบบท่าทางของตัวหนังตะลุงกล่าวแนะนำผลิตภัณฑ์ทั้ง 5 ประเภท จากนั้น เป็นการร่ายรำ โชว์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอยกดอกบ้านแพรกหา-ลานข่อย ผลิตภัณฑ์ตัวหนังตะลุงบางแก้ว จับด้วยการเพ็ญระบำร่วมกันชื่นชมผลิตภัณฑ์ ซึ่งทำรำต่าง ๆ ของระบำชุดนี้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมพื้นบ้าน ภาคใต้และเป็นการโชว์ผลิตภัณฑ์อันขึ้นชื่อของจังหวัดพัทลุง ตลอดจนเป็นการ เผยแพร่ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย (พรเทพ บุญจันทร์ เพ็ชร์, 2558: 198)

แนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงระบำหัตถศิลป์ถิ่นตะลุง

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบำหัตถศิลป์ถิ่นตะลุง มีด้วยกันทั้งหมด 5 เพลงได้แก่

- 1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)
- 2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)
- 3) เพลงนางนางแอ่นเล่นน้ำ (ประพันธ์ใหม่)
- 4) เพลงนางนวลจับคู่ (ประพันธ์ใหม่)
- 5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนังตะลุง)

แนวคิดของระบำนี้ คือการนำเสนอหัตถกรรมท้องถิ่นในจังหวัดพัทลุง สื่อสารผ่านการแสดง ระบำพื้นเมือง ดนตรีที่ใช้ประกอบจึงใช้วงดนตรีภาคใต้ตอนบนที่เป็นดนตรีหนังตะลุงและโนรา

ในช่วงแรก นักแสดงออก ใช้การขึ้นหัวปี ขึ้นเครื่อง บรรเลงเพลงดำเนิน ลงเครื่องแล้วขับ กลอนแปดแบบหนังตะลุง ลักษณะการบรรเลงนี้เป็นแบบแผนการบรรเลงดนตรีหนังตะลุง ระหว่าง บรรเลงเพลงดำเนินมีการขับทำนองคาถาในแบบหนังตะลุง “ว่า ออ” ในบทกลอน จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับ หัตถกรรมท้องถิ่นที่นำมาเสนอ ถ่ายทอดผ่านตัวแสดงที่เป็นตัวหนังตะลุงคน

จากนั้น ตัวหนังตะลุงคนเข้าฉาก เหลือไว้แต่ผู้รำ ร่ายรำในท่าต่าง ๆ ดนตรียังคงใช้เพลง ประเภทเพลงดำเนิน แต่เปลี่ยนเพลงบรรเลง เพราะความเร็วของจังหวะในช่วงนี้ เป็นจังหวะช้า ซึ่ง หน้าทับที่ใช้ ไม่ได้ใช้หน้าทับเสมอเครื่อง แต่เป็นหน้าทับที่ทำขึ้นมาโดยเฉพาะ ความยาว 8 จังหวะ ตีวนไป

ลำดับถัดมา ท่ารำจะมีความกระฉับกระเฉงไปอย่างรวดเร็ว ดนตรีถอนเปลี่ยนเป็นจังหวะเร็ว ลักษณะหน้าทับที่ใช้ กลองตุ้มจะมีความโดดเด่นในการบรรเลงมากกว่าทับ ทำหน้าที่เดินหน้าทับเป็นหลัก คล้ายกับประเภทหน้าทับของเพลงสำเนียงจีน แต่ในที่นี้ไม่ได้เหมือนเสียทีเดียว เพลงที่ใช้จึงมีทำนองคล้ายกับเพลงจีนซิมเล็ก สองชั้น ท่อน 1 เป็นเพลงที่ครูอำนาจ นุ่นเอียด ประพันธ์ขึ้นใหม่ให้ชื่อว่าเพลง “นกนางแอ่นเล่นน้ำ” ซึ่งในการประพันธ์นั้นก็ใช้เพลงจีนซิมเล็กมาเป็นแนวทางในการประพันธ์ แต่มีทำนองที่สั้นกว่า มีความกระชับเหมาะสมกับเป็นเพลงพื้นบ้าน และมีทำนองวรรคทำยที่สามารถบ่งบอกถึงการจบเพลงได้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้บรรเลงทับมีความสะดวกในการบาส่งทำยเพลง

ลำดับถัดมาเป็นเพลงนางนวลจับคู่ ซึ่งเป็นเพลงที่ครูอำนาจเพลงประพันธ์ใหม่เช่นกัน เนื่องด้วยหน้าทับที่ใช้เป็นหน้าทับ “ปาเต๊ะ” ความยาวของท่ารำที่จะเปลี่ยนท่า มีการกำหนดตายตัว หาเพลงที่มีความสอดคล้องกับหน้าทับและท่ารำได้ยาก จึงได้ประพันธ์ใหม่ให้เป็นไปตามเงื่อนไขดังกล่าว

ลำดับสุดท้ายเป็นการรำเข้าฉากของผู้แสดง ดนตรีใช้เพลงประเภทเพลงบรรเลงโซ่วังของหนังตะลุงที่เป็นการบรรเลงก่อนทำการแสดง มาเป็นเพลงเรีงระบำให้ความสนุกสนานไพเราะก่อนที่จะจบการแสดง

4.2.8 ระบำกีนนร่อนรำ

ประวัติที่มาของการแสดงระบำกีนนร่อนรำ

ระบำกีนนร่อนรำ เป็นนาฏศิลป์พื้นบ้านภาคใต้ที่ได้สร้างสรรค์ประดิษฐ์ท่ารำขึ้นจากนิทานพื้นบ้าน ฉบับมโนราชนิเวศ ซึ่งเนื้อเรื่องตอนนี้มีอยู่ว่า มโนห์รา เป็นกษัตริย์ ธิดาองค์เล็กของท้าวทุมพร แห่งสุวรรณนคร เขาไกรลาส ทุกคืนวันเพ็ญ นางมโนห์รากับพี่อีก 6 นาง คือ จันจุหรี ศรีสุรัต พิม พัด รัชดา วิมาลา จะพากันบินมาเล่นน้ำ ในสระอนาคตาชยาป่าหิมพานต์เป็นที่สนุกสนาน

ผู้ประดิษฐ์ท่ารำ เป็นมรดกใต้ชุดที่ 10 ของวิทยาลัยครูสงขลาประดิษฐ์ขึ้น โดยนักศึกษาวิชาเอก นาฏศิลป์ ครุศาสตร์บัณฑิต รุ่นที่ 10 ปีการศึกษา 2531 (พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร, 2558: 21)

แต่เดิมระบำนี้มีชื่อว่า ระบำชี้หนอน นักศึกษาวิชาเอกนาฏศิลป์ ครุศาสตร์บัณฑิตของวิทยาลัยครูสงขลาเป็นผู้ประดิษฐ์ขึ้น ในภายหลังก็ได้นำมาปรับปรุงแบบท่ารำและดนตรีใหม่ทั้งหมด และใช้ชื่อว่า ระบำกีนนร่อนรำ โดย

มอบหมายให้ครุอำนาจ นุ่นเอียด เป็นผู้เรียบเรียงดนตรี (พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร์,
สัมภาษณ์, 8 ตุลาคม 2563)

แนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงระบำกนินรอรอนรำ

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบำกนินรอรอนรำ มีด้วยกันทั้งหมด 9 เพลงได้แก่

- 1) เพลงผีเสื้อตอมดอกไม้ (เพลงดำเนิน)
- 2) เพลงซึกใบ
- 3) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงจับระบำ)
- 4) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงนาตข้า)
- 5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงนาตข้า)
- 6) เพลงนาตปรายหน้าบท
- 7) เพลงกระบี่กระบอง (ประพันธ์ใหม่)
- 8) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)
- 9) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงถอนบท)

ระบำชุดนี้ถือเป็นการนำระบำชี่หนอนเก่ามาปรับปรุงให้มีความเป็นมาตรฐาน โดยเฉพาะเรื่อง
การบรรเลงดนตรีประกอบท่ารำ ซึ่งเดิมทีระบำชี่หนอนไม่ได้กำหนดเพลงบรรเลงให้เป็นแบบแผน
มากมายนัก วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงได้นำมาปรับปรุงโดยคิดท่ารำใหม่ กำหนดเพลงประกอบท่ารำ
ใหม่ เปลี่ยนชื่อการแสดงใหม่ โดยใช้ชื่อว่า ระบำกนินรอรอนรำ แต่ยังคงรักษาแนวคิดของระบำชี่หนอน
ไว้ให้คงอยู่ กล่าวคือ ระบำนี้เป็นการนำการแสดงการรำโนรา ในเรื่องราวตอนกนินรีทั้ง 7 นางมาเล่นน้ำ
ในสระอนาคตาตชายป่าหิมพานต์มานำเสนอใหม่ในรูปแบบของระบำ ดังนั้นเพลงและหน้าทับที่ใช้
ประกอบการแสดงจึงเป็นไปตามขนบการบรรเลงดนตรีโนราทั้งสิ้น ปกติในการบรรเลงเพลง
ประกอบการรำโนรานั้น เพลงที่ใช้จะขึ้นอยู่กับนายปี ที่จะเลือกเพลงมาบรรเลงประกอบกับท่ารำต่าง ๆ
ขึ้นอยู่กับความสามารถและประสบการณ์ของนายปีแต่ละคน แต่ในระบำกนินรอรอนรำนี้ มีการกำหนด
เพลงที่ใช้ประกอบท่ารำต่าง ๆ ให้เป็นแบบแผน โดยใช้เพลงประกอบการรำโนราตามแบบฉบับของครู
อำนาจ นุ่นเอียด

ในส่วนของเพลงกระบี่กระบองนั้น เป็นเพลงที่ครุอำนาจ นุ่นเอียด ได้ประพันธ์ขึ้นใหม่เพื่อใช้
บรรเลงประกอบการรำโนราตอนกนินรีเล่นน้ำ ซึ่งการรำในช่วงนี้จะมีจังหวะหน้าทับเฉพาะที่มีความ
พิเศษ มีการทอนอัตราส่วนจังหวะ จึงไม่สามารถนำเพลงใด ๆ ที่มีอยู่มาบรรเลงประกอบได้แบบลงตัว
สวยงาม ครุอำนาจจึงได้ประพันธ์เพลงนี้ขึ้นมา มีทำนองดังนี้

| | | | | | | | |
|-----------------------------|---------|-------|---------|---------|--------|------|--------|
| ---- | - ช - ม | รตรม | - ช - ล | -- ทล | รึดท์ล | ชลทล | รึดท์ล |
| บรรทัดที่ 1 บรรเลง 3 เที้ยว | | | | | | | |
| ---- | ชดท์ล | ---- | รึดท์ล | ---- | ชดท์ล | ---- | รึดท์ล |
| ชดท์ล | รึดท์ล | ชดท์ล | รึดท์ล | - ร - ม | ชลทล | | |

4.2.9 ระเบำชนว้ว

ประวัติที่มาของการแสดงระเบำชนว้ว

เกิดขึ้นจากนักศึกษาวชิรชานาฏศิลป์ เมื่อปี พ.ศ. 2554 ได้ทำขึ้นจากการศึกษาประวัติความเป็นมา องค์ประกอบ พิธีกรรม และความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการชว้ว พบว้วก็หาชนว้วมีบทบาทต่อวิถีชีวิตของชาวภาคใต้ มีอาชีพต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกีฬาชนว้วเกิดขึ้น เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชนนั้น ๆ อีกทั้งยังทำให้เกิดศิลปวัฒนธรรมขึ้นในหลาย ๆ อย่าง เช่น การถักปลอกสวมเชว้ว สร้อยคอว้ว ผ้าผูกคอว้ว นอกจากนี้ยังมีภาษาอันเนื่องมาจากการตั้งชื่อว้ว การเรียกท้วาทงลักษณะการชว้วของผู้ชว้ว จะได้รับความเพลิดเพลินสนุกสนานกับลีลาท้วาทงการเลียนแบบจากระรรมชาติของว้วชน โดยเฉพาะก่อนการชว้วจะม่มีการประกบคู่เรียกว้ว “การเปรี้ยวว้ว” เป็นการเปรี้ยวคู่ก่อนที่ว้วจะชนกัน ซึ่งการประดิษฐ์ท้วาทงในระเบำชนว้วนี้ เป็นเลียนแบบจากระรรมชาติของว้วชนท้ว้วขึ้น เพื่อต้องการให้ผู้ชว้วได้เข้าถึงวัฒนธรรมการละเล่นกีฬาพื้นบ้านชนิดนี้ การแสดงที่เน้นลีลาการชว้ว ซึ่งประดิษฐ์ออกมาเป็นท้วาทงพื้นบ้านภาคใต้อีกชุดหนึ่ง (พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร, สัมภาษณ์, 8 ตุลาคม 2563)

แนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงระเบำชนว้ว

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระเบำชนว้ว มีด้วยกันท้ว้วหมด 4 เพลงได้แก่

- 1) เพลงนางหงส์
- 2) เพลงเสื่อป่า
- 3) เพลงกาต้ว้า
- 4) เพลงชะนีร้องไห้

ระบำนี้นี้เป็นการนำเอาวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของชาวภาคใต้ คือการชนวัวมาทำเป็นทำรำ เลียนแบบอริยาบถต่าง ๆ ของวัวในสถานภาพที่เป็นวัวชน

เริ่มต้นด้วยการขึ้นหัวปี แล้วเสมอเครื่องตามแบบฉบับของดนตรีพื้นเมืองภาคใต้หนึ่งตระกูล- โนรา ใช้เพลงนางหงส์บรรเลงเสมอเครื่อง เป็นเพลงที่ความยาว 4 บรรทัด มีความเหมาะสมกับการ แสดงที่เป็นการนำวัวมาเปรียบคู่กันได้ดี

ลำดับถัดมาเป็นทำรำที่เป็นการชนของวัว จังหวะหน้าทับและเพลงที่ใช้ให้ความสนุกสนาน ใช้ เพลงเสื่อป่า ซึ่งเป็นทำนองพื้นบ้านเพลงหนึ่งที่ใช้เล่นในราววงเวียนครก แต่เพลงนี้ไม่ได้มีการตั้งชื่อเพลง ไว้ ผู้บรรเลงเพลงก็บรรเลงโดยรับการถ่ายทอดกันมาโดยไม่ทราบชื่อเพลง ครูอำนาจ นุ่นเอียด ได้นำมาใช้ จึงตั้งชื่อเพลงว่า เสื่อป่า

ลำดับถัดมาเป็นเหตุการณ์แสดงถึงความพ่ายแพ้ของวัวฝ่ายหนึ่ง การได้รับความเจ็บปวดจาก การแข่งขัน จึงมีการร้องโอดครวญ ดนตรีจะทำการบรรเลงในลักษณะการร้องโอดครวญ โดยปีใช้วิธีการเป่าเปลี่ยนเสียงร้องให้

ลำดับสุดท้ายเป็นการรำแสดงตัวของผู้ชนะในการชน ใช้เพลงกาดำ เพื่อแสดงถึงความฮึกเหิม ดีใจ จากนั้นก็เป็นการรำเข้าเวที ใช้เพลงชนะนักร้องให้เพื่อเป็นการจบแสดง

4.2.10 ระบำซัดตัม

ประวัติที่มาของการแสดงระบำซัดตัม

ระบำซัดตัม ทำขึ้นเนื่องจากจะนำไปแสดงในงานแข่งโพน-ลากพระ ของ จังหวัดพัทลุง เมื่อปี พ.ศ. 2543 ทำรำที่ใช้ในระบำก็เป็นการถอดแบบมาจากการ เล่นกีฬาซัดตัมจริง ๆ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของจังหวัดพัทลุง เมื่อเสร็จจาก การลากเรือพระแล้ว ก็จะไปแข่งขันซัดตัมต่อ แต่ระบำซัดตัมนี้ ค่อนข้างจะแสดง ยาก ผู้แสดงต้องฝึกซ้อมมาเป็นอย่างดี เพราะในการแสดงนั้นจะต้องทำการซัดตัม กันจริง ๆ ซึ่งอาจจะเกิดอันตรายขึ้นได้ จึงไม่ค่อยมีโอกาสได้ทำการแสดงสัก เท่าไหร่ (พรเทพ บุญจันทร์เพชร, สัมภาษณ์, 8 ตุลาคม 2563)

แนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงระบำซัดตัม

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบำซัดตัม มีด้วยกันทั้งหมด 3 เพลงได้แก่

- 1) เพลงนกระยางหาปลา
- 2) เพลงพระรามแผลงศร (ประพันธ์ใหม่)
- 3) เพลงบัวถูกคลื่น

ระบำนี้นี้เป็นการนำเอาวัฒนธรรมพื้นบ้านการแข่งขันซัดตัมของจังหวัดพัทลุงมาสร้างเป็นทำรำ
ในลักษณะต่าง ๆ ในรูปแบบของระบำ

เริ่มต้นด้วยปีเป่าทำนองขึ้นเหมือนเพลงกระปี่ลีลา สองชั้น ที่ใช้ประกอบการรำไหว้ครูกระปี่
กระบอง ใช้ทำนองแควรรคขึ้นของเพลงกระปี่ลีลาแล้วทำทำนองจบดังนี้

| | | | | | | | |
|--------|-------|----------|----------|--------|---------|-------|---------|
| --- ริ | --- ท | - ริ - ล | - ท - ริ | - มริท | - ล - ฟ | - ทลฟ | - ม - ร |
|--------|-------|----------|----------|--------|---------|-------|---------|

จากนั้นใช้เพลงนกระยางหาปลา เป็นทำนองเพลงพื้นบ้านเพลงหนึ่งที่ไม่ทราบชื่อ เมื่อครู
อำนาจ นุ่นเอียด นำมาใช้จึงได้ตั้งชื่อเพลงว่า นกระยางหาปลา ในเพลงนี้เป็นการเปรียบคู่ที่จะแข่งซัด
ตัม

จากนั้นใช้เพลงพระรามแผลงศร เป็นเพลงที่ครูอำนาจ นุ่นเอียด ได้ประพันธ์ขึ้นใหม่ โดยนำ
ทำนองขึ้นของเพลงแขกต้อยหม้อ สามชั้น มาเป็นแนวทำนองในท่อนขึ้น ในทำนองช่วงท้ายได้นำเอา
ทำนองเพลงไทยลูกทุ่งเพลงหนึ่งชื่อว่า “เพลงนางฟ้ายังอาย” มาเป็นแนวทำนองในการประพันธ์ ใน
ฉากของการแสดงระบำช่วงนี้ เป็นการโชว์ลีลาทำรำของผู้แสดงที่จะแข่งขันซัดตัม

ลำดับถัดมาเป็นช่วงของการรำที่เป็นการซัดตัม จังหวะหน้าทับที่ใช้จะมีลักษณะคล้ายจังหวะ
Tango แต่จะบรรเลงให้มีความดุเดือด โดยเน้นความสนุกสนานเปลือย เพลงที่ใช้จึงต้องมีลักษณะ
ทำนองที่สอดคล้องกับจังหวะหน้าทับและอารมณ์ของการแสดง จึงใช้เพลงบัวถูกคลื่น เป็นเพลง
บรรเลงเพลงหนึ่งในการแสดงราววงเวียนครกที่บรรเลงในจังหวะ Tango มาบรรเลงประกอบการแสดง
ในช่วงนี้

ลำดับสุดท้ายเป็นการรำในบทบาทที่การแข่งขันเสร็จสิ้น รู้ผลแพ้ชนะแล้ว นักแสดงรำเข้าเวที
ใช้เพลงเหมือนกับตอนเปรียบคู่ คือเพลงนกระยางหาปลา เป็นอันจบการแสดง

4.2.11 ระบำसानจูด

ประวัติที่มาของการแสดงระบำसानจูด

ระบำसानจูด จูด หรือกระจูดเป็นพืชพันธุ์ไม้ชนิดหนึ่งในวงศ์
Cyperaceae ลำต้นกลมภายในกลวงและมีเยื่ออ่อน ยุ่ม ทำนเป็นข้อ ๆ เป็นพืชที่
ทำรายได้ให้แก่ชาวภาคใต้โดยเฉพาะชาวทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ซึ่งยึดอาชีพใน
การสานเสื่อกระจูดแนะนำไปประดิษฐ์เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ต่างๆอันเป็น
ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ทางส่วนของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เข้าไปแนะนำกรรมวิธีใน
การผลิตช่วยเสริมแนวคิดเรื่องรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของคนรุ่น

ใหม่ สามารถขยายตลาดให้กว้างขึ้นกว่าเดิม เช่น ทำเป็นสื่อสำหรับใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว กระเป๋าถือ หมวกแบบต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางและแพร่หลาย นายบุญเลิศ ทองสาส์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง จึงเกิดความคิดที่จะสร้างระบำขึ้นมาให้ชื่อว่า “ระบำसानจูด” เพื่อจะได้เป็นเอกลักษณ์ทางศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านในอาชีพการสานกระจูด โดยได้มอบให้ครูอาจารย์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง คิดประดิษฐ์และปรับปรุงท่ารำให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เริ่มจากการปลูกระกระจูดในนา การถอนกระจูด การตัดหัวกระจูดทิ้ง นำกระจูดไปคลุกกับโคลน ตาก แหะยับ และตำกระจูดให้แบนแล้วนำไปสานเป็นภาชนะสิ่งของเครื่องใช้ จากนั้นจะมีการเรียงระบำอย่างสนุกสนานและโซ่ผลิติดำเนิน กระจูดแสดงให้ชม ระบำชุดนี้คิดประดิษฐ์ท่ารำเมื่อ พ.ศ. 2530 โดยคณะครูอาจารย์ออกเก็บข้อมูลเรื่องกระจูดศึกษาค้นคว้าประวัติและรายละเอียดของกระจูดและเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์สอบถามและสาธิตจากชาวบ้านตำบลทะเลน้อย เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์แล้วจึงได้นำมาประดิษฐ์ท่ารำและเรียบเรียงตามลำดับ ในรูปแบบของนาฏศิลป์พื้นเมืองภาคใต้แบ่งผู้แสดงออกเป็นชายหญิง ใช้ท่ารำภาคใต้ประยุกต์เข้ากับลีลาของศิลปะอาชีพ เข้ากับจังหวะเพลงพื้นเมือง ซึ่งมีนายธงชัย สารอักษร เป็นผู้ควบคุม พร้อมกันนั้นก็ได้ประดิษฐ์เครื่องแต่งกาย และเป็นที่ภาคภูมิใจของวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ที่ได้มีโอกาสนำระบำसानจูดไปแสดงเผยแพร่วัฒนธรรมในงานมหกรรมวัฒนธรรมพื้นบ้าน 30 เมื่อวันที่ 11-12 สิงหาคม 2530 ในนามของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดพัทลุงเป็นครั้งแรก ต่อมาได้ปรับท่ารำให้สั้นลงเพื่อนำไปแสดงเนื่องในงานนิทรรศการดนตรีและนาฏศิลป์ 4 ภาค ประจำปี 2531 ณ วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ กรมศิลปากร เมื่อวันที่ 24-31 มกราคม 2531 โดยมีนางวิไลลักษณ์ ทองสาส์ เป็นที่ปรึกษาทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของ นายบุญเลิศ ทองสาส์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ระบำसानจูด ใช้เพลงพื้นเมืองของภาคใต้หลาย ๆ เพลงมาบรรเลงติดต่อเข้าเป็นเพลงเดียวกัน (พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร, 2558: 183)

แนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงระบำसानจูด

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบำसानจูด มีด้วยกันทั้งหมด 5 เพลงได้แก่

- 1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงออกนางทาสี)
- 2) เพลง ปักซีใต้บ้านเรา
- 3) เพลง หักคอไอ้เท่ง
- 4) เพลง สะตอเมืองใต้ (ประพันธ์เพิ่มเติม)
- 5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

ระบำนีเป็นการนำเอาอาชีพการงานกระจุยของคนในแถบทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง มาเป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์เป็นการแสดงระบำพื้นเมือง โดยการศึกษาขั้นตอนในการทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ทำด้วยกระจุยมาเป็นท่ารำในเชิงนาฏศิลป์

เริ่มการแสดง ปี่จะเป่าขึ้นมา “ต้อย ตะลิด” หรือเทียบเคียงกับตัวโน้ตเสียง ลา ที่ จากนั้นโยหยา ปี่ เครื่องกำกับจังหวะตีรั้วแล้วลง ในกระบวนการเริ่มของดนตรีในลักษณะนี้ เพื่อให้เกิดความแตกต่างไปจากการแสดงหนังตะลุงและโนราทั่วไป

ตัวแสดงเริ่มออก ใช้เพลง ๆ หนึ่งที่เรียกตามบริบทการใช้ว่า เพลงออกนางทาสี ซึ่งใช้กันในการแสดงโนรา เป็นเพลงแนวสนุกสนานรื่นเริง จากนั้นก็เปลี่ยนเพลงเป็นเพลงปักซีใต้บ้านเรา หักคอไอ้เท่ง สะตอเมืองใต้ ในเพลงสะตอเมืองใต้นี้ ครูอำนาจ นุ่นเอียด ได้ประพันธ์ท่อนสร้อยเพิ่มเติม ความยาว 1 บรรทัด เพื่อการสื่อสารระหว่างดนตรีกับผู้รำให้มีความสะดวกในการนับจำนวนเที่ยว และเพิ่มอรรถรสในการฟังให้ดียิ่งขึ้น มีทำนองดังนี้

| | | | | | | | |
|------|------|---------|------------|--------|-------------|--------|----------|
| ---- | ---- | - ซ - ล | - ตี - รี่ | -- ซมี | รี้ตี - รี่ | -- ซมี | รี้ตีลดี |
|------|------|---------|------------|--------|-------------|--------|----------|

ดนตรีจะบรรเลงเพลงไปก่อน 2 เที่ยว แล้วบรรเลงท่อนสร้อย 2 เที่ยว บรรเลงซ้ำแบบนี้ไปเรื่อย ๆ จนหมดท่ารำ จึงเปลี่ยนเพลงเป็นเพลงประเภทเพลงดำเนิน จังหวะหน้าทับก็ตีเป็นหน้าทับเสมอเครื่องแล้วทอดลง ผู้แสดงทั้งหมดก็จะรำค่างท่ารำไว้บนเวที จากนั้นดนตรีบรรเลงเพลงออกนางทาสีอีกครั้งเพื่อส่งผู้แสดงเข้าเวที

ในระบำนี การบรรเลงเพลงจะเป็นไปอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มเพลงออกนางทาสีจนมาถึงเพลงดำเนิน แต่หน้าทับที่ใช้จะเปลี่ยนไปตามท่ารำของนักแสดง ระบำนีจึงต้องใช้เพลงที่มีลักษณะทำนองใกล้เคียงกันมาร้อยต่อกันอย่างลงตัว

4.2.12 ระบำพราวน

ประวัติที่มาของการแสดงระบำพราวน

ระบำพราวน พราวนเป็นตัวตลกของโนรา เมื่อเวลาแสดงจะสวมหน้ากาก เรียกว่า “หน้าพราวน” ท่ารำของพราวนเป็นท่ารำที่ตลก และแสดงออกถึงความ

มันคงไม่มีท่ารำที่ตายตัว และท่ารำนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคคลที่แสดง
ใน พ.ศ 2529 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงได้นำท่ารำพรานมาประดิษฐ์เป็นชุดการ
แสดงจากท่าทางของพรานโนราในลักษณะระบำ (พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร, 2558:
127)

แนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงระบำพราน

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบำพราน มีด้วยกันทั้งหมด 5 เพลงได้แก่

- 1) เพลงนางหงส์
- 2) เพลงระบำพราน (ดัดแปลงทำนอง)
- 3) เพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการ (ดัดแปลงทำนอง)
- 4) เพลงก่อนเหิน (ฝรั่งำเท้า)
- 5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงถอนบท)

ระบำชุดนี้เป็นการนำเอาตัวแสดงหนึ่งของการแสดงโนราที่มีชื่อว่า “พรานบุญ” มาจัด
กระบวนท่าให้มีแบบแผนชัดเจนเป็นรูปแบบของระบำ ดังนั้นทำนองเพลงและจังหวะหน้าทับที่ใช้ก็จะ
เป็นการหยิบยืมมาจากดนตรีประกอบการแสดงโนราในส่วนของกรอกพรานบุญ

เริ่มแรกด้วยการขึ้นหัวปี ขึ้นเครื่อง เสมอเครื่องใช้เพลงนางหงส์ ซึ่งเป็นเพลงเสมอเครื่องที่
นิยมใช้ในการบรรเลงเสมอเครื่องโนราในแบบฉบับของครูอำนาจ นุ่นเอียด ซึ่งนายปีหลาย ๆ คนก็นิยม
ใช้เพลงนี้มาบรรเลงเสมอเครื่องด้วยเช่นเดียวกัน จากนั้นทับตีปากเป็นจังหวะเหมือนโนรารำสอดสร้อย
แล้วรัวเพื่อให้ผู้แสดงนายพรานออกมารำเดิน เมื่อนายพรานออกมาแล้วจึงใช้เพลงระบำพราน เพลงนี้
เป็นเพลงที่ครูอำนาจ นุ่นเอียด ดัดแปลงทำนองมาจากเพลงลาวสมเด็จที่เป็นแบบฉบับของเพลงลาว
สมเด็จแบบเพลงพื้นบ้าน กล่าวคือ ลาวสมเด็จนี้จะนำเอาทำนองทำยามาเป็นทำนองขึ้น และมีการ
ตกแต่งทำนองให้มีสำเนียงเป็นสำเนียงภาคใต้ ครูอำนาจได้นำมาดัดแปลงทำนองให้มีความรวบรัด ให้
กระชับเป็นจังหวะระบำเพื่อใช้ประกอบการเต้นระบำของพราน

จากนั้นเมื่อหมดท่าการเต้นระบำ ก็จะเข้าในกระบวนท่ารวดเร็ว ใช้เพลงเจ้าเมืองออกสั่ง
ราชการ ซึ่งเพลงนี้เรียกชื่อตามหน้าที่ที่ใช้ในการประกอบการแสดงหนังตะลุงในตอนเจ้าเมืองกำลังจะ
ว่าราชการ แต่เพลงนี้ เดิมนี้เป็นเพลงอัตราจังหวะสองชั้น เมื่อครั้งจะนำมาบรรเลงเป็นจังหวะนา
เร็วก็น่าจะไม่เหมาะสม เพราะทำนองมีตัวโน้ตค่อนข้างถี่ ครูอำนาจ นุ่นเอียด จึงนำทำนองมารวบรวมให้
ความกระชับให้สามารถบรรเลงเป็นจังหวะรวดเร็วได้สะดวก ฟังแล้วรู้สึกสนุกสนานรื่นเริง อนึ่งที่ต้อง

เลือกใช้เพลงนี้เพราะว่าเพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการ เป็นเพลงเดียวที่มีการจบแบบย้ำเสียงจบ “Tonic” ดังนี้

| | | | | | | | |
|------|--------|-----------|---------|-----------|--------|---------|----------|
| ---- | ริมพิซ | - พิ - มิ | ริตริมิ | - ตี - ริ | ซิมริต | - ซ - ล | - ท - ตี |
|------|--------|-----------|---------|-----------|--------|---------|----------|

| | |
|---------|-------|
| - ตตี - | ริตตี |
|---------|-------|

ทำนอง 2 ห้องสุดท้ายเป็นการย้ำเสียงให้เป็นลักษณะเฉพาะในการจบทำนองเร็วของพราณ เพื่อให้เกิดความแตกต่างจากทำนองเร็วของโนราทั่วไป อีกทั้งเป็นการเพิ่มอารมณ์ในการรับชมรับฟัง

ลำดับถัดไปทับบาททำนองสอดสร้อยแล้วรวบให้ผู้แสดงตั้งซุ่ม จากนั้นดนตรีทอดลง แล้วบาทเข้าทำนองสอดสร้อยอีกครั้งให้ผู้แสดงออกจากท่าตั้งซุ่ม

ลำดับถัดไปดนตรีใช้เพลงก่อนเหินในจังหวะ “เทิง ตึง” เพลงนี้เป็นเพลงภาคใต้ที่นำทำนองเพลงฝรั่งห้า สองชั้น มาดัดแปลงและตกแต่งทำนอง หน้าทับและเพลงนี้สามารถช่วยให้พราณโชว์ลีลาแบบขบขันได้ดียิ่งขึ้น จากนั้นเข้าเพลงถอนบท ลงเครื่อง เป็นการจบการแสดง

4.2.13 ระบาย้วยปี

ประวัติที่มาของการแสดงระบาย้วยปี

ระบาย้วยปี เป็นนาฏศิลป์ภาคใต้แนวอนุรักษ์สร้างสรรค์ ที่ประดิษฐ์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2546 โดยวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง มีลักษณะการแสดงที่รังสรรค์ทำรำจากการรำโนรา เพลงปี เพลงย้วยปี หรือรำล้อยปี ซึ่งเป็นรูปแบบของการรำโนราดั้งเดิม (นายปีโนรากับนายโรงเท่านั้น) ทำรำจะแสดงให้เห็นถึงความคล่องแคล่ว ความชำนาญ ปฏิภาณ อันเป็นความสามารถเฉพาะบุคคลของผู้รำโนรากับนายปี (ลูกคู่) ให้ควบคู่กันไปอย่างสอดคล้องและกลมกลืน การรำย้วยปีจัดอยู่ในประเภทมุกโต จัดแสดงได้ทุกโอกาส เช่น เมื่อมีการรำประชันโรง หรือต้องการที่จะสร้างความสนุกสนาน ผู้ประดิษฐ์ทำรำ นายพรเทพ บุญจันทร์เพชร นายจตุพล ชัยภักดี นางอริยา มิตรพัฒน์ นางจันทิมา คงเหล้า และนางอาบ คงเกลี้ยง โดยได้รับความอนุเคราะห์ทำรำโนราย้วยปีดั้งเดิมจาก โนราสร้อยเพชร ดาวรุ่ง นายน้อม คงเกลี้ยง โนราสมพงษ์น้อย ดาวรุ่ง และโนราถวิลสายพิณ จำปาทอง (พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร, 2558: 187)

แนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงระบาย้วยปี

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบำยี่เป็ง มีด้วยกันทั้งหมด 3 เพลงได้แก่

- 1) เพลงสองโหม่งกบเต็น
- 2) เพลงบุหรังกากา
- 3) เพลงตันหยง

ระบำนี้ได้ชื่อว่ามีผลสำคัญในการแสดง ในการเริ่มจึงใช้เป่าแสดงฝีมือเพียงอย่างเดียว ไม่มีเครื่องดนตรีอื่นบรรเลงประกอบ โดยการเป่านำเป็นทำนองหนึ่ง แล้วต่อด้วยทำนองขึ้นหัวปี โดยการตัดทำนองหัวปีใน 2 ช่วงแรกออก แทนด้วยทำนองนำดังกล่าว ครูอำนาจ นุ่นเอียด เป็นผู้ประพันธ์ทำนองดังกล่าวไว้ ดังนี้

| | | | | | | | |
|--------------|-------------|-------------|-------------|-------------|---------|------------|-------------|
| - ร - ม | - ช - ล | - ช - ท | - ช - ล | - ช - ม | - ช - ล | - ช - ท | - ช - ล |
| - ช - ท | - ช - ล | - ล - ล | - ล - ล | - ล - ล | --- ท | - รี้ - พี | - มี่ - พี |
| ลี้ชี่ - ลี่ | - ลี่ - ลี่ | - ชี่ - มี่ | - ลี่ - ชี่ | - ชี่ - ชี่ | --- พี | - มี่ - พี | - รี้ - มี่ |
| - มี่ - มี่ | --- รี้ | - ท - ล | - ทชล | - ล - ล | --- ช | - ม - ร | - ร - ร |
| - ร - ท | - ร - ม | - ร - ม | - ล - ช | | | | |

เมื่อจบทำนองนี้แล้ว จะเริ่มบรรเลงเพลงสองโหม่งกบเต็น โดยทับจะตีนำมาก่อน ทุกเครื่องจึงรับพร้อมกัน ผู้แสดงจึงเริ่มรำออก เพลงสองโหม่งกบเต็นนี้ เรียกชื่อตามหน้าที่ที่บรรเลงในการแสดงหนังตะลุงในช่วงของการขับกลอนสองโหม่งกบเต็น มีทำนองที่เหมาะสมกับการรำแบบก้าวเดิน ครูอำนาจจึงเลือกใช้เพลงนี้มาเป็นเพลงแรก ผู้แสดงที่ออกมาในช่วงแรก แสดงเป็นนายปี โดยจะให้ผู้แสดงหญิงแสดงเป็นโนราออกมารำยั่ว เป็นการหยอกล้อกับนายปีตามแนวคิดของระบำชุดนี้

ลำดับถัดมาผู้แสดงนายปีรำทำนองเป่าปี ดนตรีทอดลงแล้วโซว์การเป่าปีเป็นทำนองเดียวกับทำนองในช่วงแรก โดยผู้แสดงทำท่าทางการเป่าปีไปด้วย เมื่อจบทำนองโซว์ปีแล้ว ดนตรีตีจังหวะสอดสร้อยสลัดกับตีรัว เพื่อให้ผู้แสดงโนราออกมารำ การรำในช่วงแรกนั้น จะรำท่าสอดสร้อยเหมือนกับการรำโนรา จากนั้นจึงรำยี่เป็ง ดนตรีก็บรรเลงเพลงบุหรังกากาประกอบการรำนี้ เพลงนี้ ครูอำนาจ นุ่นเอียด เป็นผู้นำมาใช้กับการรำยี่เป็ง รวมถึงการรำยี่เป็งที่เป็นการแสดงโนราด้วย เนื่องด้วยเพลงมีลักษณะทำนองในท่อนที่ 2 ที่เหมือนการหยอกล้อกันระหว่างโนรากับนายปี อีกทั้งกลุ่มเสียงปัญจมูล

ของเพลงยังสามารถทำทำนองการเป่าเลียนเสียงได้สะดวก ซึ่งจะต้องสอดแทรกเข้าไปในระหว่างเพลง อีกด้วย เสียงที่ปีจะต้องทำการเป่าเลียนเสียงได้แก่คำว่า “ตัดหัว เข้ามาตะ”

ต่อมาดนตรีเปลี่ยนเพลงเป็นเพลงต้นหยง โดยหน้าทับยังใช้หน้าทับเช่นเดิม การเปลี่ยนนี้ก็ ด้วยเหตุว่า ปีจะต้องเป่าเลียนคำอีกประโยคหนึ่งได้แก่ “ตัดหัว ถอยออกไป” ซึ่งเพลงต้นหยงให้ ลักษณะทำนองและกลุ่มเสียงที่สอดคล้องกับการเป่าเลียนคำดังกล่าวได้ดี

จากนั้นเป็นการเรียงระบำโดยยังใช้เพลงเดิม และผู้แสดงทั้งหมดค่อย ๆ รำเข้าเวทีเป็นคู่ ๆ ดนตรีจึงทอดลงเป็นการจบการแสดง

4.2.14 ระบำลีลาบังกาหลิ

ประวัติที่มาของการแสดงระบำลีลาบังกาหลิ

เกิดขึ้นจากนักศึกษาวชิราวุธวิทยาลัยได้ทำขึ้นจากการศึกษาประวัติความเป็นมาและลักษณะท่าเต้นของแขกแดงที่มีชื่อเสียงในจังหวัดตรัง และจังหวัดพัทลุงจำนวน 4 คณะ คือ จังหวัดตรังจำนวน 2 คณะคือ คณะลีเกป่าถาวร สุนทรศิลป์ และคณะลีเกป่าสิทธีวราภรณ์ รำมะนารักษาศิลป์ จังหวัดพัทลุงจำนวน 2 คณะคือ คณะลีเกป่าวิภาคศิลป์ ประคั้นเสียงทอง และคณะลีเกป่าเด่นชัย สวงวนศิลป์ ซึ่งทั้ง 4 คณะนี้ยังคงทำการแสดงแบบดั้งเดิม และมีลีลาท่าทางการเต้นที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัวจากการศึกษาดังกล่าว ได้ทราบถึงหลักการและรูปแบบการเต้นแขกแดงที่มีชื่อเสียงในจังหวัดตรังและจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 คณะ เนื่องจากปัจจุบันการเต้นแขกแดงยังขาดผู้สืบทอดและไม่นิยมแสดงกันอย่างแพร่หลาย ผู้แสดงโดยส่วนใหญ่เป็นศิลปินพื้นบ้านซึ่งอยู่ในวัยชรา จึงทำให้การเต้นแขกแดงไม่เป็นที่น่าสนใจของผู้ชม หากการเต้นแขกแดงไม่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาและสืบทอด ศิลปะการแสดงพื้นบ้านแขนงนี้อาจจะสูญหายไป ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีการคิดสร้างสรรค์โดยนำบุคลิก รูปแบบ ลักษณะ และท่าเต้นแบบดั้งเดิมมาเป็นพื้นฐานในการประดิษฐ์ท่ารำแบบใหม่โดยใช้ทำนองเพลงผสมผสานกันระหว่างดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนบน และดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง ทำให้การแสดงชุดนี้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก (พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร, สัมภาษณ์, 8 ตุลาคม 2563)

แนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงระบำลีลาบังกาหลิ

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบำลีลาบังกาฬี มีด้วยกันทั้งหมด 5 เพลงได้แก่

- 1) เพลงลอยลมบน
- 2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนังตะลุง)
- 3) เพลงกล้วยติดมือลิง (ประพันธ์เพิ่มเติมจากเพลงกาต๋า)
- 4) เพลงกระจงหลงกล (ประพันธ์ใหม่)
- 5) เพลงบุหรันยาวา

ระบำชุดนี้จะแสดงถึงวัฒนธรรมของการแสดงลิเกป่าเป็นหลัก ดังนั้นเครื่องดนตรีที่ใช้ รวมถึงเพลง ก็จะยึดแนวทางลิเกป่า แต่ด้วยความเป็นระบำพื้นเมืองภาคใต้ตอนบน เครื่องดนตรีก็ยังคงใช้เครื่องดนตรีหนังตะลุงโนราเป็นหลัก เครื่องดนตรีลิเกป่านำเข้ามาเป็นส่วนเสริมเพื่อให้บรรยากาศของลิเกป่ามีความสมบูรณ์แบบในฉบับของระบำ

ในเพลงแรก ใช้เพลงลอยลมบน ซึ่งเป็นที่นิยมบรรเลงกับการแสดงลิเกป่าอยู่แล้ว เครื่องดนตรีทำนองหลักในระบำชุดนี้ยังคงใช้เป่าเช่นเดิม แต่ในเพลงแรกจะใช้เครื่องกำกับของวงดนตรีลิเกป่าซึ่งมีรำมะนาเข้ามาบรรเลงแทนทับและกลองตุ๊ก ส่วนโหม่งและฉิ่งยังคงใช้บรรเลงตามเดิม

เพลงที่สองเป็นเพลงที่ใช้บรรเลงในการแสดงหนังตะลุงเพลงหนึ่ง ไม่ทราบชื่อเรียก การบรรเลงเพลงนี้ เครื่องกำกับจังหวะเปลี่ยนมาใช้ทับและกลองตุ๊ก ทำนองเพลงให้ความสนุกสนานทำให้ท่าทางการเต้นของผู้แสดงมีความสวยงาม

ลำดับถัดมาดนตรีทอดลงเป็นการหมัดท่าเต้นของผู้แสดง รำมะนาตีนำจังหวะขึ้นมาช่วงหนึ่งเครื่องอื่นจึงรับ ใช้รำมะนาตีแทนทับและกลองตุ๊กเช่นเดียวกับเพลงแรก ส่วนเป่าเพลงกล้วยติดมือลิง ซึ่งเดิมคือเพลงกาต๋า มีเพียงท่อนเดียว ครูอำนาจ นุ่นเอียด ได้ประพันธ์ท่อนที่ 2 และ 3 เพิ่มเติมแล้วให้ชื่อใหม่ว่า เพลงกล้วยติดมือลิง เนื่องจากเพลงกาต๋า ของเดิมนั้นเป็นเพลงที่สั้น แต่กระบวนท่ารำของผู้แสดงนั้นมีความยาว จึงต้องประพันธ์เพิ่มเติมขึ้นมา จากนั้นดนตรีทอดลง

เพลงถัดมา เครื่องกำกับจังหวะที่บรรเลงใช้ทับและกลองตุ๊กอย่างเดิม ปีบรรเลงเพลงกระจงหลงกล ซึ่งเป็นเพลงที่ครูอำนาจ นุ่นเอียด ประพันธ์ขึ้นใหม่ มีท่อนเดียว ความยาว 6 บรรทัด มีทำนองสนุกสนานรื่นเริง โดยส่วนใหญ่แล้ว เพลงพื้นบ้านภาคใต้ที่มีทำนองสนุกสนานมักเป็นเพลงสั้น ๆ ประมาณ 2 ถึง 4 บรรทัดเพียงเท่านั้น แต่ด้วยท่ารำของระบำนี้ มีกระบวนท่าในแต่ละรอบหน้าทับที่ยาว ครูอำนาจ นุ่นเอียด จึงต้องประพันธ์เพลงกระจงหลงกลขึ้นมาเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์

เพลงสุดท้ายของระบำนี้นี้เป็นเพลงบุหรณ์ยาวา ซึ่งนิยมใช้บรรเลงกับการแสดงลิเกป่าเป็นอย่างมาก เครื่องดนตรีที่บรรเลงก็กลับมาใช้ระฆังนาแทนทับและกลองตุ๊กอย่างเพลงแรก เป็นการจบการแสดง

4.2.15 ระบ้ำอสุรี อสุรา

ประวัติที่มาของการแสดงระบ้ำอสุรี อสุรา

การแสดงชุด อสุรี อสุรา เกิดขึ้นจากนักศึกษาวิชานาฏศิลป์ทำขึ้น จากการศึกษาถึงความเชื่อในสมัยก่อน หนึ่งตระกูลมีการเล่นเรื่องรามเกียรติ์เป็นแบบแผน ต่อมาเล่นเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ซึ่งแต่เดิมการเล่นหนึ่งตระกูลจะมีฝ่ายดีและฝ่ายร้ายอยู่ในเรื่องราว นั้น ๆ โดยนายหนึ่งจะใช้ตัวหนึ่งรูปยักษ์แทนฝ่ายร้าย การออกรูปหนึ่งของยักษ์มีบทบาทในการเล่นหนึ่งตระกูล จึงได้ดำเนินการศึกษาการเล่นหนึ่งตระกูลรูปยักษ์ในจังหวัดพัทลุง นำมาประยุกต์สร้างสรรค์ให้เป็นผลงานการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ในชุด อสุรี อสุรา ต่อมาอาจารย์พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร์ก็ได้ปรับปรุงและเพิ่มเติมท่ารำใหม่ รวมถึงดนตรีประกอบด้วย (พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร์, สัมภาษณ์, 8 ตุลาคม 2563)

แนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงระบ้ำอสุรี อสุรา

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบ้ำอสุรี อสุรา มีด้วยกันทั้งหมด 8 เพลงได้แก่

- 1) เพลงผีให้ฝัน
- 2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)
- 3) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)
- 4) เพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการ (ตัดแปลงทำนอง)
- 5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)
- 6) เพลงยักษ์ป่า
- 7) เพลงเงินชายลูกสมอ
- 8) เพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

ระบ้ำอสุรี อสุรานี้เป็นระบ้ำที่สร้างสรรค์ขึ้นในปี พ.ศ. 2560 เนื่องด้วยดนตรีหนึ่งตระกูลและโนราในยุคปี พ.ศ. 2560 นี้ หนึ่งตระกูลหรือโนราเกือบทุกคณะจะใช้วงดนตรีภาคใต้ตอนบนที่มีการผสมวงกับเครื่องดนตรีสากล ได้แก่ กลองชุด กีตาร์ไฟฟ้า กีตาร์เบส และคีย์บอร์ดไฟฟ้า ในการแสดงระบ้ำ

ชุดนี้จึงได้มีการนำเครื่องดนตรีดังกล่าวเข้ามาผสมวงด้วย เว้นแต่กีตาร์ไฟฟ้าเพียงอย่างเดียวที่ไม่ได้นำมาผสมวงด้วย

ลักษณะของการแสดงจะเป็นการนำเสนอตัวละครที่เป็นยักษ์รูปแบบต่าง ๆ ในหนังตะลุง มียักษ์ทั้งหมด 6 พวกได้แก่ ยักษ์เจ้าเมือง ยักษ์ราชินี ยักษ์โอรส ยักษ์เสนา ยักษ์ผู้หญิง และยักษ์ป่าผู้ชาย

ในฉากแรกของการแสดงนั้น จะเป็นการออกโรง ดนตรีจะบรรเลงทำนองนำมาก่อนดังนี้

| | | | | | | | |
|-------|---------|---------|---------|-------|---------|---------|---------|
| --- ร | - ร - ร | - ร - ร | - ร - ร | --- ซ | - ซ - ซ | - ซ - ซ | - ซ - ซ |
|-------|---------|---------|---------|-------|---------|---------|---------|

| | | | |
|-------|---------|---------|---------|
| --- ล | - ล - ล | - ล - ล | - ล - ล |
|-------|---------|---------|---------|

จากนั้นต่อด้วยการขึ้นหัวปี่แล้วจบทำนองหัวปี่ด้วยการทอดลงแล้วขึ้นเพลงผีให้ฝน เป็นการออกโรงของยักษ์ทั้งหมด เพลงนี้เป็นเพลงบรรเลงประกอบการบรรยายเนื้อเรื่องหนังตะลุงที่ใช้ในขณะหนังพร้อมน้อย ตะลุงสากล (ศิลปินแห่งชาติ)

ลำดับถัดมาเป็นการรำของยักษ์เจ้าเมือง ใช้เพลงดำเนินเร็ว เป็นเพลงที่เรียกชื่อตามบทบาทหน้าที่ของเพลงที่ใช้ในการบรรเลงดนตรีเพื่อดำเนินเรื่องไปอย่างรวดเร็วที่อยู่ในการแสดงหนังตะลุงในช่วงท้ายเรื่อง

ลำดับถัดมาเป็นการรำของยักษ์ราชินี ใช้เพลงประเภทเพลงดำเนินเร็วเช่นเดียวกัน แต่เพลงนี้เดิมทีในการบรรเลงประกอบการแสดงหนังตะลุง จะบรรเลงเพียงทางเดียวหรือใช้กลุ่มเสียงเดียว แต่ในการบรรเลงประกอบการรำของยักษ์ราชินีในระบำชุดนี้ ครูอำนาจ นุ่นเอียด ได้ทำให้เพลงนี้บรรเลงเป็น 2 ทาง หรือ 2 กลุ่มเสียงสลับกัน เพื่อเพิ่มสีสันและอรรถรสในการฟัง เพราะเพลงนี้จะต้องบรรเลงเข้าไปเข้ามาหลายเที่ยว

ลำดับถัดมาเป็นการรำของยักษ์โอรส ใช้เพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการ เรียกชื่อเพลงตามบทบาทการใช้เพลงในการบรรเลงประกอบการแสดงหนังตะลุงในตอนที่จะเข้าสู่การสนทนาของเจ้าเมือง โดยครูอำนาจ นุ่นเอียด ได้นำทำนองเพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการเดิมมาดัดแปลงรายละเอียดของทำนองใหม่เพื่อให้สามารถบรรเลงเป็นจังหวะเร็วได้สะดวก ดังรายละเอียดที่ผู้วิจัยได้เคยกล่าวไว้แล้วในระบำพราวน

ลำดับถัดมาเป็นการรำของยักษ์เสนา ใช้เพลงประเภทเพลงดำเนินเร็ว เป็นเพลงหนึ่งที่ครูอำนาจ นุ่นเอียด ได้รับฟังมาจากการแสดงรำวงเวียนครกที่แสดงตามชนบทตั้งแต่ครูอำนาจอายุยังน้อย แต่

ทำนองนั้นก็ยังคงติดหูอยู่ จึงนำมาใช้กับการรำของยักษ์เสนา โดยพิจารณาแล้วว่าเพลงมีทำนองที่ไม่ยาว ดำเนินทำนองไปอย่างรวดเร็ว มีความเหมาะสม

ลำดับถัดมาเป็นการรำของยักษ์ป่าผู้หญิง เพลงที่ใช้เป็นเพลงยักษ์ป่า ทั้งชื่อเพลงและทำนองของเพลงตรงกับบทบาทที่นำมาใช้ อันที่จริงแล้วเพลงนี้เป็นเพลงที่ใช้อยู่แล้วกับการแสดงหนังตะลุงในฉากการออกรูปยักษ์ป่าของคณะหนังพร้อมน้อย ตะลุงสากล (ศิลปินแห่งชาติ) ครูอำนาจ นุ่นเอียด จึงได้เลือกนำเพลงนี้มาบรรเลงประกอบในบทบาทของการแสดงในตอนนี้

ลำดับถัดมาเป็นการรำของยักษ์ป่าผู้ชาย เพลงที่ใช้เป็นเพลงจีนชายลูกสมอ ซึ่งเป็นเพลงที่มีทำนองสั้น ๆ สามารถบรรเลงได้ทั้งในจังหวะเร็วและช้า ให้ความไพเราะได้ทั้งสองแบบ อนึ่งในการรำของยักษ์ป่าผู้ชายนี้ ทำรำในช่วงแรกจะมีจังหวะเร็วแล้วค่อย ๆ ช้าลง ๆ แล้วเร็วขึ้นอีกครั้ง เพลงนี้จึงมีความเหมาะสมเพราะจะบรรเลงช้าหรือเร็วก็ได้โดยฟังแล้วไม่รู้สึกรัดขัด

ลำดับสุดท้ายเป็นการรวมเหล่ายักษ์อีกครั้งหนึ่ง โดยมีการรำของยักษ์แต่ละพวก รำพวกละ 4 จังหวะต่อเนื่องกันจนครบทั้งหมด จากนั้นรำพร้อมกันทั้งหมด ดนตรีทอดลง แล้วใช้ทำนองขึ้นมาบรรเลงอีกครั้งเพื่อส่งนักแสดงทั้งหมดเข้าเวที เพลงที่ใช้เป็นเพลง ๆ หนึ่งที่ครูอำนาจ นุ่นเอียด ได้ประพันธ์ขึ้นใหม่ โดยให้ลักษณะการเดินทำนอง กลุ่มเสียง และความยาวมีความใกล้เคียงสอดคล้องกับเพลงต่าง ๆ ก่อนหน้านี้ ครูอำนาจนำเอาทำนองขึ้นของเพลงจับปูดำขำปูดำ มาดัดแปลงเป็นท่อนขึ้นของเพลงนี้ และยังไม่ได้มีการตั้งชื่อเพลงแต่อย่างใด

4.2.16 ระเบียบพุทธบูชาชาวลัย

ประวัติที่มาของการแสดงระเบียบพุทธบูชาชาวลัย

ระเบียบพุทธบูชาชาวลัย เป็นระเบียบที่วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงประดิษฐ์ทำร่ำขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2547 เพื่อนำไปเผยแพร่เนื่องในงานนิทรรศการและการแสดงศิลปวัฒนธรรมของสถานศึกษาสังกัดกรมศิลปากร ครั้งที่ 20 วันที่ 14-15 ธันวาคม 2547 ณ โรงละครแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร โดยได้แนวคิดมาจากการจุดเทียนเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาในวันสำคัญทางพุทธศาสนา โดยนายจตุพลชัยภักดิ์ และนายพรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร์ เป็นผู้ประดิษฐ์ทำร่ำ นายกิตติชัย รัตนพันธ์ และนายอำนาจ นุ่นเอียด เป็นผู้บรรจุกทำนองเพลง

แนวคิดและรูปแบบการแสดง นับแต่ครั้งบรรพกาล พระพุทธศาสนาได้เผยแพร่ไปทั่วทุกภูมิภาค รวมถึงดินแดนทางภาคใต้ประเทศไทย เมื่อหลายพันปีก่อนเคยเป็นศูนย์กลางทางศาสนาที่สำคัญ เช่น อาณาจักรศรีวิชัย อาณาจักรตาม

พวลิงค์ (เมืองนครศรีธรรมราช) อาณาจักรลพบุรี เป็นต้น เมืองลพบุรีหรือลพบุรีประสูติเป็นศูนย์รวมความเจริญทางพุทธศาสนาที่สำคัญแห่งหนึ่ง ทัศนคติความเชื่อ วิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในยุคปัจจุบัน ยังคงสะท้อนเรื่องราวในอดีตได้เป็นอย่างดี จากการศึกษาค้นคว้าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ เกี่ยวกับพิธีกรรมความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณี หลักฐานที่ค้นคว้าพบว่าในอดีตเมืองลพบุรี (ลพบุรี) มีพิธีกรรมทางศาสนาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การสักการบูชาพระพุทธรูปในคืนวันเพ็ญโดยมีนางในราชสำนัก (หญิงข้าราชการผู้ซึ่งรับใช้เจ้าเมือง) นำเครื่องสักการบูชา อันได้แก่ เครื่องไทยธรรม ดอกไม้ ธูปเทียน และเครื่องทำแสงสว่างการประกอบพิธีกรรมนี้เชื่อกันว่าจะนำมาซึ่งความอุดมสมบูรณ์และความสุข ความเจริญของบ้านเมือง การศึกษาข้างต้นเป็นแรงบันดาลใจให้วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุงคิดประดิษฐ์ชุดการแสดงแนวสร้างสรรค์เชิงประวัติศาสตร์ ชุดระบำพุทธบูชาชาวลัยขึ้น อนึ่ง พุทธบูชาคือการประกอบพิธีกรรม การบูชาอันเนื่องด้วยพระพุทธรูป และชาวลัย หมายถึงตะเกียง หรือเครื่องทำแสงสว่างนั่นเอง นอกจากนี้แล้วยังได้นำหลักสำคัญทางพระพุทธศาสนาและพระธรรมคำสอนมาใช้ในรูปแบบการแสดงผสมผสานกับเสน่ห์แห่งดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ รังสรรค์เป็นชุดการแสดงที่น่าชมยิ่งนัก (พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร, 2558: 130)

แนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงระบำพุทธบูชาชาวลัย

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบำพุทธบูชาชาวลัย มีด้วยกันทั้งหมด 5 เพลงได้แก่

- 1) เพลงพุทธบูชา (ประพันธ์ใหม่)
- 2) เพลงน้ำย่อยใส่กระบอก (ประพันธ์ใหม่)
- 3) เพลงกระจงหลงกล (ประพันธ์ใหม่)
- 4) เพลงพระพรหมเป่าสังข์
- 5) เพลงกระบี่กระบอง (ประพันธ์ใหม่)

จากประวัติที่มาและแนวคิดของระบำชุดนี้สรุปได้ว่าเป็นการแสดงการรำรำเชิงพิธีกรรมดนตรีในช่วงแรกจึงได้มีการประพันธ์ทำนองขึ้นใหม่ ให้มีทำนองที่ให้ความรู้สึกถึงบรรยากาศของการประกอบพิธีกรรม ครูอำนาจ นุ่นเอียด เป็นผู้ประพันธ์มีทำนองดังนี้

| | | | | | | | |
|----------|------------|------------|------------|----------|------------|------------|-------------|
| - ตี - ท | - ตี - รี่ | - ตี - มี่ | - ตี - รี่ | - ตี - ท | - ตี - รี่ | - ตี - ที่ | - ลี่ - ซี่ |
|----------|------------|------------|------------|----------|------------|------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------------|-----------|-----------|-----------|------------|-----------|------------|-----------|
| - ฟิ - มี่ | - ฟิ - ซึ | - ฟิ - ลึ | - ฟิ - ซึ | - ฟิ - มี่ | - ฟิ - ซึ | - ฟิ - มี่ | - ริ - ดึ |
|------------|-----------|-----------|-----------|------------|-----------|------------|-----------|

หน้าทับจะตีขึ้นจังหวะไปตามทำนอง บรรเลง 2 เที้ยวแล้วทอดลง จากนั้นขึ้นเพลงพุทธบูชา เป็นเพลงที่ครูอำนาจ นุ่นเอียด ประพันธ์ขึ้นใหม่อีกเช่นเดียวกัน โดยคิดทำนองขึ้นใหม่ทั้งหมดจากการจินตนาการถึงพิธีกรรม ความเชื่อและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพลงนี้มีจังหวะการบรรเลงที่ช้า เน้นรายละเอียดของทำนอง นับเป็นผลงานเพลงชิ้นหนึ่งของครูอำนาจ นุ่นเอียด ที่ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี เนื่องด้วยครูอำนาจได้นำเพลงนี้ไปบรรเลงในการแสดงหนังตะลุงตอนถอนบทในช่วงต้นของเรื่อง เมื่อนักดนตรีหนังตะลุงคณะอื่น ๆ ได้รับฟังเพลงนี้ เกิดความชอบ นำไปบรรเลงตาม ๆ กันอย่างแพร่หลาย

ลำดับถัดมาเป็นเพลงน้ำย่อยใส่กระบอก เป็นเพลงที่ครูอำนาจประพันธ์ขึ้นใหม่เช่นเดียวกัน เพลงนี้จะมีอัตราจังหวะ 2 ชั้น แต่หน้าทับของทับและกลองตุ๊กจะตีค่อนข้างถี่ ทำนองเพลงก็มีกระสวนทำนองที่มีความถี่ของตัวโน้ตอยู่มาก เนื่องจากเพลงนี้ครูอำนาจประพันธ์ขึ้นจากการได้ยินเสียงน้ำฝนที่ตกลงอย่างถี่ ๆ กระทับกับกระบอกไม้ไผ่ที่วางเรียงรายกันอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ละกระบอกมีความสั้น-ยาวไม่เท่ากัน จึงเกิดเป็นเสียงสูง-เสียงต่ำ จึงเกิดจินตนาการเป็นเพลงนี้ขึ้นมา

ลำดับถัดมาเป็นเพลงกระจงหลงกล เป็นเพลงที่ครูอำนาจประพันธ์ขึ้นใหม่เช่นเดียวกัน ดังที่ได้กล่าวไว้ในระบำลีลาบังกาหลิ แต่เพลงกระจงหลงกลเมื่อนำมาบรรเลงประกอบระบำชุดนี้ได้ตัดทำนองออกไป 1 บรรทัด จากเดิมมีความยาว 6 บรรทัด จะเหลือเพียง 5 บรรทัด เพื่อให้สอดคล้องกับท่ารำไม่ให้มีความยาวมากเกินไป

ลำดับถัดมาเป็นเพลงพระพรหมเป่าสังข์ เพลงนี้เป็นเพลงที่หนังตะลุงใช้บรรเลงตอนถอนบทในการประกอบพิธีแก้เหมรย (พิธีแก้บน) ซึ่งเป็นอีกเพลงหนึ่งที่ทำให้ทำนองความรู้สึกถึงความขลัง ความสงบ หนึ่งด้วยจังหวะของเพลงที่ช้า และกระสวนทำนองของเพลงที่มีลักษณะต่อเนื่อง ไม่มีการกระตุก

ลำดับถัดมาเป็นเพลงกระปี่กระบอก ครูอำนาจ นุ่นเอียด ได้ประพันธ์ขึ้นใหม่ ตามที่ผู้วิจัยกล่าวไว้ในระบำกีนรร้อนรำ แต่ในการบรรเลงประกอบระบำพุทธบูชาชาวล้านนี้ ครูอำนาจได้ปรับแต่งทำนองให้มีความเรียบมากยิ่งขึ้น โดยการเพิ่มตัวโน้ต ทำให้กระสวนทำนองของเพลงเปลี่ยนไปในลักษณะที่มีความต่อเนื่อง ไม่มีการกระตุก และลดความเร็วของจังหวะลง ทำให้รู้สึกถึงความสงบ ความขลังของทำนองเพลง

ลำดับสุดท้ายเป็นการลาโรง ผู้แสดงรำเข้าเวที ดนตรีใช้ทำนองเหมือนตอนขึ้น เป็นอันจบการแสดง

4.3 วิเคราะห์เพลงประกอบชุดการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ของครูอำนาจ นุ่นเอียด

4.3.1 ระบำนกน้ำทะเลน้อย

มีด้วยกันทั้งหมด 7 เพลงได้แก่

- 1) เพลงเมาะอีนังขวา
- 2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)
- 3) เพลงกุหลาบเชียงใหม่
- 4) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)
- 5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)
- 6) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)
- 7) เพลงเลนัง

4.3.1.1 รูปแบบ-สังคีตลักษณ์ (Form)

1) เพลงเมาะอีนังขวา

โน้ตเพลงเมาะอีนังขวา

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|------|------|--------|------|--------|---------|---------|
| ---- | ---- | ---- | ---- ซ | ---- | ---- ล | - ท - ซ | - ล - ท |
|------|------|------|--------|------|--------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|---------|-----------|-----------|-------------|-------------|-----------|---------|---------|
| --- รี้ | -- รี้รี้ | - มี่รี้ท | - รี้ - มี่ | - ซี่ - มี่ | - รี้ - ท | - ล - ซ | - ล - ท |
|---------|-----------|-----------|-------------|-------------|-----------|---------|---------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|---------|------|--------|---------|---------|
| ---- | ---- | - รี้ - ท | - ล - ซ | ---- | ---- ล | - ท - ล | - ซ - ม |
|------|------|-----------|---------|------|--------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | ---- | - ซ - ร | - ม - ซ | - ลซม | - ซ - ล | - ซ - ม | - ร - ซ |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|---------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงเมาะอีนังขวา พบว่าเป็นเพลงสองท่อน ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

A/B/

A แทนทำนองในท่อนที่ 1

B แทนทำนองในท่อนที่ 2

2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|----------|-------------|----------|---------|-----------|-------------|------------|
| ---- | - ล - ตั | - มี่ - รี่ | ดัล - ตั | - ท - ล | - ซ - มี่ | - ซี่ - มี่ | รึดี่รึดี่ |
|------|----------|-------------|----------|---------|-----------|-------------|------------|

| | | | | | | | |
|------|----------|-------------|----------|---------|-----------|-------------|-------------|
| ---- | - ล - ตั | - มี่ - รี่ | ดัล - ตั | - ท - ล | - ซ - รี่ | - มี่ - รี่ | ดัลดี่รึดี่ |
|------|----------|-------------|----------|---------|-----------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|------------|--------|------------|------------|------------|
| ---- | - ซ - ล | -- ซล | - ตั - รี่ | -- ดัล | - ตั - รี่ | - ตั - มี่ | - รี่ - ตั |
|------|---------|-------|------------|--------|------------|------------|------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|------|-------------|-----------|------------|------------|----------|
| ---- | - ซี่ - ซี่ | ---- | - ฟี่ - มี่ | -- ซี่มี่ | - รี่ - ตั | - ตั - รี่ | ดัล - ตั |
|------|-------------|------|-------------|-----------|------------|------------|----------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะเพลงนี้พบว่า เป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

3) เพลง กุหลาบเชียงใหม่

โน้ตเพลง กุหลาบเชียงใหม่

| | | | | | | | |
|------|--------|------|-------|-------------|----------|--------|-------|
| ---- | --- ตั | ---- | ฟึดัล | -- ซี่รึดี่ | - ตั - ซ | --- ตั | ฟึดัล |
|------|--------|------|-------|-------------|----------|--------|-------|

| | | | | | | | |
|------|--------|------|-------|--------|--------|----------|----------|
| ---- | --- ตั | ---- | ฟึดัล | -- ดัซ | ฟร - ฟ | - ร - ตั | ลัดรึดี่ |
|------|--------|------|-------|--------|--------|----------|----------|

| | | | |
|-----------|-----------|------------|----------|
| - ล - ซี่ | ฟึดี่ - ฟ | - รี่ - ตั | ลัดรึดี่ |
|-----------|-----------|------------|----------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะเพลงกุหลาบเชียงใหม่ พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว-ท้าย จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะ ดังนี้

ABACC/

A แทนทำนองในวรรคที่ 1 และ 3

B แทนทำนองในวรรคที่ 2

C แทนทำนองในวรรคที่ 4 และ 5

4) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|-----------|-----------|----------|------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | - ตี - ตี | - ตี - รั | ดัล - ตี | ---- | - ฟี่ - ฟี่ | - ฟี่ - ซี่ | ฟี่รั - ฟี่ |
|------|-----------|-----------|----------|------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|----------|------------|--------|-----------|----------|-------------|
| ---- | - ลี่ - ลี่ | -- ตี่ซึ | - ฟี่ - รั | -- ดัล | - ตี - รั | ดัลดี่รั | - ฟี่ - ซี่ |
|------|-------------|----------|------------|--------|-----------|----------|-------------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|------|----------|-------------|------|------|-------------|------------|
| ---- | ---- | ฟี่รัฟี่ | - ซี่ - ลี่ | ---- | ---- | - ฟี่ - ซี่ | ลี่ซึฟี่รั |
|------|------|----------|-------------|------|------|-------------|------------|

| | | | |
|--------|-----------|----------|-------------|
| -- ดัล | - ตี - รั | ดัลดี่รั | - ฟี่ - ซี่ |
|--------|-----------|----------|-------------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงสองท่อน และพบแบบแผนการซ้ำท้าย จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

AB/CB/

A แทนทำนองในท่อนที่ 1 วรรคที่ 1 ถึง 3

B แทนทำนองในท่อนที่ 1 วรรคที่ 4 และทำนองในท่อนที่ 2 วรรคที่ 3

C แทนทำนองในท่อนที่ 2 วรรคที่ 1 ถึง 2

5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|------|----------|---------|----------|---------|-----------|------------|----------|
| ---- | - ซ - ตี | - ท - ล | - ซ - ตี | - ท - ล | - ซ - มี่ | - รั - มี่ | ซึ่มี่รั |
|------|----------|---------|----------|---------|-----------|------------|----------|

| | | | | | | | |
|------|----------|---------|----------|---------|----------|-----------|------------|
| ---- | - ซ - ตี | - ท - ล | - ซ - ตี | - ท - ล | - ซ - รั | - ตี - รั | มี่รัดี่รั |
|------|----------|---------|----------|---------|----------|-----------|------------|

| | | | | | | | |
|------|------------|---------|-----------|------|------------|---------|---------|
| ---- | - มี่ - รั | -- ดี่ท | - ตี - รั | ---- | - มี่ - รั | -- ดี่ท | - ล - ซ |
|------|------------|---------|-----------|------|------------|---------|---------|

| | | | |
|---------|----------|----------|----------|
| - ม - ซ | - ล - ตี | - ล - รั | ดัล - ตี |
|---------|----------|----------|----------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์ ดังนี้

| |
|-------|
| ABAC/ |
|-------|

A แทนทำนองในวรรคที่ 1 และ 3

B แทนทำนองในวรรคที่ 2

C แทนทำนองในวรรคที่ 4, 5, 6 และ 7

6) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|------|----------|----------|----------|-------|------------|--------|---------|
| ---- | - ซ - ตั | - ซ - ตั | - ซ - ตั | --- ท | - ตั - รี่ | -- ตัท | - ล - ซ |
|------|----------|----------|----------|-------|------------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|---------|-------|------------|--------|---------|
| ---- | - ท - ล | - ท - ล | - ท - ล | --- ท | - ตั - รี่ | -- ตัท | - ล - ซ |
|------|---------|---------|---------|-------|------------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|-------|----------|------|-------------|-------------|----------|
| ---- | - ตั - ตั | -- ซล | - ท - ตั | ---- | - รี่ - รี่ | - มี่ - รี่ | - ตั - ท |
|------|-----------|-------|----------|------|-------------|-------------|----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|-----------|-------------|-----------|-----------|--------|
| ---- | - ล - ซ | --- ล | - รี่ - ท | - รี่ - มี่ | - รี่ - ท | - รี่ - ท | ลซ - ล |
|------|---------|-------|-----------|-------------|-----------|-----------|--------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์ ดังนี้

| |
|----|
| A/ |
|----|

A แทนทำนองทั้งหมด

7) เพลง เถลิง

โน้ตเพลง เถลิง

| | | | | | | | |
|------|------|-------|--------|------|-------|------------|----------|
| ---- | ---- | --- ซ | --- ตั | ---- | --- ท | - ตั - รี่ | - ท - ตั |
|------|------|-------|--------|------|-------|------------|----------|

| | | | | | | | |
|------|------|----------|-------------|------|---------|-------------|-------------|
| ---- | ---- | - ท - ตั | - รี่ - มี่ | ---- | --- รี่ | - มี่ - ฟี่ | - รี่ - มี่ |
|------|------|----------|-------------|------|---------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-------------|------|---------|-------------|-------------|
| ---- | ---- | - มี่ - ฟี่ | - ซี่ - ลี่ | ---- | --- ซี่ | - ลี่ - ฟี่ | - ซี่ - มี่ |
|------|------|-------------|-------------|------|---------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|----------|------------|------|----------|------------|----------|
| ---- | ---- | - ตั - ท | - ตั - รี่ | ---- | - ตั - ท | - ตั - รี่ | - ท - ตั |
|------|------|----------|------------|------|----------|------------|----------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงเล่งพบว่า เป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

4.3.1.2 กลุ่มเสียงปญจมูล (Penta-Centric)

1) เพลงเมาะอีนังชวา

โน้ตเพลงเมาะอีนังชวา

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|------|-----|-------|-----|-------|---------|---------|
| ---- | ---- | --- | --- ซ | --- | --- ล | - ท - ซ | - ล - ท |
|------|------|-----|-------|-----|-------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|---------|-----------|-----------|-------------|-------------|-----------|---------|---------|
| --- รี่ | -- รี่รี่ | - มี่รี่ท | - รี่ - มี่ | - ซี่ - มี่ | - รี่ - ท | - ล - ซ | - ล - ท |
|---------|-----------|-----------|-------------|-------------|-----------|---------|---------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|---------|------|-------|---------|---------|
| ---- | ---- | - รี่ - ท | - ล - ซ | ---- | --- ล | - ท - ล | - ซ - ม |
|------|------|-----------|---------|------|-------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | ---- | - ซ - ร | - ม - ซ | - ลซม | - ซ - ล | - ซ - ม | - ร - ซ |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปญจมูลที่ 2 เป็นระดับเสียงทางใน

2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|----------|------------|----------|---------|----------|------------|----------|
| ---- | - ล - ตี | - มี - รี่ | ดัล - ตี | - ท - ล | - ซ - มี | - ซี่ - มี | รี้ดรีมี |
|------|----------|------------|----------|---------|----------|------------|----------|

| | | | | | | | |
|------|----------|------------|----------|---------|-----------|------------|--------|
| ---- | - ล - ตี | - มี - รี่ | ดัล - ตี | - ท - ล | - ซ - รี่ | - มี - รี่ | ดัลดรี |
|------|----------|------------|----------|---------|-----------|------------|--------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|------------|--------|------------|-----------|------------|
| ---- | - ซ - ล | -- ซล | - ตี - รี่ | -- ดัล | - ตี - รี่ | - ตี - มี | - รี่ - ตี |
|------|---------|-------|------------|--------|------------|-----------|------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|------|------------|----------|------------|------------|----------|
| ---- | - ซี่ - ซี่ | ---- | - ฟี่ - มี | -- ซี่มี | - รี่ - ตี | - ตี - รี่ | ดัล - ตี |
|------|-------------|------|------------|----------|------------|------------|----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที) และ (ฟา)

3) เพลงกุหลาบเชียงใหม่

โน้ตเพลงกุหลาบเชียงใหม่

| | | | | | | | |
|------|--------|------|--------|---------|----------|--------|--------|
| ---- | --- ตี | ---- | ฟี่ดัล | -- ซรี่ | - ตี - ซ | --- ตี | ฟี่ดัล |
|------|--------|------|--------|---------|----------|--------|--------|

| | | | | | | | |
|------|--------|------|--------|---------|--------|----------|---------|
| ---- | --- ตี | ---- | ฟี่ดัล | -- ดี่ซ | ฟร - ฟ | - ร - ตี | ลดรีฟี่ |
|------|--------|------|--------|---------|--------|----------|---------|

| | | | |
|------------|------------|------------|---------|
| - ลี - ซี่ | ฟรี่ - ฟี่ | - รี่ - ตี | ลดรีฟี่ |
|------------|------------|------------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง

4) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|-----------|------------|----------|------|-------------|-------------|------------|
| ---- | - ตี - ตี | - ตี - รี่ | ดัล - ตี | ---- | - ฟี่ - ฟี่ | - ฟี่ - ซี่ | ฟรี่ - ฟี่ |
|------|-----------|------------|----------|------|-------------|-------------|------------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|---------|-------------|--------|------------|--------|-------------|
| ---- | - ลี - ลี | -- ดี่ซ | - ฟี่ - รี่ | -- ดัล | - ตี - รี่ | ดัลดรี | - ฟี่ - ซี่ |
|------|-----------|---------|-------------|--------|------------|--------|-------------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|------|---------|------------|------|------|-------------|------------|
| ---- | ---- | ฟรี่ดัล | - ซี่ - ลี | ---- | ---- | - ฟี่ - ซี่ | ลี่ซี่ฟรี่ |
|------|------|---------|------------|------|------|-------------|------------|

| | | | |
|--------|----------|--------|----------|
| -- ดัล | - ด - รั | ดัลดรั | - ฟ - ชั |
|--------|----------|--------|----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญามูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง

5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|------|----------|---------|----------|---------|----------|-----------|---------|
| ---- | - ช - ดั | - ท - ล | - ช - ดั | - ท - ล | - ช - มั | - รั - มั | ชมัรัมั |
|------|----------|---------|----------|---------|----------|-----------|---------|

| | | | | | | | |
|------|----------|---------|----------|---------|----------|-----------|---------|
| ---- | - ช - ดั | - ท - ล | - ช - ดั | - ท - ล | - ช - รั | - ดั - รั | มัรัดรั |
|------|----------|---------|----------|---------|----------|-----------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|--------|-----------|------|-----------|--------|---------|
| ---- | - มั - รั | -- ดัท | - ดั - รั | ---- | - มั - รั | -- ดัท | - ล - ช |
|------|-----------|--------|-----------|------|-----------|--------|---------|

| | | | |
|---------|----------|----------|----------|
| - ม - ช | - ล - ดั | - ล - รั | ดัล - ดั |
|---------|----------|----------|----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญามูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที)

6) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|------|----------|----------|----------|--------|-----------|--------|---------|
| ---- | - ช - ดั | - ช - ดั | - ช - ดั | ---- ท | - ดั - รั | -- ดัท | - ล - ช |
|------|----------|----------|----------|--------|-----------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|---------|--------|-----------|--------|---------|
| ---- | - ท - ล | - ท - ล | - ท - ล | ---- ท | - ดั - รั | -- ดัท | - ล - ช |
|------|---------|---------|---------|--------|-----------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|-------|----------|------|-----------|-----------|----------|
| ---- | - ดั - ดั | -- ชล | - ท - ดั | ---- | - รั - รั | - มั - รั | - ดั - ท |
|------|-----------|-------|----------|------|-----------|-----------|----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|----------|-----------|----------|----------|--------|
| ---- | - ล - ช | --- ล | - รั - ท | - รั - มั | - รั - ท | - รั - ท | ลช - ล |
|------|---------|-------|----------|-----------|----------|----------|--------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญามูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที)

7) เพลงเลนนิง

โน้ตเพลงเลนนิง

| | | | | | | | |
|------|-------|-------|--------|-------|-------|-----------|----------|
| ---- | ----- | --- ซ | --- ตี | ----- | --- ท | - ตี - ริ | - ท - ตี |
|------|-------|-------|--------|-------|-------|-----------|----------|

| | | | | | | | |
|------|-------|----------|------------|-------|--------|-------------|------------|
| ---- | ----- | - ท - ตี | - ริ - มี่ | ----- | --- ริ | - มี่ - ฟี่ | - ริ - มี่ |
|------|-------|----------|------------|-------|--------|-------------|------------|

| | | | | | | | |
|------|-------|-------------|-------------|-------|---------|-------------|-------------|
| ---- | ----- | - มี่ - ฟี่ | - ซี่ - ลี่ | ----- | --- ซี่ | - ลี่ - ฟี่ | - ซี่ - มี่ |
|------|-------|-------------|-------------|-------|---------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------|----------|-----------|-------|----------|-----------|----------|
| ---- | ----- | - ตี - ท | - ตี - ริ | ----- | - ตี - ท | - ตี - ริ | - ท - ตี |
|------|-------|----------|-----------|-------|----------|-----------|----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจุมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจุมูล 2 กลุ่ม คือ
 กลุ่มเสียงปัญญาจุมูลที่ 4 เป็นระดับเสียงทางเพียงออบน ในประโยคที่ 1, 2 (วรรคหน้า)
 และ 4 โน้ตตัวสุดท้ายในประโยคที่ 2 ของวรรคหน้า (มี) ทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระดับเสียง
 กลุ่มเสียงปัญญาจุมูลที่ 7 เป็นระดับเสียงทางขวา ในประโยคที่ 2 (วรรคหลัง) และ 3

4.3.2 ระบุบทกวีนิพนธ์

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบุบทกวีนิพนธ์ มีด้วยกันทั้งหมด 4 เพลงได้แก่

- 1) เพลงชักใบ
- 2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)
- 3) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)
- 4) เพลงจิ้งจอก (ประพันธ์ใหม่)

4.3.2.1 รูปแบบ-สังคีตลักษณ์ (Form)

1) เพลงชักใบ

โน้ตเพลงชักใบ

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|----------|--------|--------|-------|-----------|
| ---- | - ม - ซ | --- ล | - ตี - ซ | -- ตีล | ซม - ซ | --- ล | - ริ - ตี |
|------|---------|-------|----------|--------|--------|-------|-----------|

| | | | | | | | |
|--------|--------|---------|---------|-------|-------------|---------|------------|
| --- ริ | -- ตีล | -- ริตี | - ล - ซ | ----- | - ซี่ - มี่ | ซิมี่ตี | - ริ - มี่ |
|--------|--------|---------|---------|-------|-------------|---------|------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|---------|---------|-------|-------------|---------|------------|
| ---- | - ซี่ - มี่ | ซิมี่ตี | - มี่ตี | ----- | - มี่ - ซี่ | -- ลี่ซ | - มี่ - ริ |
|------|-------------|---------|---------|-------|-------------|---------|------------|

| | | | |
|---------|----------|------------|---------|
| - - มรี | - ตี - ล | - รี่ - ตี | - ล - ซ |
|---------|----------|------------|---------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสัญลักษณ์เพลงชักใบ พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสัญลักษณ์ ดังนี้

| |
|----|
| A/ |
|----|

A แทนทำนองทั้งหมด

2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|----------|---------|---------|---------|-------|
| ---- | - ล - ซ | - ม - ซ | - ล - ตี | - มรีตี | - ล - ซ | - ม - - | ซลตีซ |
|------|---------|---------|----------|---------|---------|---------|-------|

| | | | | | | | |
|------|---------|----------|-------------|-----------|------------|---------|----------|
| ---- | - มรีตี | - ล - ตี | - รี่ - มี่ | - ลี่ซมี่ | - รี่ - ตี | - ล - - | ตีรมี่ตี |
|------|---------|----------|-------------|-----------|------------|---------|----------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสัญลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสัญลักษณ์ ดังนี้

| |
|----|
| A/ |
|----|

A แทนทำนองทั้งหมด

3) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|------|------|-------|---------|
| ---- | ---- | - ซ - ม | - ซ - ตี | ---- | ---- | ซ - ม | - ซ - ร |
|------|------|---------|----------|------|------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-------------|---------|-----------|-------------|--------|
| ---- | ---- | - มรีตี | - รี่ - มี่ | --- ซี่ | - รี่ - - | - มี่ - รี่ | มรีตีล |
|------|------|---------|-------------|---------|-----------|-------------|--------|

| | | | | | | | |
|------|------|----------|---------|-------|---------|-----------|------------|
| ---- | ---- | - ล - ตี | - ล - ซ | --- ม | - ซ - - | - ล - มี่ | - รี่ - ตี |
|------|------|----------|---------|-------|---------|-----------|------------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสัญลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสัญลักษณ์ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

4) เพลงจิ้นคั่วลูกกอก (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงจิ้นคั่วลูกกอก (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-------------|---------|-----------|---------|-----------|
| ---- | ---- | - ล - มี่ | - รี่ - มี่ | - ซ - ล | - ซ - ตี่ | - ซ - ล | - ซ - ตี่ |
|------|------|-----------|-------------|---------|-----------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-------------|---------|-----------|---------|-----------|
| ---- | ---- | - ล - มี่ | - รี่ - มี่ | - ซ - ล | - ซ - ตี่ | - ซ - ล | - ซ - ตี่ |
|------|------|-----------|-------------|---------|-----------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-------------|-----------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | ---- | - ล - มี่ | - รี่ - ตี่ | - ล - มี่ | - รี่ - ตี่ | - รี่ - มี่ | - ซี่ - รี่ |
|------|------|-----------|-------------|-----------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-----------|-------------|---------|-----------|-------------|-------------|
| ---- | - มี่ - ซี่ | -- ลี่ซี่ | - มี่ - รี่ | -- ตี่ล | - ซ - ตี่ | - ตี่ - รี่ | - มี่ - รี่ |
|------|-------------|-----------|-------------|---------|-----------|-------------|-------------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะเพลงจิ้นคั่วลูกกอก พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะ ดังนี้

AAB/

A แทนทำนองในประโยคที่ 1 และ 2

B แทนทำนองในประโยคที่ 3 และ 4

4.3.2.2 กลุ่มเสียงปัญญาจุมล (Penta-Centric)

1) เพลงชักใบ

โน้ตเพลงชักใบ

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|-----------|---------|--------|-------|-------------|
| ---- | - ม - ซ | --- ล | - ตี่ - ซ | -- ตี่ล | ซม - ซ | --- ล | - รี่ - ตี่ |
|------|---------|-------|-----------|---------|--------|-------|-------------|

| | | | | | | | |
|---------|---------|-----------|---------|------|-------------|-------------|-------------|
| --- รี่ | -- ตี่ล | -- รี่ตี่ | - ล - ซ | ---- | - ซี่ - มี่ | ซ่มี่ - รี่ | - รี่ - มี่ |
|---------|---------|-----------|---------|------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|-------------|------|-------------|-----------|-------------|
| ---- | - ซี่ - มี่ | ซ่มี่ - รี่ | - มี่ - รี่ | ---- | - มี่ - ซี่ | -- ลี่ซี่ | - มี่ - รี่ |
|------|-------------|-------------|-------------|------|-------------|-----------|-------------|

| | | | |
|--------|----------|------------|---------|
| -- มี่ | - ตี - ล | - รี่ - ตี | - ล - ซ |
|--------|----------|------------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก

2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|----------|---------|---------|---------|-------|
| ---- | - ล - ซ | - ม - ซ | - ล - ตี | - มี่ตี | - ล - ซ | - ม - - | ซลตีซ |
|------|---------|---------|----------|---------|---------|---------|-------|

| | | | | | | | |
|------|---------|----------|-------------|-----------|------------|---------|---------|
| ---- | - มี่ตี | - ล - ตี | - รี่ - มี่ | - ลี่ซมี่ | - รี่ - ตี | - ล - - | ตีรี่ตี |
|------|---------|----------|-------------|-----------|------------|---------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก

3) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|------|------|-------|---------|
| ---- | ---- | - ซ - ม | - ซ - ตี | ---- | ---- | ซ - ม | - ซ - ร |
|------|------|---------|----------|------|------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-------------|-------|-----------|-------------|---------|
| ---- | ---- | - มี่ตี | - รี่ - มี่ | ----ซ | - รี่ - - | - มี่ - รี่ | มี่ตีตี |
|------|------|---------|-------------|-------|-----------|-------------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|----------|---------|-------|---------|-----------|------------|
| ---- | ---- | - ล - ตี | - ล - ซ | ----ม | - ซ - - | - ล - มี่ | - รี่ - ตี |
|------|------|----------|---------|-------|---------|-----------|------------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก

4) เพลง จินคั่วลูกกอก (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลง จินคั่วลูกกอก (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-------------|---------|----------|---------|----------|
| ---- | ---- | - ล - มี่ | - รี่ - มี่ | - ซ - ล | - ซ - ตี | - ซ - ล | - ซ - ตี |
|------|------|-----------|-------------|---------|----------|---------|----------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-------------|---------|----------|---------|----------|
| ---- | ---- | - ล - มี่ | - รี่ - มี่ | - ซ - ล | - ซ - ตี | - ซ - ล | - ซ - ตี |
|------|------|-----------|-------------|---------|----------|---------|----------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-------------|-----------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | ---- | - ล - มี่ | - รี่ - ตี่ | - ล - มี่ | - รี่ - ตี่ | - รี่ - มี่ | - ซี่ - รี่ |
|------|------|-----------|-------------|-----------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-----------|-------------|---------|-----------|-------------|-------------|
| ---- | - มี่ - ซี่ | -- ลี่ซี่ | - มี่ - รี่ | -- ตี่ล | - ซ - ตี่ | - ตี่ - รี่ | - มี่รี่ตี่ |
|------|-------------|-----------|-------------|---------|-----------|-------------|-------------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก

4.3.3 ระบายานาฎกะ

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบายานาฎกะ มีด้วยกันทั้งหมด 6 เพลงได้แก่

- 1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)
- 2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)
- 3) เพลงนางเดินป่า
- 4) เพลงสาวหลง
- 5) เพลงกลอนทอย (ประพันธ์ใหม่)
- 6) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนังตะลุง)

4.3.3.1 รูปแบบ-สังคีตลักษณ์ (Form)

1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|-----------|-----------|-----------|---------|---------|
| ---- | - ล - ซ | - ม - ซ | - ล - ตี่ | - ล - รี่ | - ล - ตี่ | - ท - ล | - ซ - ล |
|------|---------|---------|-----------|-----------|-----------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|-----------|-----------|-----------|---------|---------|
| ---- | - ล - ซ | - ม - ซ | - ล - ตี่ | - ล - รี่ | - ล - ตี่ | - ท - ล | - ซ - ล |
|------|---------|---------|-----------|-----------|-----------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|----------|-------------|-----------|------|----------|-------------|-----------|
| ---- | - ตี่رمى | - ซี่ - มี่ | รี่ตี่رمى | ---- | - ตี่رمى | - ซี่ - มี่ | รี่ตี่رمى |
|------|----------|-------------|-----------|------|----------|-------------|-----------|

| | | | |
|----------|---------|-----------|-----------|
| - ตี่رمى | - ซ - ล | - ตี่ - ซ | - ตี่ - ล |
|----------|---------|-----------|-----------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว-กลาง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

AABBC/

- A แทนทำนองในประโยคที่ 1 และ 2
 B แทนทำนองในวรรคที่ 3
 C แทนทำนองในวรรคสุดท้ายของเพลง

2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|-------|------|-------|---------|-------|
| ---- | ซลตรี | มิดมีรี | ดัลซล | ---- | ซลตรี | มิดมีรี | ดัลซล |
|------|-------|---------|-------|------|-------|---------|-------|

| | | | | | | | |
|-------|--------|------|------|------|--------|--------|-------|
| - ซฟซ | ลรีดัล | ซฟลซ | ฟรซฟ | ---- | รร - ล | ตรีดัล | ดัลซฟ |
|-------|--------|------|------|------|--------|--------|-------|

| | | | |
|-------|------|------|--------|
| - มซร | มตรฟ | ดรฟซ | ลรีดัล |
|-------|------|------|--------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์ ดังนี้

AAB/

- A แทนทำนองในประโยคที่ 1
 B แทนทำนองในประโยคที่ 2 และวรรคสุดท้ายของเพลง

3) เพลงนางเดินป่า

โน้ตเพลงนางเดินป่า

| | | | | | | | |
|------|------|---------|--------|------|------|-------|--------|
| ---- | ---- | ซมีรีดี | รมีตรี | ---- | ---- | ดัลซฟ | ซรีดัล |
|------|------|---------|--------|------|------|-------|--------|

| | | | |
|------|------|------|-------|
| ---- | ---- | ซฟลซ | - ฟมร |
|------|------|------|-------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์เพลงนางเดินป่า พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์ ดังนี้

A/

- A แทนทำนองทั้งหมด

4) เพลงสาวหลง

โน้ตเพลงสาวหลง

| | | | | | | | |
|------|----------|------------|--------------|------|----------|---------------|------------|
| ---- | - ซ - รั | - มี่ - ด้ | รั - ด้ - รั | ---- | - ซ - รั | มี่ - ด้ - รั | - มี่ - ด้ |
|------|----------|------------|--------------|------|----------|---------------|------------|

| | | | | | | | |
|------|------------|-----------|------------|------|------------|-----------|------------|
| ---- | - มี่ - ด้ | - ด้ - ด้ | - มี่ - ด้ | ---- | - มี่ - ด้ | - ด้ - ด้ | - มี่ - ด้ |
|------|------------|-----------|------------|------|------------|-----------|------------|

| | | | |
|--------|--------|------|-----------|
| -- มี่ | - ด้ - | ซมซล | - ด้ - รั |
|--------|--------|------|-----------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงสาวหลง พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำกลาง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

ABBC/

A แทนทำนองในประโยคที่ 1

B แทนทำนองในประโยคที่ 2

C แทนทำนองในวรรคสุดท้ายของเพลง

5) เพลงกลอนทอย (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงกลอนทอย (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|------------|-----------|--------------|------|------------|-----------|----------------|
| ---- | - มี่ - ด้ | - รั - ด้ | ด้ - ด้ - รั | ---- | - มี่ - ด้ | - รั - ด้ | - ด้ - ด้ - รั |
|------|------------|-----------|--------------|------|------------|-----------|----------------|

| | | | |
|------------|--------|--------------|------------|
| -- รั - ด้ | - ด้ - | ด้ - ด้ - รั | - มี่ - ด้ |
|------------|--------|--------------|------------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงกลอนทอย พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

AAB/

A แทนทำนองในประโยคที่ 1

B แทนทำนองในวรรคสุดท้ายของเพลง

6) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนังตะลุง)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนึ่งตระกูล)

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|------|
| ---- | - มรรี | - มรรี | - ลตรี | - มรรี | - ลตรี | - มรรี | รตรี |
|------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|------|

| | | | | | | | |
|------|--------|------|------|-------|--------|------|---------|
| ---- | - มรรี | มรรี | รตรี | -- ซฟ | - ซล - | ดลซฟ | - ม - ร |
|------|--------|------|------|-------|--------|------|---------|

| | | | |
|---------|--------|------|---------|
| - ร - ฟ | - ซล - | ดลซฟ | - ม - ร |
|---------|--------|------|---------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะเพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำท้าย จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะ ดังนี้

ABB/

A แทนทำนองในประโยคที่ 1 และวรรคที่ 3

B แทนทำนองในวรรคที่ 4 และวรรคสุดท้ายของเพลง

4.3.3.2 กลุ่มเสียงปัญญาจุมล (Penta-Centric)

1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|----------|-----------|----------|---------|---------|
| ---- | - ล - ซ | - ม - ซ | - ล - ตี | - ล - รี่ | - ล - ตี | - ท - ล | - ซ - ล |
|------|---------|---------|----------|-----------|----------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|----------|-----------|----------|---------|---------|
| ---- | - ล - ซ | - ม - ซ | - ล - ตี | - ล - รี่ | - ล - ตี | - ท - ล | - ซ - ล |
|------|---------|---------|----------|-----------|----------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------------|-------------|-----------|------|------------|-------------|-----------|
| ---- | - ตี - มี่ | - ซี่ - มี่ | รตี - มี่ | ---- | - ตี - มี่ | - ซี่ - มี่ | รตี - มี่ |
|------|------------|-------------|-----------|------|------------|-------------|-----------|

| | | | |
|------------|---------|----------|----------|
| - ตี - มี่ | - ซ - ล | - ตี - ซ | - ตี - ล |
|------------|---------|----------|----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจุมลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจุมลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที)

2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

| | | | | | | | |
|------|-------|-----------|------|------|-------|-----------|------|
| ---- | ซลตรี | มตี - มี่ | ดลซล | ---- | ซลตรี | มตี - มี่ | ดลซล |
|------|-------|-----------|------|------|-------|-----------|------|

| | | | | | | | |
|-------|--------|------|------|------|--------|--------|-------|
| - ชฟช | ลร์ดัล | ชฟลช | พรชฟ | ---- | รร - ล | ดร์ดัล | ดัลชฟ |
|-------|--------|------|------|------|--------|--------|-------|

| | | | |
|-------|------|------|--------|
| - มชร | มตรฟ | ตรฟช | ลร์ดัล |
|-------|------|------|--------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูล 2 กลุ่ม คือ
 กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก ในประโยคที่ 1
 กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง ในประโยคที่ 2 และวรรค
 สุดท้ายของเพลง มีการใช้เสียงหลุม เสียง (มี)

3) เพลงนางเดินป่า

โน้ตเพลงนางเดินป่า

| | | | | | | | |
|------|------|----------|--------|------|------|-------|--------|
| ---- | ---- | ช่มร์ดัล | ร่มดร์ | ---- | ---- | ดัลชฟ | ชร์ดัล |
|------|------|----------|--------|------|------|-------|--------|

| | | | |
|------|------|------|-------|
| ---- | ---- | ชฟลช | - พมร |
|------|------|------|-------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูล 2 กลุ่ม คือ
 กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก ในประโยคที่ 1 วรรคหน้า
 กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง ในประโยคที่ 1 วรรคหลัง
 และวรรคสุดท้ายของเพลง มีการใช้เสียงหลุม เสียง (มี)

4) เพลงสาวหลง

โน้ตเพลงสาวหลง

| | | | | | | | |
|------|---------|----------|--------|------|---------|--------|---------|
| ---- | - ช - ร | - มร์ดัล | ร่มดร์ | ---- | - ช - ร | มร์ดร์ | - ม - ช |
|------|---------|----------|--------|------|---------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|--------|---------|----------|------|--------|---------|----------|
| ---- | - มร์ช | - ช - ช | - มร์ดัล | ---- | - มร์ช | - ช - ช | - มร์ดัล |
|------|--------|---------|----------|------|--------|---------|----------|

| | | | |
|--------|---------|------|---------|
| -- มร์ | - ดัล - | ชมชล | - ด - ร |
|--------|---------|------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว
 คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก

5) เพลงกลอนทอย (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงกลอนทอย (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|----------|----------|---------|------|----------|----------|-----------|
| ---- | - มี่รี่ | - รี่รี่ | ดัลดรี่ | ---- | - มี่รี่ | - รี่รี่ | - ดัลดรี่ |
|------|----------|----------|---------|------|----------|----------|-----------|

| | | | |
|-----------|--------|---------|-------------|
| -- รี่รี่ | - ซล - | ดัลซรี่ | - มี่ - รี่ |
|-----------|--------|---------|-------------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญามูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูล 2 กลุ่ม คือ
 กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก ในประโยคที่ 1
 กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง ในวรรคสุดท้ายของเพลง มีการใช้เสียงหลุม เสียง (มี)

6) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนึ่งตระกูล)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนึ่งตระกูล)

| | | | | | | | |
|------|----------|----------|---------|----------|---------|----------|--------|
| ---- | - มี่รี่ | - มี่รี่ | - ลดรี่ | - มี่รี่ | - ลดรี่ | - มี่รี่ | รี้ดัล |
|------|----------|----------|---------|----------|---------|----------|--------|

| | | | | | | | |
|------|----------|--------|--------|-------|--------|-------|---------|
| ---- | - มี่รี่ | มี่รี่ | รี้ดัล | -- ซฟ | - ซล - | ดัลซฟ | - ม - ร |
|------|----------|--------|--------|-------|--------|-------|---------|

| | | | |
|---------|--------|-------|---------|
| - ร - ฟ | - ซล - | ดัลซฟ | - ม - ร |
|---------|--------|-------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญามูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูล 2 กลุ่ม คือ
 กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก ในประโยคที่ 1 และประโยคที่ 2
 วรรคหน้า มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที)
 กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง ในประโยคที่ 2 วรรคหลัง
 และวรรคสุดท้ายของเพลง มีการใช้เสียงหลุม เสียง (มี)

4.3.4 ระเบียบ

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระเบียบ มีด้วยกันทั้งหมด 4 เพลงได้แก่

- 1) เพลงซ้อยแม่หน้า
- 2) เพลงท่าโค
- 3) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงนาถปรายหน้าบท)

4) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนึ่งตระกูล)

4.3.4.1 รูปแบบ-สังคีตลักษณ์ (Form)

1) เพลงช้อยแม่หน้า

โน้ตเพลงช้อยแม่หน้า

| | | | | | | | |
|------|----------|--------|---------|-------|-------|--------|----------|
| ---- | - ตี - ม | -- รรม | - ช - ล | -- ซด | -- ซล | ชม - ซ | - ล - ตี |
|------|----------|--------|---------|-------|-------|--------|----------|

| | | | | | | | |
|------|----------|--------|---------|-------|-------|--------|----------|
| ---- | - ตี - ม | -- รรม | - ช - ล | -- ซด | -- ซล | ชม - ซ | - ล - ตี |
|------|----------|--------|---------|-------|-------|--------|----------|

| | | | | | | | |
|------|------|--------|--------|---------|----------|------|-------|
| ---- | ชลซด | -- รรม | ซม - - | - ซ - ร | - ตี - ล | ชลตร | ตีมตี |
|------|------|--------|--------|---------|----------|------|-------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงช้อยแม่หน้า พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

ABAC/

A แทนทำนองในประโยคที่ 1 และ 2

B แทนทำนองในประโยคที่ 3

2) เพลงทำโค

โน้ตเพลงทำโค

| | | | | | | | |
|-------|-------|------|-------|-------|-------|-------|---------|
| - มชช | - ลชช | รรรช | - ลรท | - รทท | - รทท | รรมรท | - ล - ช |
|-------|-------|------|-------|-------|-------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|-------|-------|------|------|------|-------|---------|---------|
| - มชช | - ลชช | รรรช | ทลตร | ---- | --- ม | - ร - ซ | - ม - ร |
|-------|-------|------|------|------|-------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|-------|---------|---------|-------|------|-------|---------|---------|
| --- ท | - ร - - | - ท - ร | - มลซ | ---- | --- ร | - ซ - ม | - ร - ท |
|-------|---------|---------|-------|------|-------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|---------|-------|------|------|-------|
| ---- | - ช - ล | - ช - ม | - ร - ท | -- ลช | ลทรล | ทลชม | ชรรมช |
|------|---------|---------|---------|-------|------|------|-------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคัตลักษณ์เพลงท่าโค พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคัตลักษณ์ ดังนี้

| |
|----|
| A/ |
|----|

A แทนทำนองทั้งหมด

3) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงขนาดปรายหน้าบท)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงขนาดปรายหน้าบท)

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|------|------|-------|--------|-----------|
| ---- | - มชล | -- รัดิ | ทลชล | ---- | - มชล | -- ชดิ | - ริ - มิ |
|------|-------|---------|------|------|-------|--------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|--------|-----------|---------|---------|----------|---------|
| ---- | ริมิชลิ | --- ชิ | - ริ - มิ | -- รัดิ | - ท - ล | - มิรัดิ | - ท - ล |
|------|---------|--------|-----------|---------|---------|----------|---------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคัตลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคัตลักษณ์ ดังนี้

| |
|----|
| A/ |
|----|

A แทนทำนองทั้งหมด

4) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนึ่งตะลุง)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนึ่งตะลุง)

| | | | | | | | |
|------|----------|----------|----------|------|----------|----------|-----------|
| ---- | - มิรัดิ | - ช - ดิ | - มิรัดิ | ---- | - มิรัดิ | - ช - ดิ | - มิ - ชิ |
|------|----------|----------|----------|------|----------|----------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-----------|------|-----------|----------|-----------|
| ---- | ---- | - ชิ - ริ | - มิ - พิ | ---- | - มิ - ริ | - มิรัดิ | - ริ - มิ |
|------|------|-----------|-----------|------|-----------|----------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|----------|-----------|------|----------|-------|-----------|
| ---- | ---- | - ดิ - ท | - ดิ - ริ | ---- | - ดิ - ท | -- ชท | - ดิ - ริ |
|------|------|----------|-----------|------|----------|-------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| ---- | ---- | - ดิ - ริ | - มิ - พิ | - มิ - พิ | - มิ - ชิ | - พิ - มิ | - ริ - ดิ |
|------|------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคัตลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคัตลักษณ์ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

4.3.4.2 กลุ่มเสียงปัญญาจุมล (Penta-Centric)

1) เพลงซ้อยแม่หน้า

โน้ตเพลงซ้อยแม่หน้า

| | | | | | | | |
|------|-----------|--------|---------|---------|-------|--------|-----------|
| ---- | - ดี่ - ม | -- รรม | - ช - ล | -- ซดี่ | -- ซล | ซม - ซ | - ล - ดี่ |
|------|-----------|--------|---------|---------|-------|--------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|--------|---------|---------|-------|--------|-----------|
| ---- | - ดี่ - ม | -- รรม | - ช - ล | -- ซดี่ | -- ซล | ซม - ซ | - ล - ดี่ |
|------|-----------|--------|---------|---------|-------|--------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|-------|-------------|-----------|-------|---------|
| ---- | ซลซดี่ | -- รรม | ซม -- | - ซี่ - รี่ | - ดี่ - ล | ซลดี่ | ดี่มรี่ |
|------|--------|--------|-------|-------------|-----------|-------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจุมลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจุมลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก

2) เพลงท่าโค

โน้ตเพลงท่าโค

| | | | | | | | |
|-------|-------|------|--------|--------|--------|--------|---------|
| - มชช | - ลชช | รรรช | - ลรืท | - รืทท | - รืทท | รืมรืท | - ล - ช |
|-------|-------|------|--------|--------|--------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|-------|-------|------|-------|------|----------|-------------|-------------|
| - มชช | - ลชช | รรรช | ทลดี่ | ---- | ---- มี่ | - รี่ - ซี่ | - มี่ - รี่ |
|-------|-------|------|-------|------|----------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|-------|----------|-----------|-----------|------|---------|-------------|-----------|
| --- ท | - รี่ -- | - ท - รี่ | - มี่ลซี่ | ---- | --- รี่ | - ซี่ - มี่ | - รี่ - ท |
|-------|----------|-----------|-----------|------|---------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-----------|-----------|-------|-------|------|------|
| ---- | - ช - ล | - ช - มี่ | - รี่ - ท | -- ลช | ลทรีล | ทลชม | ชรมช |
|------|---------|-----------|-----------|-------|-------|------|------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจุมลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจุมลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 2 เป็นระดับเสียงทางใน มีการใช้เสียงหลุม เสียง (โด)

3) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงขนาดปรายหน้าบาท)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงขนาดปรายหน้าบาท)

| | | | | | | | |
|------|-------|--------|------|------|-------|--------|-----------|
| ---- | - มชล | -- รัด | ทลชล | ---- | - มชล | -- ชัด | - รัด - ม |
|------|-------|--------|------|------|-------|--------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|-------|-------|-----------|--------|---------|--------|---------|
| ---- | รัมซล | --- ช | - รัด - ม | -- รัด | - ท - ล | - มรัด | - ท - ล |
|------|-------|-------|-----------|--------|---------|--------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาผลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาผลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาผลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที่)

4) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนังตะลุง)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนังตะลุง)

| | | | | | | | |
|------|--------|---------|--------|------|--------|---------|---------|
| ---- | - มรัด | - ช - ด | - มรัด | ---- | - มรัด | - ช - ด | - ม - ช |
|------|--------|---------|--------|------|--------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|------|---------|--------|---------|
| ---- | ---- | - ช - ร | - ม - พ | ---- | - ม - ร | - มรัด | - ร - ม |
|------|------|---------|---------|------|---------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|------|---------|-------|---------|
| ---- | ---- | - ด - ท | - ด - ร | ---- | - ด - ท | -- ชท | - ด - ร |
|------|------|---------|---------|------|---------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| ---- | ---- | - ด - ร | - ม - พ | - ม - พ | - ม - ช | - พ - ม | - ร - ด |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาผลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาผล 2 กลุ่ม คือ
กลุ่มเสียงปัญญาผลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก ในประโยคที่ 1, 2 และ 4 มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ฟา)

กลุ่มเสียงปัญญาผลที่ 4 เป็นระดับเสียงทางเพียงออบน ในประโยคที่ 3

4.3.5 ระเบียบเรื่งกะลาเริ

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระเบียบเรื่งกะลาเริ มีด้วยกันทั้งหมด 3 เพลงได้แก่

- 1) เพลงนางนวลจับคู่ (ประพันธ์ใหม่)
- 2) เพลงมะพร้าวเล่นลม (ประพันธ์ใหม่)
- 3) เพลงโพรดก (ประพันธ์ใหม่)

4.3.5.1 รูปแบบ-สังคีตลักษณ์ (Form)

- 1) เพลงนางนวลจับคู่ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงนางนวลจับคู่ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-----------|---------|-----------|----------|-------------|
| ---- | ---- | - ตี - ตี | - ตี - ฟิ | --- มี่ | - ฟิ - ซึ | - ลึซึฟิ | - มี่ - รี่ |
|------|------|-----------|-----------|---------|-----------|----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-----------|---------|-----------|----------|-------------|
| ---- | ---- | - ตี - ตี | - ตี - ฟิ | --- มี่ | - ฟิ - ซึ | - ลึซึฟิ | - มี่ - รี่ |
|------|------|-----------|-----------|---------|-----------|----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|------------|----------|--------|------------|-------|---------|
| ---- | ---- | - ซึ - รี่ | - ตี - ท | --- ตี | - รี่ - ตี | --- ล | - ซ - ล |
|------|------|------------|----------|--------|------------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-------|-------|---------|---------|-------|
| ---- | ---- | - ซ - ล | ซลทตี | --- ล | - ซ - - | - ซ - ล | ซลทตี |
|------|------|---------|-------|-------|---------|---------|-------|

| | | | | | | | |
|------|------|------------|------------|-------|----------|------------|-------------|
| ---- | ---- | - ซึ - มี่ | - รี่ - ตี | --- ซ | - ตี - - | - ซึ - มี่ | รี่ยี - รี่ |
|------|------|------------|------------|-------|----------|------------|-------------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงนางนวลจับคู่ พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

AAB/

A แทนทำนองในประโยคที่ 1 และ 2

B แทนทำนองในประโยคที่ 3, 4 และ 5

2) เพลงมะพร้าวเล่นลม (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงมะพร้าวเล่นลม (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|---------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| --- รี่ | - ตี - รี่ | - ตี - รี่ | - ตี - รี่ | - ตี - รี่ | - ตี - รี่ | - ตี - รี่ | - ตี - รี่ |
|---------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|

| | | | | | | | |
|------------|----------------|------------|----------------|------------|----------------|---------|---------|
| -- ตีรี่ยี | มีรี่ยีตีรี่ยี | -- ตีรี่ยี | มีรี่ยีตีรี่ยี | -- ตีรี่ยี | มีรี่ยีตีรี่ยี | - ซ - ล | - ซ - ม |
|------------|----------------|------------|----------------|------------|----------------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|--------|---------|---------|---------|--------|---------|--------|-------|
| -- รีม | - ซ - - | - ซ - ล | - ซ - ม | -- รีม | - ซ - - | --- ตี | --- ท |
|--------|---------|---------|---------|--------|---------|--------|-------|

| | | | | | |
|--------|---------|------|------|------|------|
| --- ตี | --- รี่ | ---- | ---- | ---- | ---- |
|--------|---------|------|------|------|------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงมะพร้าวเล่นลม พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

3) เพลงโปรดก (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงโปรดก (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|-----------|-----------|-----------|---------|-----------|
| ---- | --- ตั้ | --- มี่ | - ตั้ - - | - ตั้ - ล | - ซ - ตั้ | --- มี่ | - ตั้ - - |
|------|---------|---------|-----------|-----------|-----------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|-----------|-----------|-----------|-------|---------|
| ---- | --- ตั้ | --- มี่ | - ตั้ - - | - ตั้ - ล | - ซ - ตั้ | --- ล | - ซ - - |
|------|---------|---------|-----------|-----------|-----------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|-----------|-----------|-----------|---------|-----------|
| ---- | --- รี่ | --- มี่ | - รี่ - - | - ตั้ - ล | - ซ - รี่ | --- มี่ | - รี่ - - |
|------|---------|---------|-----------|-----------|-----------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|-----------|---------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | --- ซี่ | --- มี่ | - รี่ - - | - ล - ท | - ตั้ - รี่ | - ตั้ - มี่ | - รี่ - ตั้ |
|------|---------|---------|-----------|---------|-------------|-------------|-------------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงโปรดก พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

4.3.5.2 กลุ่มเสียงปัญญาจมูล (Penta-Centric)

1) เพลงนางนวลจับคู่ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงนางนวลจับคู่ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-------------|---------|-------------|------------|-------------|
| ---- | ---- | - ตั้ - ตั้ | - ตั้ - ฟี่ | --- มี่ | - ฟี่ - ซี่ | - ลี่ซึฟี่ | - มี่ - รี่ |
|------|------|-------------|-------------|---------|-------------|------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-------------|---------|-------------|------------|-------------|
| ---- | ---- | - ตั้ - ตั้ | - ตั้ - ฟี่ | --- มี่ | - ฟี่ - ซี่ | - ลี่ซึฟี่ | - มี่ - รี่ |
|------|------|-------------|-------------|---------|-------------|------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-----------|---------|-------------|-------|---------|
| ---- | ---- | - ซี่ - รี่ | - ตั้ - ท | --- ตั้ | - รี่ - ตั้ | --- ล | - ซ - ล |
|------|------|-------------|-----------|---------|-------------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|--------|-------|---------|---------|--------|
| ---- | ---- | - ซ - ล | ซลทตั้ | --- ล | - ซ - - | - ซ - ล | ซลทตั้ |
|------|------|---------|--------|-------|---------|---------|--------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|------------|-------|-----------|-------------|------------|
| ---- | ---- | - ซี่ - มี่ | - รั - ตี่ | --- ซ | - ตี่ - - | - ซี่ - มี่ | รึดี่ - รั |
|------|------|-------------|------------|-------|-----------|-------------|------------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงพยัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงพยัญจมูล 3 กลุ่ม คือ
 กลุ่มเสียงพยัญจมูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง ในประโยคที่ 1 และ 2
 กลุ่มเสียงพยัญจมูลที่ 4 เป็นระดับเสียงทางเพียงออบน ในประโยคที่ 3 โดยตัวโน้ตตัว
 สุดท้ายของประโยคที่ 3 (ล) เป็นสะพานเชื่อมระดับเสียง
 กลุ่มเสียงพยัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก ในประโยคที่ 4 และ 5

2) เพลงมะพร้าวเล่นลม (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงมะพร้าวเล่นลม (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|--------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| --- รั | - ตี่ - รั | - ตี่ - รั | - ตี่ - รั | - ตี่ - รั | - ตี่ - รั | - ตี่ - รั | - ตี่ - รั |
|--------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|

| | | | | | | | |
|--------|----------|--------|----------|--------|----------|---------|---------|
| -- ตี่ | มี่รึดี่ | -- ตี่ | มี่รึดี่ | -- ตี่ | มี่รึดี่ | - ซ - ล | - ซ - ม |
|--------|----------|--------|----------|--------|----------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|-------|---------|---------|---------|-------|---------|---------|-------|
| -- รม | - ซ - - | - ซ - ล | - ซ - ม | -- รม | - ซ - - | --- ตี่ | --- ท |
|-------|---------|---------|---------|-------|---------|---------|-------|

| | | | | | |
|---------|--------|-----|-----|-----|-----|
| --- ตี่ | --- รั | --- | --- | --- | --- |
|---------|--------|-----|-----|-----|-----|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงพยัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงพยัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว
 คือ กลุ่มเสียงพยัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที)

3) เพลงโปรดก (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงโปรดก (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|-----------|-----------|-----------|---------|-----------|
| ---- | --- ตี่ | --- มี่ | - ตี่ - - | - ตี่ - ล | - ซ - ตี่ | --- มี่ | - ตี่ - - |
|------|---------|---------|-----------|-----------|-----------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|-----------|-----------|-----------|-------|---------|
| ---- | --- ตี่ | --- มี่ | - ตี่ - - | - ตี่ - ล | - ซ - ตี่ | --- ล | - ซ - - |
|------|---------|---------|-----------|-----------|-----------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|--------|---------|----------|-----------|----------|---------|----------|
| ---- | --- รั | --- มี่ | - รั - - | - ตี่ - ล | - ซ - รั | --- มี่ | - รั - - |
|------|--------|---------|----------|-----------|----------|---------|----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|--------|-----------|---------|-------------|------------|-------------|
| ---- | --- ซี่ | --- มี | - รี่ - - | - ล - ท | - ตี่ - รี่ | - ตี่ - มี | - รี่ - ตี่ |
|------|---------|--------|-----------|---------|-------------|------------|-------------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก

4.3.6 ระบำตะลุงนฤตย์

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบำตะลุงนฤตย์ มีด้วยกันทั้งหมด 3 เพลงได้แก่

- 1) เพลงกราวตลุง
- 2) เพลงสะตอเมืองใต้
- 3) เพลงดาวตลุง

4.3.6.1 รูปแบบ-สังคีตลักษณ์ (Form)

1) เพลงกราวตลุง

โน้ตเพลงกราวตลุง

| | | | | |
|--|-------|--------|--------|---------|
| | - มซล | ตี่ชลด | ชลดรี่ | มีลิซมี |
|--|-------|--------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------------|-------------|-----|-----|-------|---------|-----|-----|
| - มี - ซี่ | - ตี่ - รี่ | รับ | รับ | - ลซด | มีมีรี่ | รับ | รับ |
|------------|-------------|-----|-----|-------|---------|-----|-----|

| | | | | | | | |
|------------|-------------|-----|-----|-------|---------|-----|-----|
| - มี - ซี่ | - ตี่ - รี่ | รับ | รับ | - ลซด | มีมีรี่ | รับ | รับ |
|------------|-------------|-----|-----|-------|---------|-----|-----|

| | | | | | | | |
|---------|---------|------|------|---------|---------|--------|------|
| - มีรี่ | - ท - ล | ชลดท | ชลดล | - มีรี่ | - ท - ล | - ชลดท | ชลดล |
|---------|---------|------|------|---------|---------|--------|------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|--------|-------|---------|-----------|--------|-------|
| ---- | - ซ - ตี่ | -- รี่ | ทลชลด | - ซ - ซ | - ซ - ตี่ | -- รี่ | ทลชลด |
|------|-----------|--------|-------|---------|-----------|--------|-------|

| | | | | | | | |
|------|----------|------|--------|------|----------|------|--------|
| ---- | รี่ตี่ทล | ---- | ซตี่ทล | ---- | รี่ตี่ทล | ---- | ซตี่ทล |
|------|----------|------|--------|------|----------|------|--------|

| | | | | | | | |
|----------|--------|----------|--------|-------|------|------|---------|
| รี่ตี่ทล | ซตี่ทล | รี่ตี่ทล | ซตี่ทล | -- ทล | ทลทล | ทลทล | - ท - ล |
|----------|--------|----------|--------|-------|------|------|---------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงกราวตลุง พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำทำนองภายในท่อนจำนวนหลายทำนอง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

| |
|-------------|
| ABBCCDDEEF/ |
|-------------|

A แทนทำนองในวรรคแรก

B แทนทำนองในวรรคที่ 2 ถึง 5

C แทนทำนองในวรรคที่ 6 และ 7

D แทนทำนองในวรรคที่ 8 และ 9

E แทนทำนองในวรรคที่ 10 และ 11

F แทนทำนองในประโยคสุดท้ายของเพลง

2) เพลงสะท้อนเมืองใต้

โน้ตเพลงสะท้อนเมืองใต้

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|------|-------------|-----------|------------|
| ---- | ---- | - ล - ซ | - ล - ตี | ---- | - รี่ - มี่ | -- ซี่มี่ | - รี่ - ตี |
|------|------|---------|----------|------|-------------|-----------|------------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|------|-------------|-----------|-------------|
| ---- | ---- | - ล - ซ | - ล - ตี | ---- | - มี่ - ซี่ | -- ลี่ซี่ | - รี่ - มี่ |
|------|------|---------|----------|------|-------------|-----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|------------|------|-------------|-----------|-------------|
| ---- | ---- | - มี่ - ซี่ | - ลี่ - ตี | ---- | - ซี่ - ลี่ | -- ตี่ลี่ | - ซี่ - มี่ |
|------|------|-------------|------------|------|-------------|-----------|-------------|

| | | | | | | | | |
|------|-------------|-----------|------------|-----|---|--------|---------|----------|
| ---- | - รี่ - มี่ | -- ซี่มี่ | - รี่ - ตี | --- | ล | ตีซ -- | - ม - ซ | - ล - ตี |
|------|-------------|-----------|------------|-----|---|--------|---------|----------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงสะท้อนเมืองใต้ พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

| |
|----|
| A/ |
|----|

A แทนทำนองทั้งหมด

3) เพลงดาวตลุม

โน้ตเพลงดาวตลุม

| | | | | | | | |
|------|------|------------|---------|------|----------|------------|---------|
| ---- | ---- | - มี่รี้ตี | - ล - ซ | ---- | - ล - ตี | - มี่รี้ตี | - ล - ซ |
|------|------|------------|---------|------|----------|------------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|------------|---------|------|----------|-----------|-------------|
| ---- | ---- | - มี่รี้ตี | - ล - ซ | ---- | - ล - ตี | -- รี่มี่ | รี้ตี - รี่ |
|------|------|------------|---------|------|----------|-----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|----------|------|-------------|----------|----------|
| ---- | ---- | - ซี่ - ดี่ | -- รีมี่ | ---- | - ซี่ - ดี่ | -- รีมี่ | -- รีมี่ |
|------|------|-------------|----------|------|-------------|----------|----------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|----------|------------|---------|---------|---------|
| ---- | - ซี่ - ซี่ | - ซี่ - มี่ | -- รีดี่ | - มี่รีดี่ | - ล - ซ | -- ลดี่ | -- ลดี่ |
|------|-------------|-------------|----------|------------|---------|---------|---------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะเพลงดาวตลุง พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะ ดังนี้

ABAC/

A แทนทำนองในวรรคที่ 1 และ 3

B แทนทำนองในวรรคที่ 2

C แทนทำนองในวรรคที่ 4, 5, 6, 7 และ 8

4.3.6.2 กลุ่มเสียงปี่จุมูล (Penta-Centric)

1) เพลงกราวตลุง

โน้ตเพลงกราวตลุง

| | | | | | | | |
|--|--|--|--|-------|----------|---------|-------------|
| | | | | - มซล | ดี่ซลดี่ | ซลดี่รี | มี่ลี่ซ่มี่ |
|--|--|--|--|-------|----------|---------|-------------|

| | | | | | | | |
|-------------|-------------|-----|-----|---------|------------|-----|-----|
| - มี่ - ซี่ | - ดี่ - รี่ | รับ | รับ | - ลซดี่ | รีมี่รีดี่ | รับ | รับ |
|-------------|-------------|-----|-----|---------|------------|-----|-----|

| | | | | | | | |
|-------------|-------------|-----|-----|---------|------------|-----|-----|
| - มี่ - ซี่ | - ดี่ - รี่ | รับ | รับ | - ลซดี่ | รีมี่รีดี่ | รับ | รับ |
|-------------|-------------|-----|-----|---------|------------|-----|-----|

| | | | | | | | |
|------------|---------|-------|------|------------|---------|-------|------|
| - มี่รีดี่ | - ท - ล | - ซลท | ซลลล | - มี่รีดี่ | - ท - ล | - ซลท | ซลลล |
|------------|---------|-------|------|------------|---------|-------|------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|----------|------|---------|-----------|----------|------|
| ---- | - ซ - ดี่ | -- รีดี่ | ทลซล | - ซ - ซ | - ซ - ดี่ | -- รีดี่ | ทลซล |
|------|-----------|----------|------|---------|-----------|----------|------|

| | | | | | | | |
|------|---------|------|--------|------|---------|------|--------|
| ---- | รีดี่ทล | ---- | ซดี่ทล | ---- | รีดี่ทล | ---- | ซดี่ทล |
|------|---------|------|--------|------|---------|------|--------|

| | | | | | | | |
|---------|--------|---------|--------|-------|------|------|---------|
| รีดี่ทล | ซดี่ทล | รีดี่ทล | ซดี่ทล | -- ทล | ทลทล | ทลทล | - ท - ล |
|---------|--------|---------|--------|-------|------|------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญามูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว
คือ กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที)

2) เพลงสะท้อนเมืองใต้

โน้ตเพลงสะท้อนเมืองใต้

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|------|-------------|-----------|------------|
| ---- | ---- | - ล - ซ | - ล - ตี | ---- | - รี่ - มี่ | -- ซี่มี่ | - รี่ - ตี |
|------|------|---------|----------|------|-------------|-----------|------------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|------|-------------|-----------|-------------|
| ---- | ---- | - ล - ซ | - ล - ตี | ---- | - มี่ - ซี่ | -- ลี่ซี่ | - รี่ - มี่ |
|------|------|---------|----------|------|-------------|-----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|------------|------|-------------|-----------|-------------|
| ---- | ---- | - มี่ - ซี่ | - ลี่ - ตี | ---- | - ซี่ - ลี่ | -- ตี่ลี่ | - ซี่ - มี่ |
|------|------|-------------|------------|------|-------------|-----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|------------|------|-------------|-----------|-------------|
| ---- | ---- | - มี่ - ซี่ | - ลี่ - ตี | ---- | - ซี่ - ลี่ | -- ตี่ลี่ | - ซี่ - มี่ |
|------|------|-------------|------------|------|-------------|-----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-----------|------------|--------|--------|---------|----------|
| ---- | - รี่ - มี่ | -- ซี่มี่ | - รี่ - ตี | ---- ล | ตีซ -- | - ม - ซ | - ล - ตี |
|------|-------------|-----------|------------|--------|--------|---------|----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญามูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว
คือ กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก

3) เพลงดาวตลุง

โน้ตเพลงดาวตลุง

| | | | | | | | |
|------|------|----------|---------|------|----------|----------|---------|
| ---- | ---- | - มี่รตี | - ล - ซ | ---- | - ล - ตี | - มี่รตี | - ล - ซ |
|------|------|----------|---------|------|----------|----------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|----------|---------|------|----------|-----------|-----------|
| ---- | ---- | - มี่รตี | - ล - ซ | ---- | - ล - ตี | -- รี่มี่ | รตี - รี่ |
|------|------|----------|---------|------|----------|-----------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|------------|-----------|------|------------|-----------|-----------|
| ---- | ---- | - ซี่ - ตี | -- รี่มี่ | ---- | - ซี่ - ตี | -- รี่มี่ | -- รี่มี่ |
|------|------|------------|-----------|------|------------|-----------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|----------|----------|---------|--------|--------|
| ---- | - ซี่ - ซี่ | - ซี่ - มี่ | -- รี่ตี | - มี่รตี | - ล - ซ | -- ลตี | -- ลตี |
|------|-------------|-------------|----------|----------|---------|--------|--------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญามูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว
คือ กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก

4.3.7 ระเบียบท่าทีศิลปะถิ่นตะลุง

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระเบียบท่าทีศิลปะถิ่นตะลุง มีด้วยกันทั้งหมด 5 เพลงได้แก่

- 1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)
- 2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)
- 3) เพลง นกนางแอ่นเล่นน้ำ (ประพันธ์ใหม่)
- 4) เพลง นางนวลจับคู่ (ประพันธ์ใหม่)
- 5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนังตะลุง)

4.3.7.1 รูปแบบ-สังคีตลักษณ์ (Form)

1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|-------|---------|-------|-------|------|
| ---- | --- ตี | - ลตรี | ดัลชล | ดริ์ดัล | ดัลชฟ | - รฟช | ลฟชล |
|------|--------|--------|-------|---------|-------|-------|------|

| | | | | | | | |
|------|------|------|----------|--------|---------|--------|-------|
| ---- | ชลดช | ลชฟช | - ล - ตี | --- ริ | มริ์ดัล | --- ตี | ชลดริ |
|------|------|------|----------|--------|---------|--------|-------|

| | | | | | | | |
|--------|-------|--------|-------|--------|---------|------|----------|
| -- ตริ | ฟิ์ฟิ | ฟิ์ดริ | ฟิ์ฟิ | -- ฟิต | ลริ์ดัล | ---- | - ล - ตี |
|--------|-------|--------|-------|--------|---------|------|----------|

| | | | | | | | |
|--------|-------|-------|--------|-------|------|-------|--------|
| - ลตรี | ดัลดช | -- ลช | ลตี -- | - รฟร | ดรฟช | -- ลช | ลตี -- |
|--------|-------|-------|--------|-------|------|-------|--------|

| | |
|-------|------|
| - รฟร | ดรฟช |
|-------|------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงนี้พบว่า เป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

| |
|----|
| A/ |
|----|

A แทนทำนองทั้งหมด

2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

| | | | | | | | |
|------|--------|---------|----------|------|--------|---------|----------|
| ---- | ชดริมิ | ชลิ์ชมิ | ชมิ์ริตี | ---- | ชดริมิ | ชลิ์ชมิ | ริ์ดมิริ |
|------|--------|---------|----------|------|--------|---------|----------|

| | | | | | | | |
|---------|--------|--------|--------|------|-------|-----------|--------|
| --- มี่ | ดร์รร์ | ซล์ซ่ม | รด์ร่ม | ---- | ชลดร์ | - ด - มี่ | รร์รร์ |
|---------|--------|--------|--------|------|-------|-----------|--------|

| | | | |
|-------|-------|------|---------|
| - ทลท | ร้ทลช | ลชมช | - ล - ด |
|-------|-------|------|---------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

3) เพลงนางแอ่นเล่นน้ำ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงนางแอ่นเล่นน้ำ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|------|--------|--------|------|------|--------|--------|
| ---- | ชลชด | -- ร่ม | ร่มซร์ | ---- | ชลชด | -- ร่ม | ร่มซร์ |
|------|------|--------|--------|------|------|--------|--------|

| | | | | | | | |
|----------|-------|---------|---------|------|-------|------|--------|
| - มี่ซร์ | มร์ดล | - ร - ด | - ล - ช | ---- | - มชล | ชลดล | ชม - ช |
|----------|-------|---------|---------|------|-------|------|--------|

| | | | |
|-------------|--------|-------|--------|
| - มี่ - มี่ | - ร่มซ | - ล่ม | ซ่มรด์ |
|-------------|--------|-------|--------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงนางแอ่นเล่นน้ำ พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำทำนอง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

AAB/

A แทนทำนองในประโยคที่ 1

B แทนทำนองในประโยคที่ 2 และวรรคสุดท้ายของเพลง

4) เพลงนางนวลจับคู่ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงนางนวลจับคู่ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|-------|---------|--------|---------|
| ---- | ---- | - ช - ช | - ช - ด | --- ท | - ด - ร | - มร์ด | - ท - ล |
|------|------|---------|---------|-------|---------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|-------|------------|-------------|---------|
| ---- | ---- | - ซ - ซ | - ซ - ตี | --- ท | - ตี - รี่ | - มี่รี่ปี่ | - ท - ล |
|------|------|---------|----------|-------|------------|-------------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|---------|-------|---------|-------|---------|
| ---- | ---- | - รี่ - ล | - ซ - ฟ | --- ซ | - ล - ซ | --- ม | - ร - ม |
|------|------|-----------|---------|-------|---------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | ---- | - ร - ม | - ฟ - ซ | --- ม | - ร --- | - ร - ม | - ฟ - ซ |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|---------|-------|---------|-----------|--------|
| ---- | ---- | - รี่ - ท | - ล - ซ | --- ร | - ซ --- | - รี่ - ท | ลซ - ล |
|------|------|-----------|---------|-------|---------|-----------|--------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงนางนวลจับคู่ พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

AAB/

A แทนทำนองในประโยคที่ 1 และ 2

B แทนทำนองในประโยคที่ 3, 4 และ 5

5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนึ่งตะลุง)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนึ่งตะลุง)

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|-------|------|----------|---------|--------|
| ---- | - ซ - ซ | -- มล | -- มซ | ---- | - ตี - ล | -- ลรี่ | -- ลตี |
|------|---------|-------|-------|------|----------|---------|--------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|---------|----------|-------|-------|------|------------|
| ---- | - มี่ - มี่ | -- ซรี่ | มี่ปี่ตี | -- ซม | -- ซล | ชมซล | - ตี - รี่ |
|------|-------------|---------|----------|-------|-------|------|------------|

| | | | | | | | |
|------|------|--------|------------|------|------|-------------|----------|
| ---- | ---- | ตีลซตี | - รี่ซ่มี่ | ---- | ---- | รี่ตี - รี่ | มี่ปี่ตี |
|------|------|--------|------------|------|------|-------------|----------|

| | | | |
|-------|-------|------|------------|
| -- ซม | -- ซล | ชมซล | - ตี - รี่ |
|-------|-------|------|------------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

4.3.7.2 กลุ่มเสียงปัญญาจมูล (Penta-Centric)

1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

| | | | | | | | |
|------|---------|--------|--------|---------|--------|-------|------|
| ---- | --- ตั้ | - ลตั้ | ตั้ลชล | ตั้ลตั้ | ตั้ลชฟ | - รฟช | ลฟชล |
|------|---------|--------|--------|---------|--------|-------|------|

| | | | | | | | |
|------|--------|------|-----------|--------|---------|---------|-------|
| ---- | ชลตั้ช | ลชฟช | - ล - ตั้ | --- รึ | มึรึตั้ | --- ตั้ | ชลตั้ |
|------|--------|------|-----------|--------|---------|---------|-------|

| | | | | | | | |
|--------|--------|---------|--------|----------|---------|------|-----------|
| -- ตั้ | ฟัชัฟั | ฟัรึตั้ | ฟัชัฟั | -- ฟัตั้ | ลัรึตั้ | ---- | - ล - ตั้ |
|--------|--------|---------|--------|----------|---------|------|-----------|

| | | | | | | | |
|--------|----------|-------|---------|-------|------|-------|---------|
| - ลตั้ | ตั้ลตั้ช | -- ลช | ลตั้ -- | - รฟร | ดรฟช | -- ลช | ลตั้ -- |
|--------|----------|-------|---------|-------|------|-------|---------|

| | |
|-------|------|
| - รฟร | ดรฟช |
|-------|------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง

2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

| | | | | | | | |
|------|----------|-----------|------------|------|----------|-----------|-----------|
| ---- | ชตั้รึมึ | ชั้ลัชัมึ | ชั้มึรึตั้ | ---- | ชตั้รึมึ | ชั้ลัชัมึ | รึตั้มึรึ |
|------|----------|-----------|------------|------|----------|-----------|-----------|

| | | | | | | | |
|--------|---------|-----------|-----------|------|-------|------------|--------|
| --- มึ | ตั้รึรึ | ชั้ลัชัมึ | รึตั้รึมึ | ---- | ชลตั้ | - ตั้ - มึ | รึรึรึ |
|--------|---------|-----------|-----------|------|-------|------------|--------|

| | | | |
|-------|-------|------|-----------|
| - ทลท | รึทลช | ลชมช | - ล - ตั้ |
|-------|-------|------|-----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที)

3) เพลงนกนางแอ่นเล่นน้ำ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงนกนางแอ่นเล่นน้ำ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|--------|---------|---------|------|--------|---------|---------|
| ---- | ชลชตั้ | -- รึมึ | รึมึชั้ | ---- | ชลชตั้ | -- รึมึ | รึมึชั้ |
|------|--------|---------|---------|------|--------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|---------|--------|------------|---------|------|-------|-------|--------|
| - มัซรี | มัรดีล | - รี่ - ตี | - ล - ซ | ---- | - มซล | ซลตีล | ซม - ซ |
|---------|--------|------------|---------|------|-------|-------|--------|

| | | | |
|-------------|----------|----------|----------|
| - มี่ - มี่ | - รี่มี่ | - ลี่มี่ | ซี่มี่ตี |
|-------------|----------|----------|----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก

4) เพลงนางนวลจับคู่ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงนางนวลจับคู่ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|-------|------------|-----------|---------|
| ---- | ---- | - ซ - ซ | - ซ - ตี | --- ท | - ตี - รี่ | - มี่รีตี | - ท - ล |
|------|------|---------|----------|-------|------------|-----------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|-------|------------|-----------|---------|
| ---- | ---- | - ซ - ซ | - ซ - ตี | --- ท | - ตี - รี่ | - มี่รีตี | - ท - ล |
|------|------|---------|----------|-------|------------|-----------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|---------|-------|---------|-------|---------|
| ---- | ---- | - รี่ - ล | - ซ - ฟ | --- ซ | - ล - ซ | --- ม | - ร - ม |
|------|------|-----------|---------|-------|---------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | ---- | - ร - ม | - ฟ - ซ | --- ม | - ร - - | - ร - ม | - ฟ - ซ |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|---------|-------|---------|-----------|--------|
| ---- | ---- | - รี่ - ท | - ล - ซ | --- ร | - ซ - - | - รี่ - ท | ลซ - ล |
|------|------|-----------|---------|-------|---------|-----------|--------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูล 3 กลุ่ม คือ
 กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก ในประโยคที่ 1 และ 2
 กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง ในประโยคที่ 3 โดยตัวโน้ตตัวสุดท้ายของวรรคที่ 3 (ม) เป็นสะพานเชื่อมระดับเสียง
 กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 2 เป็นระดับเสียงทางใน ในประโยคที่ 4 และ 5

5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนึ่งตระกูล)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนึ่งตระกูล)

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|-------|------|----------|--------|--------|
| ---- | - ซ - ซ | -- มล | -- มซ | ---- | - ตี - ล | -- ลรี | -- ลตี |
|------|---------|-------|-------|------|----------|--------|--------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|--------|--------|-------|-------|------|------------|
| ---- | - มี่ - มี่ | -- ซรี | มัรดีล | -- ซม | -- ซล | ซมซล | - ตี - รี่ |
|------|-------------|--------|--------|-------|-------|------|------------|

| | | | | | | | |
|------|------|--------|----------|------|------|------------|---------|
| ---- | ---- | ดัลซต์ | - รุ้ซ่ม | ---- | ---- | รุ้ด - รุ้ | มรุ้ดัล |
|------|------|--------|----------|------|------|------------|---------|

| | | | |
|-------|-------|------|-----------|
| -- ซม | -- ซล | ซมซล | - ด - รุ้ |
|-------|-------|------|-----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญามูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก

4.3.8 ระเบ้ากัณนร่อนรำ

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระเบ้ากัณนร่อนรำ มีด้วยกันทั้งหมด 9 เพลงได้แก่

- 1) เพลงผีเสื้อตอมดอกไม้ (เพลงดำเนิน)
- 2) เพลงซักใบ
- 3) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงจับระเบ้า)
- 4) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงนาดซ้า)
- 5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงนาดซ้า)
- 6) เพลงนาคปรายหน้าบท
- 7) เพลงกระป๋องบอง (ประพันธ์ใหม่)
- 8) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)
- 9) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงถอนบท)

4.3.8.1 รูปแบบ-สังคีตลักษณะ (Form)

1) เพลงผีเสื้อตอมดอกไม้ (เพลงดำเนิน)

โน้ตเพลงผีเสื้อตอมดอกไม้ (เพลงดำเนิน)

| | | | | | | | |
|------|------|------|------|------|------|-------|------|
| ---- | ซซซซ | ลซฟม | รมฟซ | ---- | รมฟซ | ลซดัล | ซมลซ |
|------|------|------|------|------|------|-------|------|

| | | | | | | | |
|------|--------|-------|------|-----------|----------|-------|-------------|
| ---- | มซลดัล | --- ซ | ลซฟม | -- รุ้ดัล | - รุ้ม - | ซลซ่ม | - รุ้ - ดัล |
|------|--------|-------|------|-----------|----------|-------|-------------|

| | | | |
|----------|----------|---------|------------|
| - รุ้ดัล | - ดรุ้ - | มรุ้ดัล | ดรุ้ - ดัล |
|----------|----------|---------|------------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะเพลงผีเสื้อตอมดอกไม้ พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะ ดังนี้

| |
|----|
| A/ |
|----|

A แทนทำนองทั้งหมด

2) เพลงชักใบ

โน้ตเพลงชักใบ

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|----------|--------|--------|-------|------------|
| ---- | - ม - ซ | --- ล | - ตี - ซ | -- ตีล | ซม - ซ | --- ล | - รี่ - ตี |
|------|---------|-------|----------|--------|--------|-------|------------|

| | | | | | | | |
|---------|--------|----------|---------|------|-------------|------------|-------------|
| --- รี่ | -- ตีล | -- รี่ตี | - ล - ซ | ---- | - ซี่ - มี่ | ซ่มี่รี่ตี | - รี่ - มี่ |
|---------|--------|----------|---------|------|-------------|------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|------------|------------|------|-------------|-----------|-------------|
| ---- | - ซี่ - มี่ | ซ่มี่รี่ตี | - มี่ตีรี่ | ---- | - มี่ - ซี่ | -- ลี่ซี่ | - มี่ - รี่ |
|------|-------------|------------|------------|------|-------------|-----------|-------------|

| | | | |
|-----------|----------|------------|---------|
| -- มี่รี่ | - ตี - ล | - รี่ - ตี | - ล - ซ |
|-----------|----------|------------|---------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงชักใบ พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

3) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงจับระบำ)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงจับระบำ)

| | | | | | | | |
|------|---------|------------|--------------|---------|-----------|-------|----------|
| ---- | --- รี่ | - รี่ - ตี | รี่ปี่ซี่รี่ | - ล - ล | - ล - รี่ | --- ท | รี่ปี่ลซ |
|------|---------|------------|--------------|---------|-----------|-------|----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|------------|--------------|---------|-----------|-------|----------|
| ---- | --- รี่ | - รี่ - ตี | รี่ปี่ซี่รี่ | - ล - ล | - ล - รี่ | --- ท | รี่ปี่ลซ |
|------|---------|------------|--------------|---------|-----------|-------|----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|-------|------|------|---------|-------|
| ---- | - ล - ท | -- ลรี่ | -- ลท | ---- | ลซลท | -- ลรี่ | -- ลท |
|------|---------|---------|-------|------|------|---------|-------|

| | | | | | | | |
|-------|--------|------|---------|------|-------|-------|-------|
| -- ซฟ | - ซล - | ทลซฟ | - ม - ร | ---- | --- ฟ | -- มล | -- มฟ |
|-------|--------|------|---------|------|-------|-------|-------|

| | | | |
|-------|-------|------|---------|
| -- มล | -- มฟ | ลฟมร | - ด - ร |
|-------|-------|------|---------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว-กลาง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์ ดังนี้

| |
|--------|
| AABBC/ |
|--------|

A แทนทำนองในประโยคที่ 1 และ 2

B แทนทำนองในประโยคที่ 3

C แทนทำนองในประโยคที่ 4 และวรรคสุดท้ายของเพลง

4) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงนาถข้า)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงนาถข้า)

| | | | | | | | |
|------|---------|--------|---------|--------|---------|---------|---------|
| ---- | - ล - ล | -- ดิซ | - ล - ล | -- ดิซ | - ล - ซ | - ม - ม | - ร - ม |
|------|---------|--------|---------|--------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|--------|-----------|--------|----------|-------------|-------------|
| ---- | - ลี - ลี | -- ดิซ | - ลี - ลี | -- ดิซ | - ลี - ซ | - มี่ - มี่ | - รี่ - มี่ |
|------|-----------|--------|-----------|--------|----------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|---------|----------|-------------|-----------|------------|---------|--------|
| ---- | ซิมี่ดิ | - ล - ดิ | - รี่ - มี่ | - ซิ - ลี | - ซิ - มี่ | --- รี่ | --- ดิ |
|------|---------|----------|-------------|-----------|------------|---------|--------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์ ดังนี้

| |
|------|
| AAB/ |
|------|

A แทนทำนองในประโยคที่ 1 และ 2

B แทนทำนองในประโยคที่ 3

5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงนาถข้า)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงนาถข้า)

| | | | | | | | |
|------|---------|--------|-----------|------|---------|--------|-----------|
| ---- | - ลดิรี | -- ซิฟ | มี่รีดิรี | ---- | - ลดิรี | -- ดิฟ | - ซิ - ลี |
|------|---------|--------|-----------|------|---------|--------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|-----------|--------|-------------|----------|-------------|
| ---- | ซลิตรี | --- ดิ | - ซิ - ลี | -- ซิฟ | - มี่ - รี่ | - ลี่ซิฟ | - มี่ - รี่ |
|------|--------|--------|-----------|--------|-------------|----------|-------------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงนี้พบว่า เป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

| |
|----|
| A/ |
|----|

A แทนทำนองทั้งหมด

6) เพลงนาตปรายหน้าบท

โน้ตเพลงนาตปรายหน้าบท

| | | | | | | | |
|---------|---------|-------|---------|---------|-----------|-------|---------|
| --- ตี่ | - ล - ซ | ลชดรว | - ม - ซ | --- ตี่ | - ล - ตี่ | ซลรตี | - ล - ซ |
|---------|---------|-------|---------|---------|-----------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|---------|---------|------|---------|-------|-------|---------|--------|
| --- ตี่ | - ล - ซ | ลชลด | - ร - ม | -- รซ | -- รม | ตีร์มรี | ตีร์ตี |
|---------|---------|------|---------|-------|-------|---------|--------|

| | | | |
|---------|---------|---------|--------|
| -- รี่ซ | ลี่ซร์ม | ตีร์มรี | ตีร์ตี |
|---------|---------|---------|--------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงนาตปรายหน้าบท พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำทำนอง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

| |
|------|
| ABB/ |
|------|

A แทนทำนองในประโยคที่ 1 และวรรคที่ 3

B แทนทำนองในวรรคที่ 4 และวรรคสุดท้ายของเพลง

7) เพลงกระบี่กระบอง (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงกระบี่กระบอง (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|-------|-------|------|-------|
| ---- | - ซ - ม | รดรม | - ซ - ล | -- ทล | รตีทล | ซลทล | รตีทล |
|------|---------|------|---------|-------|-------|------|-------|

บรรทัดที่ 1 บรรเลง 3 เที้ยว

| | | | | | | | |
|------|-------|------|-------|------|-------|------|-------|
| ---- | ซตีทล | ---- | รตีทล | ---- | ซตีทล | ---- | รตีทล |
|------|-------|------|-------|------|-------|------|-------|

| | | | | | |
|-------|-------|-------|-------|---------|------|
| ซตีทล | รตีทล | ซตีทล | รตีทล | - ร - ม | ซลทล |
|-------|-------|-------|-------|---------|------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์เพลงกระบี่กระบอง พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์ ดังนี้

| |
|------|
| AAB/ |
|------|

A แทนทำนองในวรรคที่ 1

B แทนทำนองในวรรคที่ 2 และจบทำนองเพลง

8) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|-------|------|---------|------|-------|------|---------|------|
| -- ซด | ทลชด | ร้มีร้ด | ทลชด | -- ซด | ทลชด | ร้มีร้ด | ทลชล |
|-------|------|---------|------|-------|------|---------|------|

| | | | |
|--------|--------|-------|-------|
| -- ร้ร | มีร้ดท | ร้ดทล | ร้มฟช |
|--------|--------|-------|-------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์ ดังนี้

| |
|----|
| A/ |
|----|

A แทนทำนองทั้งหมด

9) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงถอนบท)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงถอนบท)

| | | | | | | | |
|------|---------|----------|---------|----------|---------|------|-------|
| ---- | - ล - ล | - ร้ - ด | - ล - ล | - ร้ - ด | - ล - ล | ดลชฟ | ชร้ดล |
|------|---------|----------|---------|----------|---------|------|-------|

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|--------|--------|--------|---------|--------|
| ---- | ชฟ - ช | - ดล - | ชฟ - ช | - ดล - | ชฟ - ช | - ฟ - ม | รด - ร |
|------|--------|--------|--------|--------|--------|---------|--------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์ ดังนี้

| |
|----|
| A/ |
|----|

A แทนทำนองทั้งหมด

4.3.8.2 กลุ่มเสียงปญจมูล (Penta-Centric)

1) เพลงผีเสื้อตอมดอกไม้ (เพลงดำเนิน)

โน้ตเพลงผีเสื้อตอมดอกไม้ (เพลงดำเนิน)

| | | | | | | | |
|------|------|------|------|------|------|-------|------|
| ---- | ซซซซ | ลซฟม | รมฟซ | ---- | รมฟซ | ลซคัล | ซมลซ |
|------|------|------|------|------|------|-------|------|

| | | | | | | | |
|------|--------|------|------|--------|---------|-------|-------|
| ---- | มซลคัล | ---ซ | ลซฟม | -- รัด | - ร่ม - | ซลซ่ม | - รัด |
|------|--------|------|------|--------|---------|-------|-------|

| | | | |
|--------|---------|--------|-----------|
| - รัดท | - คัด - | มรดัดท | คัด - คัด |
|--------|---------|--------|-----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที) และ (ฟา)

2) เพลงชักใบ

โน้ตเพลงชักใบ

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|-----------|---------|--------|-------|-------------|
| ---- | - ม - ซ | --- ล | - คัด - ซ | -- คัดล | ซม - ซ | --- ล | - รัด - คัด |
|------|---------|-------|-----------|---------|--------|-------|-------------|

| | | | | | | | |
|---------|---------|-----------|---------|------|-------------|---------|-------------|
| --- รัด | -- คัดล | -- รัดคัด | - ล - ซ | ---- | - ซัด - มัด | ซ่มรดัด | - รัด - มัด |
|---------|---------|-----------|---------|------|-------------|---------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|---------|----------|------|-------------|---------|-------------|
| ---- | - ซัด - มัด | ซ่มรดัด | - มัดคัด | ---- | - มัด - ซัด | -- คัดล | - มัด - รัด |
|------|-------------|---------|----------|------|-------------|---------|-------------|

| | | | |
|--------|-----------|-------------|---------|
| -- มัด | - คัด - ล | - รัด - คัด | - ล - ซ |
|--------|-----------|-------------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก

3) เพลงไม้ทราบซื่อ (เพลงจับระบำ)

โน้ตเพลง ไม้ทราบซื่อ (เพลงจับระบำ)

| | | | | | | | |
|------|---------|-------------|--------|---------|-----------|-------|-------|
| ---- | --- รัด | - รัด - คัด | รัดซัด | - ล - ล | - ล - รัด | --- ท | รัดลซ |
|------|---------|-------------|--------|---------|-----------|-------|-------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------------|--------|---------|-----------|-------|-------|
| ---- | --- รัด | - รัด - คัด | รัดซัด | - ล - ล | - ล - รัด | --- ท | รัดลซ |
|------|---------|-------------|--------|---------|-----------|-------|-------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|-------|------|------|-------|-------|
| ---- | - ล - ท | -- ลร | -- ลท | ---- | ลชลท | -- ลร | -- ลท |
|------|---------|-------|-------|------|------|-------|-------|

| | | | | | | | |
|-------|--------|------|---------|------|--------|-------|-------|
| -- ซฟ | - ชล - | ทลซฟ | - ม - ร | ---- | ---- ฟ | -- มล | -- มฟ |
|-------|--------|------|---------|------|--------|-------|-------|

| | | | |
|-------|-------|------|---------|
| -- มล | -- มฟ | ลพมร | - ด - ร |
|-------|-------|------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูล 3 กลุ่ม คือ
กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก ในประโยคที่ 1 และ 2 มีการใช้เสียง
หลุม เสียง (ที)

กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 2 เป็นระดับเสียงทางใน ในประโยคที่ 3

กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง ในประโยคที่ 4 และวรรค
สุดท้ายของเพลง มีการใช้เสียงหลุม เสียง (มี)

4) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงนาถเข้า)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงนาถเข้า)

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | - ล - ล | -- ดซ | - ล - ล | -- ดซ | - ล - ซ | - ม - ม | - ร - ม |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | - ล - ล | -- ดซ | - ล - ล | -- ดซ | - ล - ซ | - ม - ม | - ร - ม |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|-------|-------|
| ---- | ซมรด | - ล - ด | - ร - ม | - ซ - ล | - ซ - ม | --- ร | --- ด |
|------|------|---------|---------|---------|---------|-------|-------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว
คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก

5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงนาถเข้า)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงนาถเข้า)

| | | | | | | | |
|------|-------|-------|------|------|-------|-------|---------|
| ---- | - ลดร | -- ซฟ | มรดร | ---- | - ลดร | -- ดฟ | - ซ - ล |
|------|-------|-------|------|------|-------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------|---------|-------|---------|-------|---------|
| ---- | ซลรด | --- ด | - ซ - ล | -- ซฟ | - ม - ร | - ลซฟ | - ม - ร |
|------|------|-------|---------|-------|---------|-------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง มีการใช้เสียงหลุม เสียง (มี)

6) เพลงนาตปรายหน้าบท

โน้ตเพลงนาตปรายหน้าบท

| | | | | | | | |
|---------|---------|------|---------|---------|-----------|--------|---------|
| --- ตั้ | - ล - ซ | ลชตร | - ม - ซ | --- ตั้ | - ล - ตั้ | ซลรัต้ | - ล - ซ |
|---------|---------|------|---------|---------|-----------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|---------|---------|------|---------|-------|-------|---------|---------|
| --- ตั้ | - ล - ซ | ลชลด | - ร - ม | -- รซ | -- รม | ตัมรัต้ | ตัมรัต้ |
|---------|---------|------|---------|-------|-------|---------|---------|

| | | | |
|--------|--------|---------|---------|
| -- รุ้ | ลัซรุ้ | ตัมรัต้ | ตัมรัต้ |
|--------|--------|---------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที)

7) เพลงกระปี่กระบอง (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงกระปี่กระบอง (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|-------|--------|------|--------|
| ---- | - ซ - ม | รตรม | - ซ - ล | -- ทล | ร้ต้ทล | ซลทล | ร้ต้ทล |
|------|---------|------|---------|-------|--------|------|--------|

บรรทัดที่ 1 บรรเลง 3 เที้ยว

| | | | | | | | |
|------|-------|------|--------|------|-------|------|--------|
| ---- | ซต้ทล | ---- | ร้ต้ทล | ---- | ซต้ทล | ---- | ร้ต้ทล |
|------|-------|------|--------|------|-------|------|--------|

| | | | | | |
|-------|--------|-------|--------|---------|------|
| ซต้ทล | ร้ต้ทล | ซต้ทล | ร้ต้ทล | - ร - ม | ซลทล |
|-------|--------|-------|--------|---------|------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที)

8) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|--------|-------|---------|-------|--------|-------|---------|------|
| -- ซต้ | ทลซต้ | รัมรัต้ | ทลซต้ | -- ซต้ | ทลซต้ | รัมรัต้ | ทลซล |
|--------|-------|---------|-------|--------|-------|---------|------|

| | | | |
|--------|--------|--------|------|
| -- รุ้ | มรัต้ท | ร้ต้ทล | รมฟซ |
|--------|--------|--------|------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญามูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที) และ (ฟา)

9) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงถอนบท)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงถอนบท)

| | | | | | | | |
|------|---------|-------------|---------|-------------|---------|-------|--------|
| ---- | - ล - ล | - รี่ - ตี่ | - ล - ล | - รี่ - ตี่ | - ล - ล | ดัลซฟ | ซร็ดัล |
|------|---------|-------------|---------|-------------|---------|-------|--------|

| | | | | | | | |
|------|--------|---------|--------|---------|--------|---------|--------|
| ---- | ซฟ - ซ | - ดัล - | ซฟ - ซ | - ดัล - | ซฟ - ซ | - ฟ - ม | รด - ร |
|------|--------|---------|--------|---------|--------|---------|--------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญามูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง มีการใช้เสียงหลุม เสียง (มี)

4.3.9 ระบำชนวนว

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบำชนวนว มีด้วยกันทั้งหมด 4 เพลงได้แก่

- 1) เพลงนางหงส์
- 2) เพลงเสื่อป่า
- 3) เพลงกาดำ
- 4) เพลงชะนีร้องไห้

4.3.9.1 รูปแบบ-สังคีตลักษณ์ (Form)

1) เพลงนางหงส์

โน้ตเพลงนางหงส์

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|--------|-------|-------|-------|-------|
| ---- | ซลล์ซม | ร็ดร์ม | ซลล์ซร | - มซร | มร็ดล | --- ต | ซลด์ร |
|------|--------|--------|--------|-------|-------|-------|-------|

| | | | | | | | |
|------|-------|--------|-------|--------|------|--------|-------|
| ---- | ดร์มซ | - ลล์ม | ซมร็ด | - ร็ดล | ดลด์ | - ซลล์ | มลล์ม |
|------|-------|--------|-------|--------|------|--------|-------|

| | | | | | | | |
|------|-------|------|--------|--------|--------|--------|-------|
| ---- | ซมร็ด | ทลซด | ลด์ร์ม | ซลล์ซด | ลด์ร์ม | ซลล์ซด | ร่มฟซ |
|------|-------|------|--------|--------|--------|--------|-------|

| | | | | | | | |
|------|-------|--------|-------|-------|------|------|-------|
| ---- | - ฟซล | ดร์ดัล | ดัลซฟ | - มซร | ฟดรฟ | ดรฟซ | ลร็ดล |
|------|-------|--------|-------|-------|------|------|-------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะเพลงนางหงส์ พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะ ดังนี้

| |
|----|
| A/ |
|----|

A แทนทำนองทั้งหมด

2) เพลงเสื่อป่า

โน้ตเพลงเสื่อป่า

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-----------|------|------|---------|-----------|
| ---- | ---- | - ซ - ท | - ตี - รั | ---- | ---- | - ซ - ท | - ตี - รั |
|------|------|---------|-----------|------|------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-----------|---------|--------|-------|--------|
| ---- | ---- | - ซ - ท | - ตี - รั | --- ซี่ | --- รั | --- ท | ลซ - ล |
|------|------|---------|-----------|---------|--------|-------|--------|

| | | | | | | | |
|------|------|----------|---------|------|--------|---------|---------|
| ---- | ---- | - รั - ท | - ล - ซ | ---- | --- รั | --- มี่ | -- รัตี |
|------|------|----------|---------|------|--------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|------------|------------|-------|-------|-------|-------|
| ---- | ---- | - ตี - ฟี่ | - มี่ - รั | --- ซ | --- ท | --- ล | --- ซ |
|------|------|------------|------------|-------|-------|-------|-------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-------------|------|------|-------------|-------------|
| ---- | ---- | - ซี่ - ซี่ | - มี่ - ซี่ | ---- | ---- | - ซี่ - ซี่ | - มี่ - ซี่ |
|------|------|-------------|-------------|------|------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|------------|-------|-------|-------|-------|
| ---- | ---- | - ซี่ - ซี่ | - มี่ - รั | --- ซ | --- ท | --- ล | --- ซ |
|------|------|-------------|------------|-------|-------|-------|-------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะเพลงเสื่อป่า พบว่าเป็นเพลงสองท่อน และพบแบบแผนการซ้ำหัว-ท้าย จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะ ดังนี้

| |
|------------|
| AAABC/DDC/ |
|------------|

A แทนทำนองในท่อนที่ 1 วรรคที่ 1 ถึง 3

B แทนทำนองในท่อนที่ 1 วรรคที่ 4, 5 และ 6

C แทนทำนองในประโยคสุดท้ายของทั้งสองท่อน

D แทนทำนองในท่อนที่ 2 ประโยคที่ 1

3) เพลงกาต๋า

โน้ตเพลงกาต๋า

| | | | | | | | |
|-------|--------|-------|---------|---------|-----------|------|------|
| -- ซฟ | ลช - ซ | -- ลช | - ล - ร | --- รี่ | - ดี่ - ท | ลชลท | ซลลล |
|-------|--------|-------|---------|---------|-----------|------|------|

| | | | | | | | |
|-------|-------|-------|-----|----------|--------|----------|--------|
| -- ซซ | - รซซ | - รซซ | ลตล | - มี่รี่ | มี่รี่ | - มี่รี่ | มี่รี่ |
|-------|-------|-------|-----|----------|--------|----------|--------|

| | |
|---------|-------|
| ดี่ลรี่ | ดี่ลซ |
|---------|-------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะเพลงกาต๋า พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

4) เพลงชะนีร้องไห้

โน้ตเพลงชะนีร้องไห้

| | | | | | | | |
|----------|-----------|---------|------|----------|-----------|---------|------|
| - รี่รี่ | ดี่มี่ดี่ | ลรี่ดี่ | ซฟซล | - รี่รี่ | ดี่มี่ดี่ | ลรี่ดี่ | ซฟซล |
|----------|-----------|---------|------|----------|-----------|---------|------|

| | | | | | | | |
|------|-------|--------|----------|-------|--------|-------|------|
| ---- | ดรรฟซ | ฟซลดี่ | รี่ดี่ลซ | -- ลซ | ฟร - ฟ | --- ซ | ฟลซฟ |
|------|-------|--------|----------|-------|--------|-------|------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|--------|----------|------------|-------|------|
| มรดฟ | มฟซล | ดี่รี่ดี่ | ดี่ลซฟ | - ดี่ดี่ | ฟี่รี่ดี่ฟ | --- ซ | ลฟซล |
|------|------|-----------|--------|----------|------------|-------|------|

| | | | |
|---------|---------|----------|--------|
| -- ดี่ซ | - ล - ล | ดี่ซลรี่ | ดี่ลซล |
|---------|---------|----------|--------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะเพลงชะนีร้องไห้ พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะ ดังนี้

AAB/

A แทนทำนองในประโยคที่ 1

B แทนทำนองในประโยคที่ 2, 3 และวรรคสุดท้ายของเพลง

4.3.9.2 กลุ่มเสียงปัญญาจุมล (Penta-Centric)

1) เพลงนางหงส์

โน้ตเพลงนางหงส์

| | | | | | | | | |
|------|---------|---------|---------|----------|---------|-----|----|--------|
| ---- | ซึลซึมิ | ริตริมิ | ซึลซึริ | - มิซึริ | มิริตลิ | --- | ติ | ซลติริ |
|------|---------|---------|---------|----------|---------|-----|----|--------|

| | | | | | | | |
|------|----------|----------|----------|----------|--------|----------|----------|
| ---- | ติริมิซึ | - ลึซึมิ | ซึมิริติ | - ริติลิ | ติซลติ | - ซึซึซึ | มิลิซึมิ |
|------|----------|----------|----------|----------|--------|----------|----------|

| | | | | | | | |
|------|----------|-------|---------|---------|---------|---------|---------|
| ---- | ซึมิริติ | ทลซติ | ลติริมิ | ซึลซึติ | ลติริมิ | ซึลซึติ | ริมิฟซึ |
|------|----------|-------|---------|---------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-------|----------|-------|-------|------|------|---------|
| ---- | - ฟซล | ติริติลิ | ติลซฟ | - มซร | ฟตรฟ | ตรฟซ | ลริติลิ |
|------|-------|----------|-------|-------|------|------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจุมลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจุมล 2 กลุ่ม คือ
 กลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก ในประโยคที่ 1, 2 และ 3 มีการใช้
 เสียงหลุม เสียง (ที) และ (ฟา)
 กลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง ในประโยคที่ 4 มีการใช้เสียง
 หลุม เสียง (มี)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

2) เพลงเสื่อป่า

โน้ตเพลงเสื่อป่า

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-----------|------|------|---------|-----------|
| ---- | ---- | - ซ - ท | - ตี - ริ | ---- | ---- | - ซ - ท | - ตี - ริ |
|------|------|---------|-----------|------|------|---------|-----------|

| | | | | | | | | |
|------|------|---------|-----------|-----|----|-----|---|--------|
| ---- | ---- | - ซ - ท | - ตี - ริ | --- | ริ | --- | ท | ลซ - ล |
|------|------|---------|-----------|-----|----|-----|---|--------|

| | | | | | | | | | | |
|------|------|----------|---------|------|-----|----|-----|----|----|------|
| ---- | ---- | - ริ - ท | - ล - ซ | ---- | --- | ริ | --- | มิ | -- | ริติ |
|------|------|----------|---------|------|-----|----|-----|----|----|------|

| | | | | | | | | | | | |
|------|------|-----------|-----------|-----|---|-----|---|-----|---|-----|---|
| ---- | ---- | - ตี - ฟิ | - มิ - ริ | --- | ซ | --- | ท | --- | ล | --- | ซ |
|------|------|-----------|-----------|-----|---|-----|---|-----|---|-----|---|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-------------|------|------|-------------|-------------|
| ---- | ---- | - ซี่ - ซี่ | - มี่ - ซี่ | ---- | ---- | - ซี่ - ซี่ | - มี่ - ซี่ |
|------|------|-------------|-------------|------|------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-------------|-------|-------|-------|-------|
| ---- | ---- | - ซี่ - ซี่ | - มี่ - รี่ | --- ซ | --- ท | --- ล | --- ซ |
|------|------|-------------|-------------|-------|-------|-------|-------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญามูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูล 2 กลุ่ม คือ

ท่อน 1

กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 2 เป็นระดับเสียงทางใน ในประโยคที่ 1, 2, 3 (วรรคหน้า), และประโยคที่ 4 (วรรคหลัง)

กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก ในประโยคที่ 3 (วรรคหลัง), และประโยคที่ 4 (วรรคหน้า)

ท่อน 2

กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 2 เป็นระดับเสียงทางใน ตลอดทั้งท่อน

3) เพลงกาต๋า

โน้ตเพลงกาต๋า

| | | | | | | | |
|-------|--------|-------|---------|---------|-----------|------|------|
| -- ซฟ | ลซ - ซ | -- ลซ | - ล - ร | --- รี่ | - ดี่ - ท | ลซลท | ซลลล |
|-------|--------|-------|---------|---------|-----------|------|------|

| | | | | | | | |
|-------|-------|-------|-------|----------|--------|----------|--------|
| -- ซซ | - รซซ | - รซซ | ลดีทล | - มี่รี่ | มี่ทรี | - มี่รี่ | มี่ทรี |
|-------|-------|-------|-------|----------|--------|----------|--------|

| | |
|--------|-------|
| ดีทลรี | ดีทลซ |
|--------|-------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญามูลในเพลงกาต๋าพบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 2 เป็นระดับเสียงทางใน มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ฟา) และ (โด)

4) เพลงชะนีร้องไห้

โน้ตเพลงชะนีร้องไห้

| | | | | | | | |
|----------|-----------|--------|------|----------|-----------|--------|------|
| - รี่รี่ | ดีมีรี่ดี | ลรีดีล | ซฟซล | - รี่รี่ | ดีมีรี่ดี | ลรีดีล | ซฟซล |
|----------|-----------|--------|------|----------|-----------|--------|------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------|-------|-------|--------|-------|------|
| ---- | ดรฟซ | ฟซลดี | รดีลซ | -- ลซ | ฟร - ฟ | --- ซ | ฟลซฟ |
|------|------|-------|-------|-------|--------|-------|------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-------|---------|---------|-------|------|
| มรดฟ | มฟชล | ดริ์ดัล | ดัลชฟ | - ดัดดี | ฟิ์รดิฟ | --- ซ | ลฟชล |
|------|------|---------|-------|---------|---------|-------|------|

| | | | |
|---------|---------|----------|-------|
| -- ดิ์ช | - ล - ล | ดิ์ชลริ์ | ดัลชล |
|---------|---------|----------|-------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจุมูลในเพลงชะนีร้องไห้ พบว่าใช้กลุ่มเสียงปัญญาจุมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจุมูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง มีการใช้เสียงหลุม เสียง (มี)

4.3.10 ระบายซัดตัม

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบายซัดตัม มีด้วยกันทั้งหมด 3 เพลงได้แก่

- 1) เพลงนกระยางหาปลา
- 2) เพลงพระรามแผลงศร (ประพันธ์ใหม่)
- 3) เพลงบัวถูกคลื่น

4.3.10.1 รูปแบบ-สังคิตลักษณะ (Form)

1) เพลงนกระยางหาปลา

โน้ตเพลงนกระยางหาปลา

| | | | | | | | |
|------|-------|-------|---------|-------|---------|------|--------|
| ---- | --- ร | --- ฟ | - ม - ร | --- ม | - ด - ร | ---- | --- ริ |
|------|-------|-------|---------|-------|---------|------|--------|

| | | | | | | | | |
|---------|------------|------|----------------|-------|--------|---------|-------|---------|
| --- ดิ์ | ริ์ดิ์ริ์ล | จูลง | เรณั์ทาวิทาลัย | --- ร | --- มฟ | - ร - ล | -- ซฟ | - ม - ร |
|---------|------------|------|----------------|-------|--------|---------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|-------|--------|--------|---------|-------|--------|--------|---------|
| -- ลล | - ล -- | ลล - ฟ | - ม - ร | -- ลล | - ล -- | ลล - ฟ | - ม - ร |
|-------|--------|--------|---------|-------|--------|--------|---------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคิตลักษณะเพลงนกระยางหาปลา พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคิตลักษณะ ดังนี้

| |
|----|
| A/ |
|----|

A แทนทำนองทั้งหมด

2) เพลงพระรามแผลงศร (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงพระรามแผลงศร (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|-------|-------|------|--------|-------|------|------|------|
| --- ร | --- ม | รตรม | - พช - | ดัลลล | รลชฟ | มรตร | มฟชล |
|-------|-------|------|--------|-------|------|------|------|

| | | | | | | | |
|-------|-------|---------|------|--------|-------|--------|-------|
| - ชชช | รชลคิ | รัมริคิ | ทลชล | - รัลล | - รลล | - รัลล | - รลล |
|-------|-------|---------|------|--------|-------|--------|-------|

| | | | | | | | |
|-------|--------|-------|------|------|------|------|---------|
| -- ชล | คิรัคิ | -- ชล | ชฟมฟ | ---- | ชลชช | มรตร | - ม - ฟ |
|-------|--------|-------|------|------|------|------|---------|

| | | | |
|-------|------|------|------|
| -- ชล | ชฟมช | ฟมรฟ | มรตร |
|-------|------|------|------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงพระราชมงคล พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

3) เพลงบัวฤกคลื่น

โน้ตเพลงบัวฤกคลื่น

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|------|--------|-------|--------|--------|--------|---------|
| ---- | ---- | - ล -- | - ฟมร | ---- ฟ | ---- ล | --- รั | - ล - ช |
|------|------|--------|-------|--------|--------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|-------|--------|--------|---------|------|------|-------|---------|
| --- ล | --- รั | -- คิล | - ช - ล | ---- | ---- | - ลชฟ | - ม - ร |
|-------|--------|--------|---------|------|------|-------|---------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|------|------|--------|---------|-----------|---------|-----------|
| ---- | ---- | ---- | --- รั | -- รัรั | - รั - รั | -- รัรั | - รั - รั |
|------|------|------|--------|---------|-----------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|---------|---------|-------|---------|-------|-----------|------|---------|
| - ฟ - ม | - ฟ - ม | -- ฟม | - ฟ - ม | -- ฟม | - รั - คิ | ---- | - ท - ล |
|---------|---------|-------|---------|-------|-----------|------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|------|------|---------|---------|
| ---- | - ช - ฟ | ---- | - ม - ร | ---- | ---- | - ฟ - ช | - ฟ - ล |
|------|---------|------|---------|------|------|---------|---------|

| | | | | | |
|-------|---------|-------|---------|---------|---------|
| -- ฟช | - ฟ - ล | -- ฟช | - ฟ - ล | - ช - ฟ | - ม - ร |
|-------|---------|-------|---------|---------|---------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงบัวถูกคลื่น พบว่าเป็นเพลงสองท่อน ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

| |
|------|
| A/B/ |
|------|

A แทนทำนองในท่อนที่ 1

B แทนทำนองในท่อนที่ 2

4.3.10.2 กลุ่มเสียงปัญญาจมูล (Penta-Centric)

1) เพลงนกระยางหาปลา

โน้ตเพลงนกระยางหาปลา

| | | | | | | | |
|------|-------|-------|---------|-------|---------|------|-------|
| ---- | --- ร | --- ฟ | - ม - ร | --- ม | - ด - ร | ---- | --- ร |
|------|-------|-------|---------|-------|---------|------|-------|

| | | | | | | | |
|-------|--------|------|-------|-------|---------|-------|---------|
| --- ต | ร้ต้อร | ---- | --- ร | -- มฟ | - ร - ล | -- ซฟ | - ม - ร |
|-------|--------|------|-------|-------|---------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|-------|--------|--------|---------|-------|--------|--------|---------|
| -- ลล | - ล -- | ลล - ฟ | - ม - ร | -- ลล | - ล -- | ลล - ฟ | - ม - ร |
|-------|--------|--------|---------|-------|--------|--------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง มีการใช้เสียงหลุม เสียง (มี)

2) เพลงพระรามแผลงศร (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงพระรามแผลงศร (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|-------|-------|------|--------|------|------|------|------|
| --- ร | --- ม | รตรม | - ฟซ - | ดลลล | รลซฟ | มรตร | มฟซล |
|-------|-------|------|--------|------|------|------|------|

| | | | | | | | |
|-------|------|--------|------|--------|-------|--------|-------|
| - ซซซ | รซลต | ร้มร้ต | ทลซล | - ร้ลล | - รลล | - ร้ลล | - รลล |
|-------|------|--------|------|--------|-------|--------|-------|

| | | | | | | | |
|-------|--------|-------|------|------|------|------|---------|
| -- ซล | ด้ร้ดล | -- ซล | ซฟมฟ | ---- | ซลซร | มรตร | - ม - ฟ |
|-------|--------|-------|------|------|------|------|---------|

| | | | |
|-------|------|------|------|
| -- ซล | ซฟมซ | ฟมรฟ | มรตร |
|-------|------|------|------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที) และ (มี)

3) เพลงบัวถุกคลื่น

โน้ตเพลงบัวถุกคลื่น

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-------|-------|-------|---------|---------|
| ---- | ---- | - ล - - | - ฟมร | --- ฟ | --- ล | --- รี่ | - ล - ช |
|------|------|---------|-------|-------|-------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|-------|---------|---------|---------|------|------|-------|---------|
| --- ล | --- รี่ | -- คี่ล | - ช - ล | ---- | ---- | - ลชฟ | - ม - ร |
|-------|---------|---------|---------|------|------|-------|---------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|------|------|---------|-----------|-------------|-----------|-------------|
| ---- | ---- | ---- | --- รี่ | -- รี่รี่ | - รี่ - รี่ | -- รี่รี่ | - รี่ - รี่ |
|------|------|------|---------|-----------|-------------|-----------|-------------|

| | | | | | | | |
|----------|----------|--------|----------|--------|-------------|------|---------|
| - ฟ - มี | - ฟ - มี | -- ฟมี | - ฟ - มี | -- ฟมี | - รี่ - คี่ | ---- | - ท - ล |
|----------|----------|--------|----------|--------|-------------|------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|------|------|---------|---------|
| ---- | - ช - ฟ | ---- | - ม - ร | ---- | ---- | - ฟ - ช | - ฟ - ล |
|------|---------|------|---------|------|------|---------|---------|

| | | | | | |
|-------|---------|-------|---------|---------|---------|
| -- ฟช | - ฟ - ล | -- ฟช | - ฟ - ล | - ช - ฟ | - ม - ร |
|-------|---------|-------|---------|---------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที) และ (มี)

4.3.11 ระเบ้าสานจุด

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระเบ้าสานจุด มีด้วยกันทั้งหมด 5 เพลงได้แก่

- 1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงออกนางทาสี)
- 2) เพลง ปักขี้ไต้บ้านเรา
- 3) เพลง หักคอไอ้เฒ่า
- 4) เพลง สะตอเมืองใต้ (ประพันธ์เพิ่มเติม)
- 5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

4.3.11.1 รูปแบบ-สังคีตลักษณ์ (Form)

1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงออกนางทาสี)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงออกนางทาสี)

| | | | | | | | |
|------|----------|-------|--------|-------|-----------|---------|---------|
| ---- | - ซ - ตั | --- ซ | --- ตั | --- ซ | - ตั - มั | --- รี่ | ตั้มซี่ |
|------|----------|-------|--------|-------|-----------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|------------|------|------------|-----------|-------------|
| ---- | ---- | - ฟิ - มั | - รี่ - ตั | ---- | - ซี่ - ฟิ | - มั - ฟิ | - ซี่ - รี่ |
|------|------|-----------|------------|------|------------|-----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------------|-----------|-------------|------|-----------|--------|---------|
| ---- | - ซี่ - ฟิ | - มั - ฟิ | - ซี่ - รี่ | ---- | - ลั - ตั | --- ลั | --- ซี่ |
|------|------------|-----------|-------------|------|-----------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|---------|------------|----------|------------|------|------------|-----------|-------------|
| -- ฟั้ม | - ฟิ - ซี่ | - ลัซั้ม | - รี่ - ตั | ---- | - ซี่ - ฟิ | - มั - ฟิ | - ซี่ - รี่ |
|---------|------------|----------|------------|------|------------|-----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------------|-----------|-------------|------|-----------|--------|---------|
| ---- | - ซี่ - ฟิ | - มั - ฟิ | - ซี่ - รี่ | ---- | - ลั - ตั | --- ลั | --- ซี่ |
|------|------------|-----------|-------------|------|-----------|--------|---------|

| | | | |
|---------|------------|----------|------------|
| -- ฟั้ม | - ฟิ - ซี่ | - ลัซั้ม | - รี่ - ตั |
|---------|------------|----------|------------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคัตลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำกลาง-ท้าย จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคัตลักษณ์ ดังนี้

ABBCCBBCC/

A แทนทำนองในประโยคที่ 1 และวรรคที่ 3

B แทนทำนองในวรรคที่ 4, 5, 8, และ 9

C แทนทำนองในวรรคที่ 6, 7, 10 และ 11

2) เพลง ปักซี่ไต่บ้านเรา

โน้ตเพลง ปักซี่ไต่บ้านเรา

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|----------|----------|-------------|------|----------|----------|-------------|
| ---- | - ซ - ตั | -- รี่มึ | รื่ตั - รี่ | ---- | - ซ - ตั | -- รี่มึ | รื่ตั - รี่ |
|------|----------|----------|-------------|------|----------|----------|-------------|

| | | | | | | | |
|----------|----------|----------|----------|----------|---------|------------|----------|
| -- รี่มึ | -- รี่มึ | -- รื่ตั | - ล - ตั | -- ตัรื่ | - มั -- | - รี่ - มั | รื่ตัลตั |
|----------|----------|----------|----------|----------|---------|------------|----------|

| | | | |
|----------|---------|------------|----------|
| -- ตัรื่ | - มั -- | - รี่ - มั | รื่ตัลตั |
|----------|---------|------------|----------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|------|--------|-----------|------|-----------|---------|-----------|
| ---- | ---- | --- มี | - ฟิ - ซิ | ---- | - ฟิ - มี | -- รีมิ | - ฟิ - ซิ |
|------|------|--------|-----------|------|-----------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|--------|-----------|------|-----------|---------|-----------|
| ---- | ---- | --- มี | - ฟิ - ซิ | ---- | - มี - ฟิ | -- ซิฟิ | - มี - ริ |
|------|------|--------|-----------|------|-----------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|--------|-----------|------|-----------|---------|-----------|
| ---- | ---- | --- มี | - ฟิ - ซิ | ---- | - ฟิ - มี | -- ดิริ | - ฟิ - มี |
|------|------|--------|-----------|------|-----------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|----------|-----------|------|-----------|--------|--------|
| ---- | ---- | - ดี - ท | - ดี - ริ | ---- | - ฟิ - มี | --- ริ | --- ดี |
|------|------|----------|-----------|------|-----------|--------|--------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงปักษีไต่บ้านเรา พบว่าเป็นเพลงสองท่อน และพบแบบแผนการซ้ำหัว-ท้ายในท่อนที่ 1 จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

AABCC/D/

- A แทนทำนองในท่อนที่ 1 วรรคที่ 1 และ 2
 B แทนทำนองในท่อนที่ 1 วรรคที่ 3
 C แทนทำนองในท่อนที่ 1 วรรคที่ 4 และ 5
 D แทนทำนองในท่อนที่ 2 ตลอดทั้งท่อน

3) เพลงหักคอไอ้เท่ง

โน้ตเพลงหักคอไอ้เท่ง

| | | | | | | | |
|------|----------|----------|----------|-------|---------|--------|---------|
| ---- | - ซ - ดี | - ซ - ดี | - ซ - ดี | --- ท | -- ดิริ | -- ดีท | - ล - ซ |
|------|----------|----------|----------|-------|---------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|----------|----------|----------|-------|---------|--------|---------|
| ---- | - ซ - ดี | - ซ - ดี | - ซ - ดี | --- ท | -- ดิริ | -- ดีท | - ล - ซ |
|------|----------|----------|----------|-------|---------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|-----------|-----------|------|-----------|-----------|-----------|
| ---- | - ดี - ดี | - ดี - ริ | - ซิ - มี | ---- | - ดี - ดี | - มี - ริ | - ดี - ริ |
|------|-----------|-----------|-----------|------|-----------|-----------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|---------|----------|
| ---- | - ซิ - ซิ | - ลี - ซิ | - ฟิ - มี | - ซิ - ฟิ | - มี - ริ | - ซ - ล | - ท - ดี |
|------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|---------|----------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงหักคอไอ้เท่ง พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

AAB/

A แทนทำนองในประโยคที่ 1 และ 2

B แทนทำนองในประโยคที่ 3 และ 4

4) เพลงสะท้อนเมืองใต้ (ประพันธ์เพิ่มเติม)

โน้ตเพลงสะท้อนเมืองใต้ (ประพันธ์เพิ่มเติม)

| | | | | | | | |
|------|------|---------|--------|------|-------------|-----------|------------|
| ---- | ---- | - ล - ซ | -- ลดี | ---- | - รี่ - มี่ | -- ซี่มี่ | - รี่ - ดี |
|------|------|---------|--------|------|-------------|-----------|------------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|--------|------|-------------|-----------|-------------|
| ---- | ---- | - ล - ซ | -- ลดี | ---- | - มี่ - ซี่ | -- ลี่ซี่ | - รี่ - มี่ |
|------|------|---------|--------|------|-------------|-----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|------------|------|-------------|----------|-------------|
| ---- | ---- | - มี่ - ซี่ | - ลี่ - ดี | ---- | - ซี่ - ลี่ | -- ดีลี่ | - ซี่ - มี่ |
|------|------|-------------|------------|------|-------------|----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-----------|------------|--------|----------|---------|----------|
| ---- | - รี่ - มี่ | -- ซี่มี่ | - รี่ - ดี | ---- ล | - ซ - -- | - ม - ซ | - ล - ดี |
|------|-------------|-----------|------------|--------|----------|---------|----------|

บรรทัดที่ 2 เทียบแล้วบรรทัดท่อนสร้อยดังนี้

| | | | | | | | |
|------|------|---------|------------|-----------|--------------|-----------|-----------|
| ---- | ---- | - ซ - ล | - ดี - รี่ | -- ซี่มี่ | รี่ยี่ - รี่ | -- ซี่มี่ | รี่ยี่ลดี |
|------|------|---------|------------|-----------|--------------|-----------|-----------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงสะท้อนเมืองใต้ พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

| | | | | | | | |
|------|-------|-------|----------|------|-------|-------|----------|
| ---- | ซลทดี | ซลทดี | รี่ยี่ทล | ---- | ซลทดี | ซลทดี | รี่ยี่ทล |
|------|-------|-------|----------|------|-------|-------|----------|

| | | | | | | | |
|--------|-------|---------|--------------|------|--------------|------------|--------------|
| -- ดีล | มซลดี | ซลดีรี่ | มี่ลี่ซี่มี่ | ---- | รี่ยี่ซี่ยี่ | ดีซี่ยี่ดี | ซี่ยี่รี่ยี่ |
|--------|-------|---------|--------------|------|--------------|------------|--------------|

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|--------|---------|-------|------|--------|
| ---- | ริมซลิ | ตซ์ตลิ | ซิมริม | -- ซิริ | มรดัท | ลชลท | ดิมรดิ |
|------|--------|--------|--------|---------|-------|------|--------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว-กลาง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์ ดังนี้

| |
|---------|
| AABCCD/ |
|---------|

A แทนทำนองในวรรคที่ 1 และ 2

B แทนทำนองในวรรคที่ 3

C แทนทำนองในวรรคที่ 4 และ 5

D แทนทำนองในวรรคที่ 6

4.3.11.2 กลุ่มเสียงปัญญาจมูล (Penta-Centric)

1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงออกนางทาสี)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงออกนางทาสี)

| | | | | | | | |
|------|----------|-------|--------|-------|-----------|--------|---------|
| ---- | - ซ - ดิ | --- ซ | --- ดิ | --- ซ | - ดิ - มิ | --- ริ | ดิริมซิ |
|------|----------|-------|--------|-------|-----------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-----------|------|-----------|-----------|-----------|
| ---- | ---- | - พิ - มิ | - ริ - ดิ | ---- | - ซิ - พิ | - มิ - พิ | - ซิ - ริ |
|------|------|-----------|-----------|------|-----------|-----------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|-----------|-----------|------|-----------|--------|--------|
| ---- | - ซิ - พิ | - มิ - พิ | - ซิ - ริ | ---- | - ลิ - ดิ | --- ลิ | --- ซิ |
|------|-----------|-----------|-----------|------|-----------|--------|--------|

| | | | | | | | |
|---------|-----------|----------|-----------|------|-----------|-----------|-----------|
| -- พิมิ | - พิ - ซิ | - ลิซิมิ | - ริ - ดิ | ---- | - ซิ - พิ | - มิ - พิ | - ซิ - ริ |
|---------|-----------|----------|-----------|------|-----------|-----------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|-----------|-----------|------|-----------|--------|--------|
| ---- | - ซิ - พิ | - มิ - พิ | - ซิ - ริ | ---- | - ลิ - ดิ | --- ลิ | --- ซิ |
|------|-----------|-----------|-----------|------|-----------|--------|--------|

| | | | |
|---------|-----------|----------|-----------|
| -- พิมิ | - พิ - ซิ | - ลิซิมิ | - ริ - ดิ |
|---------|-----------|----------|-----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ฟา)

2) เพลง ปักขี้ไต้บ้านเรา

โน้ตเพลงปักษีไต่บ้านเรา

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|----------|----------|----------|------|----------|----------|----------|
| ---- | - ซ - ตั | -- รีมี่ | ริต - ริ | ---- | - ซ - ตั | -- รีมี่ | ริต - ริ |
|------|----------|----------|----------|------|----------|----------|----------|

| | | | | | | | |
|----------|----------|--------|----------|---------|---------|------------|-------|
| -- รีมี่ | -- รีมี่ | -- ริต | - ล - ตั | -- ตัริ | - มี่ - | - ริ - มี่ | ริตลต |
|----------|----------|--------|----------|---------|---------|------------|-------|

| | | | |
|---------|---------|------------|-------|
| -- ตัริ | - มี่ - | - ริ - มี่ | ริตลต |
|---------|---------|------------|-------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-----------|------|------------|----------|-----------|
| ---- | ---- | --- มี่ | - ฟิ - ซิ | ---- | - ฟิ - มี่ | -- รีมี่ | - ฟิ - ซิ |
|------|------|---------|-----------|------|------------|----------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-----------|------|------------|---------|------------|
| ---- | ---- | --- มี่ | - ฟิ - ซิ | ---- | - มี่ - ฟิ | -- ซิฟิ | - มี่ - ริ |
|------|------|---------|-----------|------|------------|---------|------------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-----------|------|------------|---------|------------|
| ---- | ---- | --- มี่ | - ฟิ - ซิ | ---- | - ฟิ - มี่ | -- ตัริ | - ฟิ - มี่ |
|------|------|---------|-----------|------|------------|---------|------------|

| | | | | | | | |
|------|------|----------|-----------|------|------------|--------|--------|
| ---- | ---- | - ตั - ท | - ตั - ริ | ---- | - ฟิ - มี่ | --- ริ | --- ตั |
|------|------|----------|-----------|------|------------|--------|--------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที) และ (ฟา)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3) เพลงหัดคอไอ้เ่ง

โน้ตเพลงหัดคอไอ้เ่ง

| | | | | | | | |
|------|----------|----------|----------|-------|---------|--------|---------|
| ---- | - ซ - ตั | - ซ - ตั | - ซ - ตั | --- ท | -- ตัริ | -- ตัท | - ล - ซ |
|------|----------|----------|----------|-------|---------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|----------|----------|----------|-------|---------|--------|---------|
| ---- | - ซ - ตั | - ซ - ตั | - ซ - ตั | --- ท | -- ตัริ | -- ตัท | - ล - ซ |
|------|----------|----------|----------|-------|---------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|-----------|------------|------|-----------|------------|-----------|
| ---- | - ตั - ตั | - ตั - ริ | - ซิ - มี่ | ---- | - ตั - ตั | - มี่ - ริ | - ตั - ริ |
|------|-----------|-----------|------------|------|-----------|------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|-----------|------------|-----------|------------|---------|----------|
| ---- | - ซิ - ซิ | - ลั - ซิ | - ฟิ - มี่ | - ซิ - ฟิ | - มี่ - ริ | - ซ - ล | - ท - ตั |
|------|-----------|-----------|------------|-----------|------------|---------|----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญามูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที) และ (ฟา)

4) เพลง สะตอเมืองใต้ (ประพันธ์เพิ่มเติม)

โน้ตเพลง สะตอเมืองใต้ (ประพันธ์เพิ่มเติม)

| | | | | | | | |
|------|------|---------|--------|------|-------------|-----------|------------|
| ---- | ---- | - ล - ซ | -- ลดี | ---- | - รี่ - มี่ | -- ซี่มี่ | - รี่ - ดี |
|------|------|---------|--------|------|-------------|-----------|------------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|--------|------|-------------|-----------|-------------|
| ---- | ---- | - ล - ซ | -- ลดี | ---- | - มี่ - ซี่ | -- ลี่ซี่ | - รี่ - มี่ |
|------|------|---------|--------|------|-------------|-----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|------------|------|-------------|----------|-------------|
| ---- | ---- | - มี่ - ซี่ | - ลี่ - ดี | ---- | - ซี่ - ลี่ | -- ดีลี่ | - ซี่ - มี่ |
|------|------|-------------|------------|------|-------------|----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-----------|------------|-----|----------|---------|----------|
| ---- | - รี่ - มี่ | -- ซี่มี่ | - รี่ - ดี | --- | - ซ - -- | - ม - ซ | - ล - ดี |
|------|-------------|-----------|------------|-----|----------|---------|----------|

บรรเลงซ้ำ 2 เที้ยวแล้วบรรเลงท่อนสร้อยดังนี้

| | | | | | | | |
|------|------|---------|------------|-----------|-------------|-----------|----------|
| ---- | ---- | - ซ - ล | - ดี - รี่ | -- ซี่มี่ | รี้ดี - รี่ | -- ซี่มี่ | รี้ดีลดี |
|------|------|---------|------------|-----------|-------------|-----------|----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญามูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก

5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

| | | | | | | | |
|------|-------|-------|---------|------|-------|-------|---------|
| ---- | ซลทดี | ซลทดี | รี้ดีทล | ---- | ซลทดี | ซลทดี | รี้ดีทล |
|------|-------|-------|---------|------|-------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|--------|-------|---------|--------------|------|------------|----------|--------------|
| -- ดีล | มซลดี | ซลดีรี้ | มี่ลี่ซี่มี่ | ---- | รี้มี่ซี่ล | ดีซี้ดีล | ซี่มี่รี้มี่ |
|--------|-------|---------|--------------|------|------------|----------|--------------|

| | | | | | | | |
|------|------------|----------|--------------|-----------|-----------|------|------------|
| ---- | รี้มี่ซี่ล | ดีซี้ดีล | ซี่มี่รี้มี่ | -- ซี่รี้ | มี่รี้ดีท | ลซลท | ดีมี่รี้ดี |
|------|------------|----------|--------------|-----------|-----------|------|------------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญามูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที)

4.3.12 ระบำพราณ

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบำพราณ มีด้วยกันทั้งหมด 5 เพลงได้แก่

- 1) เพลงนางหงส์
- 2) เพลงระบำพราณ (ดัดแปลงทำนอง)
- 3) เพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการ (ดัดแปลงทำนอง)
- 4) เพลงก่อนเหิน
- 5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงถอนบท)

4.3.12.1 รูปแบบ-สังคีตลักษณ์ (Form)

1) เพลงนางหงส์

โน้ตเพลงนางหงส์

| | | | | | | | | |
|------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|----|----------|
| ---- | ซ้ล้ซ้ม่ | ร้ด้ร้ม่ | ซ้ล้ซ้ร้ | - ม้ซ้ร้ | ม่ร้ด้ล้ | --- | ด้ | ซลด้ร้ |
| ---- | ด้ร้ม่ซ้ | - ล้ซ้ม่ | ซ้ม่ร้ด้ | - ร้ด้ล้ | ด้ซลด้ | - ซ้ซ้ซ้ | | ม่ล้ซ้ม่ |
| ---- | ซ้ม่ร้ด้ | ทลซด้ | ลด้ร้ม่ | ซ้ล้ซ้ด้ | ลด้ร้ม่ | ซ้ล้ซ้ด้ | | ร้ม่ฟ้ซ้ |
| ---- | - ฟซล | ด้ร้ด้ล้ | ด้ลซฟ | - มซร | มดรฟ | ดรฟซ | | ลร้ด้ล้ |

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงนางหงส์ พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

2) เพลงระบำพราณ (ดัดแปลงทำนอง)

โน้ตเพลงระบำพราณ (ดัดแปลงทำนอง)

| | | | | | | | | |
|------|----------|---------|---------|----------|----------|---------|--|------|
| ---- | ร้ม่ร้ด้ | - ท - ล | ซมซล | - ด้ด้ด้ | ร้ม่ร้ด้ | - ท - ล | | ซมซล |
| ---- | ด้ลซม | รดรม | - ซ - ล | - ด้ด้ด้ | ร้ม่ร้ด้ | - ท - ล | | ซมซล |

| | | | | | | | |
|------|-------|-------|--------|------|--------|---------|--------|
| ---- | คัลชม | รตรรม | ชลดค์ช | ---- | ชลดค์ร | - มัซร์ | มร์คัล |
|------|-------|-------|--------|------|--------|---------|--------|

| | | | | | | | |
|---------|--------|---------|--------|------|--------|---------|--------|
| - ลัซ่ม | - ร่มซ | - ซ - ล | ซ่มลัซ | ---- | ชลดค์ร | - มัซร์ | มร์คัล |
|---------|--------|---------|--------|------|--------|---------|--------|

| | | | |
|------|---------|----------|---------|
| ชมชล | - ค - ร | ซ่มลัซ่ม | - ร - ค |
|------|---------|----------|---------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงระบำพราณ พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

AABAC/

A แทนทำนองในวรรคที่ 1, 2 และ 4

B แทนทำนองในวรรคที่ 3

C แทนทำนองในวรรคที่ 5, 6, 7, 8 และ 9

3) เพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการ (ดัดแปลงทำนอง)

โน้ตเพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการ (ดัดแปลงทำนอง)

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|---------|------|-------|---------|---------|
| ---- | รด์ทค | - ซ - ม | - ซ - ค | ---- | รด์ทค | - ซ - ม | - ซ - ร |
|------|-------|---------|---------|------|-------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|--------|---------|---------|------|-------|---------|---------|
| ---- | ซ่มรด์ | - ซ - ล | - ท - ค | ---- | ร่มฟซ | - ฟ - ม | รด์ - ร |
|------|--------|---------|---------|------|-------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|--------|---------|--------|---------|---------|
| ---- | ร่มฟซ | - ฟ - ม | รด์ร่ม | - ค - ร | ซ่มรด์ | - ซ - ล | - ท - ค |
|------|-------|---------|--------|---------|--------|---------|---------|

| | |
|--------|-------|
| - คค - | รด์ทค |
|--------|-------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการ พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

4) เพลงก่อนเหิน

โน้ตเพลงก่อนเหิน

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|--------|----------|------------|-------|-------|
| ---- | --- ตี | --- ตี | --- ตี | -- รีมี่ | - รี่ - ตี | --- ซ | --- ซ |
|------|--------|--------|--------|----------|------------|-------|-------|

| | | | | | | | |
|------|---------|--------|------------|--------|------------|-------------|------------|
| ---- | --- รี่ | -- ตีท | - ตี - รี่ | -- ตีท | - ตี - รี่ | - มี่ - รี่ | - ตี - รี่ |
|------|---------|--------|------------|--------|------------|-------------|------------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|---------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | --- ฟี่ | --- มี่ | - ฟี่ - | - ซี่ - ลี่ | - ซี่ - ฟี่ | - ลี่ - ซี่ | - ฟี่ - ซี่ |
|------|---------|---------|---------|-------------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|----------|------------|---------|---------|---------|---------|----------|
| ---- | - ล - ตี | - รี่ - ตี | - ล - ซ | - ฟ - ม | - ฟ - ซ | - ฟ - ม | - ร - ตี |
|------|----------|------------|---------|---------|---------|---------|----------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงก่อนเหิน พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงถอนบท)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงถอนบท)

| | | | | | | | |
|------|---------|------------|--------|------------|--------|-------|--------|
| ---- | - ล - ล | - รี่ - ตี | - ลล - | - รี่ - ตี | - ลล - | ดัลซฟ | ซวีดัล |
|------|---------|------------|--------|------------|--------|-------|--------|

| | | | | | | | |
|------|--------|----------|--------|----------|--------|---------|--------|
| ---- | ซฟ - ซ | - ตี - ล | ซฟ - ซ | - ตี - ล | ซฟ - ซ | - ฟ - ม | รด - ร |
|------|--------|----------|--------|----------|--------|---------|--------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงนี้ พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

4.3.12.2 กลุ่มเสียงปัญญาจุมูล (Penta-Centric)

1) เพลงนางหงส์

โน้ตเพลงนางหงส์

| | | | | | | | | |
|------|----------|----------|----------|----------|---------|-----|----|--------|
| ---- | ซัล์ซั่ม | รืร์รื่ม | ซัล์ซัร์ | - มัซัร์ | มืร์รืล | --- | ดื | ซลดืร์ |
|------|----------|----------|----------|----------|---------|-----|----|--------|

| | | | | | | | |
|------|------------|----------|------------|-----------|--------|----------|----------|
| ---- | ดืร์รื่มซั | - ลัซั่ม | ซั่มรืร์ดื | - รืร์ดืล | ดืซลดื | - ซัซัซั | มืลัซั่ม |
|------|------------|----------|------------|-----------|--------|----------|----------|

| | | | | | | | |
|------|------------|-------|-----------|----------|-----------|----------|----------|
| ---- | ซั่มรืร์ดื | ทลซดื | ลดืร์รื่ม | ซัล์ซัดื | ลดืร์รื่ม | ซัล์ซัดื | รื่มฟัซั |
|------|------------|-------|-----------|----------|-----------|----------|----------|

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|-------|-------|------|------|--------|
| ---- | - ฟซล | ดืร์ดืล | ดืลซฟ | - มซร | มดรฟ | ดรฟซ | ลร์ดืล |
|------|-------|---------|-------|-------|------|------|--------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญามูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูล 2 กลุ่ม คือ
 กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก ในประโยคที่ 1, 2 และ 3
 กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง ในประโยคที่ 4

2) เพลงระบำพราน (ดัดแปลงทำนอง)

โน้ตเพลงระบำพราน (ดัดแปลงทำนอง)

| | | | | | | | |
|------|------------|---------|------|--------|------------|---------|------|
| ---- | รื่มรืร์ดื | - ท - ล | ซมซล | - ดืดื | รื่มรืร์ดื | - ท - ล | ซมซล |
|------|------------|---------|------|--------|------------|---------|------|

| | | | | | | | |
|------|-------|------|---------|--------|------------|---------|------|
| ---- | ดืลซม | รดรม | - ซ - ล | - ดืดื | รื่มรืร์ดื | - ท - ล | ซมซล |
|------|-------|------|---------|--------|------------|---------|------|

| | | | | | | | |
|------|-------|------|-------|------|--------|----------|---------|
| ---- | ดืลซม | รดรม | ซลดืซ | ---- | ซลดืร์ | - มัซัร์ | มืร์รืล |
|------|-------|------|-------|------|--------|----------|---------|

| | | | | | | | |
|----------|----------|-----------|----------|------|--------|----------|---------|
| - ลัซั่ม | - รื่มซั | - ซั - ลั | ซั่มลัซั | ---- | ซลดืร์ | - มัซัร์ | มืร์รืล |
|----------|----------|-----------|----------|------|--------|----------|---------|

| | | | |
|------|-----------|----------|-----------|
| ซมซล | - ดื - รื | ซัล์ซั่ม | - รื - ดื |
|------|-----------|----------|-----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญามูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว
 คือ กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ท)

3) เพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการ (ดัดแปลงทำนอง)

โน้ตเพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการ (ดัดแปลงทำนอง)

| | | | | | | | |
|------|-----------|---------|----------|------|-----------|---------|----------|
| ---- | รืร์ดืทดื | - ซ - ม | - ซ - ดื | ---- | รืร์ดืทดื | - ซ - ม | - ซ - รื |
|------|-----------|---------|----------|------|-----------|---------|----------|

| | | | | | | | |
|------|--------|---------|----------|------|--------|----------|---------|
| ---- | ซ่มรึด | - ซ - ล | - ท - ดิ | ---- | รึดฟิซ | - ฟิ - ม | รึด - ร |
|------|--------|---------|----------|------|--------|----------|---------|

| | | | | | | | |
|------|--------|----------|--------|----------|--------|---------|----------|
| ---- | รึดฟิซ | - ฟิ - ม | รึดรึด | - ดิ - ร | ซ่มรึด | - ซ - ล | - ท - ดิ |
|------|--------|----------|--------|----------|--------|---------|----------|

| | |
|--------|--------|
| - ดิ - | รึดทึด |
|--------|--------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที) และ (ฟา)

4) เพลงก่อนเห็น

โน้ตเพลงก่อนเห็น

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|--------|--------|------------|-------|-------|
| ---- | --- ดิ | --- ดิ | --- ดิ | -- รึด | - รึด - ดิ | --- ซ | --- ซ |
|------|--------|--------|--------|--------|------------|-------|-------|

| | | | | | | | |
|------|-------|--------|----------|--------|----------|---------|----------|
| ---- | --- ร | -- ดิท | - ดิ - ร | -- ดิท | - ดิ - ร | - ม - ร | - ดิ - ร |
|------|-------|--------|----------|--------|----------|---------|----------|

| | | | | | | | |
|------|--------|-------|--------|----------|-----------|----------|-----------|
| ---- | --- ฟิ | --- ม | - ฟิ - | - ซิ - ล | - ซิ - ฟิ | - ล - ซิ | - ฟิ - ซิ |
|------|--------|-------|--------|----------|-----------|----------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|----------|----------|---------|---------|---------|---------|----------|
| ---- | - ล - ดิ | - ร - ดิ | - ล - ซ | - ฟ - ม | - ฟ - ซ | - ฟ - ม | - ร - ดิ |
|------|----------|----------|---------|---------|---------|---------|----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูล 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก ในประโยคที่ 1 และ 2 มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที)

กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง ในประโยคที่ 4 และ 5 มีการใช้เสียงหลุม เสียง (มี)

5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงถอนบท)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงถอนบท)

| | | | | | | | |
|------|---------|----------|--------|----------|--------|-------|--------|
| ---- | - ล - ล | - ร - ดิ | - ลล - | - ร - ดิ | - ลล - | ดิลซฟ | ซริดิล |
|------|---------|----------|--------|----------|--------|-------|--------|

| | | | | | | | |
|------|--------|----------|--------|----------|--------|---------|--------|
| ---- | ซฟ - ซ | - ดิ - ล | ซฟ - ซ | - ดิ - ล | ซฟ - ซ | - ฟ - ม | รด - ร |
|------|--------|----------|--------|----------|--------|---------|--------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาผลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาผลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาผลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง มีการใช้เสียงหลุม เสียง (มี)

4.3.13 ระบาย้วยปี

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบาย้วยปี มีด้วยกันทั้งหมด 3 เพลงได้แก่

- 1) เพลงสองโหม่งกบเต้น
- 2) เพลงบุหรังกากา
- 3) เพลงตันหยง

4.3.13.1 รูปแบบ-สังคิตลักษณ์ (Form)

1) เพลง ไม้ทราบซื่อ (เพลงสองโหม่งกบเต้น)

โน้ตเพลงสองโหม่งกบเต้น

| | | | | | | | |
|------|------|----------|--------|------|---------|----------|--------|
| ---- | ---- | - ซ - ล | ซลตริ | ---- | ซมีริต | -- รมี | รมีตริ |
| ---- | ---- | - ซ - ล | ซลตริ | ---- | ซมีริต | -- รมี | รมีตริ |
| ---- | ---- | - ทลท | ร้ทลซ | ---- | - ร - ซ | -- ลท | ลทซล |
| ---- | ---- | - ร - มี | รมีฟี่ | ---- | - ร - ร | - ซ - มี | ซมีริต |

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์ ดังนี้

AAB/

A แทนทำนองในประโยคที่ 1 และ 2

B แทนทำนองในประโยคที่ 3 และ 4

2) เพลงบุหรังกากา

โน้ตเพลงบุหรังกากา

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|---------|------|----------|------|---------|------|------|
| ---- | - ช - ช | ---- | - ม - ดี | ---- | - ม - ร | ---- | ---- |
|------|---------|------|----------|------|---------|------|------|

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|------|---------|------|------|
| ---- | - พ - พ | ---- | - ล - ช | ---- | - พ - ม | ---- | ---- |
|------|---------|------|---------|------|---------|------|------|

| | | | | | | | |
|------|---------|------|----------|------|---------|------|------|
| ---- | - ช - ช | ---- | - ม - ดี | ---- | - ม - ร | ---- | ---- |
|------|---------|------|----------|------|---------|------|------|

| | | | | | | | |
|--------|---------|------|---------|------|---------|------|------|
| --- ดี | - ล - ช | ---- | - พ - ม | ---- | - ร - ด | ---- | ---- |
|--------|---------|------|---------|------|---------|------|------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|------|---------|-------|---------|
| ---- | - ช - ม | ---- | - ช - ม | ---- | - ช - ล | --- ล | - ล - ล |
|------|---------|------|---------|------|---------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|------|---------|-------|---------|
| ---- | - ม - ร | ---- | - ม - ร | ---- | - ม - ช | --- ช | - ช - ช |
|------|---------|------|---------|------|---------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|------|---------|-------|-----------|
| ---- | - ช - ม | ---- | - ช - ม | ---- | - ช - ล | --- ล | - ล - รี่ |
|------|---------|------|---------|------|---------|-------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|----------|------|---------|------|----------|------|------|
| ---- | - ดี - ท | ---- | - ช - ล | ---- | - ท - ดี | ---- | ---- |
|------|----------|------|---------|------|----------|------|------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงบุหรنگากา พบว่าเป็นเพลงสองท่อน และพบแบบแผนการซ้ำหัว จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ABAC/DEDF/

- A แทนทำนองในท่อนที่ 1 ประโยคที่ 1 และ 3
- B แทนทำนองในท่อนที่ 1 ประโยคที่ 2
- C แทนทำนองในท่อนที่ 1 ประโยคที่ 4
- D แทนทำนองในท่อนที่ 2 ประโยคที่ 1 และ 3
- E แทนทำนองในท่อนที่ 2 ประโยคที่ 2
- F แทนทำนองในท่อนที่ 2 ประโยคที่ 4

3) เพลงตันหยง

โน้ตเพลงตันหยง

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-----------|--------|-----------|---------|-----------|
| ---- | ---- | - ซ - ท | - ตี - รั | -- รัม | - รั - ตี | - รัตีท | - ตี - รั |
|------|------|---------|-----------|--------|-----------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-----------|--------|-----------|---------|-----------|
| ---- | ---- | - ซ - ท | - ตี - รั | -- รัม | - รั - ตี | - รัตีท | - ตี - รั |
|------|------|---------|-----------|--------|-----------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|----------|-----------|-------|--------|---------|-----------|
| ---- | ---- | - ท - ตี | - รั - ตี | --- ซ | - ท -- | - ซ - ท | - ตี - รั |
|------|------|----------|-----------|-------|--------|---------|-----------|

| | |
|--------|---------|
| -- ตีท | - ล - ซ |
|--------|---------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงต้นหยง พบว่าเป็นเพลงท่อนเดี่ยว และพบแบบแผนการซ้ำหัว จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

AAB/

A แทนทำนองในประโยคที่ 1 และ 2

B แทนทำนองทั้งหมดที่ต่อจากประโยคที่ 2 ตลอดจนจบ

4.3.13.2 กลุ่มเสียงปญจมูล (Penta-Centric)

1) เพลงสองโหม่งกบเต้น

โน้ตเพลงสองโหม่งกบเต้น

| | | | | | | | |
|------|------|---------|--------|------|----------|--------|---------|
| ---- | ---- | - ซ - ล | ซลตีรั | ---- | ซั่มรัตี | -- รัม | รัมตีรั |
|------|------|---------|--------|------|----------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|--------|------|----------|--------|---------|
| ---- | ---- | - ซ - ล | ซลตีรั | ---- | ซั่มรัตี | -- รัม | รัมตีรั |
|------|------|---------|--------|------|----------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------|-------|------|---------|-------|------|
| ---- | ---- | - ทลท | รัทลซ | ---- | - ร - ซ | -- ลท | ลทซล |
|------|------|-------|-------|------|---------|-------|------|

| | | | | | | | |
|------|------|----------|--------|------|-----------|---------|----------|
| ---- | ---- | - รั - ม | รัมฟัซ | ---- | - รั - รั | - ซ - ม | ซั่มรัตี |
|------|------|----------|--------|------|-----------|---------|----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปญจมูล 2 กลุ่ม คือ
กลุ่มเสียงปญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก ในประโยคที่ 1, 2 และ 4 มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ฟา)

กลุ่มเสียงปญจมูลที่ 2 เป็นระดับเสียงทางใน ในประโยคที่ 3

2) เพลงบุหรنگากา

โน้ตเพลงบุหรنگากา

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|---------|------|----------|------|---------|------|------|
| ---- | - ซ - ซ | ---- | - ม - คี | ---- | - ม - ร | ---- | ---- |
|------|---------|------|----------|------|---------|------|------|

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|------|---------|------|------|
| ---- | - ฟ - ฟ | ---- | - ล - ซ | ---- | - ฟ - ม | ---- | ---- |
|------|---------|------|---------|------|---------|------|------|

| | | | | | | | |
|------|---------|------|----------|------|---------|------|------|
| ---- | - ซ - ซ | ---- | - ม - คี | ---- | - ม - ร | ---- | ---- |
|------|---------|------|----------|------|---------|------|------|

| | | | | | | | |
|--------|---------|------|---------|------|----------|------|------|
| --- คี | - ล - ซ | ---- | - ฟ - ม | ---- | - ร - คี | ---- | ---- |
|--------|---------|------|---------|------|----------|------|------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|------|---------|-------|---------|
| ---- | - ซ - ม | ---- | - ซ - ม | ---- | - ซ - ล | --- ล | - ล - ล |
|------|---------|------|---------|------|---------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|------|---------|-------|---------|
| ---- | - ม - ร | ---- | - ม - ร | ---- | - ม - ซ | --- ซ | - ซ - ซ |
|------|---------|------|---------|------|---------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|------|---------|-------|----------|
| ---- | - ซ - ม | ---- | - ซ - ม | ---- | - ซ - ล | --- ล | - ล - รั |
|------|---------|------|---------|------|---------|-------|----------|

| | | | | | | | |
|------|----------|-----|---------|-----|----------|------|------|
| ---- | - คี - ท | --- | - ล - ล | --- | - ท - คี | ---- | ---- |
|------|----------|-----|---------|-----|----------|------|------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจมูล 2 กลุ่ม คือ

ท่อน 1

กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก ในประโยคที่ 1, 3 และ 4 มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ฟา)

กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง ในประโยคที่ 2 โดยตัวโน้ตตัวสุดท้ายของประโยคเป็นสะพานเชื่อมระดับเสียง

ท่อน 2

กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอกตลอดทั้งท่อน มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที)

3) เพลงตันหยง

โน้ตเพลงต้นหยง

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-----------|---------|-----------|---------|-----------|
| ---- | ---- | - ซ - ท | - ตี - รั | -- รัมี | - รั - ตี | - รัตีท | - ตี - รั |
|------|------|---------|-----------|---------|-----------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-----------|---------|-----------|---------|-----------|
| ---- | ---- | - ซ - ท | - ตี - รั | -- รัมี | - รั - ตี | - รัตีท | - ตี - รั |
|------|------|---------|-----------|---------|-----------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|----------|-----------|-------|--------|---------|-----------|
| ---- | ---- | - ท - ตี | - รั - ตี | --- ซ | - ท -- | - ซ - ท | - ตี - รั |
|------|------|----------|-----------|-------|--------|---------|-----------|

| | |
|--------|---------|
| -- ตีท | - ล - ซ |
|--------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 4 เป็นระดับเสียงทางเพียงออบน มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ล)

4.3.14 ระเบ้าลีลาบังกาหลี

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระเบ้าลีลาบังกาหลี มีด้วยกันทั้งหมด 5 เพลงได้แก่

- 1) เพลงลอลมบน
- 2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนึ่งตะลูง)
- 3) เพลงกล้วยตืดมือลิ่ง (ประพันธ์เพิ่มเติมจากเพลงกาต้า)
- 4) เพลงกระจงหลงกล (ประพันธ์ใหม่)
- 5) เพลงบุหรันยาวา

4.3.14.1 รูปแบบ-สังคีตลักษณะ (Form)

1) เพลงลอลมบน

โน้ตเพลงลอลมบน

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|-------|-------|---------|----------|---------|
| ---- | - ล - ล | --- ล | --- ท | -- ลซ | - ล - ท | - รั - ล | - ซ - ม |
|------|---------|-------|-------|-------|---------|----------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|-------|-------|---------|----------|---------|
| ---- | - ล - ล | --- ล | --- ท | -- ลซ | - ล - ท | - รั - ล | - ซ - ม |
|------|---------|-------|-------|-------|---------|----------|---------|

| | | | | | | | |
|------|----------|------|----------|--------|---------|-----------|-----------|
| ---- | - ล - รั | ---- | - ล - ตี | -- ลรั | - ลตี - | - รั - มี | - รั - ตี |
|------|----------|------|----------|--------|---------|-----------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|-------|--------|-----------|---------|
| ---- | - ล - ซ | ---- | - ล - ท | -- ลซ | - ลท - | - รั - ตี | - ท - ล |
|------|---------|------|---------|-------|--------|-----------|---------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงลอยลมบน พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

| |
|------|
| AAB/ |
|------|

A แทนทำนองในประโยคที่ 1 และ 2

B แทนทำนองในประโยคที่ 3 และ 4

2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนังตะลุง)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนังตะลุง)

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | - มี่ - รี่ | - ซ - ตี | - มี่ - รี่ | ---- | - มี่ - รี่ | - ซ - ตี | - มี่ - ซี่ |
| ---- | ---- | - ซี่ - รี่ | - มี่ - ฟี่ | ---- | - มี่ - รี่ | - มี่ - รี่ | - รี่ - มี่ |
| ---- | ---- | - ตี - ท | - ตี - รี่ | ---- | - ตี - ท | -- ซท | - ตี - รี่ |
| ---- | ---- | - ตี - รี่ | - มี่ - ฟี่ | - มี่ - ฟี่ | - มี่ - ซี่ | - ฟี่ - มี่ | - รี่ - ตี |

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงนี้ พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

| |
|----|
| A/ |
|----|

A แทนทำนองทั้งหมด

3) เพลงกล้วยตมมือสิง (ประพันธ์เพิ่มเติมจากเพลงกาต๋า)

โน้ตเพลงกล้วยตมมือสิง (ประพันธ์เพิ่มเติมจากเพลงกาต๋า)

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|--------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | - ซ - ฟ | - ล - ซ | --- ซ | ---- | - ล - ซ | --- ล | --- ร |
| ---- | --- รี่ | --- ตี | - ท -- | -- ลซ | - ล - ท | - ซ - ล | - ล - ล |

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | - ช - ช | --- ร | - ช - ช | --- ร | - ช - ช | - ล - ต | - ท - ล |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|-------|---------|---------|---------|-------|---------|---------|---------|
| --- ม | - ร - ร | - ม - ร | - ท - ร | --- ม | - ร - ร | - ม - ร | - ท - ร |
|-------|---------|---------|---------|-------|---------|---------|---------|

| | | | |
|---------|---------|---------|---------|
| - ต - ท | - ล - ร | - ต - ท | - ล - ช |
|---------|---------|---------|---------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| ---- | ---- | - ร - ช | - ช - ช | - ร - ช | - ช - ช | - ล - ร | - ล - ท |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| ---- | - ร - ม | - ช - ม | - ร - ท | - ล - ช | - ท - ล | - ช - ม | - ร - ช |
|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| ---- | ---- | - ร - ต | - ท - ต | - ร - ต | - ท - ต | - ร - ม | - ร - ช |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| ---- | ---- | - ล - ช | - ฟ - ช | - ล - ช | - ฟ - ช | - ล - ท | - ร - ท |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| ---- | ---- | - ร - ต | - ท - ต | - ร - ต | - ท - ต | - ร - ม | - ร - ล |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| ---- | ---- | - ม - ฟ | - ช - ล | - ม - ฟ | - ช - ล | - ร - ท | - ล - ช |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงกลัวยัตถ์เมื่อถึง พบว่าเป็นเพลงสองท่อน ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

| |
|------|
| A/B/ |
|------|

A แทนทำนองในท่อนที่ 1

B แทนทำนองในท่อนที่ 2

4) เพลงกระจงหลงกล (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงกระจงหลงกล (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|------|
| ---- | ---- | - ช - ม | - ช - ต | --- ท | - ร - ต | - ท - ล | ชลทต |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-----------|-------|-------------|---------|--------|
| ---- | ---- | - ช - ม | - ช - ตั้ | --- ท | - รี้ - ตั้ | - ท - ล | ชลทตั้ |
|------|------|---------|-----------|-------|-------------|---------|--------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-----------|-------|-------------|---------|------|
| ---- | ---- | - ช - ม | - ช - ตั้ | --- ท | - รี้ - ตั้ | - ท - ล | ทลชล |
|------|------|---------|-----------|-------|-------------|---------|------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|------|
| ---- | ---- | - ร - ม | - ช - ล | --- ช | - ท - ล | - ท - ล | ทลชม |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-------------|-----------|-----------|-------------|-----------|
| ---- | ---- | - รี้ - มั้ | - ชั้ - ตั้ | -- รี้ตั้ | - ช - ตั้ | - รี้ - มั้ | - ชั้ - ม |
|------|------|-------------|-------------|-----------|-----------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-------------|-----------|-----------|-------------|-----------|
| ---- | ---- | - ชั้ - ชั้ | - ชั้ - ตั้ | -- รี้ตั้ | - ช - ตั้ | - รี้ - มั้ | - ชั้ - ม |
|------|------|-------------|-------------|-----------|-----------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|-------------|-----------|-------------|-----------|-----------|
| ---- | - ชั้ - ลั้ | - ตั้ - ลั้ | - ชั้ - มั้ | -- รี้ตั้ | - มั้ - รี้ | - ตั้ - ล | - ช - ตั้ |
|------|-------------|-------------|-------------|-----------|-------------|-----------|-----------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงกระจงหลงกล พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

AAB/

A แทนทำนองในประโยคที่ 1 และ 2

B แทนทำนองในประโยคที่ 3 ถึง 7

5) เพลงบุหรันยาวา

โน้ตเพลงบุหรันยาวา

| | | | | | | | |
|------|-------------|-----------|----------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | - รี้ - รี้ | -- ตั้รี้ | - รี้ -- | - มั้รี้ตั้ | - รี้ - มั้ | - ชั้ - มั้ | - รี้ - ตั้ |
|------|-------------|-----------|----------|-------------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-----------|----------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | - รี้ - รี้ | -- ตั้รี้ | - รี้ -- | - มั้รี้ตั้ | - รี้ - มั้ | - ชั้ - มั้ | - รี้ - ตั้ |
|------|-------------|-----------|----------|-------------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|---------|----------|-----------|-------------|-------------|--------------|
| ---- | - ชั้ - ชั้ | --- ฟั้ | - มั้ -- | -- รี้ตั้ | - รี้ - มั้ | - ชั้ - มั้ | รี้ตั้ - รี้ |
|------|-------------|---------|----------|-----------|-------------|-------------|--------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|---------|----------|-----------|-------------|-------------|--------------|
| ---- | - ชั้ - ชั้ | --- ฟั้ | - มั้ -- | -- รี้ตั้ | - รี้ - มั้ | - ชั้ - มั้ | รี้ตั้ - รี้ |
|------|-------------|---------|----------|-----------|-------------|-------------|--------------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงบุดันยาวา พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว-ท้าย จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

AABB/

A แทนทำนองในประโยคที่ 1 และ 2

B แทนทำนองในประโยคที่ 3 และ 4

4.3.14.2 กลุ่มเสียงปัญญาจุมล (Penta-Centric)

1) เพลงลอยลมบน

โน้ตเพลงลอยลมบน

| | | | | | | | |
|------|-----------|-------|-----------|---------|----------|-------------|-------------|
| ---- | - ล - ล | --- ล | --- ท | -- ลซ | - ล - ท | - รี่ - ล | - ซ - ม |
| ---- | - ล - ล | --- ล | --- ท | -- ลซ | - ล - ท | - รี่ - ล | - ซ - ม |
| ---- | - ล - รี่ | ---- | - ล - ตี่ | -- ลรี่ | - ลตี่ - | - รี่ - มี่ | - รี่ - ตี่ |
| ---- | - ล - ซ | ---- | - ล - ท | -- ลซ | - ลท - | - รี่ - ตี่ | - ท - ล |

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจุมลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจุมล 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 2 เป็นระดับเสียงทางใน ในประโยคที่ 1, 2 และ 4 มีการใช้เสียงหลุม เสียง (โต)

กลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก ในประโยคที่ 3

2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนังตะลุง)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนังตะลุง)

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|-------------|------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | - มี่ - รี่ | - ซ - ตี่ | - มี่ - รี่ | ---- | - มี่ - รี่ | - ซ - ตี่ | - มี่ - ซี่ |
| ---- | ---- | - ซี่ - รี่ | - มี่ - พี่ | ---- | - มี่ - รี่ | - มี่ - รี่ | - รี่ - มี่ |

| | | | | | | | |
|------|------|----------|------------|------|----------|-------|------------|
| ---- | ---- | - ตี - ท | - ตี - รี่ | ---- | - ตี - ท | -- ซท | - ตี - รี่ |
|------|------|----------|------------|------|----------|-------|------------|

| | | | | | | | |
|------|------|------------|-------------|-------------|-------------|-------------|------------|
| ---- | ---- | - ตี - รี่ | - มี่ - ฟี่ | - มี่ - ฟี่ | - มี่ - ซี่ | - ฟี่ - มี่ | - รี่ - ตี |
|------|------|------------|-------------|-------------|-------------|-------------|------------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที) และ (ฟา)

3) เพลงกล้วยตืดมือลิง (ประพันธ์เพิ่มเติมจากเพลงกาต๋า)

โน้ตเพลงกล้วยตืดมือลิง (ประพันธ์เพิ่มเติมจากเพลงกาต๋า)

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|-------|------|---------|-------|-------|
| ---- | - ซ - ฟ | - ล - ซ | --- ซ | ---- | - ล - ซ | --- ล | --- ร |
|------|---------|---------|-------|------|---------|-------|-------|

| | | | | | | | |
|------|---------|--------|---------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | --- รี่ | --- ตี | - ท - - | -- ลซ | - ล - ท | - ซ - ล | - ล - ล |
|------|---------|--------|---------|-------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|----------|---------|
| ---- | - ซ - ซ | --- ร | - ซ - ซ | --- ร | - ซ - ซ | - ล - ตี | - ท - ล |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|----------|---------|

| | | | | | | | |
|---------|-------------|-------------|-----------|---------|-------------|-------------|-----------|
| --- มี่ | - รี่ - รี่ | - มี่ - รี่ | - ท - รี่ | --- มี่ | - รี่ - รี่ | - มี่ - รี่ | - ท - รี่ |
|---------|-------------|-------------|-----------|---------|-------------|-------------|-----------|

| | | | |
|----------|-----------|----------|---------|
| - ตี - ท | - ล - รี่ | - ตี - ท | - ล - ซ |
|----------|-----------|----------|---------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|-----------|---------|
| ---- | ---- | - ร - ซ | - ซ - ซ | - ร - ซ | - ซ - ซ | - ล - รี่ | - ล - ท |
|------|------|---------|---------|---------|---------|-----------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|-----------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | - รี่ - มี่ | - ซี่ - มี่ | - รี่ - ท | -- ลซ | - ท - ล | - ซ - ม | - ร - ซ |
|------|-------------|-------------|-----------|-------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|------------|----------|------------|----------|-------------|-----------|
| ---- | ---- | - รี่ - ตี | - ท - ตี | - รี่ - ตี | - ท - ตี | - รี่ - มี่ | - รี่ - ซ |
|------|------|------------|----------|------------|----------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|-----------|
| ---- | ---- | - ล - ซ | - ฟ - ซ | - ล - ซ | - ฟ - ซ | - ล - ท | - รี่ - ท |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|------------|----------|------------|----------|-------------|-----------|
| ---- | ---- | - รี่ - ตี | - ท - ตี | - รี่ - ตี | - ท - ตี | - รี่ - มี่ | - รี่ - ล |
|------|------|------------|----------|------------|----------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|-----------|---------|
| ---- | ---- | - ม - ฟ | - ช - ล | - ม - ฟ | - ช - ล | - รี่ - ท | - ล - ช |
|------|------|---------|---------|---------|---------|-----------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 2 เป็นระดับเสียงทางใน มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ฟา) และ (โด)

4) เพลงกระจงหลงกล (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงกระจงหลงกล (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|-------|------------|---------|-------|
| ---- | ---- | - ช - ม | - ช - ตี | --- ท | - รี่ - ตี | - ท - ล | ชลทตี |
|------|------|---------|----------|-------|------------|---------|-------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|-------|------------|---------|-------|
| ---- | ---- | - ช - ม | - ช - ตี | --- ท | - รี่ - ตี | - ท - ล | ชลทตี |
|------|------|---------|----------|-------|------------|---------|-------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|-------|------------|---------|------|
| ---- | ---- | - ช - ม | - ช - ตี | --- ท | - รี่ - ตี | - ท - ล | ทลชล |
|------|------|---------|----------|-------|------------|---------|------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|------|
| ---- | ---- | - ร - ม | - ช - ล | --- ช | - ท - ล | - ท - ล | ทลชม |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|------|

| | | | | | | | |
|------|------|------------|------------|----------|----------|------------|-----------|
| ---- | ---- | - รี่ - มี | - ชี่ - ตี | -- รี่ตี | - ช - ตี | - รี่ - มี | - ชี่ - ม |
|------|------|------------|------------|----------|----------|------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|------------|----------|----------|------------|-----------|
| ---- | ---- | - ชี่ - ชี่ | - ชี่ - ตี | -- รี่ตี | - ช - ตี | - รี่ - มี | - ชี่ - ม |
|------|------|-------------|------------|----------|----------|------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------------|-----------|------------|----------|------------|----------|----------|
| ---- | - ชี่ - ลี | - ตี - ลี | - ชี่ - มี | -- รี่ตี | - มี - รี่ | - ตี - ล | - ช - ตี |
|------|------------|-----------|------------|----------|------------|----------|----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที)

5) เพลงบุหรินยาวา

โน้ตเพลงบุหรินยาวา

| | | | | | | | |
|------|-------------|----------|----------|-----------|------------|------------|------------|
| ---- | - รี่ - รี่ | -- ตีรี่ | - รี่ -- | - มีรี่ตี | - รี่ - มี | - ชี่ - มี | - รี่ - ตี |
|------|-------------|----------|----------|-----------|------------|------------|------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|----------|----------|-----------|------------|------------|------------|
| ---- | - รี่ - รี่ | -- ตีรี่ | - รี่ -- | - มีรี่ตี | - รี่ - มี | - ชี่ - มี | - รี่ - ตี |
|------|-------------|----------|----------|-----------|------------|------------|------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|---------|----------|----------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | - ซี่ - ซี่ | --- ฟี่ | - มี่ -- | -- รี่ดี | - รี่ - มี่ | - ซี่ - มี่ | รี่ดี - รี่ |
|------|-------------|---------|----------|----------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|---------|----------|----------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | - ซี่ - ซี่ | --- ฟี่ | - มี่ -- | -- รี่ดี | - รี่ - มี่ | - ซี่ - มี่ | รี่ดี - รี่ |
|------|-------------|---------|----------|----------|-------------|-------------|-------------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญามูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ฟา)

4.3.15 ระบอสูรี อสุรา

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบอสูรี อสุรา มีด้วยกันทั้งหมด 8 เพลงได้แก่

- 1) เพลงผีให้ฝัน
- 2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)
- 3) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)
- 4) เพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการ (ดัดแปลงทำนอง)
- 5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)
- 6) เพลงยักษ์ป่า
- 7) เพลงเงินชายลูกสมอ
- 8) เพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

4.3.15.1 รูปแบบ-สังคีตลักษณ์ (Form)

1) เพลงผีให้ฝัน มหาวิทยาลัย

โน้ตเพลงผีให้ฝัน

| | | | | | | | |
|------|-------------|-----------|----------|-------------|-------------|-----------|----------|
| ---- | - ซี่ - มี่ | -- ซี่รี่ | ซ่มี่ -- | ซูลี่ซี่รี่ | - ซี่ - มี่ | -- ซี่รี่ | ซ่มี่ -- |
|------|-------------|-----------|----------|-------------|-------------|-----------|----------|

| | | | | | | | |
|------------|-----------|------|------------|------|-----------|-------------|-----------|
| - ดี - รี่ | มี่รี่ดีท | ลชลท | - ดี - รี่ | ---- | - ซ - รี่ | - มี่ซี่รี่ | มี่รี่ดีท |
|------------|-----------|------|------------|------|-----------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|---------|------|----------|---------|-------|-------|-----------|--------|
| - ลรี่ซ | รชลท | ดีรี่ดีซ | ลทดีรี่ | --- ซ | -- ลท | - ล - รี่ | - ท -- |
|---------|------|----------|---------|-------|-------|-----------|--------|

| | | | |
|-----------|--------|------|------|
| - รี่ - ล | - ชล - | ทลชล | ซทลช |
|-----------|--------|------|------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงผีให้ฝัน พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|---------|-------------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|
| --- ซี่ | - ซี่ - มี่ | - ซี่ - ลี่ | - ซี่ - รี่ | --- ซี่ | - ซี่ - มี่ | - ซี่ - ลี่ | - ซี่ - รี่ |
|---------|-------------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|-------|-----------|---------|-------------|-------|-----------|---------|---------|
| --- ล | - ตี่ - ล | - ซ - ล | - ตี่ - รี่ | --- ล | - ตี่ - ล | - ซ - ฟ | - ม - ร |
|-------|-----------|---------|-------------|-------|-----------|---------|---------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะเพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว-ท้าย จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะ ดังนี้

AABB/

A แทนทำนองในวรรคที่ 1 และ 2

B แทนทำนองในวรรคที่ 3 และ 4

3) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|------|-------|-------|-------|---------|---------|---------|---------|
| ---- | --- ซ | --- ซ | --- ซ | -- ลตี่ | - ล - ซ | - ฟ - ร | - ฟ - ซ |
|------|-------|-------|-------|---------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-------|-------|-------|---------|---------|---------|---------|
| ---- | --- ซ | --- ซ | --- ซ | -- ลตี่ | - ล - ซ | - ฟ - ร | - ฟ - ซ |
|------|-------|-------|-------|---------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|---------|------|---------|---------|---------|
| ---- | - ร - ร | - ฟ - ม | - ร - ซ | ---- | - ร - ร | - ฟ - ม | - ร - ซ |
|------|---------|---------|---------|------|---------|---------|---------|

| | | | |
|---------|---------|---------|---------|
| -- ลตี่ | - ล - ซ | - ฟ - ร | - ฟ - ซ |
|---------|---------|---------|---------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะเพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว-กลาง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณะ ดังนี้

AABBC/

- A แทนทำนองในประโยคที่ 1 และ 2
 B แทนทำนองในประโยคที่ 3
 C แทนทำนองในวรรคสุดท้ายของเพลง

4) เพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการ (ตัดแปลงทำนอง)

โน้ตเพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการ (ตัดแปลงทำนอง)

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|----------|------|---------|---------|-----------|
| ---- | รึดํทึด | - ซ - ม | - ซ - ดํ | ---- | รึดํทึด | - ซ - ม | - ซ - รึด |
|------|---------|---------|----------|------|---------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|----------|------|---------|-----------|-----------|
| ---- | ซมรึด | - ซ - ล | - ท - ดํ | ---- | รึดํฟึด | - ฟึด - ม | รึด - รึด |
|------|-------|---------|----------|------|---------|-----------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-----------|---------|------------|-------|---------|----------|
| ---- | รึดํฟึด | - ฟึด - ม | รึดํรึด | - ดํ - รึด | ซมรึด | - ซ - ล | - ท - ดํ |
|------|---------|-----------|---------|------------|-------|---------|----------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงเจ้าเมืองสนทนา พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|---------|------|---------|----------|---------|
| ---- | - ร - ซ | - ร - ซ | - ล - ร | ---- | - ร - ซ | - ล - ดํ | - ท - ล |
|------|---------|---------|---------|------|---------|----------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|--------|---------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | - รึด - รึด | - มรึด | - ท - ล | -- ซฟ | - ซ - ล | - ซ - ท | - ล - ซ |
|------|-------------|--------|---------|-------|---------|---------|---------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

6) เพลงยักษ์ป่า

โน้ตเพลงยักษ์ป่า

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-----------|
| ---- | - ซี่ - มี่ | - ซี่ - รี่ | - ซี่ - มี่ | - ซี่ - รี่ | - ซี่ - มี่ | - ซี่ - รี่ | มี่รี่ปี่ |
|------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-----------|
| ---- | - ซี่ - มี่ | - ซี่ - รี่ | - ซี่ - มี่ | - ซี่ - รี่ | - ซี่ - มี่ | - ซี่ - รี่ | มี่รี่ปี่ |
|------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|-------------|-----------|-------------|-----------|-------------|
| ---- | - ซ - ล | -- ซล | - ตี่ - รี่ | -- ตี่มี่ | - ซี่ - รี่ | มี่รี่ปี่ | - ตี่ - ตี่ |
|------|---------|-------|-------------|-----------|-------------|-----------|-------------|

| | | | | | | | |
|-------------|-------------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|
| - ซี่ - ซี่ | - มี่ - มี่ | - รี่ - รี่ | - ตี่ - ตี่ | - ซ - ล | - ตี่ - รี่ | - ซี่ - มี่ | - รี่ - ตี่ |
|-------------|-------------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงยักษ์ป่า พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำหัว จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

AAB/

A แทนทำนองในประโยคที่ 1 และ 2

B แทนทำนองในประโยคที่ 3 และ 4

7) เพลงเงินชายลูกสมอ

โน้ตเพลงเงินชายลูกสมอ

| | | | | | | | |
|---------|-----------|-------------|--------|-----|-------------|-------------|--------------|
| --- มี่ | - ซี่ - ม | - ซี่ - มี่ | รี่ปี่ | --- | - ซี่ - มี่ | - ซี่ - มี่ | รี่ปี่ - รี่ |
|---------|-----------|-------------|--------|-----|-------------|-------------|--------------|

| | | | | | | | |
|-------|-------------|-------------|-------------|-----|-------------|-----------|-----------|
| --- ล | - ตี่ - รี่ | - ตี่ - มี่ | - ซี่ - รี่ | --- | - ตี่ - รี่ | - ตี่ - ล | - ซ - ตี่ |
|-------|-------------|-------------|-------------|-----|-------------|-----------|-----------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงเงินชายลูกสมอ พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

8) เพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|---------|-------------|---------|-------------|---------|-------------|----------|------------|
| --- มี่ | - ซี่ - ซี่ | --- ลี่ | - ซี่ - ซี่ | --- มี่ | - ซี่ - ซี่ | - มี่รี่ | รี่ดี - ดี |
|---------|-------------|---------|-------------|---------|-------------|----------|------------|

| | | | | | | | |
|-------|------------|------------|------------|-------|------------|------------|------------|
| --- ล | - ดี - รี่ | - ดี - รี่ | - ดี - รี่ | --- ล | - ดี - รี่ | - ดี - มี่ | - รี่ - ดี |
|-------|------------|------------|------------|-------|------------|------------|------------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงนี้พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

A/

A แทนทำนองทั้งหมด

4.3.15.2 กลุ่มเสียงปัญญาจมูล (Penta-centric)

1) เพลงผีให้ฝัน

โน้ตเพลงผีให้ฝัน

| | | | | | | | |
|-----|-------------|------------|------------|------------|-------------|------------|------------|
| --- | - ซี่ - มี่ | - - ซี่รี่ | ซี่มี่ - - | ซี่ลซี่รี่ | - ซี่ - มี่ | - - ซี่รี่ | ซี่มี่ - - |
|-----|-------------|------------|------------|------------|-------------|------------|------------|

| | | | | | | | |
|------------|-----------|------|------------|-----|-----------|-------------|-----------|
| - ดี - รี่ | มี่รี่ดีท | ลชลท | - ดี - รี่ | --- | - ซ - รี่ | - มี่ซี่รี่ | มี่รี่ดีท |
|------------|-----------|------|------------|-----|-----------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|---------|------|----------|---------|-------|--------|-----------|---------|
| - ลรี่ช | รชลท | ดีรี่ดีช | ลทดีรี่ | --- ซ | --- ลท | - ล - รี่ | - ท - - |
|---------|------|----------|---------|-------|--------|-----------|---------|

| | | | |
|-----------|--------|------|------|
| - รี่ - ล | - ชล - | ทลชล | ชทลช |
|-----------|--------|------|------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 2 เป็นระดับเสียงทางใน มีการใช้เสียงหลุม เสียง (โด)

2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|---------|-------------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|
| --- ซี่ | - ซี่ - มี่ | - ซี่ - ลี่ | - ซี่ - รี่ | --- ซี่ | - ซี่ - มี่ | - ซี่ - ลี่ | - ซี่ - รี่ |
|---------|-------------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|-------|----------|---------|------------|-------|----------|---------|---------|
| --- ล | - ดี - ล | - ซ - ล | - ดี - รี่ | --- ล | - ดี - ล | - ซ - ฟ | - ม - ร |
|-------|----------|---------|------------|-------|----------|---------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ฟา)

3) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|------|-------|-------|-------|--------|---------|---------|---------|
| ---- | --- ซ | --- ซ | --- ซ | -- ลดี | - ล - ซ | - ฟ - ร | - ฟ - ซ |
|------|-------|-------|-------|--------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-------|-------|-------|--------|---------|---------|---------|
| ---- | --- ซ | --- ซ | --- ซ | -- ลดี | - ล - ซ | - ฟ - ร | - ฟ - ซ |
|------|-------|-------|-------|--------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|---------|------|---------|---------|---------|
| ---- | - ร - ร | - ฟ - ม | - ร - ซ | ---- | - ร - ร | - ฟ - ม | - ร - ซ |
|------|---------|---------|---------|------|---------|---------|---------|

| | | | |
|--------|---------|---------|---------|
| -- ลดี | - ล - ซ | - ฟ - ร | - ฟ - ซ |
|--------|---------|---------|---------|

เปลี่ยนทาง

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|--------|--------|------------|---------|----------|
| ---- | --- ดี | --- ดี | --- ดี | -- รีม | - รี้ - ดี | - ท - ซ | - ท - ดี |
|------|--------|--------|--------|--------|------------|---------|----------|

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|--------|--------|------------|---------|----------|
| ---- | --- ดี | --- ดี | --- ดี | -- รีม | - รี้ - ดี | - ท - ซ | - ท - ดี |
|------|--------|--------|--------|--------|------------|---------|----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|----------|------|---------|---------|----------|
| ---- | - ซ - ซ | - ท - ล | - ซ - ดี | ---- | - ซ - ซ | - ท - ล | - ซ - ดี |
|------|---------|---------|----------|------|---------|---------|----------|

| | | | |
|--------|------------|---------|----------|
| -- รีม | - รี้ - ดี | - ท - ซ | - ท - ดี |
|--------|------------|---------|----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจมูลในเพลงนี้ ทำนองเดิมพบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง มีการใช้เสียงหลุม เสียง (มี)

ในการบรรเลงประกอบการแสดงระบำอสุรี อสุรา ครูอำนาจ นุ่นเอียด มีการนำทำนองเดิมซึ่งเป็นกลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 1 ระดับเสียงทางเพียงออล่าง มาเปลี่ยนทางบรรเลงในเที่ยวที่ 2 เป็นทางเพียงออบน กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 4 มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ลา) และ (มี)

4) เพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการ (ดัดแปลงทำนอง)

โน้ตเพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการ (ดัดแปลงทำนอง)

| | | | | | | | |
|------|----------|---------|-----------|------|----------|---------|-----------|
| ---- | รึดท์ดัด | - ซ - ม | - ซ - ดัด | ---- | รึดท์ดัด | - ซ - ม | - ซ - รึด |
|------|----------|---------|-----------|------|----------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|---------|-----------|------|-----------|-------------|--------------|
| ---- | ซึดมึดดัด | - ซ - ล | - ท - ดัด | ---- | รึดมึดซึด | - ฟึด - มึด | รึดดัด - รึด |
|------|-----------|---------|-----------|------|-----------|-------------|--------------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|-------------|-----------|-------------|--------------|---------|-----------|
| ---- | รึดมึดซึด | - ฟึด - มึด | รึดดัดมึด | - ดัด - รึด | ซึดมึดรึดดัด | - ซ - ล | - ท - ดัด |
|------|-----------|-------------|-----------|-------------|--------------|---------|-----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที) และ (ฟา)

5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|---------|------|---------|-----------|---------|
| ---- | - ร - ซ | - ร - ซ | - ล - ร | ---- | - ร - ซ | - ล - ดัด | - ท - ล |
|------|---------|---------|---------|------|---------|-----------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|---------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | - รึด - รึด | - มึดรึดดัด | - ท - ล | -- ซฟ | - ซ - ล | - ซ - ท | - ล - ซ |
|------|-------------|-------------|---------|-------|---------|---------|---------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 2 เป็นระดับเสียงทางใน มีการใช้เสียงหลุม เสียง (โด) และ (ฟา)

6) เพลง ยักษ์ป่า

โน้ตเพลง ยักษ์ป่า

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-----------|
| ---- | - ซึด - มึด | - ซึด - รึด | - ซึด - มึด | - ซึด - รึด | - ซึด - มึด | - ซึด - รึด | มึดรึดดัด |
|------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-----------|
| ---- | - ซึด - มึด | - ซึด - รึด | - ซึด - มึด | - ซึด - รึด | - ซึด - มึด | - ซึด - รึด | มึดรึดดัด |
|------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|-------------|-----------|-------------|-----------|-------------|
| ---- | - ซ - ล | -- ซล | - ดัด - รึด | -- ดัดมึด | - ซึด - รึด | มึดรึดดัด | - ดัด - ดัด |
|------|---------|-------|-------------|-----------|-------------|-----------|-------------|

| | | | | | | | |
|-------------|-------------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|
| - ซึด - ซึด | - มึด - มึด | - รึด - รึด | - ดัด - ดัด | - ซ - ล | - ดัด - รึด | - ซึด - มึด | - รึด - ดัด |
|-------------|-------------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก

7) เพลง จินชายลูกสมอ

โน้ตเพลงจีนชายลูกสมอ

| | | | | | | | |
|---------|-----------|-------------|----------|---------|-------------|-------------|-------------|
| --- มี่ | - ซี่ - ม | - ซี่ - มี่ | รึดี่มี่ | --- มี่ | - ซี่ - มี่ | - ซี่ - มี่ | รึดี่ - รี่ |
|---------|-----------|-------------|----------|---------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|-------|-------------|-------------|-------------|-------|-------------|-----------|-----------|
| --- ล | - ตี่ - รี่ | - ตี่ - มี่ | - ซี่ - รี่ | --- ล | - ตี่ - รี่ | - ตี่ - ล | - ซ - ตี่ |
|-------|-------------|-------------|-------------|-------|-------------|-----------|-----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก

8) เพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|---------|-------------|-------|-------------|---------|-------------|------------|-------------|
| --- มี่ | - ซี่ - ซี่ | --- ล | - ซี่ - ซี่ | --- มี่ | - ซี่ - ซี่ | - มี่รึดี่ | รึดี่ - ตี่ |
|---------|-------------|-------|-------------|---------|-------------|------------|-------------|

| | | | | | | | |
|-------|-------------|-------------|-------------|-------|-------------|-------------|-------------|
| --- ล | - ตี่ - รี่ | - ตี่ - รี่ | - ตี่ - รี่ | --- ล | - ตี่ - รี่ | - ตี่ - มี่ | - รี่ - ตี่ |
|-------|-------------|-------------|-------------|-------|-------------|-------------|-------------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก

4.3.16 ระบำพุทธบูชาชาวลัย

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบำพุทธบูชาชาวลัย มีด้วยกันทั้งหมด 5 เพลงได้แก่

- 1) เพลงพุทธบูชา (ประพันธ์ใหม่)
- 2) เพลงน้ำย่อยใส่กระบอกล (ประพันธ์ใหม่)
- 3) เพลงกระจงหลงกล (ประพันธ์ใหม่)
- 4) เพลงพระพรหมเป่าสังข์
- 5) เพลงกระบี่กระบอง (ประพันธ์ใหม่)

4.3.16.1 รูปแบบ-สังคีตลักษณ์ (Form)

1) เพลงพุทธบูชา (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงพุทธบูชา (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|------|---------|------|--------|-------------|
| ---- | - ม - ล | -- ทตี่ | ทลซล | -- ทตี่ | ทลซล | ทลซตี่ | - รี่ - มี่ |
|------|---------|---------|------|---------|------|--------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| ---- | - มี่ - รี่ | -- มี่ฟี่ | ลี่ฟี่มี่ | -- มี่ฟี่ | ลี่ฟี่มี่ | มี่ตี่มี่ | มี่รึดี่ท |
|------|-------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|------|-------|--------|------|----|
| ---- | ลทตม | - ม - ม | - รต | - - ต | - ลช - | ลทตม | รต |
|------|------|---------|------|-------|--------|------|----|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคัตลักษณ์เพลงพุทบูชา พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคัตลักษณ์ ดังนี้

| |
|----|
| A/ |
|----|

A แทนทำนองทั้งหมด

2) เพลงน้ายอยใส่กระบอก (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงน้ายอยใส่กระบอก (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|-------|---|---------|-------|---------|
| ---- | - ฟ - ร | - - ฟ | ด - - | ฟ | - ด - ร | ด - ด | - ร - ฟ |
|------|---------|-------|-------|---|---------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|---|-------|---|-------|---|
| ---- | - ฟ - ล | - - ซ | ด | - - ซ | ด | ด - ด | ร |
|------|---------|-------|---|-------|---|-------|---|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|---|-------|---|-----|-----|
| ---- | - ฟ - ร | - - ด | ฟ | - - ด | ฟ | - ฟ | - ฟ |
|------|---------|-------|---|-------|---|-----|-----|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคัตลักษณ์เพลงน้ายอยใส่กระบอก พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคัตลักษณ์ ดังนี้

| |
|----|
| A/ |
|----|

A แทนทำนองทั้งหมด

3) เพลงกระจงหลงกล (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงกระจงหลงกล (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|----|
| ---- | ---- | - ซ - ม | - ซ - ด | - - - ท | - ร - ด | - ท - ล | ชล |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|----|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|-----|
| ---- | ---- | - ซ - ม | - ซ - ด | - - - ท | - ร - ด | - ท - ล | ทลช |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|-----|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|-----|
| ---- | ---- | - ร - ม | - ซ - ล | - - - ซ | - ท - ล | - ท - ล | ทลช |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|-----|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-------------|-----------|-----------|-------------|-----------|
| ---- | ---- | - รี่ - มี่ | - ซี่ - ตี่ | -- รี่ตี่ | - ซ - ตี่ | - รี่ - มี่ | - ซี่ - ม |
|------|------|-------------|-------------|-----------|-----------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|-------------|-----------|-------------|-----------|-----------|
| ---- | - ซี่ - ลี่ | - ตี่ - ลี่ | - ซี่ - มี่ | -- รี่ตี่ | - มี่ - รี่ | - ตี่ - ล | - ซ - ตี่ |
|------|-------------|-------------|-------------|-----------|-------------|-----------|-----------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงกระจงหลงกล พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

| |
|----|
| A/ |
|----|

A แทนทำนองทั้งหมด

4) เพลงพระพรหมเป่าสังข์

โน้ตเพลงพระพรหมเป่าสังข์

| | | | | | | | |
|---------|-------------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|
| --- มี่ | - ฟี่ - ซี่ | - ฟี่ - มี่ | - รี่ - มี่ | --- ซี่ | - ลี่ - ตี่ | - ฟี่ - ลี่ | - ซี่ - ลี่ |
|---------|-------------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|-------|-----------|---------|-----------|---------|-----------|-----------|-------|
| --- ล | - ท - ตี่ | - ท - ล | - ท - ตี่ | --- รี่ | - ตี่ - ท | - ตี่ - ล | - ทลซ |
|-------|-----------|---------|-----------|---------|-----------|-----------|-------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงพระพรหมเป่าสังข์ พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว ไม่พบแบบแผนการซ้ำทำนองในเพลง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

| |
|----|
| A/ |
|----|

A แทนทำนองทั้งหมด

5) เพลงกระปี่กระบอง (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงกระปี่กระบอง (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|-------|------|------|------|------|------|------|
| ---- | - ลซม | รดรม | รมซล | ---- | ทลซม | รดรม | รมซล |
|------|-------|------|------|------|------|------|------|

| | | | |
|-------|--------|------|--------|
| -- ทล | รี้ดทล | ซลทล | รี้ดทล |
|-------|--------|------|--------|

จากการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงกระปี่กระบอง พบว่าเป็นเพลงท่อนเดียว และพบแบบแผนการซ้ำทำนอง จึงกำหนดสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ ดังนี้

AAB/

A แทนทำนองในวรรคที่ 1 และ 2

B แทนทำนองในวรรคที่ 3

4.3.16.2 กลุ่มเสียงปัญญาจมูล (Penta-Centric)

1) เพลงพทุธบุชา (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงพทุธบุชา (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|-------|-------|--------|------|---------|
| ---- | - ม - ล | -- ทด | ทลซล | -- ทด | ทลซล | ทลซด | - ร - ม |
| ---- | - ม - ร | -- มฟ | ลฟมร | -- มฟ | ลฟมร | มดมร | มรดท |
| ---- | ลทดม | - ม - ม | - รดท | -- ดท | - ลซ - | ลทดม | รดทล |

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจมูล 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก ในประโยคที่ 1 และประโยคที่ 2 ตัวโน้ตตัวสุดท้ายของประโยคที่ 2 (ท) เป็นสะพานเชื่อมระดับเสียง มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที) และ (ฟา)

กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 2 เป็นระดับเสียงทางใน ในประโยคที่ 3 มีการใช้เสียงหลุม เสียง (โด)

2) เพลงน้ำย่อยใส่กระบอก (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงน้ำย่อยใส่กระบอก (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|---------|--------|--------|--------|---------|--------|---------|
| ---- | - ฟ - ร | -- ฟร | ดรี -- | ฟรดล | - ด - ร | ดล - ด | - ร - ฟ |
| ---- | - ฟ - ล | -- ซล | ดรีดรี | -- ซล | ดรีดรี | ดล - ด | รซฟร |
| ---- | - ฟ - ร | -- ดรี | ฟซฟล | -- ดรี | ฟซฟล | - ซฟล | - ซฟร |

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญญาจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญญาจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญญาจมูลที่ 1 เป็นระดับเสียงทางเพียงออล่าง

3) เพลงกระจงหลงกล (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงกระจงหลงกล (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|-------|------------|---------|-------|
| ---- | ---- | - ช - ม | - ช - ตั | --- ท | - รี่ - ตั | - ท - ล | ชลทตั |
|------|------|---------|----------|-------|------------|---------|-------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|-------|------------|---------|------|
| ---- | ---- | - ช - ม | - ช - ตั | --- ท | - รี่ - ตั | - ท - ล | ทลชล |
|------|------|---------|----------|-------|------------|---------|------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|------|
| ---- | ---- | - ร - ม | - ช - ล | --- ช | - ท - ล | - ท - ล | ทลชม |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|------------|----------|----------|-------------|-----------|
| ---- | ---- | - รี่ - มี่ | - ชี่ - ตั | -- รี่ตั | - ช - ตั | - รี่ - มี่ | - ชี่ - ม |
|------|------|-------------|------------|----------|----------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------------|-----------|-------------|----------|-------------|----------|----------|
| ---- | - ชี่ - ลั | - ตั - ลั | - ชี่ - มี่ | -- รี่ตั | - มี่ - รี่ | - ตั - ล | - ช - ตั |
|------|------------|-----------|-------------|----------|-------------|----------|----------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที)

4) เพลงพระพรหมเป่าสังข์

โน้ตเพลงพระพรหมเป่าสังข์

| | | | | | | | |
|---------|-------------|-------------|-------------|---------|-----------|------------|------------|
| --- มี่ | - พี่ - ชี่ | - พี่ - มี่ | - รี่ - มี่ | --- ชี่ | - ลั - ตั | - ที่ - ลั | - ชี่ - ลั |
|---------|-------------|-------------|-------------|---------|-----------|------------|------------|

| | | | | | | | |
|-------|----------|---------|----------|---------|----------|----------|-------|
| --- ล | - ท - ตั | - ท - ล | - ท - ตั | --- รี่ | - ตั - ท | - ตั - ล | - ทลช |
|-------|----------|---------|----------|---------|----------|----------|-------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที) และ (ฟา)

5) เพลงกระบี่กระบอง (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงกระบี่กระบอง (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|-------|------|------|------|------|------|------|
| ---- | - ลชม | รตรม | รมชล | ---- | ทลชม | รตรม | รมชล |
|------|-------|------|------|------|------|------|------|

| | | | |
|-------|-------|------|-------|
| -- ทล | รตัทล | ชลทล | รตัทล |
|-------|-------|------|-------|

จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงปัญจมูลในเพลงนี้พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลเพียงกลุ่มเสียงเดียว คือ กลุ่มเสียงปัญจมูลที่ 5 เป็นระดับเสียงทางนอก มีการใช้เสียงหลุม เสียง (ที)

สรุป

กระบวนการสร้างสรรค์เพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาแนวคิดในการสร้างสรรค์และการบรรจุเพลงประกอบการแสดงรวมถึงการวิเคราะห์รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์ และกลุ่มเสียงปัญญามูล เพลงที่ใช้บรรเลงมีจำนวนทั้งหมด 73 เพลง ใน 16 ชุดการแสดง โดยแต่ละชุดการแสดงจะใช้วงดนตรีเครื่องห้าของภาคใต้ตอนบนที่บรรเลงในการแสดงหนังตะลุงและโนรา เพลงที่นำมาบรรเลงแตกต่างกันออกไปด้วยแนวคิดในการสร้างสรรค์การแสดงที่ต่างกัน

เพลงพื้นบ้านภาคใต้จำนวน 73 เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงระบำทั้ง 16 ชุดการแสดงนั้น ส่วนมากจะใช้เพลงที่บรรเลงประกอบการแสดงหนังตะลุงและโนรา ซึ่งเพลงเหล่านี้มักจะไม่ทราบชื่อ แต่จะเรียกชื่อเพลงตามลักษณะที่ใช้ เช่น เพลงท่าโค ใช้ประกอบการรำโนราในตอนรำท่าโค เพลงดำเนินเร็ว ใช้ตอนหนังตะลุงมีการบรรเลงเพื่อดำเนินเรื่องด้วยความรวดเร็ว อย่างนี้เป็นต้น

ระบำก่น้ำทะเลน้อย เป็นการนำเสนอท่อน้ำที่อาศัยอยู่บริเวณทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง จำนวน 5 ชนิดคือ นกกระสา นกกาน้ำเล็ก นกกาบบัว นกยางควาย และนกพริก เพลงที่ใช้ประกอบทำรำเป็นเพลงที่มีทำนองช้า ๆ ไพเราะอ่อนหวานและเพลงที่มีจังหวะเร็วให้ความสนุกสนาน มีด้วยกันทั้งหมด 7 เพลงได้แก่ เพลงแม่อินังขวา เพลงประเภทดำเนินเร็ว 4 เพลง เพลงกุหลาบ เชียงใหม่ และเพลงเลิ้ง ในการแสดงชุดนี้มีการนำดนตรีภาคใต้ตอนล่างและเพลงสำเนียงภาคใต้ตอนล่างเข้ามาบรรเลงประกอบด้วยในเพลงแม่อินังขวาและเพลงเลิ้ง ทั้ง 7 เพลงนี้มีทั้งเพลงท่อนเดียวและเพลงสองท่อน กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ใช้นั้นมี 5 กลุ่มเสียงได้แก่ กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 1 พชลขตข ทางเพียงออล่าง กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 2 ชลทขรวมข ทางใน กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 4 ทดขพชข ทางเพียงอบน กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 5 ตรมขชลข ทางนอก และกลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 7 มพชขตข ทางขวา

ระบำทักษิณาสลาลัย เป็นการแสดงที่นำเสนอท่ารำต่าง ๆ ที่ใช้ตะเกียงซึ่งทำมาจากกะลามะพร้าว เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านของตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เพลงที่ใช้บรรเลงมีด้วยกัน 4 เพลงได้แก่ เพลงชักใบ เพลงประเภทดำเนินเร็ว 2 เพลง และเพลงจิ้นควู้ลูกกอก ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นเพลงที่มีท่อนเดียว กลุ่มเสียงปัญญามูลที่ 5 ตรมขชลข ทางนอก ทั้ง 4 เพลง

ระบำฉายนานาฎกะ เป็นการแสดงที่ใช้คนมาแทนรูปหนังประเภทตัวตลกในหนังตะลุง จำนวน 15 ตัว ได้แก่ เถ่ง หนูน้อย สีแก้ว ยอดทอง พูน โถ ปราบ บังสะหม้อ จินจ้อง ขวัญเมือง ดิก ตาหล้า ดูเหว่า พูนแก้ว และแก้วกบ เพลงที่ใช้ล้วนเป็นเพลงหนังตะลุงทั้งสิ้น ทั้งหมด 6 เพลงได้แก่ เพลงประเภทดำเนินเร็ว เพลงประเภทดำเนิน เพลงนางเดินป่า เพลงสาวหลง เพลงกลอนทอย และเพลง

บรรเลงหนังตะลุง ซึ่งทั้ง 6 เพลงเป็นเพลงที่มีท่อนเดียว กลุ่มเสียงปัญญาภูมิที่ใช้มี 2 กลุ่มเสียงได้แก่ กลุ่มเสียงปัญญาภูมิที่ 1 พซลxตรx ทางเพียงออล่าง และกลุ่มเสียงปัญญาภูมิที่ 5 ตรมxชลx ทางนอก

ระบำเปี้ยว เป็นระบำที่แสดงถึงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นภาคใต้ที่มีการใช้หมวกชนิดหนึ่ง เรียกว่า “เปี้ยว” ในการทำงานอาชีพต่าง ๆ เช่น ทำนา ทำสวน เป็นต้น เพลงที่ใช้มี 4 เพลงได้แก่ เพลงซ้อยแม่หน้า เพลงท่าโค เพลงนาฏปรายหน้าบท และเพลงบรรเลงหนังตะลุง ทั้ง 4 เพลงเป็น เพลงที่มีท่อนเดียว มีกลุ่มเสียงปัญญาภูมิทั้งหมด 3 กลุ่มเสียงได้แก่ กลุ่มเสียงปัญญาภูมิที่ 1 พซลxตรx ทางเพียงออล่าง กลุ่มเสียงปัญญาภูมิที่ 2 ชลทxรรมx ทางใน และกลุ่มเสียงปัญญาภูมิที่ 5 ตรมxชลx ทางนอก

ระบำรีนเริงกะลาเภา เป็นการแสดงการแข่งขันตีกลองพรก ซึ่งเป็นการละเล่นที่ได้รับความนิยมในจังหวัดพัทลุง เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงนี้เป็นเพลงที่ครูอำนาจ นุ่นเอียด ประพันธ์ขึ้นใหม่ทั้งหมด มีด้วยกัน 3 เพลงได้แก่ เพลงนางนวลจับคู่ เพลงมะพร้าวเล่นลม และเพลงโปรดก ทั้ง 3 เพลงนี้เป็นเพลงที่มีท่อนเดียว กลุ่มเสียงปัญญาภูมิมีทั้งหมด 3 กลุ่มเสียงได้แก่ กลุ่มเสียงปัญญาภูมิที่ 1 พซลxตรx ทางเพียงออล่าง กลุ่มเสียงปัญญาภูมิที่ 4 ทตรxฟซx ทางเพียงอบน และกลุ่มเสียงปัญญาภูมิที่ 5 ตรมxชลx ทางนอก

ระบำตะลุงนฤตย์ เป็นการแสดงทำรำของโนราที่นำมาแสดงในรูปแบบของระบำ โดยใช้ดนตรีหนังตะลุง เพลงหนังตะลุง เพื่อเป็นการผสมผสานของวัฒนธรรมการแสดงพื้นเมืองของภาคใต้ เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงชุดนี้มีด้วยกัน 3 เพลงได้แก่ เพลงกราวตะลุง เพลงสะตอเมืองใต้ และ เพลงดาวตะลุง ทั้ง 3 เพลงเป็นเพลงที่มีท่อนเดียว ใช้กลุ่มเสียงปัญญาภูมิที่ 5 ตรมxชลx ทางนอก

ระบำหัตถศิลป์ถิ่นตะลุง เป็นการแสดงที่มีการนำเสนอหัตถกรรมท้องถิ่นในจังหวัดพัทลุงให้อยู่ในรูปแบบของระบำพื้นเมืองภาคใต้ตอนบน เพลงที่ใช้มีด้วยกัน 5 เพลงได้แก่ เพลงประเพณดำนิน 2 เพลง เพลงนกนางแอ่นเล่นน้ำ เพลงนางนวลจับคู่ และเพลงบรรเลงหนังตะลุง เพลงทั้ง 5 เพลงเป็น เพลงที่มีท่อนเดียว มีกลุ่มเสียงปัญญาภูมิ 3 กลุ่มเสียงได้แก่ กลุ่มเสียงปัญญาภูมิที่ 1 พซลxตรx ทางเพียงออล่าง กลุ่มเสียงปัญญาภูมิที่ 5 ตรมxชลx ทางนอก และกลุ่มเสียงปัญญาภูมิที่ 2 ชลทxรรมx ทางใน

ระบำกินนรอรอนรำ เป็นการแสดงโนราตอนกินรีในรูปแบบของระบำพื้นเมืองภาคใต้ เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงนี้มีด้วยกัน 9 เพลงได้แก่ เพลงผีเสื้อตอมดอกไม้ เพลงซักใบ เพลงประเพณจับระบำ เพลงประเพณนาฏเข้า 2 เพลง เพลงนาฏปรายหน้าบท เพลงกระป๋องระบอง เพลงประเพณดำนินเร็ว และเพลงประเพณเพลงถอนบท ซึ่งทุกเพลงเป็นเพลงที่มีท่อนเดียว มีกลุ่มเสียงปัญญาภูมิ 3

กลุ่มเสียงได้แก่ กลุ่มเสียงปัญญาภุมลที่ 1 พซลขตฺรข ทางเพียงออล่าง กลุ่มเสียงปัญญาภุมลที่ 2 ชลทขตฺรข ทางใน และกลุ่มเสียงปัญญาภุมลที่ 5 ตฺรขชลข ทางนอก

ระบำชนว้าว เป็นการแสดงทางวัฒนธรรมการเล่นกีฬาชนว้าวของภาคใต้ในรูปแบบของการแสดงระบำพื้นเมืองภาคใต้ตอนบน เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงมีด้วยกัน 4 เพลงได้แก่ เพลงนางหงส์ เพลงเสื่อป่า เพลงกาดำ และเพลงชนะนี้ร้องไห้ ซึ่งเพลงเสื่อป่าเป็นเพลงสองท่อน และเพลงนางหงส์ เพลงกาดำ และเพลงชนะนี้ร้องไห้ เป็นเพลงท่อนเดียว ทั้ง 4 เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบำในชุดนี้มีกลุ่มเสียงปัญญาภุมลที่ใช้อยู่ด้วยกัน 3 กลุ่มเสียงได้แก่ กลุ่มเสียงปัญญาภุมลที่ 1 พซลขตฺรข ทางเพียงออล่าง กลุ่มเสียงปัญญาภุมลที่ 2 ชลทขตฺรข ทางใน และกลุ่มเสียงปัญญาภุมลที่ 5 ตฺรขชลข ทางนอก

ระบำซัดตัม เป็นการแสดงท่ารำโดยถอดลักษณะมาจากการแข่งขันกีฬาซัดตัมของจังหวัดพัทลุง เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงนี้มีด้วยกัน 3 เพลงได้แก่ เพลงนกระยางหาปลา เพลงพระรามแผลงศร และเพลงบัวถูกคลื่น เป็นเพลงที่มีท่อนเดียวจำนวน 2 เพลงคือเพลงนกระยางหาปลา และเพลงพระรามแผลงศร ส่วนเพลงบัวถูกคลื่นนั้นเป็นเพลงที่มีสองท่อน ทั้ง 3 เพลงนี้ใช้กลุ่มเสียงปัญญาภุมลเพียงกลุ่มเสียงเดียวคือ กลุ่มเสียงปัญญาภุมลที่ 1 พซลขตฺรข ทางเพียงออล่าง

ระบำसानจูด เป็นการแสดงที่นำเอาอาชีพการสานกระจูดของคนในแถบทะเลน้อย จังหวัดพัทลุงมาเป็นการแสดงในรูปแบบของระบำพื้นเมืองภาคใต้ตอนบน เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงมีด้วยกันทั้งหมด 5 เพลงได้แก่ เพลงออกนางทาสี เพลงปักษ์ใต้บ้านเรา เพลงหักคอไอ้เท่ง เพลงสะตอเมืองใต้ และเพลงประเภทเพลงดำเนิน ทั้ง 5 เพลงนี้ เป็นเพลงที่มีสองท่อน 1 เพลงคือเพลงปักษ์ใต้บ้านเรา นอกนั้นเป็นเพลงที่มีท่อนเดียว กลุ่มเสียงปัญญาภุมลที่ใช้ เป็นกลุ่มเสียงปัญญาภุมลที่ 5 ตฺรขชลข ทางนอก ทั้ง 5 เพลง

ระบำพราน เป็นการแสดงของพรานบุญ ซึ่งเป็นตัวตลกที่อยู่ในการแสดงโนรา เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงนี้มีด้วยกัน 5 เพลงได้แก่ เพลงนางหงส์ เพลงระบำพราน เพลงเจ้าเมืองสนทนา เพลงก่อนเหิร และเพลงถอนบท ทั้ง 5 เพลงเป็นเพลงที่มีท่อนเดียว มีกลุ่มเสียงปัญญาภุมลอยู่ 2 กลุ่มเสียงด้วยกันคือ กลุ่มเสียงปัญญาภุมลที่ 1 พซลขตฺรข ทางเพียงออล่าง และกลุ่มเสียงปัญญาภุมลที่ 5 ตฺรขชลข ทางนอก

ระบำยั่วปี เป็นการแสดงการรำโนราในตอนต้นที่โนรารำหยอกล้อกับนายปี นำมาแสดงในรูปแบบของระบำพื้นเมืองภาคใต้ตอนบน เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงนี้มีด้วยกัน 3 เพลงได้แก่ เพลงสองโหม่งกบเต็น เพลงบุหรงกากา และเพลงตันหยง ซึ่งเพลงสองโหม่งกบเต็นและเพลงตันหยงเป็นเพลงท่อนเดียว ส่วนเพลงบุหรงกากาเป็นเพลงสองท่อน กลุ่มเสียงปัญญาภุมลที่ใช้กับเพลงทั้ง 3 เพลง

นี้มี 4 กลุ่มเสียงด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 1 พซลxตรx ทางเพียงออล่าง กลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 4 ทตรxฟซx ทางเพียงอบน กลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 2 ซลทxรรมx ทางโน และกลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 5 ตรม xซลx ทางนอก

ระบำลีลาบังกาหลี เป็นการแสดงรูปแบบของระบำพื้นเมืองภาคใต้ตอนบนที่ใช้วงดนตรีเครื่องห้าผสมผสานกับวงดนตรีลิเกป่า ในการแสดงนี้ จะนำท่าเต้นต่าง ๆ ของแขกแดงในลิเกป่ามาแสดง เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงนี้มีด้วยกัน 5 เพลง ได้แก่ เพลงลอยลมบน เพลงบรรเลงหนังตะลุง เพลงกล้วยติตมือลิง เพลงกระจงหลงกล และเพลงบุหรันยาวา เป็นเพลงที่มีท่อนเดียว 4 เพลง ได้แก่ เพลงลอยลมบน เพลงบรรเลงหนังตะลุง เพลงกระจงหลงกล และเพลงบุหรันยาวา และเป็นเพลงที่มีสองท่อน 1 เพลงคือ เพลงกล้วยติตมือลิง ทั้ง 5 เพลงนี้มีกลุ่มเสียงปัญญาจุมล 2 กลุ่มเสียงด้วยกันคือ กลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 2 ซลทxรรมx ทางโน และกลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 5 ตรมxซลx ทางนอก

ระบำอสุรี อสุรา เป็นการแสดงการนำเสนอตัวละครยักษ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหนังตะลุง ได้แก่ ยักษ์เจ้าเมือง ยักษ์ราชินี ยักษ์โอรส ยักษ์เสนา ยักษ์ป่าผู้หญิง และยักษ์ป่าผู้ชาย เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงมีด้วยกันทั้งหมด 8 เพลง ได้แก่ เพลงผีให้ฝัน เพลงประเภทเพลงดำเนินเร็วจำนวน 3 เพลง เพลงเจ้าเมืองสนทนา เพลงยักษ์ป่า เพลงจีนขายลูกสมอ และเพลงที่ไม่มีชื่อเรียกอีก 1 เพลง เป็นเพลงที่ครูอำนาจ นุ่นเอียดได้ประพันธ์ขึ้นใหม่ ทั้ง 8 เพลงนี้เป็นเพลงที่มีท่อนเดียวทั้งหมด กลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ใช้มีด้วยกัน 4 กลุ่มเสียงได้แก่ กลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 1 พซลxตรx ทางเพียงออล่าง กลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 2 ซลทxรรมx ทางโน กลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 4 ทตรxฟซx ทางเพียงอบน และกลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 5 ตรมxซลx ทางนอก

ระบำพุทธบูชาชาวลี เป็นการเล่นรำในเชิงพิธีกรรมทางศาสนาพุทธที่มีเครื่องทำแสงสว่างหรือตะเกียงเข้ามาใช้ในการแสดง เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนี้มีด้วยกัน 5 เพลง ได้แก่ เพลงพุทธบูชา เพลงน้ำย่อยใส่กระบอก เพลงกระจงหลงกล เพลงพระพรหมเป่าสังข์ และเพลงกระบี่กระบอง ทั้ง 5 เพลงนี้เป็นเพลงที่มีท่อนเดียวทั้งหมด กลุ่มเสียงปัญญาจุมลมีด้วยกัน 3 กลุ่มเสียงได้แก่ กลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 1 พซลxตรx ทางเพียงออล่าง กลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 2 ซลทxรรมx ทางโน และกลุ่มเสียงปัญญาจุมลที่ 5 ตรมxซลx ทางนอก

จากที่ได้กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นได้ว่า เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงระบำทั้ง 16 ชุด การแสดงนั้น มีทั้งส่วนที่เป็นเพลงเก่าที่มีอยู่แล้ว และเป็นเพลงที่ครูอำนาจ นุ่นเอียดประพันธ์ขึ้นใหม่ ด้วยปัจจัยหลัก ๆ อยู่ 4 ประการได้แก่ 1) จำนวนจังหวะหน้าทับต่อ 1 เที้ยวที่มีการจำกัดในตำรานั้น ไม่สามารถนำเพลงที่มีอยู่แล้วมาบรรเลงได้ 2) ความเข้ากันได้ระหว่างสำนวนเพลงกับหน้าทับ 3)

ความเหมาะสมของทำนองเพลงกับทำนอง และ 4) เพื่อไม่ให้เพลงที่ใช้ประกอบในการแสดงซ้ำกับการแสดงอื่น ๆ มากเกินไป

4.4 วิเคราะห์แนวทางการสร้างสรรค์และการบรรจุนำของเพลงระบำของครูอำนาจ นุ่นเอียด

จากการวิเคราะห์ในข้อ 4.3 ผู้วิจัยพบลักษณะสำคัญในการสร้างสรรค์และการบรรจุนำของเพลงระบำของครูอำนาจ นุ่นเอียด ทั้งหมด 13 อย่างได้แก่ 1) การซ้ำหัว 2) การซ้ำหัวเปลี่ยนท้าย 3) การซ้ำหัว-ซ้ำกลาง 4) การซ้ำหัวเปลี่ยนท้าย-ซ้ำกลาง 5) การซ้ำหัวเปลี่ยนท้าย-ซ้ำกลางเปลี่ยนท้าย 6) การซ้ำหัว-ซ้ำท้าย 7) การซ้ำกลาง-ซ้ำท้าย 8) การซ้ำท้าย 9) โอดพัน 10) การเว้นหน้า 11) การล้อ 12) ฉายรูป และ 13) สำเนียงภาษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.4.1 การซ้ำหัว หมายถึง เพลงที่มีทำนองของประโยคแรกซ้ำกันสองครั้ง ปรากฏอยู่ในเพลงชุดประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด ดังต่อไปนี้

1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

| | | | | | | | |
|------|-------|-------|------|------|-------|-------|------|
| ---- | ชลดรี | มดมรี | ดลชล | ---- | ชลดรี | มดมรี | ดลชล |
|------|-------|-------|------|------|-------|-------|------|

| | | | | | | | |
|-------|------|------|------|------|--------|-------|------|
| - ชฟช | ลรดล | ชฟลช | ฟรชฟ | ---- | รร - ล | ดรีดล | ดลชฟ |
|-------|------|------|------|------|--------|-------|------|

| | | | |
|-------|------|------|------|
| - มชร | มดรฟ | ดรฟช | ลรดล |
|-------|------|------|------|

2) เพลง ซ้อยแม่หน้า

โน้ตเพลง ซ้อยแม่หน้า

| | | | | | | | |
|------|---------|--------|---------|-------|-------|--------|---------|
| ---- | - ด - ม | -- รรม | - ช - ล | -- ซด | -- ชล | ชม - ช | - ล - ด |
|------|---------|--------|---------|-------|-------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|--------|---------|-------|-------|--------|---------|
| ---- | - ด - ม | -- รรม | - ช - ล | -- ซด | -- ชล | ชม - ช | - ล - ด |
|------|---------|--------|---------|-------|-------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|--------|--------|---------|---------|-------|-------|
| ---- | ชลชด | -- รรม | ชม - - | - ช - ร | - ด - ล | ชลดรี | ดมรีด |
|------|------|--------|--------|---------|---------|-------|-------|

3) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงนาถข้า)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงนาถข้า)

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | - ล - ล | -- ดช | - ล - ล | -- ดช | - ล - ช | - ม - ม | - ร - ม |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|--------|-----------|--------|-----------|-------------|-------------|
| ---- | - ลี - ลี | -- ตัซ | - ลี - ลี | -- ตัซ | - ลี - ซึ | - มี่ - มี่ | - รี่ - มี่ |
|------|-----------|--------|-----------|--------|-----------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------------|----------|-------------|-----------|------------|---------|--------|
| ---- | ซึ่มี่รึตึ | - ล - ตึ | - รี่ - มี่ | - ซึ - ลี | - ซึ - มี่ | --- รี่ | --- ตึ |
|------|------------|----------|-------------|-----------|------------|---------|--------|

4) เพลงชะนีร้องไห้

โน้ตเพลงชะนีร้องไห้

| | | | | | | | |
|---------|------------|--------|------|---------|------------|--------|------|
| - รี่รึ | ตึ่มี่รึตึ | ลรึตึล | ซฟซล | - รี่รึ | ตึ่มี่รึตึ | ลรึตึล | ซฟซล |
|---------|------------|--------|------|---------|------------|--------|------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------|--------|-------|--------|-------|------|
| ---- | ดรฟซ | ฟซลตึ | รึตึลซ | -- ลซ | ฟร - ฟ | --- ซ | ฟลซฟ |
|------|------|-------|--------|-------|--------|-------|------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-------|----------|----------|-------|------|
| มรดฟ | มฟซล | ตึรึตึล | ตึลซฟ | - ตึตึตึ | ฟี่รึตึฟ | --- ซ | ลฟซล |
|------|------|---------|-------|----------|----------|-------|------|

| | | | |
|---------|---------|--------|-------|
| - - ตึซ | - ล - ล | ตึซลรึ | ตึลซล |
|---------|---------|--------|-------|

5) เพลงหูกคอไอ้เท่ง

โน้ตเพลงหูกคอไอ้เท่ง

| | | | | | | | |
|------|----------|----------|----------|-------|---------|--------|---------|
| ---- | - ซ - ตึ | - ซ - ตึ | - ซ - ตึ | --- ท | -- ตึรึ | -- ตึฟ | - ล - ซ |
|------|----------|----------|----------|-------|---------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|----------|----------|----------|-------|---------|--------|---------|
| ---- | - ซ - ตึ | - ซ - ตึ | - ซ - ตึ | --- ท | -- ตึรึ | -- ตึฟ | - ล - ซ |
|------|----------|----------|----------|-------|---------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|------------|------------|------|-----------|-------------|------------|
| ---- | - ตึ - ตึ | - ตึ - รี่ | - ซึ - มี่ | ---- | - ตึ - ตึ | - มี่ - รี่ | - ตึ - รี่ |
|------|-----------|------------|------------|------|-----------|-------------|------------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|-----------|-------------|------------|-------------|---------|----------|
| ---- | - ซึ - ซึ | - ลี - ซึ | - ฟี่ - มี่ | - ซึ - ฟี่ | - มี่ - รี่ | - ซ - ล | - ท - ตึ |
|------|-----------|-----------|-------------|------------|-------------|---------|----------|

6) เพลงระบำพราณ (ดัดแปลงทำนอง)

โน้ตเพลงระบำพราณ (ดัดแปลงทำนอง)

| | | | | | | | |
|------|------------|---------|------|----------|------------|---------|------|
| ---- | รึ่มี่รึตึ | - ท - ล | ซมซล | - ตึตึตึ | รึ่มี่รึตึ | - ท - ล | ซมซล |
|------|------------|---------|------|----------|------------|---------|------|

| | | | | | | | |
|------|-------|------|---------|----------|------------|---------|------|
| ---- | ตึลซม | รตรม | - ซ - ล | - ตึตึตึ | รึ่มี่รึตึ | - ท - ล | ซมซล |
|------|-------|------|---------|----------|------------|---------|------|

| | | | | | | | |
|------|-------|-------|--------|------|--------|--------|--------|
| ---- | คัลชม | รตรรม | ชลดค์ช | ---- | ชลดค์ร | - มค์ร | มร์คัล |
|------|-------|-------|--------|------|--------|--------|--------|

| | | | | | | | |
|--------|--------|---------|---------|------|--------|--------|--------|
| - ลค์ม | - ร่มช | - ช - ล | ช่มลค์ช | ---- | ชลดค์ร | - มค์ร | มร์คัล |
|--------|--------|---------|---------|------|--------|--------|--------|

| | | | |
|------|---------|--------|---------|
| ชมชล | - ค - ร | ชล์ช่ม | - ร - ค |
|------|---------|--------|---------|

7) เพลงสองโหม่งกบเต็น

โน้ตเพลงสองโหม่งกบเต็น

| | | | | | | | |
|------|------|---------|--------|------|--------|--------|--------|
| ---- | ---- | - ช - ล | ชลดค์ร | ---- | ช่มร์ค | -- ร่ม | ร่มคร์ |
|------|------|---------|--------|------|--------|--------|--------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|--------|------|--------|--------|--------|
| ---- | ---- | - ช - ล | ชลดค์ร | ---- | ช่มร์ค | -- ร่ม | ร่มคร์ |
|------|------|---------|--------|------|--------|--------|--------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------|-------|------|---------|-------|------|
| ---- | ---- | - ทลท | ร้ทลช | ---- | - ร - ช | -- ลท | ลทชล |
|------|------|-------|-------|------|---------|-------|------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-------|------|---------|---------|--------|
| ---- | ---- | - ร - ม | ร่มฟช | ---- | - ร - ร | - ช - ม | ช่มร์ค |
|------|------|---------|-------|------|---------|---------|--------|

8) เพลงบุหรงกกา

โน้ตเพลงบุหรงกกา

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|------|---------|------|------|
| ---- | - ช - ช | ---- | - ม - ค | ---- | - ม - ร | ---- | ---- |
|------|---------|------|---------|------|---------|------|------|

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|------|---------|------|------|
| ---- | - ฟ - ฟ | ---- | - ล - ช | ---- | - ฟ - ม | ---- | ---- |
|------|---------|------|---------|------|---------|------|------|

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|------|---------|------|------|
| ---- | - ช - ช | ---- | - ม - ค | ---- | - ม - ร | ---- | ---- |
|------|---------|------|---------|------|---------|------|------|

| | | | | | | | |
|--------|---------|------|---------|------|---------|------|------|
| ---- ค | - ล - ช | ---- | - ฟ - ม | ---- | - ร - ค | ---- | ---- |
|--------|---------|------|---------|------|---------|------|------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|------|---------|--------|---------|
| ---- | - ช - ม | ---- | - ช - ม | ---- | - ช - ล | ---- ล | - ล - ล |
|------|---------|------|---------|------|---------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|-------|---------|
| ---- | - ม - ร | ----- | - ม - ร | ----- | - ม - ช | --- ช | - ช - ช |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|-------|---------|
| ---- | - ช - ม | ----- | - ช - ม | ----- | - ช - ล | --- ล | - ล - ร |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|-------|-------|
| ---- | - ด - ท | ----- | - ช - ล | ----- | - ท - ด | ----- | ----- |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|-------|-------|

9) เพลงต้นหยง

โน้ตเพลงต้นหยง

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|---------|--------|---------|------|---------|
| ---- | ----- | - ช - ท | - ด - ร | -- รมี | - ร - ด | - รด | - ด - ร |
|------|-------|---------|---------|--------|---------|------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|---------|--------|---------|------|---------|
| ---- | ----- | - ช - ท | - ด - ร | -- รมี | - ร - ด | - รด | - ด - ร |
|------|-------|---------|---------|--------|---------|------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|---------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | ----- | - ท - ด | - ร - ด | --- ช | - ท - - | - ช - ท | - ด - ร |
|------|-------|---------|---------|-------|---------|---------|---------|

| | |
|------|---------|
| -- ด | - ล - ช |
|------|---------|

10) เพลงลอยลมบน

โน้ตเพลงลอยลมบน

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|-------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | - ล - ล | --- ล | --- ท | -- ลช | - ล - ท | - ร - ล | - ช - ม |
|------|---------|-------|-------|-------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|-------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | - ล - ล | --- ล | --- ท | -- ลช | - ล - ท | - ร - ล | - ช - ม |
|------|---------|-------|-------|-------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|---------|-------|--------|----------|---------|
| ---- | - ล - ร | ----- | - ล - ด | -- ลร | - ลด - | - ร - มี | - ร - ด |
|------|---------|-------|---------|-------|--------|----------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|---------|-------|--------|---------|---------|
| ---- | - ล - ช | ----- | - ล - ท | -- ลช | - ลท - | - ร - ด | - ท - ล |
|------|---------|-------|---------|-------|--------|---------|---------|

11) เพลงบุหรันยาวา

โน้ตเพลงบุหรันยาวา

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|------|----------|----------|---------|
| ---- | - ร - ร | -- ด | - ร - - | - มี | - ร - มี | - ช - มี | - ร - ด |
|------|---------|------|---------|------|----------|----------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-----------|----------|----------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | - รี้ - รี้ | -- ดี้รี้ | - รี้ -- | - มี้รี้ | - รี้ - มี้ | - ฌี้ - มี้ | - รี้ - ดี้ |
|------|-------------|-----------|----------|----------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|---------|----------|-----------|-------------|-------------|--------------|
| ---- | - ฌี้ - ฌี้ | --- ฌี้ | - มี้ -- | -- รี้ดี้ | - รี้ - มี้ | - ฌี้ - มี้ | รี้ดี้ - รี้ |
|------|-------------|---------|----------|-----------|-------------|-------------|--------------|

12) เพลงผีให้ฝัน

โน้ตเพลงผีให้ฝัน

| | | | | | | | |
|------|-------------|-----------|-----------|--------------|-------------|-----------|-----------|
| ---- | - ฌี้ - มี้ | -- ฌี้รี้ | ฌี้มี้ -- | ฌี้ลี้ฌี้รี้ | - ฌี้ - มี้ | -- ฌี้รี้ | ฌี้มี้ -- |
|------|-------------|-----------|-----------|--------------|-------------|-----------|-----------|

| | | | | | | | |
|-------------|-----------|------|-------------|------|-----------|-------------|-----------|
| - ดี้ - รี้ | มี้รี้ดี้ | ลชลท | - ดี้ - รี้ | ---- | - ฌ - รี้ | - มี้ฌี้รี้ | มี้รี้ดี้ |
|-------------|-----------|------|-------------|------|-----------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|---------|------|-----------|-------|-------|-------|-----------|--------|
| - ลรี้ช | รชลท | ดี้รี้ดี้ | ลทดี้ | --- ฌ | -- ลท | - ล - รี้ | - ท -- |
|---------|------|-----------|-------|-------|-------|-----------|--------|

| | | | |
|-----------|--------|------|------|
| - รี้ - ล | - ฌล - | ทลชล | ชทลช |
|-----------|--------|------|------|

13) เพลงยักษ์ป่า

โน้ตเพลงยักษ์ป่า

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-----------|
| ---- | - ฌี้ - มี้ | - ฌี้ - รี้ | - ฌี้ - มี้ | - ฌี้ - รี้ | - ฌี้ - มี้ | - ฌี้ - รี้ | มี้รี้ดี้ |
|------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-----------|
| ---- | - ฌี้ - มี้ | - ฌี้ - รี้ | - ฌี้ - มี้ | - ฌี้ - รี้ | - ฌี้ - มี้ | - ฌี้ - รี้ | มี้รี้ดี้ |
|------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|-------------|-----------|-------------|-----------|-------------|
| ---- | - ฌ - ล | -- ฌล | - ดี้ - รี้ | -- ดี้มี้ | - ฌี้ - รี้ | มี้รี้ดี้ | - ดี้ - ดี้ |
|------|---------|-------|-------------|-----------|-------------|-----------|-------------|

| | | | | | | | |
|-------------|-------------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|
| - ฌี้ - ฌี้ | - มี้ - มี้ | - รี้ - รี้ | - ดี้ - ดี้ | - ฌ - ล | - ดี้ - รี้ | - ฌี้ - มี้ | - รี้ - ดี้ |
|-------------|-------------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|

14) เพลงจิ้งจอก (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงจิ้งจอก (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-------------|---------|-----------|---------|-----------|
| ---- | ---- | - ล - มี้ | - รี้ - มี้ | - ฌ - ล | - ฌ - ดี้ | - ฌ - ล | - ฌ - ดี้ |
|------|------|-----------|-------------|---------|-----------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-------------|---------|-----------|---------|-----------|
| ---- | ---- | - ล - มี้ | - รี้ - มี้ | - ฌ - ล | - ฌ - ดี้ | - ฌ - ล | - ฌ - ดี้ |
|------|------|-----------|-------------|---------|-----------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|----------|-------------|----------|-------------|------------|-------------|
| ---- | ---- | - ล - มี | - รี่ - ตี่ | - ล - มี | - รี่ - ตี่ | - รี่ - มี | - ชี่ - รี่ |
|------|------|----------|-------------|----------|-------------|------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------------|-----------|------------|---------|-----------|-------------|------------|
| ---- | - มี - ชี่ | -- ลี่ชี่ | - มี - รี่ | -- ตี่ล | - ช - ตี่ | - ตี่ - รี่ | - มีรี่ตี่ |
|------|------------|-----------|------------|---------|-----------|-------------|------------|

15) เพลงกลอนทอย (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงกลอนทอย (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|------------|------------|------------|------|------------|------------|--------------|
| ---- | - มีรี่ชี่ | - รี่มีรี่ | ตี่ลตี่รี่ | ---- | - มีรี่ชี่ | - รี่มีรี่ | - ตี่ลตี่รี่ |
|------|------------|------------|------------|------|------------|------------|--------------|

| | | | |
|-----------|------------|--------------|------------|
| -- รี่ฟี่ | - ชี่ลี่ - | ตี่ลี่ชี่ฟี่ | - มี - รี่ |
|-----------|------------|--------------|------------|

16) เพลงนกนางแอ่นเล่นน้ำ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงนกนางแอ่นเล่นน้ำ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|--------|----------|-------------|------|--------|----------|-------------|
| ---- | ชลชตี่ | -- รี่มี | รี่มีชี่รี่ | ---- | ชลชตี่ | -- รี่มี | รี่มีชี่รี่ |
|------|--------|----------|-------------|------|--------|----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------------|-----------|-------------|---------|------|-------|--------|--------|
| - มีชี่รี่ | มีรี่ตี่ล | - รี่ - ตี่ | - ล - ช | ---- | - มชล | ชลตี่ล | ชม - ช |
|------------|-----------|-------------|---------|------|-------|--------|--------|

| | | | |
|-----------|------------|------------|-------------|
| - มี - มี | - รี่มีชี่ | - ลี่ชี่มี | ชี่มีรี่ตี่ |
|-----------|------------|------------|-------------|

4.4.2 การซ้ำหัวเปลี่ยนท้าย หมายถึง เพลงที่มีทำนองของประโยคแรกซ้ำกันสองครั้ง โดยประโยคที่ซ้ำมีการเปลี่ยนทำนองท้ายประโยค ปรากฏอยู่ในเพลงชุดประกอบการแสดงของครูอานาจ นุ่นเอียด ดังต่อไปนี้

1) เพลงกุหลาบเชียงใหม่

โน้ตเพลงกุหลาบเชียงใหม่

| | | | | | | | |
|------|---------|------|------------|-----------|-----------|---------|------------|
| ---- | --- ตี่ | ---- | ฟี่รี่ตี่ล | -- ชี่รี่ | - ตี่ - ช | --- ตี่ | ฟี่รี่ตี่ล |
|------|---------|------|------------|-----------|-----------|---------|------------|

| | | | | | | | |
|------|---------|------|------------|---------|--------|-----------|------------|
| ---- | --- ตี่ | ---- | ฟี่รี่ตี่ล | -- ตี่ช | ฟร - ฟ | - ร - ตี่ | ลตี่รี่ฟี่ |
|------|---------|------|------------|---------|--------|-----------|------------|

| | | | |
|-------------|--------------|-------------|------------|
| - ลี่ - ชี่ | ฟี่รี่ - ฟี่ | - รี่ - ตี่ | ลตี่รี่ฟี่ |
|-------------|--------------|-------------|------------|

2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนังตะลุง)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนังตะลุง)

| | | | | | | | |
|------|-------------|-----------|-------------|------|-------------|-----------|-------------|
| ---- | - มี่ - รี่ | - ซ - ตี่ | - มี่ - รี่ | ---- | - มี่ - รี่ | - ซ - ตี่ | - มี่ - รี่ |
|------|-------------|-----------|-------------|------|-------------|-----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-------------|------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | ---- | - รี่ - รี่ | - มี่ - ฟี่ | ---- | - มี่ - รี่ | - มี่ - รี่ | - รี่ - มี่ |
|------|------|-------------|-------------|------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-------------|------|-----------|-------|-------------|
| ---- | ---- | - ตี่ - ท | - ตี่ - รี่ | ---- | - ตี่ - ท | -- ซท | - ตี่ - รี่ |
|------|------|-----------|-------------|------|-----------|-------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | ---- | - ตี่ - รี่ | - มี่ - ฟี่ | - มี่ - ฟี่ | - มี่ - รี่ | - ฟี่ - มี่ | - รี่ - ตี่ |
|------|------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|

3) เพลง สะตอเมืองใต้

โน้ตเพลง สะตอเมืองใต้

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-----------|------|-------------|--------|-------------|
| ---- | ---- | - ล - ซ | - ล - ตี่ | ---- | - รี่ - มี่ | -- ซี่ | - รี่ - ตี่ |
|------|------|---------|-----------|------|-------------|--------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-----------|------|-------------|--------|-------------|
| ---- | ---- | - ล - ซ | - ล - ตี่ | ---- | - มี่ - รี่ | -- ลี่ | - รี่ - มี่ |
|------|------|---------|-----------|------|-------------|--------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-------------|------|-------------|--------|-------------|
| ---- | ---- | - มี่ - รี่ | - ลี่ - ตี่ | ---- | - รี่ - ลี่ | -- ตี่ | - รี่ - มี่ |
|------|------|-------------|-------------|------|-------------|--------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|--------|-------------|------|-----|-----------|-----------|
| ---- | - รี่ - มี่ | -- ซี่ | - รี่ - ตี่ | ---- | - ล | - ตี่ - ซ | - ล - ตี่ |
|------|-------------|--------|-------------|------|-----|-----------|-----------|

4) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

| | | | | | | | |
|------|------------|------------|-----------|------|------------|------------|-----------|
| ---- | ซตี่ - รี่ | ซลี่ - ซี่ | ซี่ - รี่ | ---- | ซตี่ - รี่ | ซลี่ - ซี่ | ซี่ - รี่ |
|------|------------|------------|-----------|------|------------|------------|-----------|

| | | | | | | | | |
|-----|-----|-----------|-----------|-----------|------|------------|-------------|-----------|
| --- | มี่ | ตี่ - รี่ | ซี่ - รี่ | ซี่ - รี่ | ---- | ซลี่ - ตี่ | - ตี่ - มี่ | ซี่ - รี่ |
|-----|-----|-----------|-----------|-----------|------|------------|-------------|-----------|

| | | | |
|-------|-----------|---------|-----------|
| - ทลท | รี่ - ทลซ | ลซ - มซ | - ล - ตี่ |
|-------|-----------|---------|-----------|

5) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงนาตั่ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงนาตั่ว)

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|--------|------|--------|--------|---------|
| ---- | - ลตรี | -- ซัพ | มริตรี | ---- | - ลตรี | -- ดัพ | - ซ - ล |
|------|--------|--------|--------|------|--------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-------|-------|---------|--------|----------|--------|----------|
| ---- | ซลตรี | --- ด | - ซ - ล | -- ซัพ | - ม - ริ | - ลซัพ | - ม - ริ |
|------|-------|-------|---------|--------|----------|--------|----------|

6) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|-------|------|----------|------|-------|------|----------|------|
| -- ซด | ทลซด | รรมริตรี | ทลซด | -- ซด | ทลซด | รรมริตรี | ทลซด |
|-------|------|----------|------|-------|------|----------|------|

| | | | |
|---------|--------|-------|-------|
| -- ริริ | มริตรี | ริตรี | รรมฟช |
|---------|--------|-------|-------|

7) เพลงเสื่อป่า

โน้ตเพลงเสื่อป่า

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|------|------|---------|----------|
| ---- | ---- | - ซ - ท | - ด - ริ | ---- | ---- | - ซ - ท | - ด - ริ |
|------|------|---------|----------|------|------|---------|----------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|-------|--------|-------|--------|
| ---- | ---- | - ซ - ท | - ด - ริ | --- ซ | --- ริ | --- ท | ลซ - ล |
|------|------|---------|----------|-------|--------|-------|--------|

| | | | | | | | |
|------|------|----------|---------|------|--------|-------|----------|
| ---- | ---- | - ริ - ท | - ล - ซ | ---- | --- ริ | --- ม | -- ริตรี |
|------|------|----------|---------|------|--------|-------|----------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|-------|-------|-------|-------|
| ---- | ---- | - ด - พ | - ม - ริ | --- ซ | --- ท | --- ล | --- ซ |
|------|------|---------|----------|-------|-------|-------|-------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|------|------|---------|---------|
| ---- | ---- | - ซ - ซ | - ม - ซ | ---- | ---- | - ซ - ซ | - ม - ซ |
|------|------|---------|---------|------|------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|-------|-------|-------|-------|
| ---- | ---- | - ซ - ซ | - ม - ริ | --- ซ | --- ท | --- ล | --- ซ |
|------|------|---------|----------|-------|-------|-------|-------|

8) เพลงปักษีไต่บ้านเรา

โน้ตเพลงปักษีไต่บ้านเรา

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|------------|------|---------|---------|------------|
| ---- | - ซ - ด | -- ริมิ | ริตรี - ริ | ---- | - ซ - ด | -- ริมิ | ริตรี - ริ |
|------|---------|---------|------------|------|---------|---------|------------|

| | | | | | | | |
|----------|----------|----------|-----------|----------|----------|-------------|-----------|
| -- รีมี่ | -- รีมี่ | -- รีดี่ | - ล - ดี่ | -- ดี่รี | - มี่ -- | - รี่ - มี่ | รี้ดี่ลดี |
|----------|----------|----------|-----------|----------|----------|-------------|-----------|

| | | | |
|----------|----------|-------------|-----------|
| -- ดี่รี | - มี่ -- | - รี่ - มี่ | รี้ดี่ลดี |
|----------|----------|-------------|-----------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-------------|------|-------------|----------|-------------|
| ---- | ---- | --- มี่ | - ฟี่ - ซี่ | ---- | - ฟี่ - มี่ | -- รีมี่ | - ฟี่ - ซี่ |
|------|------|---------|-------------|------|-------------|----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-------------|------|-------------|-----------|-------------|
| ---- | ---- | --- มี่ | - ฟี่ - ซี่ | ---- | - มี่ - ฟี่ | -- ซี่ฟี่ | - มี่ - รี่ |
|------|------|---------|-------------|------|-------------|-----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-------------|------|-------------|----------|-------------|
| ---- | ---- | --- มี่ | - ฟี่ - ซี่ | ---- | - ฟี่ - มี่ | -- ดี่รี | - ฟี่ - มี่ |
|------|------|---------|-------------|------|-------------|----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-------------|------|-------------|---------|---------|
| ---- | ---- | - ดี่ - ท | - ดี่ - รี่ | ---- | - ฟี่ - มี่ | --- รี่ | --- ดี่ |
|------|------|-----------|-------------|------|-------------|---------|---------|

9) เพลงจันทราขลุ่ยลม

โน้ตเพลงจันทราขลุ่ยลม

| | | | | | | | |
|---------|-----------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|--------------|
| --- มี่ | - ซี่ - ม | - ซี่ - มี่ | รี้ดี่รีมี่ | --- มี่ | - ซี่ - มี่ | - ซี่ - มี่ | รี้ดี่ - รี่ |
|---------|-----------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|--------------|

| | | | | | | | |
|-------|-------------|-------------|-------------|-------|-------------|-----------|-----------|
| --- ล | - ดี่ - รี่ | - ดี่ - มี่ | - ซี่ - รี่ | --- ล | - ดี่ - รี่ | - ดี่ - ล | - ซ - ดี่ |
|-------|-------------|-------------|-------------|-------|-------------|-----------|-----------|

10) เพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|-----------|-------------|------------|---------|-----------|-------------|-------------|
| ---- | - ล - ดี่ | - มี่ - รี่ | ดี่ล - ดี่ | - ท - ล | - ซ - มี่ | - ซี่ - มี่ | รี้ดี่รีมี่ |
|------|-----------|-------------|------------|---------|-----------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|-------------|------------|---------|-----------|-------------|-----------|
| ---- | - ล - ดี่ | - มี่ - รี่ | ดี่ล - ดี่ | - ท - ล | - ซ - รี่ | - มี่ - รี่ | ดี่ลดี่รี |
|------|-----------|-------------|------------|---------|-----------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | - ซ - ล | -- ซล | - ดี่ - รี่ | -- ดี่ล | - ดี่ - รี่ | - ดี่ - มี่ | - รี่ - ดี่ |
|------|---------|-------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|------|-------------|-----------|-------------|-------------|------------|
| ---- | - ซี่ - ซี่ | ---- | - ฟี่ - มี่ | -- ซี่มี่ | - รี่ - ดี่ | - ดี่ - รี่ | ดี่ล - ดี่ |
|------|-------------|------|-------------|-----------|-------------|-------------|------------|

11) เพลงโปรดก (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงโปรดก (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|----------|----------|----------|--------|----------|
| ---- | --- ตี | --- มี | - ตี - - | - ตี - ล | - ซ - ตี | --- มี | - ตี - - |
|------|--------|--------|----------|----------|----------|--------|----------|

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|----------|----------|----------|-------|---------|
| ---- | --- ตี | --- มี | - ตี - - | - ตี - ล | - ซ - ตี | --- ล | - ซ - - |
|------|--------|--------|----------|----------|----------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|--------|-----------|----------|-----------|--------|-----------|
| ---- | --- รี่ | --- มี | - รี่ - - | - ตี - ล | - ซ - รี่ | --- มี | - รี่ - - |
|------|---------|--------|-----------|----------|-----------|--------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|--------|-----------|---------|------------|-----------|------------|
| ---- | --- ซี่ | --- มี | - รี่ - - | - ล - ท | - ตี - รี่ | - ตี - มี | - รี่ - ตี |
|------|---------|--------|-----------|---------|------------|-----------|------------|

12) เพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|--------|-------------|---------|-------------|--------|-------------|----------|-------------|
| --- มี | - ซี่ - ซี่ | --- ลี่ | - ซี่ - ซี่ | --- มี | - ซี่ - ซี่ | - มีมีมี | รี่ปี่ - ตี |
|--------|-------------|---------|-------------|--------|-------------|----------|-------------|

| | | | | | | | |
|-------|------------|------------|------------|-------|------------|-----------|------------|
| --- ล | - ตี - รี่ | - ตี - รี่ | - ตี - รี่ | --- ล | - ตี - รี่ | - ตี - มี | - รี่ - ตี |
|-------|------------|------------|------------|-------|------------|-----------|------------|

4.4.3 การซ้ำหัว-ซ้ำกลาง หมายถึง เพลงที่มีทำนองของประโยคแรกซ้ำกันสองครั้ง และประโยคช่วงกลางเพลงซ้ำกันสองครั้ง ปรากฏอยู่ในเพลงชุดประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด ดังต่อไปนี้

1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|----------|-----------|----------|---------|---------|
| ---- | - ล - ซ | - ม - ซ | - ล - ตี | - ล - รี่ | - ล - ตี | - ท - ล | - ซ - ล |
|------|---------|---------|----------|-----------|----------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|----------|-----------|----------|---------|---------|
| ---- | - ล - ซ | - ม - ซ | - ล - ตี | - ล - รี่ | - ล - ตี | - ท - ล | - ซ - ล |
|------|---------|---------|----------|-----------|----------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|----------|------------|------------|------|----------|------------|------------|
| ---- | - ตีมีมี | - ซี่ - มี | รี่ปี่มีมี | ---- | - ตีมีมี | - ซี่ - มี | รี่ปี่มีมี |
|------|----------|------------|------------|------|----------|------------|------------|

| | | | |
|----------|---------|----------|----------|
| - ตีมีมี | - ซ - ล | - ตี - ซ | - ตี - ล |
|----------|---------|----------|----------|

2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงจับระบำ)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงจับระบำ)

| | | | | | | | |
|------|---------|------------|----------|---------|-----------|-------|----------|
| ---- | --- รี่ | - รี่ - ตี | มีมีมีมี | - ล - ล | - ล - รี่ | --- ท | รี่ปี่ลซ |
|------|---------|------------|----------|---------|-----------|-------|----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------------|----------|---------|-----------|-------|---------|
| ---- | --- รี่ | - รี่ - ตี่ | รุ่มซุ่ม | - ล - ล | - ล - รี่ | --- ท | รุ่มทลซ |
|------|---------|-------------|----------|---------|-----------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|-------|------|------|---------|-------|
| ---- | - ล - ท | -- ลรี่ | -- ลท | ---- | ลซลท | -- ลรี่ | -- ลท |
|------|---------|---------|-------|------|------|---------|-------|

| | | | | | | | |
|-------|--------|------|---------|------|-------|-------|-------|
| -- ซฟ | - ซล - | ทลซฟ | - ม - ร | ---- | --- ฟ | -- มล | -- มฟ |
|-------|--------|------|---------|------|-------|-------|-------|

| | | | |
|-------|-------|------|---------|
| -- มล | -- มฟ | ลฟมร | - ด - ร |
|-------|-------|------|---------|

3) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน)

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|-----------|------|--------|--------|-----------|
| ---- | ซลทตี่ | ซลทตี่ | รุ่มตี่ทล | ---- | ซลทตี่ | ซลทตี่ | รุ่มตี่ทล |
|------|--------|--------|-----------|------|--------|--------|-----------|

| | | | | | | | |
|--------|--------|----------|----------|------|-----------|---------|----------|
| -- ตี่ | มซลตี่ | ซลตี่รี่ | มุ่มซุ่ม | ---- | รุ่มซลลี่ | ตี่ซตี่ | ซุ่มรุ่ม |
|--------|--------|----------|----------|------|-----------|---------|----------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|---------|----------|---------|----------|------|---------|
| ---- | รุ่มซลลี่ | ตี่ซตี่ | ซุ่มรุ่ม | -- ซรี่ | มุ่มรุ่ม | ลซลท | ตี่มุ่ม |
|------|-----------|---------|----------|---------|----------|------|---------|

4) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|------|-------|-------|-------|---------|---------|---------|---------|
| ---- | --- ซ | --- ซ | --- ซ | -- ลตี่ | - ล - ซ | - ฟ - ร | - ฟ - ซ |
|------|-------|-------|-------|---------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-------|-------|-------|---------|---------|---------|---------|
| ---- | --- ซ | --- ซ | --- ซ | -- ลตี่ | - ล - ซ | - ฟ - ร | - ฟ - ซ |
|------|-------|-------|-------|---------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|---------|------|---------|---------|---------|
| ---- | - ร - ร | - ฟ - ม | - ร - ซ | ---- | - ร - ร | - ฟ - ม | - ร - ซ |
|------|---------|---------|---------|------|---------|---------|---------|

| | | | |
|---------|---------|---------|---------|
| -- ลตี่ | - ล - ซ | - ฟ - ร | - ฟ - ซ |
|---------|---------|---------|---------|

5) เพลงนางนวลจับคู่ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงนางนวลจับคู่ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-------------|-----|-------------|-----------|-------------|
| ---- | ---- | - ตี่ - ตี่ | - ตี่ - ฟี่ | --- | - ฟี่ - ซี่ | - ลี่ซฟี่ | - มี่ - รี่ |
|------|------|-------------|-------------|-----|-------------|-----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-----------|--------|-----------|---------|-----------|
| ---- | ---- | - ดิ - ดิ | - ดิ - พิ | --- มิ | - พิ - ซิ | - ลิมพิ | - มิ - ริ |
|------|------|-----------|-----------|--------|-----------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|----------|--------|-----------|-------|---------|
| ---- | ---- | - ซิ - ริ | - ดิ - ท | --- ดิ | - ริ - ดิ | --- ล | - ซ - ล |
|------|------|-----------|----------|--------|-----------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|-------|-------|---------|---------|-------|
| ---- | ---- | - ซ - ล | ชลทดิ | --- ล | - ซ - - | - ซ - ล | ชลทดิ |
|------|------|---------|-------|-------|---------|---------|-------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-----------|-------|----------|-----------|-----------|
| ---- | ---- | - ซิ - มิ | - ริ - ดิ | --- ซ | - ดิ - - | - ซิ - มิ | ริดิ - ริ |
|------|------|-----------|-----------|-------|----------|-----------|-----------|

6) เพลงกระจงหลงกล (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงกระจงหลงกล (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|-------|-----------|---------|-------|
| ---- | ---- | - ซ - ม | - ซ - ดิ | --- ท | - ริ - ดิ | - ท - ล | ชลทดิ |
|------|------|---------|----------|-------|-----------|---------|-------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|-------|-----------|---------|-------|
| ---- | ---- | - ซ - ม | - ซ - ดิ | --- ท | - ริ - ดิ | - ท - ล | ชลทดิ |
|------|------|---------|----------|-------|-----------|---------|-------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|-------|-----------|---------|------|
| ---- | ---- | - ซ - ม | - ซ - ดิ | --- ท | - ริ - ดิ | - ท - ล | ทลชล |
|------|------|---------|----------|-------|-----------|---------|------|

| | | | | | | | |
|------|------|----------|---------|-------|---------|---------|------|
| ---- | ---- | - ริ - ม | - ซ - ล | --- ซ | - ท - ล | - ท - ล | ทลซม |
|------|------|----------|---------|-------|---------|---------|------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-----------|---------|----------|-----------|----------|
| ---- | ---- | - ริ - มิ | - ซิ - ดิ | -- ริดิ | - ซ - ดิ | - ริ - มิ | - ซิ - ม |
|------|------|-----------|-----------|---------|----------|-----------|----------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-----------|---------|----------|-----------|----------|
| ---- | ---- | - ซิ - ซิ | - ซิ - ดิ | -- ริดิ | - ซ - ดิ | - ริ - มิ | - ซิ - ม |
|------|------|-----------|-----------|---------|----------|-----------|----------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|-----------|-----------|---------|-----------|----------|----------|
| ---- | - ซิ - ลิ | - ดิ - ลิ | - ซิ - มิ | -- ริดิ | - มิ - ริ | - ดิ - ล | - ซ - ดิ |
|------|-----------|-----------|-----------|---------|-----------|----------|----------|

4.4.4 การซ้ำหัวเปลี่ยนท้าย-ซ้ำกลาง หมายถึง เพลงที่มีทำนองของประโยคแรกซ้ำกันสองครั้ง และประโยคช่วงกลางเพลงซ้ำกันสองครั้ง โดยประโยคที่ซ้ำหัวมีการเปลี่ยนทำนองท้ายประโยคปรากฏอยู่ในเพลงชุดประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด ดังต่อไปนี้

1) เพลงสาวหลง

โน้ตเพลงสาวหลง

| | | | | | | | |
|------|-----------|-------------|--------|------|-----------|--------|-------------|
| ---- | - ซ - รี่ | - มี่ - รี่ | รี่ปี่ | ---- | - ซ - รี่ | รี่ปี่ | - มี่ - ซี่ |
|------|-----------|-------------|--------|------|-----------|--------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|-------------|------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | - มี่ - รี่ | - ซี่ - ซี่ | - มี่ - รี่ | ---- | - มี่ - รี่ | - ซี่ - ซี่ | - มี่ - รี่ |
|------|-------------|-------------|-------------|------|-------------|-------------|-------------|

| | | | |
|--------|---------|------|-------------|
| -- มี่ | - ดี่ - | ซมซล | - ดี่ - รี่ |
|--------|---------|------|-------------|

2) เพลงท่าโค

โน้ตเพลงท่าโค

| | | | | | | | |
|-------|-------|------|-----------|-----------|-----------|--------|---------|
| - มซซ | - ลซซ | รรมซ | - ลี่ - ท | - รี่ - ท | - รี่ - ท | รี่ปี่ | - ล - ซ |
|-------|-------|------|-----------|-----------|-----------|--------|---------|

| | | | | | | | |
|-------|-------|------|------|------|---------|-------------|-------------|
| - มซซ | - ลซซ | รรมซ | ทลี่ | ---- | --- มี่ | - รี่ - ซี่ | - มี่ - รี่ |
|-------|-------|------|------|------|---------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|-------|---------|-----------|-------------|------|---------|-------------|-----------|
| --- ท | - รี่ - | - ท - รี่ | - มี่ - ซี่ | ---- | --- รี่ | - ซี่ - มี่ | - รี่ - ท |
|-------|---------|-----------|-------------|------|---------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-----------|-----------|-------|-------|------|------|
| ---- | - ซ - ล | - ซ - มี่ | - รี่ - ท | -- ลซ | ลทลี่ | ทลซม | ซรมซ |
|------|---------|-----------|-----------|-------|-------|------|------|

3) เพลงดาวตลุง

โน้ตเพลงดาวตลุง

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|---------|------|-----------|-------------|---------|
| ---- | ---- | - มี่ - รี่ | - ล - ซ | ---- | - ล - ดี่ | - มี่ - รี่ | - ล - ซ |
|------|------|-------------|---------|------|-----------|-------------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|---------|------|-----------|-----------|--------------|
| ---- | ---- | - มี่ - รี่ | - ล - ซ | ---- | - ล - ดี่ | -- รี่ปี่ | รี่ปี่ - รี่ |
|------|------|-------------|---------|------|-----------|-----------|--------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-----------|------|-------------|-----------|-----------|
| ---- | ---- | - ซี่ - ดี่ | -- รี่ปี่ | ---- | - ซี่ - ดี่ | -- รี่ปี่ | -- รี่ปี่ |
|------|------|-------------|-----------|------|-------------|-----------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|-----------|-------------|---------|--------|--------|
| ---- | - ซี่ - ซี่ | - ซี่ - มี่ | -- รี่ปี่ | - มี่ - รี่ | - ล - ซ | -- ลี่ | -- ลี่ |
|------|-------------|-------------|-----------|-------------|---------|--------|--------|

4.4.5 การซ้ำหัวเปลี่ยนท้าย-ซ้ำกลางเปลี่ยนท้าย หมายถึง เพลงที่มีทำนองของประโยคแรก ซ้ำกันสองครั้ง และประโยคช่วงกลางเพลงซ้ำกันสองครั้ง โดยประโยคที่ซ้ำมีการเปลี่ยนทำนองท้าย ประโยค ปรากฏอยู่ในเพลงชุดประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด ดังต่อไปนี้

1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | |
|------|----------|---------|----------|---------|-----------|-------------|-----------|
| ---- | - ช - ตี | - ท - ล | - ช - ตี | - ท - ล | - ช - มี่ | - รี่ - มี่ | ซี่มี่รี่ |
|------|----------|---------|----------|---------|-----------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|----------|---------|----------|---------|-----------|------------|----------|
| ---- | - ช - ตี | - ท - ล | - ช - ตี | - ท - ล | - ช - รี่ | - ตี - รี่ | มี่รี่ตี |
|------|----------|---------|----------|---------|-----------|------------|----------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|--------|------------|------|-------------|--------|---------|
| ---- | - มี่ - รี่ | -- ตีท | - ตี - รี่ | ---- | - มี่ - รี่ | -- ตีท | - ล - ช |
|------|-------------|--------|------------|------|-------------|--------|---------|

| | | | |
|---------|----------|-----------|----------|
| - ม - ช | - ล - ตี | - ล - รี่ | ตีล - ตี |
|---------|----------|-----------|----------|

2) เพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการ (ดัดแปลงทำนอง)

โน้ตเพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการ (ดัดแปลงทำนอง)

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|----------|------|---------|---------|-----------|
| ---- | รี่ตีตี | - ช - ม | - ช - ตี | ---- | รี่ตีตี | - ช - ม | - ช - รี่ |
|------|---------|---------|----------|------|---------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|---------|----------|------|-------------|------------|-------------|
| ---- | ซี่มี่รี่ตี | - ช - ล | - ท - ตี | ---- | รี่มี่พีซี่ | - พี - มี่ | รี่ตี - รี่ |
|------|-------------|---------|----------|------|-------------|------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|------------|----------|------------|-------------|---------|----------|
| ---- | รี่มี่พีซี่ | - พี - มี่ | รี่ตีรี่ | - ตี - รี่ | ซี่มี่รี่ตี | - ช - ล | - ท - ตี |
|------|-------------|------------|----------|------------|-------------|---------|----------|

| | |
|----------|---------|
| - ตีตี - | รี่ตีตี |
|----------|---------|

4.4.6 การซ้ำหัว-ซ้ำท้าย หมายถึง เพลงที่มีทำนองของประโยคแรกซ้ำกันสองครั้ง และ ประโยคท้ายของเพลงซ้ำกันสองครั้ง ปรากฏอยู่ในเพลงชุดประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด ดังต่อไปนี้

1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

| | | | | | | | | | |
|-----|-----|-------------|------------|-------------|-----|-----|-------------|------------|-------------|
| --- | ซี่ | - ซี่ - มี่ | - ซี่ - ลี | - ซี่ - รี่ | --- | ซี่ | - ซี่ - มี่ | - ซี่ - ลี | - ซี่ - รี่ |
|-----|-----|-------------|------------|-------------|-----|-----|-------------|------------|-------------|

| | | | | | | | |
|-------|----------|---------|-----------|-------|----------|---------|----------|
| --- ล | - ตี - ล | - ช - ล | - ตี - รั | --- ล | - ตี - ล | - ช - ฟ | - ม - รั |
|-------|----------|---------|-----------|-------|----------|---------|----------|

4.4.7 การซ้ำกลาง-ซ้ำท้าย หมายถึง เพลงที่มีประโยคซ้ำกัน 2 ครั้งในช่วงกลางเพลงและท้ายเพลง ปรากฏอยู่ในเพลงชุดประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด ดังต่อไปนี้

1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงออกนางทาสี)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงออกนางทาสี)

| | | | | | | | |
|------|----------|-------|--------|-------|------------|--------|-----------|
| ---- | - ช - ตี | --- ช | --- ตี | --- ช | - ตี - มี่ | --- รั | ตีรัมีซี่ |
|------|----------|-------|--------|-------|------------|--------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-----------|------|-------------|-------------|------------|
| ---- | ---- | - ฟี่ - มี่ | - รั - ตี | ---- | - ซี่ - ฟี่ | - มี่ - ฟี่ | - ซี่ - รั |
|------|------|-------------|-----------|------|-------------|-------------|------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|------------|------|------------|---------|---------|
| ---- | - ซี่ - ฟี่ | - มี่ - ฟี่ | - ซี่ - รั | ---- | - ลี่ - ตี | --- ลี่ | --- ซี่ |
|------|-------------|-------------|------------|------|------------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|----------|-------------|------------|-----------|------|-------------|-------------|------------|
| -- ฟี่มี | - ฟี่ - ซี่ | - ลี่ซี่มี | - รั - ตี | ---- | - ซี่ - ฟี่ | - มี่ - ฟี่ | - ซี่ - รั |
|----------|-------------|------------|-----------|------|-------------|-------------|------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|------------|------|------------|---------|---------|
| ---- | - ซี่ - ฟี่ | - มี่ - ฟี่ | - ซี่ - รั | ---- | - ลี่ - ตี | --- ลี่ | --- ซี่ |
|------|-------------|-------------|------------|------|------------|---------|---------|

| | | | |
|----------|-------------|------------|-----------|
| -- ฟี่มี | - ฟี่ - ซี่ | - ลี่ซี่มี | - รั - ตี |
|----------|-------------|------------|-----------|

4.4.8 การซ้ำท้าย หมายถึง เพลงที่มีประโยคท้ายของเพลงซ้ำกันสองครั้ง หรือเพลงที่มีสองท่อน ทำนองท้ายทั้งสองท่อนเหมือนกัน ปรากฏอยู่ในเพลงชุดประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด ดังต่อไปนี้

1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|-----------|-----------|----------|------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | - ตี - ตี | - ตี - รั | ตีล - ตี | ---- | - ฟี่ - ฟี่ | - ฟี่ - ซี่ | ฟี่รั - ฟี่ |
|------|-----------|-----------|----------|------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-----------|------------|--------|-----------|---------|-------------|
| ---- | - ลี่ - ลี่ | -- ตี่ซี่ | - ฟี่ - รั | -- ตีล | - ตี - รั | ตีลตีรั | - ฟี่ - ซี่ |
|------|-------------|-----------|------------|--------|-----------|---------|-------------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|------------|-------|-------|------------|---------|
| ---- | ----- | พรีดีพี | - ซี่ - ลี | ----- | ----- | - พี - ซี่ | ลีซึพรี |
|------|-------|---------|------------|-------|-------|------------|---------|

| | | | |
|--------|------------|----------|------------|
| -- ดัล | - ดี - รี่ | ดัลดีรี่ | - พี - ซี่ |
|--------|------------|----------|------------|

2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนังตะลุง)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนังตะลุง)

| | | | | | | | |
|------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|--------|
| ---- | - มี่รี่ | - มี่รี่ | - ลดีรี่ | - มี่รี่ | - ลดีรี่ | - มี่รี่ | รี่ดีล |
|------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|--------|

| | | | | | | | |
|------|----------|----------|--------|-------|--------|-------|---------|
| ---- | - มี่รี่ | มี่รี่มี | รี่ดีล | -- ซฟ | - ซล - | ดีลซฟ | - ม - ร |
|------|----------|----------|--------|-------|--------|-------|---------|

| | | | |
|---------|--------|-------|---------|
| - ร - ฟ | - ซล - | ดีลซฟ | - ม - ร |
|---------|--------|-------|---------|

3) เพลงนาตปรายหน้าบท

โน้ตเพลงนาตปรายหน้าบท

| | | | | | | | |
|--------|---------|------|---------|--------|----------|---------|---------|
| --- ดี | - ล - ซ | ลชดร | - ม - ซ | --- ดี | - ล - ดี | ชลรี่ดี | - ล - ซ |
|--------|---------|------|---------|--------|----------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|--------|---------|------|---------|-------|--------|------------|---------|
| --- ดี | - ล - ซ | ลชลด | - ร - ม | -- รซ | -- รรม | ดีรี่มีรี่ | ดีทรีดี |
|--------|---------|------|---------|-------|--------|------------|---------|

| | | | |
|----------|-----------|------------|---------|
| -- รี่ซึ | ลีซึรี่มี | ดีรี่มีรี่ | ดีทรีดี |
|----------|-----------|------------|---------|

4.4.9 โอดพัน หมายถึง เพลงที่มีประโยค 2 ประโยคที่เป็นทำนองเดียวกัน แต่ใช้กลุ่มเสียง ปัญจมูลต่างกัน ปรากฏอยู่ในเพลงชุดประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด ดังต่อไปนี้

1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|-----------|------------|----------|------|-----------|------------|----------|
| ---- | - ดี - ดี | - ดี - รี่ | ดีล - ดี | ---- | - พี - พี | - พี - ซี่ | พรี - พี |
|------|-----------|------------|----------|------|-----------|------------|----------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|---------|------------|--------|------------|----------|------------|
| ---- | - ลี - ลี | -- ดีซึ | - พี - รี่ | -- ดีล | - ดี - รี่ | ดีลดีรี่ | - พี - ซี่ |
|------|-----------|---------|------------|--------|------------|----------|------------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|-----------|-------|-------|-----------|--------|
| ---- | ----- | พืร์ดัพ | - ซึ - ลึ | ----- | ----- | - ฬิ - ฬิ | ลึฬิฬิ |
|------|-------|---------|-----------|-------|-------|-----------|--------|

| | | | |
|--------|-----------|---------|-----------|
| -- ดึล | - ดึ - ฬิ | ดึลดึฬิ | - ฬิ - ฬิ |
|--------|-----------|---------|-----------|

2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนึ่งตระกูล)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนึ่งตระกูล)

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|-------|-------|-----------|--------|--------|
| ---- | - ฬ - ฬ | -- มล | -- มฬ | ----- | - ดึ - ดึ | -- ลฬิ | -- ลดึ |
|------|---------|-------|-------|-------|-----------|--------|--------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|---------|---------|-------|-------|------|-----------|
| ---- | - มึ - มึ | -- ฬิฬิ | มึฬิดึล | -- ฬม | -- ฬล | ฬมฬล | - ดึ - ฬิ |
|------|-----------|---------|---------|-------|-------|------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|-------|--------|----------|-------|-------|-----------|---------|
| ---- | ----- | ดึลฬดึ | - ฬิฬิมึ | ----- | ----- | ฬิฬิ - ฬิ | มึฬิดึล |
|------|-------|--------|----------|-------|-------|-----------|---------|

| | | | |
|-------|-------|------|-----------|
| -- ฬม | -- ฬล | ฬมฬล | - ดึ - ฬิ |
|-------|-------|------|-----------|

3) เพลงกล้วยติดมือลิง (ประพันธ์เพิ่มเติมจากเพลงกาต่า)

โน้ตเพลงกล้วยติดมือลิง (ประพันธ์เพิ่มเติมจากเพลงกาต่า)

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|-------|-------|---------|-------|-------|
| ---- | - ฬ - ฬ | - ล - ฬ | --- ฬ | ----- | - ล - ฬ | --- ล | --- ฬ |
|------|---------|---------|-------|-------|---------|-------|-------|

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|----------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | --- ฬิ | --- ดึ | - ฬ - -- | -- ลฬ | - ล - ฬ | - ฬ - ล | - ล - ล |
|------|--------|--------|----------|-------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|----------|---------|
| ---- | - ฬ - ฬ | --- ฬ | - ฬ - ฬ | --- ฬ | - ฬ - ฬ | - ล - ดึ | - ฬ - ล |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|----------|---------|

| | | | | | | | |
|--------|-----------|-----------|----------|--------|-----------|-----------|----------|
| --- มึ | - ฬิ - ฬิ | - มึ - ฬิ | - ฬ - ฬิ | --- มึ | - ฬิ - ฬิ | - มึ - ฬิ | - ฬ - ฬิ |
|--------|-----------|-----------|----------|--------|-----------|-----------|----------|

| | | | |
|----------|----------|----------|---------|
| - ดึ - ฬ | - ล - ฬิ | - ดึ - ฬ | - ล - ฬ |
|----------|----------|----------|---------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|---------|---------|---------|----------|---------|
| ---- | ----- | - ฬ - ฬ | - ฬ - ฬ | - ฬ - ฬ | - ฬ - ฬ | - ล - ฬิ | - ล - ฬ |
|------|-------|---------|---------|---------|---------|----------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|-----------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | - รี่ - มี่ | - ซี่ - มี่ | - รี่ - ท | -- ลซ | - ท - ล | - ซ - ม | - ร - ซ |
|------|-------------|-------------|-----------|-------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-----------|-------------|-----------|-------------|-----------|
| ---- | ---- | - รี่ - ตี่ | - ท - ตี่ | - รี่ - ตี่ | - ท - ตี่ | - รี่ - มี่ | - รี่ - ซ |
|------|------|-------------|-----------|-------------|-----------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|-----------|
| ---- | ---- | - ล - ซ | - ฟ - ซ | - ล - ซ | - ฟ - ซ | - ล - ท | - รี่ - ท |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-----------|-------------|-----------|-------------|-----------|
| ---- | ---- | - รี่ - ตี่ | - ท - ตี่ | - รี่ - ตี่ | - ท - ตี่ | - รี่ - มี่ | - รี่ - ล |
|------|------|-------------|-----------|-------------|-----------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|-----------|---------|
| ---- | ---- | - ม - ฟ | - ซ - ล | - ม - ฟ | - ซ - ล | - รี่ - ท | - ล - ซ |
|------|------|---------|---------|---------|---------|-----------|---------|

ทำนองโอดพันอยู่ประโยคที่ 3 กับ 4 ของท่อนที่ 2

4.4.10 การเว้นหน้า หมายถึง เพลงที่มีการเว้นว่างทำนองในต้นประโยค ทุกประโยคของเพลง ปรากฏอยู่ในเพลงชุดประกอบการแสดงของครุอำนาจ นุ่นเอียด ดังต่อไปนี้

1) เพลงเลนนั่ง

โน้ตเพลงเลนนั่ง

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|------|-------|-------------|-----------|
| ---- | ---- | - - - ซ | --- ตี่ | ---- | --- ท | - ตี่ - รี่ | - ท - ตี่ |
|------|------|---------|---------|------|-------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-------------|------|---------|-------------|-------------|
| ---- | ---- | - ท - ตี่ | - รี่ - มี่ | ---- | --- รี่ | - มี่ - ฟี่ | - รี่ - มี่ |
|------|------|-----------|-------------|------|---------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-------------|------|---------|-------------|-------------|
| ---- | ---- | - มี่ - ฟี่ | - ซี่ - ลี่ | ---- | --- ซี่ | - ลี่ - ฟี่ | - ซี่ - มี่ |
|------|------|-------------|-------------|------|---------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-------------|------|-----------|-------------|-----------|
| ---- | ---- | - ตี่ - ท | - ตี่ - รี่ | ---- | - ตี่ - ท | - ตี่ - รี่ | - ท - ตี่ |
|------|------|-----------|-------------|------|-----------|-------------|-----------|

2) เพลงนางหงส์

โน้ตเพลงนางหงส์

| | | | | | | | |
|------|-------------|-------------|----------|-----------|-----------|---------|-----------|
| ---- | ซี่ลี่ซ่มี่ | รื่อรื่อมี่ | ซื่อซื่อ | - มี่ซื่อ | มื่อรื่อล | --- ตี่ | ซลื่อรื่อ |
|------|-------------|-------------|----------|-----------|-----------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|--------------|------------|--------------|------------|-----------|------------|--------------|
| ---- | ดื่อรื่อซื่อ | - ลื่อซื่อ | ซื่อมื่อรื่อ | - รื่อลื่อ | ดื่อซลื่อ | - ซื่อซื่อ | มื่อลื่อซื่อ |
|------|--------------|------------|--------------|------------|-----------|------------|--------------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|--------|---------|--------|---------|--------|
| ---- | ซ่มร์ดี | ทลชดี | ลดีร์ม | ซลล์ซดี | ลดีร์ม | ซลล์ซดี | ร่มพ์ซ |
|------|---------|-------|--------|---------|--------|---------|--------|

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|-------|-------|------|------|--------|
| ---- | - พชล | ดีร์ดีล | ดีลชฟ | - มชร | พดรฟ | ดรฟช | ลร์ดีล |
|------|-------|---------|-------|-------|------|------|--------|

3) เพลงเสื่อป่า

โน้ตเพลงเสื่อป่า

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|------|------|---------|----------|
| ---- | ---- | - ซ - ท | - ดี - ร | ---- | ---- | - ซ - ท | - ดี - ร |
|------|------|---------|----------|------|------|---------|----------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|-----|-----|-----|--------|
| ---- | ---- | - ซ - ท | - ดี - ร | --- | --- | --- | ลช - ล |
|------|------|---------|----------|-----|-----|-----|--------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|------|-----|-----|--------|
| ---- | ---- | - ร - ท | - ล - ซ | ---- | --- | --- | -- รดี |
|------|------|---------|---------|------|-----|-----|--------|

| | | | | | | | |
|------|------|----------|---------|-----|-----|-----|-----|
| ---- | ---- | - ดี - พ | - ม - ร | --- | --- | --- | --- |
|------|------|----------|---------|-----|-----|-----|-----|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|------|------|---------|---------|
| ---- | ---- | - ซ - ซ | - ม - ซ | ---- | ---- | - ซ - ซ | - ม - ซ |
|------|------|---------|---------|------|------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|-----|-----|-----|-----|
| ---- | ---- | - ซ - ซ | - ม - ร | --- | --- | --- | --- |
|------|------|---------|---------|-----|-----|-----|-----|

4) เพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|----------|---------|----------|---------|---------|---------|--------|
| ---- | - ล - ดี | - ม - ร | ดีล - ดี | - ท - ล | - ซ - ม | - ซ - ม | รดีร์ม |
|------|----------|---------|----------|---------|---------|---------|--------|

| | | | | | | | |
|------|----------|---------|----------|---------|---------|---------|---------|
| ---- | - ล - ดี | - ม - ร | ดีล - ดี | - ท - ล | - ซ - ร | - ม - ร | ดีลดีร์ |
|------|----------|---------|----------|---------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|----------|--------|----------|----------|----------|
| ---- | - ซ - ล | -- ซล | - ดี - ร | -- ดีล | - ดี - ร | - ดี - ม | - ร - ดี |
|------|---------|-------|----------|--------|----------|----------|----------|

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|--------|----------|----------|----------|
| ---- | - ซ - ซ | ---- | - พ - ม | -- ซ่ม | - ร - ดี | - ดี - ร | ดีล - ดี |
|------|---------|------|---------|--------|----------|----------|----------|

4.4.11 การล้อ หมายถึง แบ่งพวกกันปฏิบัติโดยใช้ทำนองเดียวกัน ปรากฏอยู่ในเพลงชุด ประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด ดังต่อไปนี้

1) เพลงกราวตลุง

โน้ตเพลงกราวตลุง

| | | | | | | | |
|-----------|-----------|---------|-------|----------|----------|---------|----------|
| | | | | - มชล | ดืชลดี | ชลดีรี | มืลूंซืม |
| - มื - ซื | - ดี - รื | รืบ | รืบ | - ลชดี | รืมืรืดี | รืบ | รืบ |
| - มื - ซื | - ดี - รื | รืบ | รืบ | - ลชดี | รืมืรืดี | รืบ | รืบ |
| - มืรืดี | - ท - ล | - ชลท | ชลลล | - มืรืดี | - ท - ล | - ชลท | ชลลล |
| ---- | - ช - ดี | -- รืดี | ทลชล | - ช - ช | - ช - ดี | -- รืดี | ทลชล |
| ---- | รืดีทล | ---- | ชดีทล | ---- | รืดีทล | ---- | ชดีทล |
| รืดีทล | ชดีทล | รืดีทล | ชดีทล | -- ทล | ทลทล | ทลทล | - ท - ล |

2) เพลงกระบี่กระบอง (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงกระบี่กระบอง (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|-----------------------------|---------|-------|---------|---------|--------|------|--------|
| ---- | - ช - ม | รตรม | - ช - ล | -- ทล | รืดีทล | ชลทล | รืดีทล |
| บรรทัดที่ 1 บรรเลง 3 เที้ยว | | | | | | | |
| ---- | ชดีทล | รืบ | รืดีทล | รืบ | ชดีทล | รืบ | รืดีทล |
| ชดีทล | รืดีทล | ชดีทล | รืดีทล | - ร - ม | ชลทล | | |

4.4.12 ฉายรูป หมายถึง เพลงที่มีอัตราจังหวะสองชั้น แต่มีลักษณะทำนองในบางช่วงบางตอนเป็นลักษณะทำนองของเพลงสามชั้น ปรากฏอยู่ในเพลงชุดประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด ดังต่อไปนี้

1) เพลงซึกใบ

โน้ตเพลงซึกใบ

| | | | | | | | |
|-----------|-------------|------------|----------|--------|-------------|-----------|-------------|
| ---- | - ม - ซ | --- ล | - ตี - ซ | -- คีล | ซม - ซ | --- ล | - รี่ - ตี |
| --- รี่ | -- คีล | -- รี่ตี | - ล - ซ | ---- | - ซี่ - มี่ | ซี่มี่ตี | - รี่ - มี่ |
| ---- | - ซี่ - มี่ | ซี่มี่ตี | - มี่ตี | ---- | - มี่ - ซี่ | -- ลี่ซี่ | - มี่ - รี่ |
| -- มี่รี่ | - ตี - ล | - รี่ - ตี | - ล - ซ | | | | |

2) เพลงจิ้นควักกอก (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงจิ้นควักกอก (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|-------------|-----------|-------------|-----------|------------|-------------|-------------|
| ---- | ---- | - ล - มี่ | - รี่ - มี่ | - ซ - ล | - ซ - ตี | - ซ - ล | - ซ - ตี |
| ---- | ---- | - ล - มี่ | - รี่ - มี่ | - ซ - ล | - ซ - ตี | - ซ - ล | - ซ - ตี |
| ---- | ---- | - ล - มี่ | - รี่ - ตี | - ล - มี่ | - รี่ - ตี | - รี่ - มี่ | - ซี่ - รี่ |
| ---- | - มี่ - ซี่ | -- ลี่ซี่ | - มี่ - รี่ | -- คีล | - ซ - ตี | - ตี - รี่ | - มี่รี่ตี |

4.4.13 สำเนียงภาษา หมายถึง เพลงที่มีการใช้กระสวนของทำนองเป็นเพลงสำเนียงภาษาต่าง ๆ

การศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นสำเนียงภาษานี้ ผู้วิจัยจะไม่ศึกษาวิเคราะห์ในเชิงลึกไปถึงรายละเอียดของเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด ทั้งหมด ด้วยเหตุว่า ในเรื่องของเพลงสำเนียงภาษานั้น อาจขึ้นอยู่กับการศึกษาของแต่ละบุคคลในกรณีที่ว่า สำเนียงภาษาที่มีความใกล้เคียงกัน เช่น สำเนียงมอญกับพม่า สำเนียงลาวกับเขมร หรือในการวิจัยครั้งนี้เป็นเพลงพื้นเมือง

ภาคใต้ ในเรื่องของสำเนียงเพลงส่วนมากอาจจะเป็นเพลงสำเนียงตะลุงหรือสำเนียงภาษาอื่นปะปนกันไปก็ได้ เป็นต้น แต่ถึงอย่างไรก็ตาม เพลงที่ใช้ก็ปรากฏเป็นสำเนียงตะลุงโดยส่วนใหญ่ จากการวิเคราะห์ กอปรกับการศึกษาเพิ่มเติมจากตัวอย่างสำนวนภาษาต่าง ๆ ที่รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี ได้แสดงตัวอย่างลักษณะสำนวนเอาไว้ดังนี้

ยังมีสำเนียงอีกชนิดหนึ่งซึ่งต่างหากไปจากสำเนียงแสดงอารมณ์ อีกทั้งเป็นของเล่นของผู้ประพันธ์มาแต่โบราณ เป็นลักษณะการล้อเลียนทางศิลปะประการหนึ่ง แต่การล้อเลียนนี้มีใช้การดูถูกดูแคลนหรือล้อเล่นให้เสียหายแต่อย่างใด หากแต่เป็นความเข้าใจของคีตกวีไทยที่จะใช้ท่วงทำนองบอกความเป็นต่างชาติต่างภาษาโดยเปลี่ยนทำนอง อุปมาประดุจคนไทยว่า “กินข้าว” แต่คนจีนออกเสียงเป็น “กินเค๋า” ฝรั่งเศสว่า “กินค๋า” ฉะนั้น สำเนียงลักษณะนี้เรียกว่าสำเนียงภาษาดังจะแสดงตัวอย่างทำนอง - 1 - 4 - - 5 6 - 1' - 6 - 5 - 4 ซึ่งเป็นไทยแท้แล้ว แจกเป็นสำเนียงภาษาต่าง ๆ พร้อมอธิบาย

สำเนียงจีน - - 2' 1' 2' 1' 2' 6 1' 6 1' 5 6 5 6 4 ฟังแล้วนึกภาพเป็นคนจีนเดินสั้น ๆ ถี่ ๆ แกรมจะพลอยได้ยินเสียงลากเกี้ยวไปด้วย

สำเนียงลาว - - - - 6 5 1' - - 6 1' - 6 5 4 ลาวนี้พูดจามักจะมีเสียงเหน่อเนือเนาะ ลงที่ท่อนว่าเสียง “เอ้อ ๆ”

สำเนียงฝรั่ง - - - 1' - - 2' 1' - 7 - 6 - 5 - 4 สเกลฝรั่งใช้หลุ่มไม่เหมือนไทย มีหน้าท่อนใส่กลองเดินแถวเข้าอีกเป็น Marching

สำเนียงเขมร - - - 4' - - 1' 2' 4' 2' 1' 6 - 5 - 4 เขมรจะแข็งกว่าลาว แต่ไม่ถึงกับกระโดดกระเดกอย่างฝรั่ง

สำเนียงมอญมีมือฆ้องจำเพาะอยู่ 2' 1' 6 1' - 1' - 6 - 1' - 5 - 1' - 4 ได้ยินเมื่อไรเป็นรู้ทันที

สำเนียงพม่า - 6 5 4 5 6 5 1' - 1' - 4 5 6 5 4 เสียงพม่าแข็งกว่ามอญเดินทำนองขึ้น ๆ นิด ๆ

สำเนียงตะลุง - 5 - 4 - 5 - 4 - 2 - 5 - 6 5 4 เสียงปักซีไต้ฆ้องคู่กับกลองชาตรีดูจะเป็นหมายสำคัญอยู่มาก

สำเนียงแขก 5 6 7 1' 7 2' 7 1' 7 6 5 6 5 4 3 4 ในดนตรีไทยนั้นเป็นแขกขวาไม่ใช่แขกภารตะเสียทีเดียว (พิชิต ชัยเสรี, 2556: 49-50)

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด นั้น โดยส่วนมากมักจะมีส่วนเสียงตะลุง ด้วยลักษณะของการเดินทำนองเป็นการย้ำเสียง กระสวนจังหวะของทำนองเป็นแบบ - x - x ดังตัวอย่างของครูพิชิต ชัยเสรี ที่ได้ยกตัวอย่างสำเนียงตะลุงขึ้นมากล่าว

หากแต่เพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด นี้ มีเพลงที่ปรากฏสำเนียงภาษาต่าง ๆ ที่ไม่ใช่สำเนียงตะลุงอย่างเห็นเด่นชัด ดังที่ผู้วิจัยจะนำมาแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่างดังนี้

4.4.13.1 เพลงสำเนียงแขก

1) เพลงเลนัง

โน้ตเพลงเลนัง

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-------------|------|-----------|-------------|-------------|
| ---- | ---- | --- ซ | --- ตั้ | ---- | --- ท | - ตั้ - รี่ | - ท - ตั้ |
| ---- | ---- | - ท - ตั้ | - รี่ - มี่ | ---- | --- รี่ | - มี่ - ฟี่ | - รี่ - มี่ |
| ---- | ---- | - มี่ - ฟี่ | - ซี่ - ลี่ | ---- | --- ซี่ | - ลี่ - ฟี่ | - ซี่ - มี่ |
| ---- | ---- | - ตั้ - ท | - ตั้ - รี่ | ---- | - ตั้ - ท | - ตั้ - รี่ | - ท - ตั้ |

2) เพลงบุหรงกากา

โน้ตเพลงบุหรงกากา

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|---------|---------|------|-----------|------|---------|------|------|
| ---- | - ซ - ซ | ---- | - ม - ตั้ | ---- | - ม - ร | ---- | ---- |
| ---- | - ฟ - ฟ | ---- | - ล - ซ | ---- | - ฟ - ม | ---- | ---- |
| ---- | - ซ - ซ | ---- | - ม - ตั้ | ---- | - ม - ร | ---- | ---- |
| --- ตั้ | - ล - ซ | ---- | - ฟ - ม | ---- | - ร - ต | ---- | ---- |

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|------|---------|-------|---------|
| ---- | - ซ - ม | ---- | - ซ - ม | ---- | - ซ - ล | --- ล | - ล - ล |
|------|---------|------|---------|------|---------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|---------|------|---------|-------|---------|
| ---- | - ม - ร | ----- | - ม - ร | ---- | - ม - ช | --- ช | - ช - ช |
|------|---------|-------|---------|------|---------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|---------|------|---------|-------|---------|
| ---- | - ช - ม | ----- | - ช - ม | ---- | - ช - ล | --- ล | - ล - ร |
|------|---------|-------|---------|------|---------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|---------|------|---------|-------|-------|
| ---- | - ด - ท | ----- | - ช - ล | ---- | - ท - ด | ----- | ----- |
|------|---------|-------|---------|------|---------|-------|-------|

3) เพลงต้นหยง

โน้ตเพลงต้นหยง

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|---------|--------|---------|-------|---------|
| ---- | ----- | - ช - ท | - ด - ร | -- รมี | - ร - ด | - รดท | - ด - ร |
|------|-------|---------|---------|--------|---------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|---------|--------|---------|-------|---------|
| ---- | ----- | - ช - ท | - ด - ร | -- รมี | - ร - ด | - รดท | - ด - ร |
|------|-------|---------|---------|--------|---------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|---------|-------|--------|---------|---------|
| ---- | ----- | - ท - ด | - ร - ด | --- ช | - ท -- | - ช - ท | - ด - ร |
|------|-------|---------|---------|-------|--------|---------|---------|

| | |
|-------|---------|
| -- ดท | - ล - ช |
|-------|---------|

4.4.13.2 เพลงสำเนียงฝรั่ง

1) เพลงเสื่อป่า

โน้ตเพลงเสื่อป่า

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|---------|------|-------|---------|---------|
| ---- | ----- | - ช - ท | - ด - ร | ---- | ----- | - ช - ท | - ด - ร |
|------|-------|---------|---------|------|-------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|---------|-------|-------|-------|--------|
| ---- | ----- | - ช - ท | - ด - ร | --- ช | --- ร | --- ท | ลช - ล |
|------|-------|---------|---------|-------|-------|-------|--------|

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|---------|------|-------|--------|-------|
| ---- | ----- | - ร - ท | - ล - ช | ---- | --- ร | --- มี | -- รด |
|------|-------|---------|---------|------|-------|--------|-------|

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|----------|-------|-------|-------|-------|
| ---- | ----- | - ด - ฟ | - มี - ร | --- ช | --- ท | --- ล | --- ช |
|------|-------|---------|----------|-------|-------|-------|-------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|----------|------|-------|---------|----------|
| ---- | ----- | - ช - ช | - มี - ช | ---- | ----- | - ช - ช | - มี - ช |
|------|-------|---------|----------|------|-------|---------|----------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-------------|-------|-------|-------|-------|
| ---- | ---- | - ซี่ - ซี่ | - มี่ - รี่ | --- ซ | --- ท | --- ล | --- ซ |
|------|------|-------------|-------------|-------|-------|-------|-------|

2) เพลงก่อนเห็น

โน้ตเพลงก่อนเห็น

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|---------|----------|-------------|-------|-------|
| ---- | --- ดี่ | --- ดี่ | --- ดี่ | -- รี่มี | - รี่ - ดี่ | --- ซ | --- ซ |
|------|---------|---------|---------|----------|-------------|-------|-------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | --- รี่ | -- ดี่ท | - ดี่ - รี่ | -- ดี่ท | - ดี่ - รี่ | - มี่ - รี่ | - ดี่ - รี่ |
|------|---------|---------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | --- ฟี่ | --- มี่ | - ฟี่ - -- | - ซี่ - ลี่ | - ซี่ - ฟี่ | - ลี่ - ซี่ | - ฟี่ - ซี่ |
|------|---------|---------|------------|-------------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|-------------|---------|---------|---------|---------|-----------|
| ---- | - ล - ดี่ | - รี่ - ดี่ | - ล - ซ | - ฟ - ม | - ฟ - ซ | - ฟ - ม | - ร - ดี่ |
|------|-----------|-------------|---------|---------|---------|---------|-----------|

สรุป

การซ้ำหัว มีทั้งหมด 16 เพลงได้แก่ 1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน) 2) เพลงซ้อยแม่หน้า
3) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงนาตข้า) 4) เพลงชนะนี้ร้องไห้ 5) เพลงหักคอไอ้เท่ง 6) เพลงระบำพราน 7)
เพลงสองโหม่งกบเต็น 8) เพลงบุหรงกากา 9) เพลงต้นหยง 10) เพลงลอยลมบน 11) เพลงบุหรงยาว
12) เพลงผีให้ฝัน 13) เพลงยักษ์ป่า 14) เพลงจิ้งจอกตัวลูกก้อ 15) เพลงกลอนทอย และ 16) เพลงนก
นางแอ่นเล่นน้ำ

การซ้ำหัวเปลี่ยนท้าย มีทั้งหมด 12 เพลงได้แก่ 1) เพลงกุหลาบเชียงใหม่ 2) เพลง ไม่ทราบ
ชื่อ (เพลงบรรเลงหนังตะลุง) 3) เพลงสะดอเมืองใต้ 4) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน) 5) เพลง ไม่
ทราบชื่อ (เพลงนาตข้า) 6) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว) 7) เพลงเสื่อป่า 8) เพลงปักขี้ไต้บ้าน
เรา 9) เพลงเงินชายลูกสมอ 10) เพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่) 11) เพลงโปรดก (ประพันธ์ใหม่)
และ 12) เพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

การซ้ำหัว-ซ้ำกลาง มีทั้งหมด 6 เพลงได้แก่ 1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว) 2) เพลง
ไม่ทราบชื่อ (เพลงจับระบำ) 3) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน) 4) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนิน
เร็ว) 5) เพลงนางนวลจับคู่ (ประพันธ์ใหม่) และ 6) เพลงกระจงหลงกล (ประพันธ์ใหม่)

การซ้ำหัวเปลี่ยนท้าย-ซ้ำกลาง มีทั้งหมด 3 เพลงได้แก่ 1) เพลงสาวหลง 2) เพลงท่าโค และ
3) เพลงดาวดลุง

การซ้ำหัวเปลี่ยนท้าย-ซ้ำกลางเปลี่ยนท้าย มีทั้งหมด 2 เพลงได้แก่ 1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว) และ 2) เพลงเจ้าเมืองออกสั่งราชการ (ดัดแปลงทำนอง)

การซ้ำหัว-ซ้ำท้าย มี 1 เพลงได้แก่ เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว)

การซ้ำกลาง-ซ้ำท้าย มี 1 เพลงได้แก่ เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงออกนางทาสี)

การซ้ำท้าย มีทั้งหมด 3 เพลงได้แก่ 1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว) 2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนังตะลุง) และ 3) เพลงขนาดปรายหน้าบาท

โอดพัน มีทั้งหมด 3 เพลงได้แก่ 1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงดำเนินเร็ว) 2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (เพลงบรรเลงหนังตะลุง) และ 3) เพลงกล้วยติดมือลิง (ประพันธ์เพิ่มเติมจากเพลงกาดำ)

การเว้นหน้า มีทั้งหมด 4 เพลงได้แก่ 1) เพลงเลนัง 2) เพลงนางหงส์ 3) เพลงเสื่อป่า และ 4) เพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

การล้อ มีทั้งหมด 2 เพลงได้แก่ 1) เพลงกราวตะลุง และ 2) เพลงกระบี่กระบอง (ประพันธ์ใหม่)

ฉายรูป มีทั้งหมด 2 เพลงได้แก่ 1) เพลงชักใบ และ 2) เพลงจิ้งจอกกอก

สำเนียงภาษา เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงโดยส่วนมากจะเป็นเพลงที่มีสำเนียงตะลุง หากแต่มีเพลงที่เป็นสำเนียงภาษาอื่นอยู่ด้วย ตามที่เห็นได้อย่างเด่นชัดคือ สำเนียงแขก มี 3 เพลงได้แก่ 1) เพลงเลนัง 2) เพลงบุหรังกากา และ 3) เพลงต้นหยง สำเนียงฝรั่ง มี 2 เพลงได้แก่ 1) เพลงเสื่อป่า และ 2) เพลงก่อนเห็น

4.5 วิเคราะห์แนวทางการสร้างสรรค์เพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด

ในส่วนของเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงในระบำชุดต่าง ๆ นั้น มีทั้งเพลงที่ครูอำนาจ นุ่นเอียด ได้นำเพลงเดิมที่มีอยู่แล้วมาเรียบเรียงบรรจุกอปรกับเพลงที่ครูอำนาจ นุ่นเอียด ได้สร้างสรรค์โดยการประพันธ์ขึ้นใหม่ ซึ่งผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในส่วนของเพลงที่ได้ประพันธ์ใหม่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|----------|-------------|----------|---------|-----------|-------------|------------|
| ---- | - ล - ตี | - มี่ - รี่ | ดัล - ตี | - ท - ล | - ซ - มี่ | - ซี่ - มี่ | รึดี่รึดี่ |
|------|----------|-------------|----------|---------|-----------|-------------|------------|

| | | | | | | | |
|------|----------|-------------|----------|---------|-----------|-------------|--------|
| ---- | - ล - ตี | - มี่ - รี่ | ดัล - ตี | - ท - ล | - ซ - รี่ | - มี่ - รี่ | ดัลดี่ |
|------|----------|-------------|----------|---------|-----------|-------------|--------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|-----------|--------|-----------|------------|-----------|
| ---- | - ช - ล | -- ชล | - ตี - รั | -- ตีล | - ตี - รั | - ตี - มี่ | - รั - ตี |
|------|---------|-------|-----------|--------|-----------|------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|------|-------------|-----------|-----------|-----------|----------|
| ---- | - ชี่ - ชี่ | ---- | - ฟี่ - มี่ | -- ชี่มี่ | - รั - ตี | - ตี - รั | ตีล - ตี |
|------|-------------|------|-------------|-----------|-----------|-----------|----------|

ครูอำนาจ นุ่นเอียด กล่าวว่า “เพลงนี้แต่งโดยเอาทำนองเพลงดำเนินเร็วเพลงหนึ่งมาดัดแปลง เพราะในระบำเพลงที่สอง จังหวะจะไม่เร็วมาก จะเอาเพลงดำเนินเร็วแท้ ๆ มาใส่ก็ไม่เหมาะ เพลงต้องตีเร็วกว่านี้” ผู้วิจัยนำทำนองเพลงมาวิเคราะห์ พบว่า ครูอำนาจ นุ่นเอียด ประพันธ์โดยใช้วิธีการพลิกแพลงทำนองเพลงเดิมโดยการตบแต่งกระสวนจังหวะทำนองขึ้นใหม่ มีการเพิ่มความยาวจากเพลงเดิมขึ้นอีก 4 ห้องเพลง และยังคงรักษาลูกตกของทำนองจบ (Tonic)

ทำนองเพลงเดิม (เพลงดำเนินเร็ว) มีดังนี้

| | | | | | | | |
|------|----------|---------|----------|---------|-----------|------------|------------|
| ---- | - ช - ตี | - ท - ล | - ช - ตี | - ท - ล | - ช - มี่ | - รั - มี่ | - รั - มี่ |
|------|----------|---------|----------|---------|-----------|------------|------------|

| | | | | | | | |
|------|----------|---------|----------|---------|----------|-----------|-----------|
| ---- | - ช - ตี | - ท - ล | - ช - ตี | - ท - ล | - ช - รั | - ตี - รั | - ตี - รั |
|------|----------|---------|----------|---------|----------|-----------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------------|--------|-----------|------|------------|--------|---------|
| ---- | - มี่ - รั | -- ตีท | - ตี - รั | ---- | - มี่ - รั | -- ตีท | - ล - ช |
|------|------------|--------|-----------|------|------------|--------|---------|

| | | | |
|---------|----------|----------|----------|
| - ม - ช | - ล - ตี | - ล - รั | ตีล - ตี |
|---------|----------|----------|----------|

เห็นได้ว่าทั้งสองเพลงมีกลุ่มเสียงปัญญามูลเดียวกันคือ กลุ่มเสียงทางนอก ตมขxชลx มีการใช้เสียงหลุมคือเสียง (ท) เหมือนกัน แต่เพลงที่ครูอำนาจ นุ่นเอียด ประพันธ์นั้น มีการใช้เสียงหลุมเพิ่มเข้ามาอีกหนึ่งเสียงคือเสียง (ฟ) ในวรรคที่ 7 ของเพลง

ทั้งสองเพลงมีลูกตกตรงกันในห้องที่ 4, 8, 12, 16 และ 20

รูปแบบ-สังคีตลักษณะของเพลงทั้งสองยังคงรูปแบบเดียวกันคือ มีการซ้ำหัวแต่เปลี่ยนสำนวนท้ายของประโยคซ้ำ

2) เพลงจิ้นควู้ลูกกอ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงจิ้นควู้ลูกกอ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|------------|---------|----------|---------|----------|
| ---- | ---- | - ล - มี่ | - รั - มี่ | - ช - ล | - ช - ตี | - ช - ล | - ช - ตี |
|------|------|-----------|------------|---------|----------|---------|----------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|------------|---------|----------|---------|----------|
| ---- | ---- | - ล - มี่ | - รั - มี่ | - ช - ล | - ช - ตี | - ช - ล | - ช - ตี |
|------|------|-----------|------------|---------|----------|---------|----------|

| | | | | | | | |
|------|------|-----------|-------------|-----------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | ---- | - ล - มี่ | - รี่ - ตี่ | - ล - มี่ | - รี่ - ตี่ | - รี่ - มี่ | - ซี่ - รี่ |
|------|------|-----------|-------------|-----------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|-----------|-------------|---------|-----------|-------------|-------------|
| ---- | - มี่ - ซี่ | -- ลี่ซี่ | - มี่ - รี่ | -- ตี่ล | - ซ - ตี่ | - ตี่ - รี่ | - มี่รี่ตี่ |
|------|-------------|-----------|-------------|---------|-----------|-------------|-------------|

ครูอำนาจ นุ่นเอียด กล่าวว่า “ไปได้ยินเสียงคว่ำลูกกอดตอนเดินในตลาด ตอนที่ใช้ตะหลิวผัดลูกกอดที่อยู่ในกระทะ จะมีเสียงของลูกกอดหลายลูกกระทบกัน “กรอก กรอก กรอก กรอก” เป็นจังหวะตามที่คว่ำ เลยเอามาแต่งเป็นเพลง” เมื่อผู้วิจัยนำทำนองเพลงมาวิเคราะห์อาจตีความหมายได้ว่า เสียงของลูกกอดที่กระทบกัน “กรอก กรอก กรอก กรอก” มีความสม่ำเสมอ กระสวนจังหวะทำนองของเพลงจีนคว่ำลูกกอดใน 3 ประโยคแรกจึงเป็นกระสวนที่เรียบสม่ำเสมอ เป็นกระสวนแบบ $(- x - x)$ ทั้งหมด และมีการเว้นว่าง 2 ห้องแรกของประโยคเพลงทั้งสามประโยค คือการคว่ำแล้วมีการหยุดเป็นจังหวะ ๆ

นอกจากนั้นยังพบทำนองฉายรูปในวรรคที่ 7 ของเพลง ซึ่งเพลงมีอัตราจังหวะสองชั้น แต่การซ้ำลูกตกในวรรคที่ 7 เป็นลักษณะทำนองสามชั้น และพบการซ้ำทำนองของประโยคแรกสองครั้ง

3) เพลงกลอนทอย (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงกลอนทอย (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|-------------|----------------|---------------|------|-------------|----------------|-----------------|
| ---- | - มี่รี่ยี่ | - รี่มี่รี่ยี่ | ตี่ลตี่รี่ยี่ | ---- | - มี่รี่ยี่ | - รี่มี่รี่ยี่ | - ตี่ลตี่รี่ยี่ |
|------|-------------|----------------|---------------|------|-------------|----------------|-----------------|

| | | | |
|-----------|----------|------------|----------------|
| -- รี่ยี่ | - ซี่ล - | ตี่ลซี่ฟี่ | - มี่ - รี่ยี่ |
|-----------|----------|------------|----------------|

ครูอำนาจ นุ่นเอียด กล่าวว่า

ปกติการว่ากลอนทอยจะไม่มีเพลงเล่นคลอ แต่ในระบำฉายนาฏกะ ทางคณะลงความเห็นกันว่า ให้มีเพลงเล่นคลอเหมือนกับการว่ากลอนลอดโหม่งและกลอนกบเต็น ก็เลยไปเอาเพลงนาตปรายหน้าบทมาทำแบบสรุปลิ้น ๆ ให้ลงกับจังหวะพอดี เสียงก็ไปกันได้กับเพลงนางเดินป่า เพลงสาวหลง (อำนาจ นุ่นเอียด, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2563)

เมื่อผู้วิจัยนำทำนองเพลงกลอนทอยมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเพลงนาตปรายหน้าบทพบว่า ครูอำนาจ นุ่นเอียด ใช้วิธีการขุบทำนองเป็นเท่าตัว จากสองชั้นเป็นชั้นเดียว

ทำนองเพลงนาตปรายหน้าบท

| | | | | | | | |
|---------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-----------|-------------|
| --- มี่ | - รี่ - รี่ | - ซี่ - มี่ | - รี่ - ซี่ | - รี่ - รี่ | - มี่ - รี่ | - ตี่ - ล | - ตี่ - รี่ |
|---------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-----------|-------------|

| | | | | | | | |
|---------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-----------|-------------|
| --- มี่ | - รี่ - รี่ | - ซี่ - มี่ | - รี่ - ซี่ | - รี่ - รี่ | - มี่ - รี่ | - ตี่ - ล | - ตี่ - รี่ |
|---------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-----------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|---------|---------|-------------|-------------|---------|---------|
| ---- | - รี่ - ฟี่ | --- ซี่ | - ลี่ - | - ตี่ - ลี่ | - ซี่ - ฟี่ | --- มี่ | --- รี่ |
|------|-------------|---------|---------|-------------|-------------|---------|---------|

รูปแบบ-สังคีตลักษณ์ของเพลงทั้งสองยังคงรูปแบบเดียวกันคือ มีการซ้ำหัวสองครั้ง

4) เพลงนางนวลจับคู่ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงนางนวลจับคู่ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | ---- | - ตี่ - ตี่ | - ตี่ - ฟี่ | --- มี่ | - ฟี่ - ซี่ | - ลี่ซี่ยี่ | - มี่ - รี่ |
|------|------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|
| ---- | ---- | - ตี่ - ตี่ | - ตี่ - ฟี่ | --- มี่ | - ฟี่ - ซี่ | - ลี่ซี่ยี่ | - มี่ - รี่ |
|------|------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-----------|---------|-------------|-------|---------|
| ---- | ---- | - ซี่ - รี่ | - ตี่ - ท | --- ตี่ | - รี่ - ตี่ | --- ล | - ซ - ล |
|------|------|-------------|-----------|---------|-------------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|--------|-------|-------|---------|--------|
| ---- | ---- | - ซ - ล | ชลทตี่ | --- ล | - ซ - | - ซ - ล | ชลทตี่ |
|------|------|---------|--------|-------|-------|---------|--------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|-------------|-------|---------|-------------|--------------|
| ---- | ---- | - ซี่ - มี่ | - รี่ - ตี่ | --- ซ | - ตี่ - | - ซี่ - มี่ | รี่ยี่ - รี่ |
|------|------|-------------|-------------|-------|---------|-------------|--------------|

จากการวิเคราะห์ทำนองเพลงนางนวลจับคู่ พบว่า ทำนองเพลงทุก ๆ ประโยคมีการเว้นว่าง 2 ห้องแรกตลอดทั้งเพลง มีการซ้ำทำนองขึ้นสองครั้ง และซ้ำทำนองช่วงกลางของเพลงในประโยคที่ 4

ในเพลงนี้พบว่า ครูอำนาจ นุ่นเอียด ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูล 3 กลุ่ม คือ ทางเพียงออล่าง ในประโยคที่ 1 และ 2 ใช้เสียงหลุม (ม) ทางเพียงอบบน ในประโยคที่ 3 โดยตัวโน้ตตัวสุดท้ายของประโยคที่ 3 (ล) เป็นสะพานเชื่อมเสียง และเสียงทางนอก ในประโยคที่ 4 และ 5 ใช้เสียงหลุม (ท)

5) เพลงมะพร้าวเล่นลม (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงมะพร้าวเล่นลม (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|---------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| --- รี่ | - ตี่ - รี่ | - ตี่ - รี่ | - ตี่ - รี่ | - ตี่ - รี่ | - ตี่ - รี่ | - ตี่ - รี่ | - ตี่ - รี่ |
|---------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|

| | | | | | | | |
|--------|-------|--------|-------|--------|-------|---------|---------|
| -- ตี่ | มีรี่ | -- ตี่ | มีรี่ | -- ตี่ | มีรี่ | - ซ - ล | - ซ - ม |
|--------|-------|--------|-------|--------|-------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|-------|---------|---------|---------|-------|---------|--------|-------|
| -- รม | - ช - - | - ช - ล | - ช - ม | -- รม | - ช - - | --- ตั | --- ท |
|-------|---------|---------|---------|-------|---------|--------|-------|

| | | | | | |
|--------|--------|------|------|------|------|
| --- ตั | --- รั | ---- | ---- | ---- | ---- |
|--------|--------|------|------|------|------|

ครูอำนาจ นุ่นเอียด กล่าวว่า “เพลงนี้แต่งไว้ใช้ตอนแข่งตีกลองพรกในระบำพรก (ระบำรื่นเริงกะลาเกรี) พอตีเห็นใบมะพร้าวโดนลมพัด เลยนึกได้เป็นทำนอง --- รั - ตั - รั - ตั - รั - ตั - รั แล้วเอามาแต่งต่อ ก็ไล่ ๆ ไปให้ลงกับหน้าทับ” เมื่อผู้วิจัยนำทำนองเพลงมะพร้าวเล่นลม มาวิเคราะห์ พบเรื่องของการยืนเสียง ร (Pillar Tone) ซึ่งเพลงนี้มีกลุ่มเสียงปัญญามูลเป็นทางนอก ตรีxชลx แต่ยืนเสียงเป็นเสียงที่สองของทางนอกจำนวน 14 ห้องเพลง และการยืนเสียง เร โดยเอาเสียง โด มาสับอาจตีความได้ว่า อุปมาเหมือนใบมะพร้าวที่โดนลมพัดแล้วใบของมะพร้าวก็พลิกไปพลิกมา อย่างกับทำนองของเพลง ๆ นี้

6) เพลงโพรตก (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงโพรตก (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|----------|----------|----------|--------|----------|
| ---- | --- ตั | --- มั | - ตั - - | - ตั - ล | - ช - ตั | --- มั | - ตั - - |
|------|--------|--------|----------|----------|----------|--------|----------|

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|----------|----------|----------|-------|---------|
| ---- | --- ตั | --- มั | - ตั - - | - ตั - ล | - ช - ตั | --- ล | - ช - - |
|------|--------|--------|----------|----------|----------|-------|---------|

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|----------|----------|----------|--------|----------|
| ---- | --- รั | --- มั | - รั - - | - ตั - ล | - ช - รั | --- มั | - รั - - |
|------|--------|--------|----------|----------|----------|--------|----------|

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|----------|---------|-----------|-----------|-----------|
| ---- | --- ชั | --- มั | - รั - - | - ล - ท | - ตั - รั | - ตั - มั | - รั - ตั |
|------|--------|--------|----------|---------|-----------|-----------|-----------|

ครูอำนาจ นุ่นเอียด กล่าวว่า “เพลงนี้แต่งจากการเลียนเสียงร้องของนกโพรตก เอามาเป็นทำนองขึ้น --- ตั --- มั - ตั - - ปีเปาลากเสียงให้คล้ายเสียงนกร้อง -- - ตั - -” เมื่อผู้วิจัยนำทำนองเพลงมาวิเคราะห์ พบว่า มีการซ้ำหัวแล้วเปลี่ยนทำนองท้ายประโยคที่ซ้ำ ใช้กลุ่มเสียงปัญญามูลทางนอกตลอดทั้งเพลงโดยไม่มีเสียงหลุม และมีลักษณะเด่นอยู่ประการหนึ่งคือ ทำนองเพลงใน 3 ประโยคแรก มีกระสวนจังหวะของทำนองที่เหมือนกันทั้งหมด เรียกว่า มีกระสวนคงที่ คล้ายอาการของนกโพรตกที่ร้องอย่างไรก็ร้องอย่างนั้น โดยเน้นการเรียบเรียงทำนองแทนการมีกระสวนที่หลากหลาย ทำให้เพลงมีเอกลักษณ์และไพเราะไปอีกแบบหนึ่ง

7) เพลงนกนางแอ่นเล่นน้ำ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงนกนางแอ่นเล่นน้ำ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|-------|---------|---------|------|-------|---------|---------|
| ---- | ซลซค้ | -- รีม้ | รีม้ซूर | ---- | ซลซค้ | -- รีม้ | รีม้ซूर |
|------|-------|---------|---------|------|-------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|----------|--------|------------|---------|------|-------|-------|--------|
| - มี้ซूर | มี้ค้ล | - รี้ - ค้ | - ล - ซ | ---- | - มซล | ซลค้ล | ซม - ซ |
|----------|--------|------------|---------|------|-------|-------|--------|

| | | | |
|-------------|---------|----------|--------|
| - มี้ - มี้ | - รีม้ซ | - ล้ซมี้ | ซมี้ค้ |
|-------------|---------|----------|--------|

ครูอำนาจ นุ่นเอียด กล่าวว่า “ได้ยืมปีพาทย์เล่นเพลงจีนขิมเล็ก เลยเอามาทำนองมาตัดต่อใหม่ ทำนองเพลงนี้ฟังแล้วสนุกสนานเหมือนกับนกที่เล่นน้ำ เลยตั้งชื่อว่า นกนางแอ่นเล่นน้ำ” เมื่อผู้วิจัยนำ ทำนองเพลงนกนางแอ่นเล่นน้ำ มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเพลงจีนขิมเล็ก สองชั้น พบว่า ทำนอง ประโยคแรกของเพลงนกนางแอ่นเล่นน้ำตรงกับเพลงจีนขิมเล็ก สองชั้น ท่อนที่ 2 ในประโยคแรก ส่วน ประโยคที่สอง มีการเปลี่ยนลูกตกในทำนองของวรรคหน้า และวรรคสุดท้ายเป็นการยุบทำนองใน ประโยคที่สามเพลงของเพลงจีนขิมเล็กลงเท่าตัวโดยใช้วิธีการพลิกเพลง

ทำนองเพลงจีนขิมเล็ก สองชั้น ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|----------|---------|-------------|------|----------|---------|-------------|
| ---- | - ซ - ค้ | -- รีม้ | - ซूर - รี้ | ---- | - ซ - ค้ | -- รีม้ | - ซूर - รี้ |
|------|----------|---------|-------------|------|----------|---------|-------------|

| | | | | | | | |
|-------------|----------|----------|----------|---------|---------|---------|--------|
| - มี้ - รี้ | - ค้ - ล | - ค้ - ซ | - ล - ค้ | - มี้ค้ | - ล - ซ | - ม - - | ซล - ซ |
|-------------|----------|----------|----------|---------|---------|---------|--------|

| | | | | | | | |
|-------------|------------|---------|---------|-------------|------------|---------|---------|
| - ซूर - มี้ | - รี้ - ค้ | --- รี้ | --- มี้ | - ซूर - มี้ | - รี้ - ค้ | - ล - - | ค้ - ค้ |
|-------------|------------|---------|---------|-------------|------------|---------|---------|

เห็นได้ว่าทั้งสองเพลงมีกลุ่มเสียงปัญจมูลเดียวกันคือ กลุ่มเสียงทางนอก ๑๒๓๔๕ โดยไม่มีการใช้เสียงหลุมแต่อย่างใด

8) เพลงกระปี่กระบอก (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงกระปี่กระบอก (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|---------|------|---------|-------|---------|------|---------|
| ---- | - ซ - ม | ร๑ร๒ | - ซ - ล | -- ทล | รี้ค้ทล | ซลทล | รี้ค้ทล |
|------|---------|------|---------|-------|---------|------|---------|

บรรทัดที่ 1 บรรเลง 3 เที้ยว

| | | | | | | | |
|------|-------|------|---------|------|-------|------|---------|
| ---- | ซค้ทล | ---- | รี้ค้ทล | ---- | ซค้ทล | ---- | รี้ค้ทล |
|------|-------|------|---------|------|-------|------|---------|

| | | | | | |
|-------|--------|-------|--------|---------|------|
| ซดํทล | รํดํทล | ซดํทล | รํดํทล | - ร - ม | ซลทล |
|-------|--------|-------|--------|---------|------|

ครูอํานาจ นุ่นเอียด กล่าวว่า “เพลงนี้แต่งขึ้นเพื่อใช้กับโน้ตบรรณาทอนกัณรีเล่นนํ้าโดยเฉพาะ เพราะหาเพลงมาเป่าป้ไม่ได้ ไม่ลงกับจ้งหวะ” เมื่อผู้วิจัยนำทำนองเพลงมาวิเคราะห์ พบว่า เพลงมีลักษณะทำนองเป็นการล้อ และลดทอนอัตราส่วนอย่างเพลงไทยประเภททยอย เพลงนี้มีกลุ่มเสียง ปัญจมูลเป็นทางนอก ๓๓x๓๓ แต่มีการยีนเสียงที่ 6 ของทางนอก คือเสียง ลา (Pillar Tone)

9) เพลงพระรามแผลงศร (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงพระรามแผลงศร (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|-------|-------|------|--------|-------|------|------|------|
| --- ร | --- ม | รตรม | - พช - | ดํลลล | รลชฟ | มรตร | มฟชล |
|-------|-------|------|--------|-------|------|------|------|

| | | | | | | | |
|-------|-------|----------|------|--------|-------|--------|-------|
| - ชชช | รชลดํ | รํมํรํดํ | ทลชล | - รํลล | - รลล | - รํลล | - รลล |
|-------|-------|----------|------|--------|-------|--------|-------|

| | | | | | | | |
|-------|---------|-------|------|------|------|------|---------|
| -- ชล | ดํรํดํล | -- ชล | ชฟมฟ | ---- | ชลชร | มรตร | - ม - ฟ |
|-------|---------|-------|------|------|------|------|---------|

| | | | |
|-------|------|------|------|
| -- ชล | ชฟมช | ฟมรฟ | มรตร |
|-------|------|------|------|

ครูอํานาจ นุ่นเอียด กล่าวว่า “เพลงนี้เอาทำนองขึ้นของเพลงแขกต๋อยหม้อมาขึ้นหัว แล้วปิดท้ายด้วยเพลงนางฟ้ายังอาย ของสายัณห์ สัญญา” เมื่อผู้วิจัยนำทำนองเพลงมาวิเคราะห์ พบว่า ในวรรคแรกมีลูกตกตรงกับเพลงแขกต๋อยหม้อ สามชั้น ท่อนที่ 1 และวรรคที่ 5, 6, และ 7 มีทำนองตรงกับทำนองวรรคท้ายของเพลงไทยลูกทุ่ง ชื่อเพลง นางฟ้ายังอาย

กลุ่มเสียงที่ใช้เป็นทางเพียงออล่าง พชล๓๓x๓๓ ตลอดทั้งเพลง มีการใช้เสียงหลุมทั้งสองเสียงคือเสียง มี และ ที กล่าวได้ว่าเพลงนี้มีการใช้เสียงครบทั้ง 7 เสียง

10) เพลงกล้วยติดมือลิง (ประพันธ์เพิ่มเติมจากเพลงกาตํ่า)

โน้ตเพลงกล้วยติดมือลิง (ประพันธ์เพิ่มเติมจากเพลงกาตํ่า)

ท่อนที่ 1

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|-------|------|---------|-------|-------|
| ---- | - ช - ฟ | - ล - ช | --- ช | ---- | - ล - ช | --- ล | --- ร |
|------|---------|---------|-------|------|---------|-------|-------|

| | | | | | | | |
|------|--------|--------|--------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | --- รํ | --- ดํ | - ท -- | -- ลช | - ล - ท | - ช - ล | - ล - ล |
|------|--------|--------|--------|-------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|---------|---------|
| ---- | - ช - ช | --- ร | - ช - ช | --- ร | - ช - ช | - ล - ต | - ท - ล |
|------|---------|-------|---------|-------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|-------|---------|---------|---------|-------|---------|---------|---------|
| --- ม | - ร - ร | - ม - ร | - ท - ร | --- ม | - ร - ร | - ม - ร | - ท - ร |
|-------|---------|---------|---------|-------|---------|---------|---------|

| | | | |
|---------|---------|---------|---------|
| - ต - ท | - ล - ร | - ต - ท | - ล - ช |
|---------|---------|---------|---------|

ท่อนที่ 2

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| ---- | ---- | - ร - ช | - ช - ช | - ร - ช | - ช - ช | - ล - ร | - ล - ท |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| ---- | - ร - ม | - ช - ม | - ร - ท | - ล - ช | - ท - ล | - ช - ม | - ร - ช |
|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| ---- | ---- | - ร - ต | - ท - ต | - ร - ต | - ท - ต | - ร - ม | - ร - ช |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| ---- | ---- | - ล - ช | - ฟ - ช | - ล - ช | - ฟ - ช | - ล - ท | - ร - ท |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| ---- | ---- | - ร - ต | - ท - ต | - ร - ต | - ท - ต | - ร - ม | - ร - ล |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| ---- | ---- | - ม - ฟ | - ช - ล | - ม - ฟ | - ช - ล | - ร - ท | - ล - ช |
|------|------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|

ครูอำนาจ นุ่นเอียด กล่าวว่า “เพลงนี้ ท่อนหนึ่งมีอยู่แล้ว ชื่อเพลงกาดำ อาจารย์เลยต้องแต่งต่อท่อนสอง เพราะทำในระบำลีลาบังกาหลิตอนนียาว ก็แต่งให้มีเสียงคล้าย ๆ กับของเดิม ตั้งชื่อใหม่ ว่า กล้วยติดมือลิง” เมื่อผู้วิจัยนำทำนองเพลงกล้วยติดมือลิงมาวิเคราะห์ พบว่า ทำนองทั้งสองท่อนมีกลุ่มเสียงปัญจมูลเดียวกันคือ ทางใน ซลทขรมx มีเสียงหลุมคือ โด และ ฟา เหมือนกันทั้งสองท่อน กล่าวได้ว่า เพลงมีความกลมกลืนกันดี และใช้เสียงครบทั้ง 7 เสียง

นอกจากนั้นยังพบการใช้ทำนองโอดพันในท่อนที่ 19, 20, 21 และ 22 กับท่อนที่ 27, 28, 29 และ 30 มีการซ้ำทำนองเปลี่ยนท่ายประโยคที่ 3 กับประโยคที่ 5 (เปลี่ยนทำนองท่ายประโยคที่ 5)

11) เพลงกระจงหลงกล (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงกระจงหลงกล (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|-------|------------|---------|-------|
| ---- | ---- | - ช - ม | - ช - ตี | --- ท | - รี่ - ตี | - ท - ล | ชลทตี |
|------|------|---------|----------|-------|------------|---------|-------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|-------|------------|---------|-------|
| ---- | ---- | - ช - ม | - ช - ตี | --- ท | - รี่ - ตี | - ท - ล | ชลทตี |
|------|------|---------|----------|-------|------------|---------|-------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|----------|-------|------------|---------|------|
| ---- | ---- | - ช - ม | - ช - ตี | --- ท | - รี่ - ตี | - ท - ล | ทลชล |
|------|------|---------|----------|-------|------------|---------|------|

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|------|
| ---- | ---- | - ร - ม | - ช - ล | --- ช | - ท - ล | - ท - ล | ทลชม |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|------------|----------|----------|-------------|-----------|
| ---- | ---- | - รี่ - มี่ | - ชี่ - ตี | -- รี่ตี | - ช - ตี | - รี่ - มี่ | - ชี่ - ม |
|------|------|-------------|------------|----------|----------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|------|-------------|------------|----------|----------|-------------|-----------|
| ---- | ---- | - ชี่ - ชี่ | - ชี่ - ตี | -- รี่ตี | - ช - ตี | - รี่ - มี่ | - ชี่ - ม |
|------|------|-------------|------------|----------|----------|-------------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|------------|-------------|----------|-------------|----------|----------|
| ---- | - ชี่ - ลี่ | - ตี - ลี่ | - ชี่ - มี่ | -- รี่ตี | - มี่ - รี่ | - ตี - ล | - ช - ตี |
|------|-------------|------------|-------------|----------|-------------|----------|----------|

ครูอำนาจ นุ่นเอียด กล่าวว่า “เพลงนี้ แต่งได้จากที่ได้ยินเสียงตอนคนไปล่อกระจก จะเคาะไม้เสียงดัง /ป็อก ป็อก ป็อก ป็อก/ เป็นจังหวะ ๆ ไปเรื่อย ๆ เคาะห่าง ๆ บ้าง ถี่ ๆ บ้าง กระจกก็จะเดินออกมาตามจังหวะที่เคาะ เลยจินตนาการออกมาเป็นเพลง แล้วใช้ชื่อว่า กระจกหลงกล” เมื่อผู้วิจัยนำทำนองเพลงมาวิเคราะห์ อาจตีความในเรื่องแนวคิดในการประพันธ์ได้ว่า ครูอำนาจ นุ่นเอียด ใช้กระสวนจังหวะของทำนองที่ได้มาจึงการเคาะไม้ล่อกระจกที่มีจังหวะห่าง ๆ บ้าง ถี่ ๆ บ้าง สลับกัน จึงทำให้กระสวนจังหวะของทำนองในประโยคเพลงกระจกหลงกลปรากฏดังนี้

| | | | | | | | |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|------|
| ---- | ---- | - x - x | - x - x | --- x | - x - x | - x - x | xxxx |
|------|------|---------|---------|-------|---------|---------|------|

กระสวนจังหวะของทำนองส่วนมากจะเป็นแบบ / - x - x / 4 ครั้ง สลับกับแบบ / - - - x / 1 ครั้ง และมีแบบ /xxxx/ อีก 1 ครั้งตรงท้ายประโยค ลักษณะจะเป็นเช่นนี้ไปตลอด 4 ประโยคในช่วงต้น เรียกว่า มีกระสวนคงที่

ยังพบรูปแบบการซ้ำทำนองของประโยคแรก 2 ครั้ง และประโยคที่ 5 กับ 6 ก็มีทำนองซ้ำ

กลุ่มเสียงที่ใช้ พบว่า ใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลทางนอก ตรีม×ชล× ตลอดทั้งเพลง โดยมีการใช้เสียงหลุมคือเสียง ที

12) เพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลง ไม่ทราบชื่อ (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|---------|-------------|---------|-------------|---------|-------------|----------|-----------|
| --- มี่ | - ซี่ - ซี่ | --- ลี่ | - ซี่ - ซี่ | --- มี่ | - ซี่ - ซี่ | - มี่รี่ | รึด - ดี่ |
|---------|-------------|---------|-------------|---------|-------------|----------|-----------|

| | | | | | | | |
|---------|-------------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|
| --- ลี่ | - ดี่ - รี่ | - ดี่ - รี่ | - ดี่ - รี่ | --- ลี่ | - ดี่ - รี่ | - ดี่ - มี่ | - รี่ - ดี่ |
|---------|-------------|-------------|-------------|---------|-------------|-------------|-------------|

ครูอำนาจ นุ่นเอียด กล่าวว่า “เพลงนี้แต่งให้ทำนองคล้าย ๆ กับเพลงก่อน ๆ ในระบำยักซ์ (ระบำอสุรี อสุรา) ไปเอาท่อนขึ้นของเพลง จับคู่คำขำขุมา มาขึ้นแล้วเปลี่ยนข้างหลัง” เมื่อผู้วิจัยนำทำนองเพลงมาวิเคราะห์ พบว่า ทำนองมีการซ้ำในประโยคแล้วเปลี่ยนทำนองในวรรคท้ายของประโยคที่ซ้ำ เพลงมี 2 ประโยค มีลักษณะเดียวกันทั้งสองประโยค ภาระสวนจังหวะของทำนองในวรรคหน้ากับวรรคหน้าในแต่ละประโยคมีลักษณะเหมือนกันเกือบทั้งหมด ต่างกันเพียงสองห้องหลังของประโยคแรกเท่านั้น นับเป็นเพลงกึ่ง ๆ ภาระสวนคงที่ กลุ่มเสียงที่ใช้เป็นกลุ่มเสียงทางนอก ตรีม×ชล× ไม่มีการใช้เสียงหลุมแต่อย่างใด จบเพลงด้วยเสียง โด ซึ่งเป็นเสียงของเจ้าของทางอยู่แล้วอย่างสมบูรณ์

13) เพลงพุทธุบฐา (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงพุทธุบฐา (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|---------|-------|------|-------|------|------|-------------|
| ---- | - ม - ล | -- ทด | ทลชล | -- ทด | ทลชล | ทลชด | - รี่ - มี่ |
|------|---------|-------|------|-------|------|------|-------------|

| | | | | | | | |
|------|-------------|----------|----------|----------|----------|-----------|---------|
| ---- | - มี่ - รี่ | -- มี่พี | ลี่พีรี่ | -- มี่พี | ลี่พีรี่ | มี่ดี่รี่ | มี่รี่ท |
|------|-------------|----------|----------|----------|----------|-----------|---------|

| | | | | | | | |
|------|-------|-------------|-----------|---------|--------|-------|-------|
| ---- | ลทดี่ | - มี่ - มี่ | - รี่ดี่ท | -- ดี่ท | - ลช - | ลทดี่ | รึดทล |
|------|-------|-------------|-----------|---------|--------|-------|-------|

ครูอำนาจ นุ่นเอียด กล่าวว่า “เพลงนี้ได้แรงบันดาลใจมาจากหน้าให้แต่งให้กับระบำพุทธุบฐาชาวลัย ครูดำ (ดร.พรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร) บอกว่า เอาทำนองเรียบ ๆ ฟังแล้วให้ขลัง” เมื่อผู้วิจัยนำทำนองเพลงนี้มาวิเคราะห์ พบว่า เพลงมีลักษณะการย้ำทำนองซ้ำระหว่างทำนองท้ายวรรคหน้าของประโยคกับทำนองต้นวรรคหลังของประโยค เป็นอย่างนี้ตลอดจนจบเพลง และเพลงมีการเรียงร้อยทำนองให้มีความเรียบ ทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองจะค่อย ๆ ไต่ขึ้น ค่อย ๆ ไต่ลง ไม่มีลักษณะทำนองที่กระโดด กลุ่มเสียงที่ใช้มีด้วยกัน 2 กลุ่มคือ ทางนอก (ตรีม×ชล×) และ ทางใน (ชลท×รม×) ในการเปลี่ยนทาง จากทางนอกมาเป็นทางใน มีการใช้เสียงหลุมของทางนอกได้แก่เสียง ที เพื่อให้ความราบรื่นในทำนองเมื่อมีการเปลี่ยนทาง ภาระสวนจังหวะของทำนองในเพลงนี้จะมีลักษณะค่อนข้างถี่ เป็นเพลงที่มีจังหวะการบรรเลงช้า ๆ ตามวัตถุประสงค์ในการประพันธ์

14) เพลงน้ำย่อยใส่กระบอก (ประพันธ์ใหม่)

โน้ตเพลงน้ำย่อยใส่กระบอก (ประพันธ์ใหม่)

| | | | | | | | |
|------|-----------|-------|--------|-------|-----------|---------|-----------|
| ---- | - ฟิ - ริ | -- ฟิ | ดริ -- | ฟิรดิ | - ดิ - ริ | ดิ - ดิ | - ริ - ฟิ |
|------|-----------|-------|--------|-------|-----------|---------|-----------|

| | | | | | | | |
|------|----------|-------|-------|-------|-------|---------|-------|
| ---- | - ฟิ - ล | -- ซล | ดริดิ | -- ซล | ดริดิ | ดิ - ดิ | ริซฟิ |
|------|----------|-------|-------|-------|-------|---------|-------|

| | | | | | | | |
|------|-----------|--------|------|--------|------|--------|--------|
| ---- | - ฟิ - ริ | -- ดริ | ฟิฟิ | -- ดริ | ฟิฟิ | - ซิฟิ | - ซิฟิ |
|------|-----------|--------|------|--------|------|--------|--------|

ครูอำนาจ นุ่นเอียด กล่าวว่า “เพลงนี้ มีเหตุที่ได้ขึ้นเพราะ คี้นั้น ผนตกล้วนอนไม่หลับ ได้ยินเสียงน้ำฝนที่ตกมากกระทบกับกระบอกไม้ไผ่ที่ตัดมาวางกองไว้ ลึนบ้าง ยาวบ้าง หลายอัน ดังเป็นเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ จังหวะถี่ ๆ จึงเกิดจินตนาการเป็นทำนองเพลงขึ้นมา” เมื่อผู้วิจัยนำทำนองเพลงมาวิเคราะห์ พบว่า เพลงมีลักษณะการย้ำทำนองในท่อนที่ 3 ถึงท่อนที่ 6 ของทั้ง 3 ประโยคตลอดจนจบเพลง มีการเว้นว่างทำนองห้องแรก 1 ห้องในทุกประโยค และทุกประโยคเริ่มทำนองด้วยเสียง ฟา ซึ่งเป็นเสียงของเจ้าของทางที่เพลงนี้ใช้คือ ทางเพียงออล่าง (ฟซลxตรx) แต่เพลงจบด้วยเสียง เร ซึ่งเป็นเสียงที่ 6 ของทางเพียงออล่าง ทำให้เพลงมีทำนองที่ให้ความรู้สึกว่าเล่นวนกลับต้นได้อย่างเนียนเนียน ไม่ได้ให้ความรู้ว่าจะเล่นจบแล้วกลับต้นใหม่ ตรงนี้อาจตีความหมายได้ว่า ครูอำนาจ นุ่นเอียด ดึงเรื่องของแวดล้อมที่เป็นมูลเหตุของเพลง มาทำให้ทำนองของเพลงออกมาในลักษณะดังกล่าว คือ เสียงน้ำฝนที่ตกลงกระทบกับกระบอกไม้ไผ่นั้นดังอยู่เรื่อย ๆ ราวไป เพลงก็เลยแต่งทำนองให้วนไปวนมาอย่างนั้น อีกทั้งกระสวนจังหวะของทำนองเพลงนี้ก็ยังมีลักษณะการเรียงที่คล้าย ๆ ในท่วงรคของเพลง กล่าวคือ เรียงจากกระสวนห่าง ๆ มาก่อนแล้วกระสวนต่อไปจึงมีความถี่ขึ้น ดังตัวอย่างนี้ / ---- - x - x -- xx xxxx / หรือกระสวนถี่ ๆ มาก่อนแล้วสลับกระสวนห่าง ๆ เช่น / xxxx - x - x xx - x - x - x / เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เพลงนี้มีความโดดเด่นทั้งในเรื่องของ การย้ำทำนอง การจบ การเว้นหน้า และกระสวนจังหวะของทำนอง ที่เป็นลักษณะเฉพาะและมีความไพเราะอีกเพลงหนึ่ง

สรุป

เพลงที่ครูอำนาจ นุ่นเอียด ประพันธ์ขึ้นเพื่อใช้ประกอบการแสดงระบำพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน) นั้นมีทั้งหมด 14 เพลง ได้แก่ 1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (อยู่ในระบำก้นน้ำทะเลน้อย) 2) เพลงจิ้งควี้ลูกกอก 3) เพลงกลอนทอย 4) เพลงนางนวลจับคู่ 5) เพลงมะพร้าวเล่นลม 6) เพลงโพรดก 7) เพลงนกนางแอ่นเล่นน้ำ 8) เพลงกระปี่กระบอก 9) เพลงพระรามแผลงศร 10) เพลงกล้วยตีดมีเอ็ง

11) เพลงกระจงหลงกล 12) เพลง ไม่ทราบชื่อ (อยู่ในระบำอสุรี อสุรา) 13) เพลงพุทธรูชา และ 14) เพลงน้ำย่อยใส่กระบอง

จากการวิเคราะห์แนวการประพันธ์เพลงของครูอำนาจ นุ่นเอียด นั้น ผู้วิจัยพบลักษณะสำคัญของเพลงอยู่ด้วยกันทั้งหมด 14 อย่าง ตามที่แจกแจงโดยสรุปดังต่อไปนี้

การพลิกแพลงทำนอง มี 1 เพลงได้แก่ เพลง ไม่ทราบชื่อ (อยู่ในระบำก้นน้ำทะเลน้อย)

การยุบ มี 1 เพลงได้แก่ เพลงกลอนทอย

การยุบโดยวิธีการพลิกแพลง มี 1 เพลงได้แก่ เพลงนกกางแอนเล่นน้ำ

การเว้นหน้า มี 6 เพลงได้แก่ 1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (อยู่ในระบำก้นน้ำทะเลน้อย) 2) เพลงจิ้งจิวลูกกอก 3) เพลงนางนวลจับคู่ 4) เพลงโปรดก 5) เพลงพุทธรูชา และ 6) เพลงน้ำย่อยใส่กระบอง

การล้อ มี 1 เพลงได้แก่ เพลงกระบี่กระบอง

การซ้ำหัวเปลี่ยนท้าย มี 2 เพลงได้แก่ 1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (อยู่ในระบำก้นน้ำทะเลน้อย) และ 2) เพลง ไม่ทราบชื่อ (อยู่ในระบำอสุรี อสุรา)

การซ้ำหัว-ซ้ำกลาง มี 2 เพลงได้แก่ 1) เพลงนางนวลจับคู่ 2) เพลงกระจงหลงกล

การซ้ำกลางเปลี่ยนท้าย มี 1 เพลงได้แก่ เพลงกล้วยติดมือลิง

การใช้เสียงหลุม มี 8 เพลงได้แก่ 1) เพลง ไม่ทราบชื่อ (อยู่ในระบำก้นน้ำทะเลน้อย) 2) เพลงนางนวลจับคู่ 3) เพลงมะพร้าวเล่นลม 4) เพลงโปรดก 5) เพลงกระบี่กระบอง 6) เพลงพระรามแผลงศร 7) เพลงกระจงหลงกล และ 8) เพลงพุทธรูชา

การใช้เสียงโดดเด่น (Pillar Tone) มี 2 เพลงได้แก่ 1) เพลงมะพร้าวเล่นลม และ 2) เพลงกระบี่กระบอง

การย้ำทำนอง มี 2 เพลงได้แก่ 1) เพลงพุทธรูชา และ 2) เพลงน้ำย่อยใส่กระบอง

กระสวนคงที่ มี 2 เพลงได้แก่ 1) เพลงโปรดก และ 2) เพลงกระจงหลงกล

โอดพัน มี 1 เพลงได้แก่ เพลงกล้วยติดมือลิง

ฉายรูป มี 1 เพลงได้แก่ เพลงจิ้งจิวลูกกอก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์และการบรรจเพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชีวประวัติและผลงานของครูอำนาจ นุ่นเอียด และเพื่อศึกษาวิธีการสร้างสรรค์และการบรรจเพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด โดยทำการศึกษาด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาข้อมูลเอกสาร สัมภาษณ์ และเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาวิธีการสร้างสรรค์และลักษณะที่โดดเด่นในบทเพลง

ครูอำนาจ นุ่นเอียด เกิดเมื่อปี พ.ศ. 2494 เป็นชาวจังหวัดพัทลุง เริ่มฝึกหัดดนตรีด้วยตัวเอง ตั้งแต่วัยเด็ก ด้วยความชอบและเติบโตมาท่ามกลางวัฒนธรรมพื้นบ้าน เครื่องดนตรีชิ้นแรกที่ครูเริ่มฝึกคือ ซอ จากนั้นก็ฝึกเป่าปี่จนมีความรู้ความชำนาญในการบรรเลงเครื่องดนตรีโนราและหนังตะลุงในทุก ๆ ชิ้น โดยเฉพาะปี่ ทำให้ครูเป็นนักดนตรีพื้นบ้านที่มีฝีมือและชื่อเสียงท่านหนึ่ง มีผลงานทั้งด้านการบรรเลงปี่โนรา หนังตะลุง และเพลงไทยลูกทุ่งไว้มากมาย อีกทั้งยังเป็นต้นแบบของการบรรเลงปี่ให้กับศิลปินพื้นบ้านท่านอื่น ๆ ในการบรรเลงปี่ประกอบการแสดงหนังตะลุง โนรา รวมถึงผลงานด้านการประพันธ์และเรียบเรียงเพลงประกอบการแสดงระบำพื้นเมืองภาคใต้ (ตอนบน) ของวิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุงจำนวนหลายชุดการแสดงด้วยกัน

ในการวิเคราะห์เพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด พบว่า การแสดงทั้ง 16 ชุดการแสดง ใช้เพลงจำนวนทั้งหมด 73 เพลง โดยการแสดง 1 ชุด จะประกอบด้วยเพลงจำนวน 3 ถึง 9 เพลง มีเพลงที่ใช้ซ้ำกันจำนวน 6 เพลง ในการใช้เพลงซ้ำนั้น มีการปรับเปลี่ยนวิธีการบรรเลงอยู่ 3 วิธี ได้แก่ เปลี่ยนบันไดเสียง เปลี่ยนลักษณะการซ้ำทำนองในเพลง และการเปลี่ยนหน้าทับ เพลงที่ได้ประพันธ์และเรียบเรียงเพื่อใช้ประกอบการแสดงนี้ พบลักษณะสำคัญอยู่ 13 ประการได้แก่ 1) การซ้ำทำนองขึ้น 2) การซ้ำทำนองขึ้นแต่เปลี่ยนสำนวนตอนท้ายวรรคหรือท้ายประโยค 3) การซ้ำทำนองขึ้นและซ้ำทำนองตรงกลางท่อนของเพลง 4) การซ้ำทำนองขึ้นแต่เปลี่ยนสำนวนตอนท้ายวรรคหรือท้ายประโยคและซ้ำทำนองตรงกลางท่อนของเพลง 5) การซ้ำทำนองขึ้นแต่เปลี่ยนสำนวนตอนท้ายวรรคหรือท้ายประโยคและซ้ำทำนองตรงกลางท่อนของเพลงแต่เปลี่ยนสำนวนตอนท้ายวรรคหรือท้ายประโยค 6) การซ้ำทำนองขึ้นและซ้ำทำนองตอนท้ายเพลง 7) การซ้ำทำนองช่วงกลางท่อนเพลงและซ้ำทำนองตอนท้ายเพลง 8) การซ้ำทำนองท้ายเพลง 9) การใช้ทำนองโอดพัน 10) การเว้นว่างทำนองช่วงหน้าของประโยคทุก ๆ ประโยคในเพลง 11) การใช้เพลงที่มีการล้อ 12) การใช้ทำนองฉายรูป และ 13) การใช้เพลงสำเนียงภาษา

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงจำนวน 73 เพลงนั้นเป็นเพลงที่ครูอำนาจ นุ่นเอียด ได้ประพันธ์ขึ้นใหม่เป็นจำนวน 14 เพลง ทั้ง 14 เพลงนี้ต่างก็มีลักษณะเด่นและความไพเราะอยู่ในตัวด้วยกัน

ทั้งสิ้น บ้างเป็นเพลงที่ได้ประพันธ์ไว้แล้วจึงนำมาใช้ประกอบการแสดงตามความเหมาะสมด้วย ประการต่าง ๆ บ้างก็เป็นเพลงที่ประพันธ์ขึ้นเพื่อใช้ประกอบการแสดงนั้น ๆ โดยเฉพาะ ครูอำนาจ ประพันธ์โดยใช้วิธีการพลิกเพลงทำนองจากทำนองเพลงเดิมที่มีอยู่ การยุบโดยตรงและการยุบโดยวิธีการพลิกเพลงทำนองจากเพลงเดิมที่มีอยู่ ตามหลักการประพันธ์เพลงและยังต้องอาศัยจินตนาการ ในการสร้างสรรค์ทำนองที่มีลักษณะเฉพาะเพลงขึ้นมา สอดคล้องกับ สงัด ภูเขาทอง (2532) ได้กล่าวว่า ผู้ประพันธ์เพลงที่มีชื่อเสียงทั้งหลาย นอกจากจะอาศัยความสามารถที่มีอยู่ในตัวเอง ประสบการณ์ การฝึกฝน เพื่อให้เกิดความชำนาญและการค้นคว้าอยู่เสมอแล้ว ยังต้องอาศัยจินตนาการที่สูงอีกด้วย

ในการศึกษายังพบลักษณะแบบแผนการซ้ำทำนองในหลาย ๆ แบบเช่นเดียวกับเพลงพื้นบ้าน ภาคใต้ที่ครูนำมาเรียบเรียงไว้ในการแสดง มีการเปลี่ยนบันไดเสียงและใช้เสียงหลุมเพื่อให้เกิดสำเนียง ที่ไพเราะอ่อนหวาน และยังมีลักษณะที่โดดเด่นอื่น ๆ อยู่อีก 5 ประการได้แก่ 1) การใช้เสียงเด่น หรือที่เรียกว่า Pillar Tone 2) การย้ำทำนอง 3) การใช้กระสวนจังหวะของทำนองแบบคงที่ 4) การใช้ทำนองโอดพัน และ 5) การใช้ทำนองฉายรูป ลักษณะดังที่กล่าวมานี้ล้วนแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของผู้ประพันธ์เพลงที่สามารถเข้าถึงแก่นของเพลงพื้นบ้านอย่างลึกซึ้ง กล่าวได้ว่าผู้ประพันธ์นั้นมีอัตลักษณ์ เข้าแบบด้วยการใช้ลีลาทำนองเฉพาะของเพลงตะลุง ซึ่งสอดคล้องกับ พิชิต ชัยเสรี (2556) ได้อธิบายว่า อัตลักษณ์เข้าแบบ คำนี้ขอยืมมาจากวิชาวรรณคดี หมายถึงโครงเรื่องที่เข้าแบบความเป็นไปอย่างไรใด ๆ ตามขนบที่คุ้นเคย การเรียงร้อยถ้อยทำนองของคนตรีไทยนั้นหาใช่กลุ่มทำนอง (Melodic block) ที่สั๊กแต่มาเรียงต่อ ๆ กันไปไม่ หากแต่ต้องมีการออกแบบ (Design) สร้างสรรค์อย่างบรรจง ผู้จะประพันธ์เพลงไทยตามขนบ ถ้าแม้ว่ามีได้มีพื้นฐานคนตรีไทยอย่างเพียงพอแล้วก็เป็นอันสุดคิด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการสร้างสรรคและการบรรจุเพลงประกอบการแสดงของครูอำนาจ นุ่นเอียด ผู้วิจัยทำการศึกษาเฉพาะส่วนของทำนองเพลงที่ได้ประพันธ์และเรียบเรียง ยังไม่มีการศึกษาใน ส่วนของรายละเอียดวิธีการบรรเลงของเครื่องดนตรีชิ้นต่าง ๆ ในวงดนตรีพื้นเมืองที่บรรเลงประกอบการแสดง ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนนี้ อันจะเกิดเป็นองค์ความรู้เพิ่มเติม

บรรณานุกรม

- กิตติชัย รัตนพันธ์. (2549). ดนตรี-นาฏศิลป์พื้นบ้านภาคใต้. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- กิตติชัย รัตนพันธ์. สัมภาษณ์, 8 พฤศจิกายน 2563.
- กิตติชัย รัตนพันธ์. สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2563.
- กิตติศักดิ์ เหล่าสุข. (2551). เพลงประกอบการแสดงโนราและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง: กรณีศึกษามโนราห์
คณะสพรั่ง สวีศิลป์. ปริญญาโท ศศ.ม. (มานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศทวธ พรหมลิล. (2552). กลวิธีการบรรเลงปี่โนราของครูอำนาจ นุ่นเอียด. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรินทร์ เทพสงเคราะห์. "การวิเคราะห์เพลงปี่โนราของนายควน ทวนยก," วารสารศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2555): 77-90.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (2546). ละครฟ้อนรำ. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- เทพประทาน ฤทธิธูม, "ดนตรีประกอบหนังตะลุง คณะหนังตะลุงในจังหวัดนครศรีธรรมราช," วารสาร
นาครบุตริทรรศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2556): 167-182.
- บุษกร บินทสันต์. (2554). ดนตรีภาคใต้: ศิลปิน การถ่ายทอดความรู้ พิธีกรรมและความเชื่อ. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงศพิชญ์ แก้วกุลธร. (2558). การศึกษาวิธีการประพันธ์และวิธีการบรรเลงเพลงเดี่ยวระนาดเอกของพัน
โทเสนาะ หลวงสุนทร. ปริญญาโท ศศ.ม. (มานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรเทพ บุญจันทร์เพชร. (2558). ประวัตินาฏศิลป์ไทย : ภาคใต้. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พรเทพ บุญจันทร์เพชร. สัมภาษณ์, 8 ตุลาคม 2563.
- พรเทพ บุญจันทร์เพชร. สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2563.
- พวง บุขรรรัตน์. (2542). หนังตะลุง. กรุงเทพฯ: มูลนิธิธนาคารกรุงเทพ.
- พิชิต ชัยเสรี. (2556). การประพันธ์เพลงไทย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. (2542a). สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม
8. กรุงเทพฯ: สยามเพรส แมเนจเม้นท์.
- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. (2542b). สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม
14. กรุงเทพฯ: สยามเพรส แมเนจเม้นท์.

มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. (2542c). สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม

17. กรุงเทพฯ: สยามเพรส แมเนจเม้นท์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.

สังัด ภูเขาทอง. (2532). การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.

สุเชษฐ์ วงศ์เมฆ, "ดนตรีประกอบหนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช,"

สารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์ ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (เมษายน-กันยายน 2557): 123-139.

สุธิวศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2528). การละเล่นพื้นเมืองภาคใต้. สงขลา: คณะกรรมการพัฒนาหนังสือ.

ทริรักษ์ สุขศิริวัฒน์. (2555). การสร้างลักษณะเฉพาะทางดนตรีประกอบการแสดงหนังตะลุงของคณะ

หนังพร้อมน้อย ตะลุงสากล. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วัฒนธรรมศึกษา).

อำนาจ นุ่นเอียด. สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2563.

อำนาจ นุ่นเอียด. สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2563.

อุดม หนูทอง, วิทยุ จิตต์ธรรม, สุธิวศ์ พงศ์ไพบูลย์, และโกมล คิมทอง. (2524). ดนตรีพื้นเมือง

ภาคใต้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงสยามการพิมพ์.



จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

| | |
|-------------------|--|
| ชื่อ-สกุล | ปภัค แก้วบุญชู |
| วัน เดือน ปี เกิด | 29 ธันวาคม 2536 |
| สถานที่เกิด | จังหวัดสงขลา |
| วุฒิการศึกษา | พ.ศ. 2548 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา โรงเรียนสุทธีรักษ์ พ.ศ. 2551 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาต้น วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง พ.ศ. 2554 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลาย วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง พ.ศ. 2559 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สาขาดนตรีศึกษา-ดนตรีไทย |
| ที่อยู่ปัจจุบัน | บ้านเลขที่ 5/4 หมู่ที่ 5 ถนนทุ่งครกพัฒนา 7 ตำบลแค อำเภอจะนะ จังหวัด สงขลา 90130 |

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY